

GRAMATYKA LICZEBNIKA Z ĆWICZENIAMII

STANISŁAW MĘDAK

LICZEBNIK TEŻ SIĘ LICZY!

książka zgodna
z wymogami
certyfikacji
języka polskiego

poziom: ŚREDNI OGÓLNY

JĘZYK POLSKI

DLA CUDZOZIEMCÓW

LICZEBNIK TEŻ SIĘ LICZY!

GRAMATYKA LICZEBNIKA
Z ĆWICZENIAMI

JĘZYK POLSKI

DLA CUDZOZIEMCÓW

SERIA POD REDAKCJĄ
Władysława Miodunki

18

INSTYTUT STUDIÓW POLONIJNYCH I ETNICZNYCH
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

GRAMATYKA LICZEBNIKA
Z ĆWICZENIAMI

STANISŁAW MĘDAK

LICZEBNIK
TEŻ SIĘ LICZY!

poziom
ŚREDNI OGÓLNY

Kraków

© Copyright by Stanisław Mędak and Towarzystwo Autorów
i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2010

ISBN 97883-242-1387-0
TAWPN UNIVERSITAS

Podręcznik recenzowała
Elżbieta Sękowska
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego

Redakcja
Wanda Lohman

Tłumaczenie na jęz. angielski
Andrzej Kurtyka

Ilustracje
Andrzej Piątkowski

Projekt okładki
Sepielak

Skład i opracowanie graficzne tekstu
Mirosław Krzyszkowski

www.universitas.com.pl

Pragnęlbym w tym miejscu wyrazić najgłębsze wyrazy podziękowania
Panu Profesorowi **Władysławowi T. Mioduncie**, za wszelkie cenne rady
i uwagi, a Panu Doktorowi **Wacławowi P. Turkowi**, pierwszemu krytycznemu
czytelnikowi, za jego koleżeńską i profesjonalną korektę całości niniejszej publikacji.

Stanisław Mędak

SPIS TREŚCI

WSTĘP _____ 9

Część I
RODZAJE LICZEBNIKÓW _____ 15

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA LICZEBNIKÓW _____ 17

LICZEBNIKI GŁÓWNE OKREŚLONE
odmiana – znaczenia – składnia – połączenia wyrazowe i frazeologia

zero _____ 19

jeden, jedna, jedno _____ 21

jedni, jedne _____ 22

dwa, dwie, dwaj // dwóch (dwu) _____ 25

dwoje, troje, czworo, pięcioro _____ 28

oba / obydwaj; obaj / obydwaj; obie / obydwie _____ 31

oboje / obydwaje _____ 33

trzy – cztery _____ 35

pięć – piętnaście – pięćdziesiąt (pięciu – piętnastu – pięćdziesięciu) _____ 38

sto (stu) _____ 41

dwieście (dwustu) _____ 42

trzysta – czterysta _____ 43

pięćset – dziewięćset _____ 44

tysiąc _____ 46

milion _____ 49

INNE LICZEBNIKI ORAZ WYRAZY WYKAZUJĄCE ZWIĄZEK Z LICZBĄ

odmiana – znaczenia – składnia – połączenia wyrazowe i frazeologia

dużo / niedużo _____ 53

dziesiątki, setki _____ 55

ile / ilu _____ 56

kilka / kilku _____ 58

niejeden, niejedna, niejedno _____ 59

niejedni, niejedne _____ 60

parę / paru _____ 62

pół _____ 63

półtora, półtorzej _____ 65

wiele / wielu _____ 66

LICZEBNIKI GŁÓWNE WIELOWYRAZOWE
odmiana – składnia _____ 68

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

charakterystyka ogólna – odmiana – znaczenia – składnia – połączenia wyrazowe i frazeologia	70
pierwszy	74
drugi	77
trzeci	79
czwarty	80
piąty	81
szósty	82
siódmy	83
ósmy	84
dziewiąty	85
dziesiąty	86
dwudziesty	87
trzydziesty	88
setny	90
tysięczny / tysiączny	91
dwutysięczny	92
milionowy	93

Część II

CWICZENIA

A. Ćwiczenia wdrażające w sekrety odmiany liczebników	95
B. Ćwiczenia wdrażające w sekrety składni liczebników	149

Część III

LICZEBNIKI W TEKSTACH ORAZ ĆWICZENIA FRAZEologiczne	215
---	-----

Klucz do ćwiczeń	225
------------------	-----

Skróty	250
--------	-----

Bibliografia	251
--------------	-----

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	12
Part I	
TYPES OF NUMERALS	15
GENERAL CHARACTERISTICS OF NUMERALS	17
DEFINITE CARDINAL NUMERALS	
Declension – meanings – syntax – phraseology	
zero	19
jeden, jedna, jedno	21
jedni, jedne	22
dwa, dwie, dwaj // dwóch (dwu)	25
dwoje, troje, czworo, pięcioro	28
oba / obydwaj; obaj / obydwaj; obie / obydwie	31
oboje / obydwójce	33
trzy – cztery	35
pięć – piętnaście – pięćdziesiąt (pięciu – piętnastu – pięćdziesięciu)	38
sto (stu)	41
dwieście (dwustu)	42
trzysta – czterysta	43
pięćset – dziewięćset	44
tysiąc	46
milion	49
OTHER NUMERALS AND WORDS DENOTING NUMBER	
Declension – meanings – syntax – phraseology	
dużo / niedużo	53
dziesiątki, setki	55
ile / ilu	56
kilka / kilku	58
niejeden, niejedna, niejedno	59
niejedni, niejedne	60
parę / paru	62
pół	63
półtora, półtorej	65
wiele / wielu	66
CARDINAL MULTI-WORD NUMERALS	
Declension and syntax	68

ORDINAL NUMERALS

General characteristics – declension – meanings – syntax – phraseology	70
pierwszy	74
drugi	77
trzeci	79
czwarty	80
piąty	81
szósty	82
siódmy	83
ósmo	84
dziewiąty	85
dziesiąty	86
dwudziesty	87
trzydziesty	88
setny	90
tysięczny / tysięczny	91
dwutysięczny	92
millionowy	93

Part II

EXERCISES

A: Exercises in the declension of numerals	95
B: Exercises in the syntax of numerals	149

Part III

NUMERALS IN READING PASSAGES. EXERCISES IN PHRASEOLOGY	215
--	-----

Key to exercises	225
------------------	-----

Abbreviations	250
---------------	-----

Bibliography	251
--------------	-----

Podręcznik *Liczebnik też się liczy!* został opracowany z myślą o cudzoziemcach uczących się języka polskiego jako obcego, dla których liczebnik na każdym poziomie nauczania jawi się jako nieprzyjazna, trudna w użyciu część mowy.

Skomplikowany, pełen zasadzek i niespodzianek składniowych świat polskiego liczebnika przysparza kłopotów nie tylko obcojęzycznym użytkownikom polszczyzny. Zdarza się, iż nawet dla doświadczonych pedagogów osobiwe zachowanie się liczebników na wszystkich płaszczynach językowych może być przyczyną wielu wahań lub nieporozumień.

Liczebnik z trudem wpisuje się w struktury językowe polszczyzny zakodowane w świadomości językowej rodzimego użytkownika języka polskiego. Nie wystarczy zatem intuicja językowa, aby rozwiązać nasuwający się problem, czy też właściwie wyjaśnić wątpliwości obcojęzycznego użytkownika polszczyzny. Narzucające się bezpośrednio przekonanie o oczywistości danej formy lub konstrukcji zdaniowej może okazać się mylne i błędne. Tam, gdzie intuicja językowa zaczyna być ułomna, rzetelna wiedza gramatyczna z zakresu fleksji (znajomość form), jak również pełne opanowanie zasad składni tej kategorii gramatycznej stają się czymś bezwzględnie nieodzownym.

W akademickich gramatykach opisowych rząd dopełniaczowy i orzeczenie w liczbie pojedynczej uznaje się za najbardziej znamienne cechy składniowe polskiego liczebnika. W praktyce dydaktycznej wewnętrzne rozchwanie świata liczebnika polskiego (liczebniki tworzą również związki zgody z rzeczownikami określającymi), częsta – zwłaszcza w języku potocznym – wariantywność w stosowaniu różnych jego form, pojawianie się mnogiego znaczenia liczebnika itd., zmuszają studenta obcokrajowca do bezustannego odwoływania się do słowników języka polskiego bądź innych źródeł specjalistycznych, opracowanych przez glottodydaktyków¹.

Przytoczone powyżej uwagi są bezpośrednio powiązane z ogólnie znanym faktem, że rozwój tej szczególnej i jednocześnie samodzielnej kategorii gramatycznej w języku polskim był nietypowy i niejednorodny.

Poza wskazaną powyżej nietypowością i niejednorodnością liczebnik polski charakteryzuje się ciągłą oraz wyrazistą tendencją ewolucyjną.

Nie dziwi więc kolejny fakt, iż od lat wydawnictwa poprawnościowe starają się rozwiązać narastające z roku na rok wątpliwości normatywne związane z używaniem oraz funkcjonowaniem liczebników w strukturach codziennego języka współczesnego. Jak wynika z konfrontacji wielu słowników poprawnościowych, słowników wyrazów kłopotliwych oraz szczegółowych opracowań dotyczących tej samodzielnej kategorii gramatycznej, funkcjonowanie liczebników w strukturach językowych nasręczało i ciągle nasręcza niemało kłopotów².

¹ Kaleta Z., *Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995, s. 251–264 oraz Nagórko A., *Zarys gramatyki polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 149–156.

² Zob. Bibliografia, s. 251. Porównaj również rozważania G. Hentschela na temat trudności fonetycznych, jakie stwarzają polskie liczebniki w: *Język polski w świecie*, PWN, Warszawa-Kraków 1990, zbiór studiów pod red. W. Miodunki, s. 327–330.

Autorzy wydawanych w Polsce pomocy dydaktycznych do nauczania języka polskiego jako obcego niechętnie podejmują problematykę fleksyjną i składniową polskiego liczebnika. Poza historyczną już i niedostępną na rynku publikacją z 1969 roku *Policz to po polsku* J. Wójtowicz³ oraz nielicznymi ćwiczeniami rozszanymi w różnych zbiorach ćwiczeń, ta samodzielna klasa wyrazów, połączonych wspólną funkcją semantyczną, wciąż jest traktowana marginalnie⁴.

Wbrew pozorom, formalna pozycja liczebnika w języku polskim jest wyjątkowo mocna. Ze względu na jego wyjątkowość, chwiejność i wielokierunkowość rozwojową dokonanie przeglądu całej problematyki nie powinno budzić zastrzeżeń ani dziwić lektorów języka polskiego, czy wydawców pomocy dydaktycznych do nauczania języka polskiego jako obcego.

Ze szczególnym naciskiem należy podkreślić fakt, iż liczebnik polski ze względu na wspomnianą powyżej różnorodność i niejednolitość swych zachowań oraz inne, specyficzne cechy charakterystyczne nie poddaje się żadnym – wcześniej przyswojonym przez obcokrajowca uczącego się języka polskiego – regułom gramatycznym.

Stąd też pomysł przygotowania w miarę obszerniej jego klasyfikacji morfologicznej oraz koncepcja praktycznego opracowania składni liczebnika w taki sposób, aby jego wątpliwa rola i funkcjonowanie w strukturach grupy nominalnej – trudne w istocie rzeczy do ustalenia – stały się bardziej czytelne dla obcokrajowca próbującego opanować wszelkie sekrety języka polskiego.

Podstawowe informacje dotyczące fleksji oraz składni liczebnika zgromadzono w części pierwszej niniejszej pracy. Przedstawia się tutaj nie tylko definicje poszczególnych artykułów hasłowych, wzorcowe paradygmaty fleksyjne, charakterystykę składniową każdego z czterdziestu zawartych w niej haseł liczebnikowych, ale również szczegółowe informacje, jak np. informacje o wzorowej odmianie liczebników głównych wielowyrzowych, funkcjonowaniu liczebników porządkowych itd.

Uważny użytkownik tej pracy znajdzie w niej również liczne uwagi, które pomogą mu zrozumieć, na czym polega osobliwość polskich liczebników bądź wyrazów wykazujących związek z liczbą.

Warto również zaznaczyć, iż w niniejszym opracowaniu nie zapomniano o małym skarbcu polszczyzny, czyli połączeniach wyrazowych i frazeologizmach, w których głównym składnikiem jest właśnie liczebnik.

Na drugą część podręcznika składają się ćwiczenia wdrażające w sekrety odmiany i składni liczebników.

Koncepcja wyboru i układu ponad 200 ćwiczeń została opracowana w trakcie zajęć ze studentami grup początkujących, średnio zaawansowanych i zaawansowanych. Cenne uwagi studentów obcokrajowców przyczyniły się do tego, iż zorganizowano cały materiał ćwiczeniowy tak, aby stworzyć okazję potencjalnym użytkownikom niniejszego podręcznika do łatwiejszego przyswajania wcześniej widzianych struktur, szybszego

³ Wójtowicz J., *Policz to po polsku*. Odmiana polskiego liczebnika w dialogach. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1969.

⁴ Zob. 1. Iglіkowska T., *Ćwiczenia gramatyczno-leksykalne*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1995; 2. Mędak S., *Język polski à la carte*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995; 3. Pasieka M., *Język polski dla cudzoziemców*. Ćwiczenia dla początkujących, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002; 4. Pyzik J., *Przygoda z gramatyką*. Fleksja i słowotwórstwo imion, Universitas, Kraków 2000.

opanowania i zautomatyzowania nie tylko form, lecz również kapryśnej składni liczebników polskich.

W wyniku dyskusji z obcokrajowcami uczącymi się języka polskiego oraz systematycznej eliminacji zbędnych przykładów, odmiana i składnia w ćwiczeniach, opracowanych na zasadzie wymienników⁵, tworzy z całego zbioru ćwiczeniowego – formalnie podzielonego na części A i B – jednolitą całość koncepcyjną. Zawarte w części ćwiczeniowej konstrukcje zdaniowe charakteryzują się prostotą i użytecznością. Mając na uwadze trudności obcojęzycznego użytkownika polszczyzny związane z odmianą i składnią liczebników, ilość słów w zadaniach ćwiczeniowych ograniczono do koniecznego minimum.

W polskiej tradycji nauczania gramatyki języka polskiego jako obcego zwraca się dużą uwagę nie tylko na prezentację nowych, trudniejszych struktur językowych, ale również na trening w ich prawidłowym wypowiedzianiu, budowaniu, oraz **zastosowaniu w praktyce językowej**⁶. Temu ostatniemu działaniu powinny więc służyć autentyczne teksty prasowe oraz ćwiczenia frazeologiczne zawarte w części III niniejszego podręcznika.

Czas więc na podręcznik poświęcony w całości liczebnikowi, w którym dokonuje się przeglądu problematyki fleksyjnej i składniowej.

Mamy nadzieję, iż niniejsze opracowanie pozwoli każdemu potencjalnemu użytkownikowi na łatwiejszy i bardziej użyteczny kontakt z liczebnikami, których nie lubimy, oraz z tymi, o których czasami marzymy.

Jesteśmy również głęboko przekonani, iż zaczynając nawet od *zera* można bez większego wysiłku dobrać do *miliona*, by zgłębić wreszcie wszelkie tajniki świata liczb.

Stanisław Mętrak

⁵ Metoda wymienników zastosowana w ćwiczeniach polega na wykorzystaniu zasadniczo tych samych konstrukcji zdaniowych w obu częściach: fleksyjnej i składniowej.

⁶ Pisze o tym Hanna Komorowska w swej znakomitej pracy zatytułowanej *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002, s. 125.

opanowania i zautomatyzowania nie tylko form, lecz również kapryśnej składni liczebników polskich.

W wyniku dyskusji z obcokrajowcami uczącymi się języka polskiego oraz systematycznej eliminacji zbędnych przykładów, odmiana i składnia w ćwiczeniach, opracowanych na zasadzie wymienników⁵, tworzy z całego zbioru ćwiczeniowego – formalnie podzielonego na części A i B – jednolitą całość koncepcyjną. Zawarte w części ćwiczeniowej konstrukcje zdaniowe charakteryzują się prostotą i użytecznością. Mając na uwadze trudności obcojęzycznego użytkownika polszczyzny związane z odmianą i składnią liczebników, ilość słów w zadaniach ćwiczeniowych ograniczono do koniecznego minimum.

W polskiej tradycji nauczania gramatyki języka polskiego jako obcego zwraca się dużą uwagę nie tylko na prezentację nowych, trudniejszych struktur językowych, ale również na trening w ich prawidłowym wypowiedaniu, budowaniu, oraz **zastosowaniu w praktyce językowej**⁶. Temu ostatniemu działaniu powinny więc służyć autentyczne teksty prasowe oraz ćwiczenia frazeologiczne zawarte w części III niniejszego podręcznika.

Czas więc na podręcznik poświęcony w całości liczebnikowi, w którym dokonuje się przeglądu problematyki fleksyjnej i składniowej.

Mamy nadzieję, iż niniejsze opracowanie pozwoli każdemu potencjalnemu użytkownikowi na łatwiejszy i bardziej użyteczny kontakt z liczebnikami, których nie lubimy, oraz z tymi, o których czasami marzymy.

Jesteśmy również głęboko przekonani, iż zaczynając nawet od zera można bez większego wysiłku dobrać do *miliona*, by zgłębić wreszcie wszelkie tajniki świata liczb.

Stanisław Mędak

⁵ Metoda wymienników zastosowana w ćwiczeniach polega na wykorzystaniu zasadniczo tych samych konstrukcji zdaniowych w obu częściach: fleksyjnej i składniowej.

⁶ Pisze o tym Hanna Komorowska w swej znakomitej pracy zatytułowanej *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002, s. 125.

The textbook *Liczebnik też się liczy* has been designed for learners of Polish as a foreign language, to whom the numeral seems an unfriendly and difficult part of speech at all levels of advancement.

Filled with syntactic pitfalls and surprises, the complex world of the Polish numeral causes problems not only to foreigners speaking Polish. Even in the case of very experienced teachers the peculiar behavior of numerals in all aspects of language may become a reason for many doubts and misunderstandings.

The numeral hardly features in Polish linguistic structures encoded in language awareness of the Polish native speaker. For this reason, language intuition is not sufficient to solve a problem or properly clarify doubts the Polish-speaking foreigner may have. A strong conviction that a given form or sentence construction is self-evident may well turn out to be erroneous. Where language intuition fails, reliable grammatical knowledge of inflection (forms) and full mastery of syntactic rules that govern this grammatical category become an absolute necessity.

In scholarly descriptive grammars, the Genitive case and the predicate in the singular are regarded as the most significant syntactic features of the Polish numeral. In didactic practice, however, inner heterogeneity of the numeral (it also must be in agreement with defining nouns), frequent – especially in colloquial speech – variability in using its forms, appearance of the plural meaning of the numeral, etc. force the foreign student to refer constantly to dictionaries of Polish or other specialist publications by applied linguists¹.

The above remarks are directly connected with the generally known fact that in Polish the development of this special and at the same time independent grammatical category was untypical and heterogeneous.

Apart from its untypicality and heterogeneity, the Polish numeral displays a constant and clear tendency to evolve.

It is small wonder then that normative publications have for years been making attempts to dispel doubts about the correct use and functions of numerals in the structures of contemporary everyday language. Comparisons of many normative dictionaries, dictionaries of troublesome words and detailed studies of this independent grammatical category seem to imply that functions of numerals in linguistic structures have caused a variety of problems².

Authors of resource books in Polish as a foreign language published in Poland are reluctant to address the problems of inflection and syntax of the Polish numeral. Apart

¹ Cf. Kaleta, Z., *Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995, pp. 251–264, and Nagórko, A., *Zarys gramatyki polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, pp. 149–156.

² See Bibliography, p. 251. Cf. also remarks by G. Hentschel on the phonetic problems caused by Polish numerals in: *Język polski w świecie*, PWN, Warszawa–Kraków 1990, a collection of papers edited by W. Miodunka, pp. 327–330.

from the now historical and unavailable book *Policz to po polsku* by J. Wójtowicz³ published in 1969 and a small number of exercises in various practice manuals, this independent class of words combined by the common semantic function is still given only marginal treatment⁴.

Against all appearances, the formal position of the numeral in Polish is exceptionally strong. Due to its uniqueness, instability and multi-directionality, a survey of all problems should not raise reservations or surprise teachers of Polish or publishers of resource books of Polish as a foreign language.

In particular, it must be stressed that the Polish numeral, due to the above-mentioned heterogeneity and other specific characteristics, does not follow any grammatical rules previously acquired by the foreigner learning Polish.

Hence the idea for its possibly comprehensive morphological classification and the presentation of its syntax in practice in such a way that its disputable role and functions in structures of the nominal group – which is, in essence, difficult to establish – become more accessible to the foreigner trying to discover all secrets of the Polish language.

Basic information with reference to the inflection and syntax of numerals can be found in Part I of this book. It presents not only definitions of particular headwords, inflectional patterns, and the syntactic features of all 40 numerals, but also other detailed information, e.g. referring to inflectional patterns of multi-word cardinal numerals, functions of ordinal numerals, etc.

A careful reader will find here numerous explanations which will help him/her understand the peculiarities of Polish numerals or words indicating references to numbers.

It is also worth mentioning that this volume makes use of a small treasure box of Polish phraseological expressions with the numeral as their most prominent ingredient.

Part II of this textbook comprises exercises in the inflection and syntax of numerals. The idea for the selection and arrangement of over 200 exercises was developed in classes with elementary, intermediate and advanced students of Polish. Their valuable comments contributed to ordering the whole body of exercises in such a way as to help potential users of this book acquire the previously presented structures more easily, and learn faster and automatize not only forms but also the capricious syntax of Polish numerals.

As a result of discussions with foreigners learning Polish and systematic elimination of redundant examples, inflection and syntax in exercises – which are designed as “alternates”⁵ – make the entire collection of exercises, though formally divided into A and B, a uniform conceptual whole. Sentence constructions used in exercises are characterized by simplicity and usefulness. Considering problems the non-native speaker of Polish has

³ Wójtowicz, J., *Policz to po polsku. Odmiana polskiego liczebnika w dialogach*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1969.

⁴ See, e.g., Iglirkowska, T. *Ćwiczenia gramatyczno-leksykalne*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1995; Mędak, S., *Język polski à la carte*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1995; Pasięka, M., *Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia dla początkujących*. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002; Pyzik, J., *Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion*. Universitas, Kraków 2000.

⁵ The technique of “alternates”, which is applied in exercises, consists in using essentially the same sentence constructions in both, inflectional and syntactic parts.

with the inflection and syntax of numerals, the number of words in exercises has been kept to a necessary minimum.

In the Polish tradition of teaching grammar of Polish as a foreign language great emphasis is laid not only on the presentation of new and more difficult language structures, but also on learning them bearing in mind their proper expression, construction and **application in practice**⁶. The latter should be developed with the use of authentic passages from the press and exercises in phraseology in Part III of this book.

It is time for a textbook devoted entirely to the numeral, a survey of problems in their inflection and syntax.

We hope this book will enable every potential user to make easier and more useful contact with numerals we do not like and the ones we sometimes dream about.

We are also absolutely convinced that even by starting from zero one can without much effort reach a million to discover finally all secrets the world of numerals keeps hidden.

Stanisław Mędak

⁶ It is mentioned by Hanna Komorowska in her excellent publication *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002, p. 125.

RODZAJE LICZEBNIKÓW

LICZEBNIKI GŁÓWNE OKREŚLONE

0

zero

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

jeden, dwa, trzy, cztery, pięć, sześć, siedem, osiem, dziewięć, dziesięć

11-12-13-14-15-16-17-18-19

jedenaście, dwanaście, trzynaście, czternaście, piętnaście, szesnaście, siedemnaście, osiemnaście, dziewiętnaście

20-21-22...

dwadzieścia, dwadzieścia jeden, dwadzieścia dwa...

30-31-32...

trzydzieści, trzydzieści jeden, trzydzieści dwa...

40-41-42...

czterdzieści, czterdzieści jeden, czterdzieści dwa...

50-51-52...

pięćdziesiąt, pięćdziesiąt jeden, pięćdziesiąt dwa...

60-61-62...

sześćdziesiąt, sześćdziesiąt jeden, sześćdziesiąt dwa...

70-71-72...

siedemdziesiąt, siedemdziesiąt jeden, siedemdziesiąt dwa...

80-81-82...

osiemdziesiąt, osiemdziesiąt jeden, osiemdziesiąt dwa...

90-91-92...

dziewięćdziesiąt, dziewięćdziesiąt jeden, dziewięćdziesiąt dwa...

100-101-102...

sto, sto jeden, sto dwa...

1000-1001-1002...

tysiąc, tysiąc jeden, tysiąc dwa...

1 000 000-1 000 001-1 000 002

milion, milion jeden, milion dwa...

LICZEBNIKI GŁÓWNE NIEOKREŚLONE

kilka, kilkanaście, kilkadziesiąt, kilkaset, parę, paręnaście, parędziesiąt, paręset

LICZEBNIKI ZBIOROWE OKREŚLONE

dwoje, troje, czworo, pięcioro, sześcioro, siedmioro, ósmioro, dziewięcioro, dziesięcioro...

LICZEBNIKI ZBIOROWE NIEOKREŚLONE

kilkoro, kilkanaścioro, kilkudziesięcioro

LICZEBNIKI CZĄSTKOWE OKREŚLONE NIEODMIENNE

pół, półtora, półtorej

LICZEBNIKI CZĄSTKOWE NIEOKREŚLONE

ile, ileś, ilekolwiek, tyle, wiele,
dużo, niedużo, mało, nieco, trochę

LICZEBNIKI UŁAMKOWE ODMIENNE *

ćwierć, jedna druga, jedna trzecia, jedna czwarta... / jedna setna / dwie, trzy, cztery
setne... / pięć, sześć, siedem setnych...

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE **

pierwszy, -a, -e, drugi, druga, drugie... dziesiąty, -a, -e, jedenasty, -a, -e...

* Liczebniki ułamkowe, które podają liczbę obiektów (przedmiotów) lub ilość substancji w wielkościach niecałkowitych, np. *jedna czwarta chleba, ćwierć kilograma cukru, jedna druga działki* itd., nie będą przedmiotem zainteresowania autora niniejszego opracowania.

** Zasady odmiany i składni liczebników porządkowych są takie same jak przymiotników. Z tego też względu w niektórych gramatykach określa się je mianem przymiotników.

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA LICZEBNIKÓW*

1. Selektywna kategoria liczby: a. liczba pojedyncza dla liczebника *jedyn* (*stół*), *poł* (*chleba*), *połowa* (*miasta*), *ćwierć* (*litra*), b. liczba mnoga dla liczebników głównych *zero* (*wiadomości*), *dwa* (*samochoły*)..., *pięć* (*kobiet*)..., *sto* (*złoty*)..., oraz zbiorowych: *dwoje* (*dzieci*)..., *pięcioro* (*uczniów*)..., *piętnaścioro* (*kociąt*)..., itp.
2. Flekcyjna kategoria przypadka i rodzaju.
3. Różnice rodzajowe sygnalizowane przez formy liczebników, np. *dwoj uczniowie*, *dwóch (dwo) uczniów* – *dwa koty*, *samochoły* – *dwie uczennice* – *dwoje dziewcząt* – *dwa okna*.
4. Występowanie form liczebnikowych w funkcji mianownika – podmiotu, np.
Dwoj uczniowie piszą test. *Dwóch (dwo) uczniów pisze test.*
Dwie uczennice rozmawiają. *Dwoje dziewcząt rozmawia.*
Dwa samochoły się zatrzymują. *Dwa koty piją mleko.*
 Dwa ciastka leżą na stole.
5. Orzeczenie określa pozycję mianownikową w zdaniu.
6. Formy *dwa, dwaj, dwie, dwoje* w konstrukcjach zdaniowych typu: *Są dwa zadania / Są dwaj studenci / Są dwie czynności / Jest dwoje dzieci* określamy jako mianownik.
7. Orzeczenie znajduje się w bezpośrednim związku z liczebnikiem.
8. Formy *dwo, dwóch* występują również w pozycji mianownikowej, lecz różnią się od form *dwa, dwaj, dwie* itp. rodzajem, określanym w ich przypadku jako rodzaj męskosobowy.
9. W zdaniach z formami liczebników męskosobowych takich jak: *dwóch / dwo, trzech, czterech* itd., pojawiają się zależności składniowe typu: *Dwóch (dwo) uczniów pisze test → Dwóch (dwo) uczniów będzie pisać / pisał test → Dwóch (dwo) uczniów pisał test*. W takim użyciu liczebniki męskosobowe łączą się z rzeczownikiem w dopełniaczu oraz z orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej.
10. W zdaniach z liczebnikami niemęskosobowymi takimi jak *dwa, dwaj, dwie* itd. łączą się one z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. *Dwa samochoły zatrzymują się na skrzyżowaniu / Dwa koty piją mleko / Dwaj uczniowie piszą test / Dwie uczennice rozmawiają podczas przerwy*.
11. Orzeczenie przy liczebnikach jednowyrazowych od pięciu wzwyż ma formę liczby pojedynczej, a w czasie przeszłym i trybie warunkowym przybiera rodzaj nijaki.
12. Wspólną cechą liczebników zbiorowych, ułamkowych i nieokreślonych jest to, iż liczebnik narzuca rzeczownikom przypadek dopełniacza.
13. Rząd dopełniaczowy i orzeczenie w liczbie pojedynczej uznaje się za najbardziej charakterystyczne cechy składniowe zdecydowanej większości liczebników.
14. Liczebniki zbiorowe zachowują składnię rzędu tylko w niektórych przypadkach, np. *Za tydzień będą miał dwoje praktykantów na zajęciach / Porozmawiam z dwojgiem uczniów*, ale: *Zapewnił mi opiekę dwojgiu poszkodowanym / Rozmawiał mi o dwojgu rodzeństwie pani Joli*.

* Zob. również hasła w części pierwszej i drugiej niniejszej pracy, przy których podaje się więcej informacji szczegółowych dotyczących odmiany, składni itd.

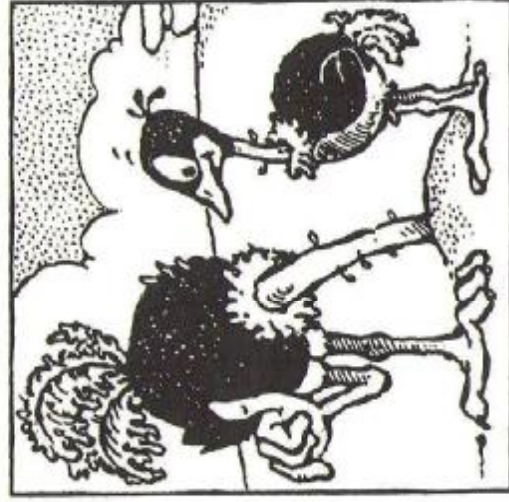
15. Liczebniki główne łączą się ze swoimi określeniami w związku zgody w celowniku, narzędniku i miejscowniku, np. (C.) → *Artysta dał swoje fotografie pięciu wielbicielom* / (N.) → *Zajmuję się czasami pięcioma najmniej uzdolnionymi studentami* / (Msc.) → *Przez cały wieczór myślałem o pięciu najmniej zdolnych studentach*.
16. Liczebniki zbiorowe łączą się ze swoimi określeniami w związku zgody tylko w celowniku i w miejscowniku, np. (C.) → *Artysta dał swoje fotografie pięciorgu wielbicielowi* / (Msc.) → *Przez cały wieczór myślałem o pięciorgu najmniej uzdolnionych studentach*; (N.) → *Zajmuję się czasami pięciorgiem najmniej uzdolnionych studentów*.
17. Składnia liczebników nieokreślonych *dużo, trochę, kilka, wiele* itd. jest taka sama jak liczebników głównych od pięciu wzwyż np. *Kilka koleżanek opuściło swoich mężów* / *Wiele spraw udało mi się załatwić w ciągu tygodnia*.
18. Niektóre nowe liczebniki nieokreślone, np. *szereg*, będące z pochodzenia rzeczownikami, mają już typową składnię liczebnikową (czyli występują w typowo liczebnikowych kontekstach składniowych, tzn. z orzeczeniami w liczbie pojedynczej rodzaju nijakiego), np. *Szereg obywateli Polski nie potrafiło dostosować się do nowej rzeczywistości naszego kraju**.
19. Źródłem komplikacji fleksyjno-składniowych liczebnika jest jego rodzaj.

* Proces uliczebnikowania rzeczowników, czyli tzw. numeralizacji obejmuje w języku polskim także rzeczowniki jak wyżej wymieniony rzeczownik *szereg*, rzeczowniki *moc, część, większość* itd. Zob. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, 1999, s. 1678.

LICZEBNIKI GŁÓWNE OKREŚLONE

odmiana – znaczenia – składnia –
połączenia wyrazowe i frazeologia

Część I

Dawało zero zero lekcje charakteru.

ZERO*

ODMIANA

Leksem *zero* ma odmianę typowo rzeczownikową, z selektywnym rodzajem nijakim i rzeczownikowym szeregiem końcówek liczby pojedynczej i mnogiej.

	<i>liczba pojedyncza</i>	<i>liczba mnoga</i>
M.	zero	zera
D.	zera	zer
C.	zeru	zerom
B.	zero	zera
N.	zerem	zerami
Msc.	zerze	zerach

* Ze względu na semantyczny związek z liczbą oraz takie same własności morfologiczno-składniowe leksem *zero* uważamy tutaj za liczebnik.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <cyfra zero oznacza brak jednostek danego rzędu w pozycyjnych systemach liczbowych> **PRZYKŁAD** / -Y: *Musisz dopisać w rubryce suma dwa zera* / *Dopisuję dwa zera do pięciu* / *Jeden, dwa, trzy są czytawie większe od zera*.
2. <liczba całkowita niezmieniająca wartości liczby, do której została dodana; liczba elementów zbioru pustego> **PRZYKŁAD**: *Nie da się tego podzielić przez zero*.
3. <początkowy punkt na skali, od którego coś się mierzy; wartość czegoś odpowiadająca temu punktowi na skali> **PRZYKŁAD**: *Rano temperatura na zewnątrz wynosiła jeden stopień poniżej zera*.
4. <najniższy poziom czegoś> **PRZYKŁAD**: *Jego szanse na wygraną w wyborach spadły w ciągu kilku dni do zera*.
5. **potocznie**: <nieistnienie czegoś, brak czegokolwiek, nic, ani trochę> **PRZYKŁAD** / Y: *W ostatnich dniach wyczyszcilem swoje konto do zera* / *Zdarzało się, że idąc na egzamin miałem zero wiadomości* / *Ten człowiek miał: zero ambicji, zero obowiązków, zero perspektyw, zero wyobraźni, zero pieniędzy* itp.
6. <człowiek małej wartości, nic nieznaczący w czyichś oczach lub nie liczący się w jakimś środowisku, zasługujący na pogardę lub na lekceważenie> **PRZYKŁAD**: *Zawsze byłem dla niej zerem intelektualnym*.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Liczebnik zero narzuca formę dopełniacza liczby mnogiej rzeczownikom, z którymi się łączy, np. *mieć zero obowiązków, zero wyobraźni* itp.
2. Cechą charakterystyczną tego leksemu jest selektywna kategoria liczby mnogiej, np. *zero zmarłowień*.
3. Symbol 0° C czytamy: zero stopni Celsjusza.
4. Formy *to zero* / *te zera* odsyłają również do rzeczownika o znaczeniu <cyfra 0>, a nie liczba, np. *Dopisać parę zer na końcu*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- coś jest bliskie zera / zeru <czegoś nie ma, coś właściwie nie istnieje; pot.>
- coś równa się zeru <czegoś nie ma, coś właściwie nie istnieje; pot.>
- coś sprowadza się do zera <czegoś nie ma, coś właściwie nie istnieje; pot.>
- kompletne zero <człowiek małej wartości>
- opcja zero / zerowa <umowa, w której rezygnuje się ze wzajemnych rozstrzeżeń finansowych>
- rok / godzina zero <moment zwrotny, od którego coś się zaczyna; moment pełnej gotowości do czegoś>
- skończone / całkowite / zupełne zero <człowiek bezwartościowy, zupełny ignorant; pot.>
- stan zero / zerowy <początkowy, stanowiący punkt wyjścia>
- zbytek klasy zero / zerowej <zbytek wyjątkowo cenry, szczególnie chroniony>
- zero bezwzględne / absolutne <najniższa możliwa teoretycznie temperatura, punkt zerowy na skali temperatur>
- zero moralne <człowiek bez żadnych wartości moralnych>

Stawiam wszystko na jedną kartę.

JEDEN, JEDNA, JEDNO

ODMIANA

Liczebnik *jeden, jedna, jedno* ma odmianę zaimkowo-przymiotnikową (przez przypadki i rodzaje) z regularną formą żeńską biernika liczby pojedynczej: *jedną szufladą*. Odmianę liczebnika w liczbie mnogiej podajemy poniżej.

r. niemęskozwrotny

- M. **jeden** duży dom
 D. **jednego** dużego domu
 C. **jednemu** dużemu domowi
 B. **jeden** duży dom
 N. **jednym** dużym domem
 Msc. **jednym** dużym domu

r. męskozwrotny

- jeden** zdolny student
jednego zdolnego studenta
jednemu zdolnemu studentowi
jednego zdolnego studenta
jednym zdolnym studentem
jednym zdolnym studentcie

r. żeński

- M. **jedna** zdolna studentka
 D. **jednej** zdolnej studentki
 C. **jednej** zdolnej studentce
 B. **jedną** zdolną studentkę
 N. **jedną** zdolną studentką
 Msc. **jednej** zdolnej studentce

r. nijaki

- jedno** małe dziecko
jednego małego dziecka
jednemu małemu dziecku
jedno małe dziecko
jednym małym dzieckiem
jednym małym dziecku

Jedni do Sasa, a drudzy do lasa.

JEDNI, JEDNE

ODMIANA

Wyrazy *jedni*, *jedne* łączą się tylko z rzeczownikami w liczbie mnogiej.

- r. męskoosobowy*
- M. jedni mili rodzice
 D. jednych miłych rodziców
 C. jednym miłym rodzicom
 B. jednych miłych rodziców
 N. jednymi miłymi rodzicami
 Msc. jednych miłych rodzicach

- r. niemęskoosobowy*
- jedne stare spodnie
 jednych starych spodni
 jednym starym spodniom
 jedne stare spodnie
 jednymi starymi spodniami
 jednych starych spodniach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

- jako liczebnik
1. < najmniejsza z liczb naturalnych, jedność, jednostka > PRZYKŁAD/-Y: **jeden** człowiek / **jedna** kobieta / **jedno** dziecko
 - jako przymiotnik
 2. < pojedynczy, samotny, sam bez kogoś drugiego, bez drugiego takiego samego > PRZYKŁAD/-Y: Dziecko **samo** siedziało w puszystym pokoju / Ledwie **skończyła** się **jedna** praca w polu, już **zaczynała** się **druga**
 3. < początkowy w serii, w ciągu, pierwszy > PRZYKŁAD: Ledwie **skończyła** **jedną** pracę, **zaczynała** **drugą**
 4. < jednolity, tworzący całość > PRZYKŁAD: W tym domu **ciagle** panował **jeden** **wielki** **batagan**

5. < bliżej nieokreślony, pewien, jakiś, któryś > PRZYKŁAD/-Y: *Spotkał się z **jednym** popołudnia / **Jeden** pracownik odmówił udziału w strajku / **Jedna** dziewczynka nie umiała jeszcze czytać / Kupiłem ten obraz za **jedne** sto złotych*
6. < coś lub ktoś bliżej nieokreślonego > * PRZYKŁADY: ***Jedni** plakali, drudzy się śmiali / **Jedni** rodzice przyszli na wywiadówkę, inni nie pojawili się wcale / **Jedne** dziewczyny wolał drobnych chłopców, inne dobrze zbudowanych / **Jedne** rzeczy leżały na podłodze, inne na łóżkach / **Jedne** nożyce cięły znakomicie, drugie nie chciały ciąć nawet papierem / **Jedne** urządzenia jeszcze pracowały, inne nie nadawały się do użytku / Na spotkanie przyszli tylko **jedni** rodzice / Tutaj można tylko przejść przez **jedne** drzwi / Co można zrobić z **jednymi** kałesonami?*
- Formy liczby mnogiej *jedni, jedne* spełniają w stosunku do liczebnika *jeden* funkcję analogiczną do funkcji liczebnika zbiorowego.
7. < taki sam, ten sam, wspólny > PRZYKŁAD/-Y: *Szliśmy w **jednej** jednostce przez dwa lata / Od lat korzystamy z **jednej** wspólnej kuchni / Z żoną jesteśmy zawsze **jednego** zdania, jeśli chodzi o wychowanie naszych dzieci*
8. < wzmocnienie ekspresywnego określenia człowieka > PRZYKŁAD: *Widziałś **dwunajednego**?*
- jako rzeczownik męskoosobowy
9. **potocznie**: < ktoś (o mężczyźnie) > PRZYKŁAD: *Widziałem już **jednego** takiego, jak ty*
10. < pojedynczy, działający w pojedynkę człowiek > PRZYKŁAD: ***Jednemu** nigdy to się nie może udać*
11. < niektórzy, pewne osoby > ** PRZYKŁAD: ***jedni** państwo*
- jako rzeczownik męskozwrotny
12. **potocznie**: < kieliszek wódki > PRZYKŁAD: *Po pracy idziemy dzisiaj na **jednego***

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty połączone związkiem zgody mają orzeczenie zależne od liczebnika.

PRZYKŁADY:

***Jeden** chłopiec grał na gitarze / **Jeden** samochód leżał w rowie / **Jedna** dziewczynka grała na wiolonczeli / **Jedna** maszyna pracowała bardzo głośno / **Jedno** dziecko bawiło się na podwórku / **Jedno** jabłko leżało na stole*

- Liczebnik *jeden / jedna / jedno* łączy się z określanymi rzeczownikami na zasadzie związku zgody (implikuje formę liczby pojedynczej rzeczownika): *jeden krok, jednego kroku, jedna książka, jednej książki, jedno dziecko* itd.
- Nieodmienny jako ostatni składnik liczebników złożonych, np. *Zgromadziłem **trzydzieści jeden** znaczków pochodzących z Mongolii / Spotkałem się z **dwudziestoma jeden** studentami / W gablotach leżało **sto jeden** listów tego kompozytora / Wczoraj rozbił się samolot ze **stu jeden** pasażerami na pokładzie / Brak dzisiaj w pracy **dwudzieścia jeden** osób / Myśleliśmy o **stu jeden** zakładnikach.*
- Rzeczownik dostosowuje się do wymagań tego członu grupy, który znajduje się przed liczebnikiem *jeden*, np. *Rozpoczęliśmy działalność firmy z **tysiąc dwudziestu jeden** udziałowcami, ale: Ten skład nazywał się sklepem z **tysiącem jeden** drobiazgów.*

* Tylko w liczbie mnogiej. Tylko w znaczeniach zawartych w podanych powyżej przykładach. Zob. również punkt 11.

** Wyłącznie formy liczby mnogiej: *jedni, jedne*.

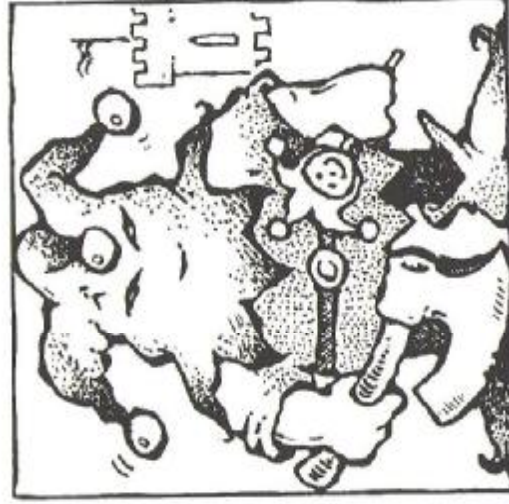

4. Liczebnik *jeden* wyjątkowo odmienia się w tytule *Księga tysiąca i jednej* nocy, ponieważ członki grupy liczebnikowej są połączone spójnikiem.
5. Jeśli członem głównym jest rzeczownik – plurale tantum, liczebnik **JEDEN** reprezentowany jest przez formy fleksyjne liczby mnogiej, np. **jedne** spodnie, **jedne** drzwi, **jedne** kalewony, **jedni** rodzice.*

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- być gdzieś jedną nogą <być gotowym do podróży, spieszyć się gdzieś>
- być jedną nogą na tamtym świecie / w grobie <przechowywać zbliżającą się śmierć>
- być jednym z najbardziej uczęszczanych <być najbardziej uczęszczanym spośród innych>
- być w jednym kawalku <stanowić całość, nie być podzielonym>
- co to za jeden? <któż to taki?>
- jak jeden mąż <wszyscy naraz, wspólnie, zgodnie>
- jechać z kimś na jednym / na tym samym wózku <dzielić z kimś ten sam niekorzystny los>
- jeden diabeł <o czymś takim samym lub bardzo podobnym, uważanym za złe, niekorzystne>
- jeden i ten sam <ten sam>
- jeden jedyny <absolutnie jedyny, unikatowy>
- jeden po drugim <kolejno, w kolejności>
- jeden przez drugiego <wszyscy naraz, nie troszcząc się o innych>
- jeden za drugim <kolejno, w kolejności>
- jeden z drugim <lekceważąco, z oburzeniem – o jakiejś grupie osób>
- jednym ciągiem <bez ustanku, bez przerw>
- jednym słowem <czyli>
- jednym tchem <bardzo szybko, nie robiąc przerw>
- coś jednym uchem wchodzi / wlatuje, a drugim wychodzi / wylatuje <czyjeś słowa nie interesują kogoś zupełnie>
- mieć coś w małym / jednym palcu <być w czymś bardzo dobrze zorientowanym, dokładnie nie się na czymś znać>
- można coś / kogoś policzyć na palcach jednej ręki <czegoś / kogoś jest bardzo mało>
- na jednej nodze <bardzo szybko, spiesząc się, pędem>
- na jedno kopyto <według tego samego wzorca, jednakowo>
- pod jednym dachem <we wspólnym domu, mieszkaniu>
- słuchać jednym uchem, a drugim wypuszczać <słuchać bardzo nieuważnie>
- stawiać / postawić wszystko na jedną kartę <wybierać / wybrać rozwiązanie bardzo ryzykowne, ale rozstrzygające>
- upiec dwie pieczenie przy jednym ogniu <załatwić dwie sprawy jednocześnie>
- wrzucać / wrzucić kogoś / coś do jednego worka <traktować coś / kogoś różnej wartości tak samo>
- wziąć kogoś w jednej koszuli <poślubić kobietę ubogą, bez posagu>
- wziąć coś za jednym zamachem <jednocześnie, od razu>
- zdobywać / zajmować coś bez jednego wystrzału <zdobywać bez walki, bez oporu>
- zostać w jednej koszuli <znać się w biedzie, nędzy>

* Zob. informacje i przykłady – punkt 6, 11 w części *To warto wiedzieć*, s. 23.

On od lat siedzi na dwu stołkach.

DWA, DWIE, DWAJ / DWÓCH (DWU)

ODMIANA

Liczebnik *dwa*, *dwie*, *dwaj* / *dwóch* ma swoistą odmianę, którą podajemy poniżej.

	<i>rodzaj męskoosobowy i nijaki</i>	<i>rodzaj żeński</i>
M.	dwa duże stoły / krzesła	dwie książki / kobiety
D.	dwóch / dwu dużych stołów / krzeseł	dwóch / dwu książek / kobiet
C.	dwom / dwu dużym stołom / krzesłom	dwom / dwu książkom / kobietom
B.	dwa duże stoły / krzesła	dwie książki / kobiety
N.	dwoma dużymi stołami / krzesłami	dwoma / dwoma * książkami / kobietami
Msc.	dwóch / dwu dużych stołach / krzesłach	dwóch / dwu książkach / kobietach
	<i>rodzaj męskoosobowy</i>	
M.	dwaj ambitni studenci;	
D.	dwóch (dwu) ambitnych studentów	
C.	dwóch / dwu ambitnych studentów	
	dwom / dwu ; <i>rzad.</i> dwóm ambitnym studentom	
B.	dwóch / dwu ambitnych studentów	
N.	dwoma ambitnymi studentami	
Msc.	dwóch / dwu ambitnych studentach	

* W odmianie warszawskiej używa się formy narzędnika *dwoma*, np. *spotkałem się z dwiema dziewczynami, podpierała się dwiema łaskami*. W odmianie krakowskiej częściej pojawia się neutralna forma narzędnika *dwoma*, np. *rozmawiałem z dwoma paniami, jechali dwoma karetami* itp.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <liczba będąca sumą liczb: jeden i jeden > PRZYKŁAD/-Y: **dwa zeszyty, dwaj panowie / dwóch panów, dwie książki, dwie panie, dwa okna**
2. **potocznie**: <ocena szkolna > PRZYKŁAD: *Z wypracowania dostałem dzisiaj dwa*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty połączone związkami zgody mają orzeczenie zależne od liczebnika.

PRZYKŁADY:

Dwa samochody leżały w rowie / Dwie dziewczynki bawiły się na podwórku / Dwie maszyny pracowały bardzo głośno / Dwa jabłka leżały na stole.

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Dwóch studentów czekało na profesora.

1. Zapisowi cyfrowemu 2 odpowiadają następujące oddzielne formy: *dwa* (dla rodzaju męskiego nieosobowego i nijakiego), *dwie* (dla rodzaju żeńskiego) oraz oboczne formy męskoosobowe *dwaj / dwóch (dwi)*.
2. Liczebnik *dwa* łączy się z określanymi rzeczownikami na zasadzie związku zgody: *dwa kroki, dwóch kroków, dwie książki, dwóch książek* itd.
3. Forma *dwóch* tworzy z wyrazami określającymi związki rządu.
4. Liczebnik *dwa, dwie* oraz liczebniki złożone z tymi składnikami na końcu łączy się z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. **Dwa lisy zbliżyły się do zagrody / Dwadzieścia dwie zawodniczki czekały na rozpoczęcie kolejnego biegu***. Wyjątkiem jest dopełniacz rodzaju męskoosobowego, który może wystąpić w funkcji mianownika – podmiotu; w takim użyciu łączy się on z rzeczownikiem w dopełniaczu oraz z orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Dwóch przewodników prowadziło grupę wycieczkowiczów / Dwóch studentów czekało na profesora.**

5. Liczebnik męskoosobowy *dwaj* łączy się z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. **Dwaj studenci czekali na profesora / Dwaj pletwonurkowie skakali do wody z wysokiej skały.**

* W przypadku liczebnika *dwa* wyjątkiem są zdania, w których czasownik może mieć również formę liczby pojedynczej, np. **Pozostały nam jeszcze do końca pracy dwie godziny** → **Pozostało nam jeszcze dwie godziny do końca pracy**. Od **jutra będzie minus dwadzieścia dwa stopnie mrozu / Jest dwie minuty po godzinie pierwszej**. Tego rodzaju połączenia są możliwe, jeśli liczebnik *dwa* lub zakończona nim grupa liczebnikowa określa liczbę jednostek miary. Zob. *Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit. – **hasło dwa, trzy, cztery** itd., s. 83–84.

- bez dwóch zdań <z pewnością, jest rzeczą oczywistą; w wypowiedziach – zwrot wykluczający sprzeciw >
- dwa bieguny <dwa elementy krańcowo przeciwstawne >
- dwa grzyby w barszcz <tego już za wiele >
- dwa kroki <bardzo blisko, nieopodal >
- dwa ognie <rodzaj gry w piłkę >
- dwa słowa <krótka uwaga, wypowiedź >
- dwa światy <odrębne, przeciwstawne rzeczywistości >
- działać na dwa fronty <angażować się po dwóch przeciwstawnych stronach >
- gdzie dwóch się bije, tam trzeci korzysta <na sporze dwóch osób zazwyczaj korzysta osoba trzecia >
- jak dwa a dwa cztery <z całą pewnością, bezsprzecznie >
- łapać / chwytac / trzymać dwie sroki za ogon <starać się osiągnąć dwie korzyści jednocześnie, zabierać się naraz do kilku spraw >
- mądrzej głowie dość dwie ręce <mądremu nie trzeba zbyt długo tłumaczyć >
- mieć (dwie) lewe ręce <być człowiekiem niezdamym, niezaradnym >
- nie dać się długo / dwa razy prosić <szybko godzić się na czyjąś propozycję, próbę; chętnie przystać na coś >
- nie ma dwóch zdań <nie ma wątpliwości, niewątpliwie >
- nie musi się / nie trzeba kogoś dwa razy prosić <ktos chętnie przystaje na coś, godzi się >
- nie raz, nie dwa / nie raz i nie dwa <wiele razy, wielokrotnie >
- raz dwa <1. błyskawicznie, od razu, 2. komenda narzucająca tempo marszu, ćwiczeń, itp. >
- raz, dwa, trzy <bardzo szybko, w tej chwili, natychmiast >
- siedzieć na dwu stołkach <prowadzić grę na dwa fronty, być dwulicowym >
- to sprawa dwóch / trzech dni / tygodni itp. <to rzecz, którą można szybko wykonać >
- upiec dwie pieczenie przy jednym ogniu <złatwić dwie sprawy jednocześnie >
- w dwóch słowach <bardzo zwięźle, lakonicznie, bez rozwodzenia się >
- wziąć kogoś w dwa ognie <atakować z dwóch stron, we dwoje >

Połączenia z rzeczownikiem są oparte na związku zgody.

PRZYKŁADY:

Dwoje dzieci rozmawia na korytarzu / Brakowało dwojga dzieci / Przyglądam się dwojgu dzieciom / Mam dwoje dzieci / Rozmawiał z dwojgiem dzieci / Rozmyslała o swoich dwojgu dzieciach. (Por. punkt 8)

- Przynależą do kategorii liczebników zbiorowych i podobnie jak liczebniki główne wskazują na liczbę obiektów (osób, zwierząt, przedmiotów). Są używane zamiast liczebników głównych, jeżeli łączą się z:
 - niektórymi rzeczownikami mającymi tylko liczbę mnogą, np. *dwoje drzwi, pięcioro kociąt, troje dziewcząt*,
 - reczownikami rodzaju nijakiego oznaczającymi istoty młode, z końcówką -ę, np. *troje kurcząt, czworo piskląt, pięcioro źrebciąt*,
 - reczownikami, które nazywają obiekty występujące w parach, np. *dwoje ręk, oczu*, *14524*.
- Występują w tradycyjnych zwrotach frazeologicznych, np. *dziesięcioro przykazań*.
- Mają wyłącznie funkcję liczącą, jak zwykły liczebnik.
- Grupa liczebników zbiorowych obejmuje odpowiedniki liczebników głównych od dwóch do dziewiętnastu, liczebników głównych oznaczających równe dziesiątki od dwudziestu do dziewięćdziesięciu oraz liczebniki nieokreślone *kilkoro, kilkanaścioro*. Tak więc liczebniki zbiorowe poza jednością (*dwoje... , dziewięcioro*) i dziesiątki (*dziesięcioro... , dziewięćdziesięcioro*) nie wykraczają.
- W częstszym użyciu są dziś jedynie liczebniki niższe (do *dziesięcioro*).
- Składnia liczebników zbiorowych jest prawie taka sama jak liczebników głównych od pięciu wzwyż*.
- Łączliwość – dwoje kogo? / czego?, np. *dwoje adwokatów, dwoje imienn, dwoje oczu, dwoje piskląt, dwoje rodzeństwa, dwoje sań, dwoje uszu, dwoje źrebciąt* itd. W zdaniach liczebniki zbiorowe *dwoje, troje, czworo* itd. łączą się zatem z rzeczownikami w dopełniaczu oraz z orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej. PRZYKŁAD: *Dwoje / Troje / Czworo uczniów podeszło do tablicy*.
- W połączeniu z rzeczownikiem w celowniku lub miejscowniku, rzeczownik powinien wystąpić w tym samym przypadku, co liczebnik, np. *przyglądać się dwojgu dzieciom, dyskutować o dwojgu dzieciach***.

* Różnica polega wyłącznie na tym, iż:

- liczebniki główne łączą się ze swoimi określeniami w związku zgody w celowniku, narzędniku i miejscowniku, np. (C.) → *Artysta dał swoje fotografie pięciu wielbicielom* / (N.) → *Zajmuję się czasami pięcioma najmniej uzdolnionymi studentami* / (Msc.) → *Przez cały wieczór myślałem o pięciu najmniej zdolnych studentach*;
- podczas gdy liczebniki zbiorowe łączą się ze swoimi określeniami w związku zgody tylko w celowniku i w miejscowniku, np. (C.) → *Artysta dał swoje fotografie pięcioro wielbicielom* / (Msc.) → *Przez cały wieczór myślałem o pięcioro najmniej uzdolnionych studentów*.

** Zob. przypis powyżej, na s. 28.

Na dwoje babka wróżyła.

DWOJE, TROJE, CZWORO, PIĘCIORO...

ODMIANA

1. Liczebniki *dwoje*, *troje*, *czworo* itd. mają swoistą odmianę, z rozszerzonym tematem o spółgłoskę -g- we wszystkich przypadkach oprócz biernika.
2. Odmiana opiera się na wzorze rzeczowników rodzaju nijakiego.
3. W ciągach wielowyrzowych co najmniej ostatni element musi mieć postać liczebnika zbiorowego, np. *Tutaj może wejść jeszcze czterdzieści pięcioro dzieci*.
4. Słowne odpowiedniki dziesiątek mogą mieć formy liczebników zbiorowych, np. *Dwadzieścioro troje studentów przygotowywało się do egzaminów*.
5. Słowne odpowiedniki setek nie mają form liczebników zbiorowych.

M.	dwoje	troje	czworo	pięcioro	pięćdziesięcioro	dzieci
D.	dwojga	trojga	czworga	pięciorga	pięćdziesięciorga	dzieci
C.	dwojgu	trojgu	czworgu	pięciorgu	pięćdziesięciorgu	dzieciom*
B.	dwoje	troje	czworo	pięcioro	pięćdziesięcioro	dzieci
N.	dwojgiem	trojgiem	czworgiem	pięciorgiem	pięćdziesięciorgiem	dzieci
Msc.	dwojgu	trojgu	czworgu	pięciorgu	pięćdziesięciorgu	dzieciach*

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<zbiór dwóch jednostek, tj. osób różnej płci, dzieci, młodych zwierząt i tych przedmiotów, których nazwy mają tylko liczbę mnogą > PRZYKŁAD/-Y: **dwoje uczniów, dwoje drzwi, dwoje źrebiąt** itd.

* W najnowszych opracowaniach fleksji polskiej (zob. Bańko M., *Wykłady z polskiej fleksji*, op. cit., s. 64) w celowniku i miejscowniku akceptuje się połączenia z rzeczownikami oparte na związku rządu, tj. *dwojgu dzieci*. Tego rodzaju połączenia uważa się jednak za rzadsze.

9. W połączeniu z rzeczownikami *państwo* (w znaczeniu: *panie i panowie*) oraz *rodzeństwo*, rzeczowniki te występują w połączeniu z dopełniaczem niezależnie od przypadku liczebnika zbiorowego, np. *wręczyć prezenty **dwojgu państwa młodych**, dać obiad **trojgu rodzeństwa**, iść przy **czworgu państwa**, zabezpieczyć wykastakanie **trojgu rodzeństwa***.
10. W języku potocznym liczebniki zbiorowe są zastępowane przez formy liczebników głównych, np. ***dwoje spodni** → dwie pary spodni, **dwoje kurcząt** → dwa kurczaki, **dwoje szczeniąt** → dwa szczeniaki, **troje dzieci** → trzy dzieciaki, **czworo niemowląt** → cztery niemowlaki* itd.*
11. W ciągach liczebnikowych formy zbiorowe przybierają wykładniki ostatnich bądź dwu ostatnich miejsc, np. *sto **trzydzieści dwoje** dzieci / **tysiąc trzyseta pięćdziesięcioro dwoje** dzieci*.
12. Liczebniki *jeden, sto, dwieście, trzysta* itd. nie mają odpowiedników zbiorowych.
13. Liczebniki zbiorowe, które występują w połączeniu z zaimkami rzeczownikowymi, są używane w dwóch typach połączeń:
- my **dwoje** / **troje**, ci **czworo*** (połączenie na zasadzie związku zgody)**
 - nas **troje**, ich **pięcioro*** (połączenie na zasadzie związku rządu)***

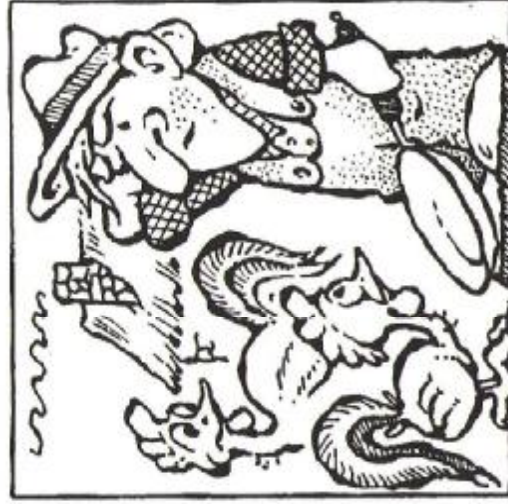
POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- jedno z dwojga <*albo jedno, albo drugie*>
- na dwoje babka wróżyła <*nie wiadomo jak: tak albo inaczej*>
- z dwojga złego <z dwóch niekorzystnych wariantów dotyczy wyboru jednego, czasem mniej złego>
- zginać się we dwoje <*schyłać się bardzo nisko*>
- złamany we dwoje <*zgięty w pół, pochylony ku ziemi*>
- na dwoje <1. *dla dwóch osób odmiennej płci, na dwa przedmioty*; 2. *na dwie części, na pół*; 3. *i tak i owak, dwojako*>
- we dwoje <1. *podwójnie, na pół*; 2. *we dwie osoby różnej płci*>
- dzielić / rozdzielać / rozszczepiać włos na czworo <*wgłębiać się przesadnie w jakąś sprawę, niepotrzebnie coś roztrząsać w sposób bardzo szczegółowy, drobiazgowy*>
- na czworo <*na cztery części*>
- we czworo <*na cztery części*>
- zginać się / zgiąć się we czworo <*schylić się, pochylić się bardzo nisko*>

* Jak widać na załączonych przykładach, rzeczowniki w grupie nazw istot młodych, takie jak: *niemowlę, kurczę itp.*, są najczęściej zastępowane przez rzeczowniki z przyrostkiem *-ak*, np. *niemowlak, kurczak*. Rzeczowniki typu *kurczak, żrebak* nie wymagają połączenia z liczebnikami zbiorowymi. W przypadku rzeczownika *dziecko*, który kategorycznie wymaga połączeń z liczebnikami zbiorowymi, pojawiają się we współczesnym języku polskim rzeczowniki odliczebnikowe **dwojka, trójka, czwórka, piątka dzieci**. Konstrukcje tego typu uważa się za poprawne. Ze względu na wyrazistość znaczeniową liczebników zbiorowych norma wzorcowa współczesnej polszczyzny daje pierwszeństwo połączeniom typu: *pięcioro nożyc, osmioro pracowników, dwięcioro kurcząt* itd.

** Konstrukcje tego typu łączą się z orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. **My dwoje** jako *piersi odnieśliśmy największy sukces* / **Ci troje** jako *ostatni przybiegli do mety*.

*** Konstrukcje tego typu łączą się z orzeczeniem w liczbie pojedynczej, np. *Tylko **nas dwoje** / **troje potrafiło** rozwiązać te trudne zadania z matematyki* / ***Ich pięcioro** wybrało inny kierunek studiów*.

Nie da rady – oba samce.

OBA / OBYDWA
OBAJ / OBYDWAJ
OBIE / OBYDWIE

ODMIANA

1. Liczebnik *oba*, *obaj*, *obie* mają swoistą odmianę, którą podajemy poniżej.
2. Wyraz *obydwu* odmienia się tak jak liczebnik *dwa*.

rodzaj męskonieżywotny,
męskożywotny, nijaki

- M. **oba** małe stoły
 D. **obu** małych stołów
 C. **obu** małym stołom
 B. **oba** małe stoły
 N. **obu / oboma** małymi stołami
 Msc. **obu** małych stołach

rodzaj męskonieżywotny,
męskożywotny, nijaki

- obydwa** małe koty
obydwu / obydwóch małych kotów
obydwu / obydwom małym kotom
obydwa małe koty
obydwoma małymi kotami
obydwu / obydwóch małych kotach

rodzaj męskoosobowy

- M. **obaj** młodzi chłopcy
 D. **obu** młodych chłopców
 C. **obu** młodym chłopcom

rodzaj męskoosobowy

- obydwaj** starsi panowie
obydwu / obydwóch starszych panów
obydwu / obydwóm / obydwom
 starszym panom

- B. **obu** młodych chłopców
 N. **oboma / obu** młodymi chłopcami
 Msc. **obu** młodych chłopcach

- obydwu / obydwóch** starszych panów
obydwu; rzad. obydwoma starszymi panami
obydwu / obydwóch starszych panach

rodzaj żeński

- M. **obie** cenne książki
 D. **obu** cennych książek
 C. **obu** cennym książkom

rodzaj żeński

- obydwie** młode kobiety
obydwo / **obydwóch** młodych kobiet
obydwo / **obydwom** / **obydwóm** młodym
 kobietom

- B. **obie** cenne książki

obydwie młode kobiety

- N. **oboma** / **obiema**; *raad.* **obu**
 cennymi książkami

obydwoma / obydwierma młodymi kobietami

- Msc. **obu** cennych książkach

obydwo / obydwóch młodych kobietach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <zbiór dwu jednostek, tj. osób tej samej płci, zwierząt lub przedmiotów tego samego rodzaju, poprzednio wymienionych, traktowanych jako pewna całość: jeden i drugi, obydwu > **PRZYKŁAD/-Y: Obaj chłopcy sprawiedliwiali się przed dyrektorem szkoły / Od miesiąca nie rozmawiał z oboma / obiema córkami / Oba (obydwu) referaty były ciekawe / Obydwaj podejrzani odpowiedzieli na pytania sędziego.**

2. <w odniesieniu do par małżeńskich liczebnik *oba* przybiera regularnie formę *oboje* > **PRZYKŁAD/-Y: oboje matkówek, oboje wujostwa, oboje rodziców (obok: oboje rodzice)**

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

- Liczebniki *oba*, *obaj*, *obie* mają formy oboczne: *obydwa*, *obydwaj* oraz *obydwie*.
- Podobnie jak liczebniki *dwa*, *dwaj*, *dwie* wymagają członu głównego grupy imiennej w mianowniku, np. **Oba mieszkania nadają się do remontu / Przyszli już obaj synowie / przyszły już obie córki**. Tak więc liczebniki *oba*, *obaj*, *obie* łączą się z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej.
- Forma *obydwa* może być łączona tylko z rzeczownikami niemęskosobowymi i niższymi, np. **obydwa referaty, obydwu koby, obydwu okna** itd.
- Formy *obydwaj*, *obydwóch*, *obydwo* mogą być łączone tylko z rzeczownikami męskosobowymi, np. **obydwaj panowie, obydwóch panów, obydwu chłopców** itd.
- Forma *obydwaj* łączy się z mianownikiem liczby mnogiej, np. **obydwaj panowie**.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- kłaść – położyć kogoś na (obie) łopatki <*bezapelacyjnie wyciążyć, całkowicie pokonywać kogoś*>
- podpisywać się / podpisać się pod czymś obiema rękami <*zgadzać się w zupełności z jakimś poglądem, z jakąś opinią, propozycją itp.*>

Rzeczpospolita Obojga Narodów.

OBOJE / OBYDWOJE*

ODMIANA

Liczebniki *oboje* / *obydwoje* mają swoistą odmianę, którą podajemy poniżej.

M.	oboje znanych artystów	obydwoje państwo młodzi
D.	obojga znanych artystów	obydwojga państwa młodych
C.	oboju znanych artystom	obydwoju państwu młodym
B.	oboje znanych artystów	obydwoje państwa młodych
N.	obojsiem znanych artystów	obydwojsiem państwem młodymi
Msc.	oboju znanych artystach	obydwoju państwu młodych

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<zbiór dwu jednostek, tj. osób różnej płci, dzieci, młodych zwierząt lub (rzadko) przedmiotów, których nazwy mają tylko liczbę mnogą: każde z dwojga, on i ona, to i to >

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

- Liczebników tych używa się tak samo, jak liczebnika *dwoje* – między innymi w odniesieniu do osób różnej płci. W zdaniach liczebniki *oboje* / *obydwoje* łączą się z rzeczownikami w dopełniaczu oraz z orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Oboje rodziców stanowczo zaprotestowało przeciwko decyzji córki** / **Oboje drzwi było zamkniętych** / **Przyszło oboje studentów na rozmowy z dziekanem**.
- Łączliwość: kogo? / czego?, np. *oboje profesorów, oboje artystów, oboje dzieci, oboje sari* itp.

* Pot. informacje dotyczące liczebników zbiorowych: *dwoje, troje, czworo, pięcioro*.

3. W połączeniu z rzeczownikami w celowniku i miejscowniku, rzeczownik powinien wystąpić w tym samym przypadku, co liczebnik, np. *Podziękowano obojgu laureatom / Myślałem o obojgu rodzicach.*
4. Inne połączenia: *Brakuje obojga dzieci na obiedzie / Czekałszy na oboje studentów / Dyskutowaliśmy z obojgiem kandydatów.*
5. Liczebniki *oboje, obydwójce* w połączeniach wyrazowych, będących określeniami par małżeńskich, mają nietypową składnię. Tworzą one związki zgody z rzeczownikami nazywającymi małżonków (lub odnoszącymi się do nich) we wszystkich przypadkach oprócz narzędnika. A zatem zalecane są następujące połączenia:
- Do salonu weszli oboje państwo młodzi / Na cmentarz przyszli oboje państwo Grzegorzewscy, oboje nasi rodzice oraz oboje wujostwo*
 - Po skończonej kolacji rozmawialiśmy z obojgiem państwem młodymi / Po powrocie do domu dyskutowaliśmy z obojgiem państwem Grzegorzewskimi / Po powrocie do domu rozmawialiśmy z obojgiem Grzegorzewskich*
 - Ciągle brakuje obojga państwa młodych / Dziękowano za miły wieczór obojgu państwu młodym / Czekano kilka minut na oboje państwa młodych i oboje wujostwa / Rozprawiano długo o obojgu państwu młodych oraz o obojgu wujostwa.*
6. Jeśli rzeczownik w funkcji podmiotu jest określony przez liczebnik zbiorowy *oboje / obydwójce*, to – w myśl reguł składni zgody – podmioty o strukturze *oboje / obydwójce* w połączeniu z nazwami par małżeńskich łączą się z orzeczeniami w liczbie mnogiej, np. *Oboje rodzice stanowczo zaprotelowali przeciwko decyzji córki / Przyjechali do mnie oboje rodzice / Odwiedzili nas oboje państwo Kowalscy* (Por. powyżej p. 1: *Oboje rodziców stanowczo zaprotelowo przeciw decyzji córki*).
7. Liczebniki *oboje / obydwójce* z zaimkami rzeczownikowymi łączą się na zasadzie związku zgody, np. *wy oboje*. Połączenia tego typu w zdaniach łączą się z orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. *Wy oboje wyobrażacie sobie, że da się to szybko zakatwić**.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- doktor obojga praw < doktor prawa świeckiego i kanonicznego >
- Królestwo Obojga Sycylii < od 1816 roku oficjalna nazwa królestwa utworzonego w 1130 roku po zjednoczeniu księstw na Sycylii i w południowych Włoszech >
- Rzeczpospolita Obojga Narodów < *unia Polski (Korony) i Litwy* >

* Zob. również informacje dotyczące liczebników zbiorowych *dwoje, troje, czworo, pięcioro, pięćdziesięcioro*; To warto zapamiętać, punkt 13 oraz przypisy, s. 30.

Do trzech razy sztuka.

TRZY – CZTERY

ODMIANA

Liczebniki *trzy* / *cztery* mają swoistą odmianę, którą podajemy poniżej.

- r. niemęskoosobowy*
M. **trzy** / **cztery** duże jabłka
r. męskoosobowy
trzej / **czterej** nasi studenci;
trzech / **czterech** naszych studentów
- D.** **trzech** / **czterech** dużych jabłek
trzem / **czterem** dużym jabłkom
B. **trzy** / **cztery** duże jabłka
N. **trzema** / **czterema** dużymi jabłkami
Msc. **trzech** / **czterech** dużych jabłkach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<liczba będąca sumą liczb: dwa i jeden> PRZYKŁAD/-Y: *trzy* / *cztery* kobiety, *trzy* / *cztery* książki, *trzy* / *cztery* długopisy, *trzech* / *czterech* pacjentów itd.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty połączone związkiem zgody mają orzeczenie zależne od liczebnika.

PRZYKŁADY:

Trzy / *cztery* samochody leżały w rowie // *Trzy* / *cztery* dziewczynki bawiły się na podwórku // *Trzy* / *cztery* maszyny pracowały bardzo głośno // *Trzy* / *Cztery* jabłka leżały na stole.

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Trzech / czterech studentów czekało na profesora.

1. Zapisowi cyfrowemu 3 – 4 odpowiadają następujące oddzielne formy: *trzy / cztery* (dla rodzaju niemęskoosobowego) oraz *trzej / czterej; trzech / czterech* (dla rodzaju męskoosobowego).
2. Liczebniki *trzy / cztery* łączą się z określanymi rzeczownikami na zasadzie związku zgody: *trzy / cztery kroki, trzeciego / czwartego kroku, trzy / cztery książki, trzech / czterech książek, trzech / czterech osób* itd.
3. Formy *trzech / czterech* tworzą z wyrazami określającymi związki rządu.
4. W odmianie rzeczowników *trzy / cztery* obserwujemy rozróżnienie na rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy.
5. Liczebniki męskoosobowe *trzej / czterej* łączą się z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. **Trzej / Czterej pletwonurkowie skakali do wody z wysokiej skały.**
6. Liczebniki męskoosobowe *trzech / czterech* występują w funkcji mianownika – podmiotu, np. **Trzech / Czterech pletwonurków skakało do wody.** Zgodnie z założonym przykładem łączą się one z rzeczownikami w dopełniaczu oraz orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej.
7. Liczebnik *trzy, cztery* oraz liczebniki złożone z tymi składnikami na końcu łączą się z podmiotem w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej, np. **Trzy lisy zbliżyły się do zagrody / Dwadzieścia cztery zawodniczki czekały na rozpoczęcie kolejnego biegu.**
8. W przypadku liczebnika *trzy / cztery* wyjątkiem są zdania, w których czasownik może mieć również formę liczby pojedynczej, np. **Pozostał nam jeszcze do końca pracy trzy godziny** → **Pozostało nam jeszcze trzy godziny do końca pracy.** **Od jutra będzie minus dwadzieścia cztery stopnie mrozu / Jest trzy minuty po godzinie pierwszej.** Tego rodzaju połączenia są możliwe, jeśli liczebnik *trzy / cztery* lub zakończona nim grupa liczebnikowa określa liczbę jednostek miary*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

trzy

- brakuje (komuś) *trzy* ćwierci do śmierci <*ktos wygląda bardzo źle, mizernie, ktoś jest bardzo chory, osłabiony*>
- do trzech razy sztuka <*ktos podejmuje po raz trzeci jakies działanie, licząc na sukces*>
- mówić *trzy* po *trzy* <*mówić rzeczy mało istotne, przypadkowe*>
- nie umieć powiedzieć / sklecić *trzech* słów <*nie umieć się wystawić*>
- nie umieć zliczyć do *trzech* <*być mało bystrym, nierozgarniętym*>
- *raz, dwa, trzy* <*bardzo szybko, w tej chwili, natychmiast*>

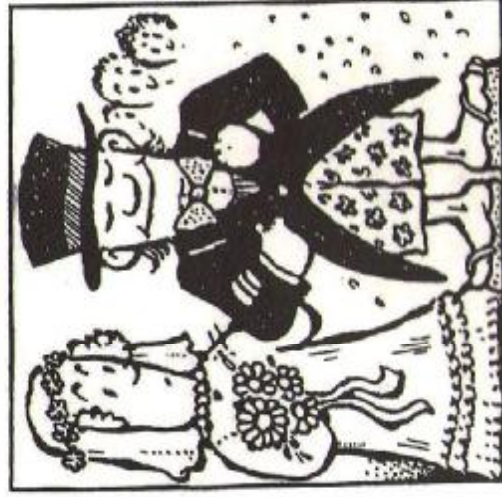
* Zob. *Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit. – hasło **dwa, trzy, cztery** itd., s. 83–84.

- Święto Trzech Króli * <święto w Kościele katolickim przypadające w dniu szóstym stycznia >
- to sprawa dwóch / trzech dni / tygodni <to rzecz, którą można załatwić szybko >
- wtrącać / wsadzać / wtykać / wciskać swoje trzy grosze <1. odzywać się nie będąc proszonym o to, 2. wtrącać się do cudzych spraw >
- wyglądać jak trzy ćwierci do śmierci <wyglądać na chorego, słabego >

cztery

- cztery deski <eufemistycznie o trumnie >
- cztery kąty a piec piąty <o nędznie wyglądającym mieszkaniu >
- cztery kółka <samochód osobowy >
- cztery litery <1. tylek; eufemistycznie, 2. ktoś niezdarzy, nieudaczny >
- cztery pory roku <wiosna, lato, jesień, zima >
- cztery ściany <mieszkanie, pokój >
- grać na cztery ręce <grać na fortepianie, pianinie w dwie osoby >
- jak dwa a dwa cztery <z całą pewnością, bezsprzecznie, na pewno >
- kuty na cztery nogi <bardzo sprytny, przebiegły, radzący sobie w każdej sytuacji >
- rozpedzić / rozegnać / rozgonić kogoś na cztery wiatry <w sposób zdecydowany, brutalnie, odcinając możliwość powrotu >
- spadać / spaść (jak kot) na cztery łapy <nie ponosić szkody, wychodzić cało z niebezpieczeństwa >
- w czterech ścianach <w zamknięciu, w izolacji od tego, co się dzieje na zewnątrz; wewnątrz mieszkania, pokoju itd. >
- w cztery oczy <na osobności, sam na sam >
- wygnać kogoś na cztery wiatry <pozbyć się kogoś w sposób zdecydowany, wygonić kogoś brutalnie >
- zabawa na cztery fajerki <huczna, wesoła zabawa; pot. >
- zamykać / zamknąć kogoś / coś na cztery spusty <bardzo dokładnie, nie pomijając żadnego zamka / zabezpieczenia >

* Inne połączenia: *na święto Trzech Króli, przed Trzema Królami, po Trzech Królach, w święto Trzech Króli, w Trzy Króle.*

Ni w pięć ni w dziewięć.

PIĘĆ – PIĘTNAŚCIE – PIĘĆDZIESIĄT PIĘCIU – PIĘTNASTU – PIĘĆDZIESIĘCIU

ODMIANA

1. Liczebniki główne od pięciu wzwyż odmieniają się przez przypadki i rodzaje.
2. Zróżnicowane rodzajowo ograniczają się tylko do przeciwstawienia form męskoosobowych wszystkim pozostałym formom.
3. Forma męskoosobowa mianownika jest tożsama z formą dopełniacza pozostałych rodzajów.
4. Liczebniki od pięciu wzwyż mają swoją deklinację, którą podajemy poniżej na przykładzie liczebników: *pięć – piętnaście – pięćdziesiąt*.
5. Liczebniki od pięciu do dziewięćdziesięciu w narzędniku w obydwu rodzajach mają albo końcówkę *-u*, np. *z pięciu / z trzynastu / z pięćdziesięciu*, albo końcówkę *-oma*, np. *z pięcioma / z trzynastoma / z pięćdziesięcioma*.
6. Wybór spośród dwu końcówek narzędnika jest w zasadzie dowolny. Jeśli jednak używamy liczebników bez określeń rzeczownikowych, powinniśmy raczej wybrać końcówkę *-oma*, np. *Z sześcioma / dziesięcioma konkurentami niełatwo jest prowadzić działalność handlową*.
7. W odmianie liczebnika *dwadzieścia* obowiązuje fleksja wewnętrzna: pierwsza część złożenia przybiera końcówkę *-u* we wszystkich przypadkach zależnych oprócz biernika rodzaju niemęskoosobowego, np. *dwudziestu*.

Przypomnienie:

Liczebniki wielowyzwowe od dwudziestu wzwyż, w których ostatnim członem jest liczebnik *dwa, trzy, cztery*, łączą się z rzeczownikiem (podmiotem) w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej. **PRZYKŁADY:** *Dwadzieścia dwa lata upłynęły od ostatniego naszego spotkania / Trzydzieści trzy albumy leżą na wystawie / Czterdzieści cztery samochody uczestniczą w rajdzie górskim / Sto dwadzieścia dwa jabłka są w tym koszyku.*

rodzaj niemęskoosobowy

- M. pięć wolnych dni piętnaście białych róż pięćdziesiąt trudnych zadań
- D. pięciu wolnych dni piętnastu białych róż pięćdziesięciu trudnych zadań
- C. pięciu wolnym dniom piętnastu białym różom pięćdziesięciu trudnym zadaniom
- B. pięć wolnych dni piętnaście białych róż pięćdziesiąt trudnych zadań
- N. pięciu / pięcioma piętnastoma / piętnastoma pięćdziesięciu /
wolnymi dniami białymi różami pięćdziesięcioma
trudnymi zadaniami
- Msc. pięciu wolnych dniach piętnastu białych różach pięćdziesięciu trudnych zadaniach

Część I

rodzaj męskoosobowy

- M. pięciu piętnastu pięćdziesięciu nowych uczniów
- D. pięciu piętnastu pięćdziesięciu nowych uczniów
- C. pięciu piętnastu pięćdziesięciu nowym uczniom
- B. pięciu piętnastu pięćdziesięciu nowych uczniów
- N. pięciu / pięcioma* piętnastoma* pięćdziesięciu / pięćdziesięcioma*
nowymi uczniami
- Msc. pięciu piętnastu pięćdziesięciu nowych uczniach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. *pięć* – <liczba będąca sumą liczb: cztery i jeden >
piętnaście – <liczba będąca sumą liczb: dziesięć i pięć >
pięćdziesiąt – <liczba będąca iloczynem liczb: pięć i dziesięć >
2. *pięć* – **potocznie**: <ocena szkolna: *piąteka*, najwyższa ocena szkolna w skali czterostopniowej albo niższa o jeden stopień od szóstki w skali sześciostopniowej > PRZYKŁAD: *Dzisiaj dostatek pięć z biologii i pięć z polskiego.*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki**.

PRZYKŁAD:

Pięciu / Piętnastu / Pięćdziesięciu studentów czekało na profesora.

* Formy *pięcioma*, *piętnastoma* itd. – fakultatywne. Zob. również informację zawartą powyżej w punkcie 6.

** Por. inne połączenia: *Pięciu absolwentów naszej uczelni zostało dyrektorami firm międzynarodowych / Jedynie sześć zarzutów było prawdziwych / Siedem postanowień zostało już zrealizowanych / Dziewięciu uczniów zostało wydalonych ze szkoły, ale: Oczywiście było wyłącznie pięć zarzutów / Kompletnie wyposażone było tylko pięć ze wszystkich zaplanowanych pracowni.*

Liczebniki od pięciu wzwyż użyte w celowniku, narzędniku lub miejscowniku tworzą związek zgody, np. *pięciu chorym, piętnastoma chorymi, o pięćdziesięciu chorych*.

1. W tym przedziale liczebników mamy do czynienia z formami prostymi od *pięciu* do *dziesięciu* i afiksalnymi – z sufiksami:
 - **-naści(e) / -nast(u)**, jak: *jedenaste, jedenastu / dwanaście, dwunastu / trzynaste, trzynastu / czternaście, czternastu / piętnaste, piętnastu*
 - **-dziesięć- / -dziesiąt- / -dziesiąt**, jak: *dwadzieścia, dwudziestu / trzydzieści, trzydziestu / czterdzieści, czterdziestu / pięćdziesiąt, pięćdziesięciu*
2. Formy męskoosobowe *pięciu, piętnastu, pięćdziesięciu* itp. występują w funkcji mianownika – podmiotu, np. *Pięciu turystów szukało schronienia przed deszczem*. Łączą się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. *Pięciu turystów szukało szlaku w górach*.
3. Również liczebniki wielowyzrazowe, w których ostatnim członem jest liczebnik *pięć*, łączą się z rzeczownikiem (podmiotem) w dopełniaczu i orzeczeniem w liczbie pojedynczej, a w czasie przeszłym w rodzaju nijakim, np. *Dwadzieścia pięć cennych obrazów wisi / wisiało na ścianach tego zamku // Trzydziestu pięciu robotników przygotowuje się / przygotowywało się do strajku ostrzegawczego*.
4. Liczebniki od *pięciu* do *czterystu* mają po dwie formy narzędnika, np. z *pięciu* *znajomymi* lub *pięcioma znajomymi, przed pięćdziesięciu laty, przed pięćdziesięcioma laty, ze stu złotymi* lub ze *stoma złotymi*. W grupach liczebnikowych oznaczających liczby większe od *stu* częściej używamy form z końcówką *-u* niż *-oma*, np. *Rozmawialiśmy już ze stu pięćdziesięciu kandydatami / Wychowała na wakacje ze stu pięćdziesięciu złotymi* itp. Jeżeli grupie rzeczownikowej nie towarzyszy rzeczownik, wybieramy raczej końcówkę *-oma*, np. *Z iloma osobami rozmawialiście? – Z piętnastoma* lub *Ze stu pięćdziesięcioma*.
5. W grupach liczebnikowych oznaczających liczby mniejsze od *stu*, np. 21 częścię wybieramy końcówkę *-oma*, np. *Chłopcy grali dwudziestoma jeden kośćmi*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- jakby do pięciu nie umiał / nie umiała zliczyć <być mało rozgarniętym, mało bystrym >
- ni w pięć, ni w dziewięć <mówić coś bez związku z tematem rozmowy, bezsensownie, od rzeczy >
- pięć darów umysłu <zdrowy rozum, wyobraźnia, fantazja, zdolność abstrahowania i pamięć >
- pięć zmysłów <wzrok, słuch, dotyk, węch i smak >
- zaczynać od pięciu (gołych) palców <zaczynać od niczego, dorabiać się od początku >
- zdać na pięć <zdać na ocenę bardzo dobrą, bardzo dobrze >
- znać coś jak swoje / własne pięć palców <znać coś bardzo dokładnie >
- za pięć dwunasta <w ostatniej chwili, tuż przed ostatecznym terminem >

Kochała go jak stu diabłów.

STO, STU

ODMIANA

Liczebnik *sto* jako jeden z elementów wielowyrzutowych liczebników porządkowych jest odmienny w połączeniach typu: *w roku tysiąc setnym*; nieodmienny zaś w połączeniach typu: *w roku tysiąc sto pięćdziesiątym czwartym*.

rodzaj niemęskoosobowy

M. **sto** nowych aut / książek / zadań

D. **stu** nowych aut / książek / zadań

C. **stu** nowym autom / książkom / zadaniom

B. **sto** nowych aut / książek / zadań

N. **stu / stoma** nowymi autami / książkami /
zadaniami

Msc. **stu** nowych autach / książkach / zadaniach

rodzaj męskoosobowy

stu robotników sezonowych

stu robotników sezonowych

stu robotnikom sezonowym

stu robotników sezonowych

stu / stoma robotnikami
sezonowymi

stu robotnikach sezonowych

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <liczba będąca iloczynem liczb: dziesięć i dziesięć>
2. <ogromna ilość, liczba, bardzo dużo, mnóstwo> **PRZYKŁAD/-Y**: *Zawsze muszę ci powtarzać sto razy to samo / Ostatnio widzieliśmy się chyba ze sto lat temu.*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Stu studentów czekało na profesora.

Liczebniki od pięciu wzwyż użyte w celowniku, narzędniku lub miejscowniku tworzą związki zgody, np. *stu chorym, stu / stoma chorymi, o stu chorych*.

1. Forma męskoosobowa *stu* występuje w funkcji mianownika – podmiotu. Liczebnik *stu* łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. *Stu uciekinierów skierowało się ku północnej granicy*.
2. Zgodnie z zasadami słowników poprawnościowych można łączyć zapis liczbowy z literowym w wyrazach złożonych, których pierwszy człon pochodzi od liczebnika, np. 100-lecie, 100-stronicowy itp. (zasada ta dotyczy również liczebników 200–1000).

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- jak sto diabłów <*bardzo*: zwykle o intensywnych uczuciach, zjawiskach; pot. >
- na mur / na mur-beton / na bank / na sto procent <*na pewno, z całą pewnością*; pot. >

DWIEŚCIE, DWUSTU

ODMIANA

1. W odmianie liczebnika *dwieście* obowiązuje fleksja wewnętrzna: pierwsza część złożenia przybiera końcówkę *-u* we wszystkich przypadkach zależnych oprócz biernika rodzaju niemęskoosobowego, np. *dwustu*.
2. Liczebnik *dwieście* jako jeden z elementów wielowyzrazowych liczebników porządkowych jest odmienny w połączeniach typu: *w roku tysiąc **dwusetnym***; nieodmienny zaś w połączeniach typu: *w roku tysiąc **dwieście** pięćdziesiątym czwartym*.

M.	<i>rodzaj niemęskoosobowy</i> dwieście wielkich domów / kamienic / okien	<i>rodzaj męskoosobowy</i> dwustu żołnierzy zawodowych
D.	dwustu * wielkich domów / kamienic / okien	dwustu żołnierzy zawodowych
C.	dwustu wielkim domom / kamienicom / oknom	dwustu żołnierzom zawodowym
B.	dwieście wielkich domów / kamienic / okien	dwustu żołnierzy zawodowych
N.	dwustu / dwustoma wielkimi domami / kamienicami / oknami	dwustu / dwustoma żołnierzami zawodowymi
Msc.	dwustu wielkich domach / kamienicach / oknach	dwustu żołnierzach zawodowych

* Możliwa jest również forma (choć rzadko) *dwócbset*.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<liczba będąca iloczynem liczb: dwa i sto >

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Dwustu kibiców czekało na rozpoczęcie meczu.

Liczebniki od pięciu wzwyż użyte w celowniku, narzędniku lub miejscowniku tworzą związki zgody, np. *dwustu cborym, dwustu / dwustoma cborymi, o dwustu cborycb.*

1. Forma męskoosobowa *dwustu* występuje w funkcji mianownika – podmiotu. Liczebnik *dwustu* łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. *Dwustu petentów oczekiwalo na przydział mieszkań.*
2. W składzie liczebników złożonych częściej używamy formy narzędnika *dwustu* niż *dwustoma*, np. *Przygotowano już listę z dwustu trzydziestoma cbętrymi na wyjazd do USA.*
3. W przypadku liczebnika *dwieście* mamy do czynienia z formami afiksalnymi z sufiksem *-śc-* / *-st.*

TRZYSTA – CZTERYSTA

ODMIANA

Liczebniki *trzysta / czterysta* jako jeden z elementów wielowyrzutowych liczebników porządkowych są odmiennie w połączeniach typu: *w roku tysięcy trzechsetnym / czterechsetnym*; nieodmiennie zaś w połączeniach typu: *w roku tysięcy trzysta / czterysta pięćdziesiątym czwartym.*

	<i>rodzaj niemęskoosobowy</i>	<i>rodzaj męskoosobowy</i>
M.	<i>trzysta / czterysta</i> młodych drzew	<i>trzystu / czterystu</i> znanych sportowców
D.	<i>trzystu / czterystu</i> młodych drzew	<i>trzystu / czterystu</i> znanych sportowców
C.	<i>trzystu / czterystu</i> młodym drzewom	<i>trzystu / czterystu</i> znanym sportowcom
B.	<i>trzysta / czterysta</i> młodych drzew	<i>trzystu / czterystu</i> znanych sportowców
N.	<i>trzystu / czterystu</i>	<i>trzystu / czterystu</i>
	<i>a. trzystoma / czterystoma</i> młodymi drzewami	<i>a. trzystoma / czterystoma</i> znanymi sportowcami
Msc.	<i>trzystu / czterystu</i> młodych drzewach	<i>trzystu / czterystu</i> znanych sportowcach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

trzysta – <liczba będąca iloczynem liczb: trzy i sto >
cztery – <liczba będąca iloczynem liczb: cztery i sto >

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Trzystu / czterystu kibiców czekało na rozpoczęcie meczu.

Liczebniki od pięciu wzwyż użyte w celowniku, narzędniku lub miejscowniku tworzą związki zgody, np. *trzystu chorym, trzystu / trzystoma chorymi, o trzystu chorych.*

1. Formy męskoosobowe *trzystu / czterystu* występują w funkcji mianownika – podmiotu. Liczebniki *trzystu / czterystu* łączą się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczbą pojedynczej, np. *Trzystu żołnierzy wróciło przedwcześnie z frontu / Czterystu absolwentów uczelni spotkało się na balu.*
2. Liczebniki o zakończeniach *-sta* są historycznie złożone: ich drugi człon pochodzi od liczebnika *sto*, który dawniej odmieniał się jak rzeczownik. Stąd akcentujemy je w dwojaki sposób: a. tradycyjnie – akcent kładziemy na pierwszej sylabie, b. potocznie – akcent kładziemy na drugiej sylabie. Narzędnikowe formy *trzystoma* oraz *czterystoma* akcentuje się wyłącznie na przedostatniej sylabie.

PIĘĆSET – DZIEWIĘCSET

ODMIANA

1. W odmianie liczebnika *pięćset, sześćset, siedemset, osiemset i dziewięćset* obowiązuje fleksja wewnętrzna: pierwsza część złożenia przybiera końcówkę *-u* we wszystkich przypadkach zależnych oprócz biernika rodzaju niemęskoosobowego, np. *pięćsiuset, sześćsiuset* itd.
2. Liczebniki *pięćset – dziewięćset* jako jeden z elementów wielowrazowych liczebników porządkowych są odmienne w połączeniach typu: *w roku tysiąc pięćsetnym... dziesięćsetnym*; nieodmienne zaś w połączeniach typu: *w roku tysiąc pięćset... dziesięćset pięćdziesiątym czwartym.*

rodzaj niemęskoosobowy

M.	pięćset	sześćset	siedemset	osiemset	dziewięćset	małych miast
D.	pięćsiuset	sześćsiuset	siedmiuset	ośmiuset	dziewięćsiuset	małych miast
C.	pięćsiuset	sześćsiuset	siedmiuset	ośmiuset	dziewięćsiuset	małym miastom
B.	pięćset	sześćset	siedemset	osiemset	dziewięćset	małych miast
N.	pięćsiuset	sześćsiuset	siedmiuset	ośmiuset	dziewięćsiuset	małymi miastami
Msc.	pięćsiuset	sześćsiuset	siedmiuset	ośmiuset	dziewięćsiuset	małych miastach

rodzaj męskoosobowy

- M. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszych rodaków
D. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszych rodaków
C. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszym rodakom
B. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszym rodaków
N. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszymi rodakami
Msc. pięciuset sześciuset siedmiuset ośmiuset dziewięciuset naszych rodakach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

- pięćset* – <liczba będąca iloczynem liczb: pięć i sto >
sześćset – <liczba będąca iloczynem liczb: sześć i sto >
siedemset – <liczba będąca iloczynem liczb: siedem i sto >
osiemset – <liczba będąca iloczynem liczb: osiem i sto >
dziewięćset – <liczba będąca iloczynem liczb: dziewięć i sto >

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Pięciuset / dziewięciuset kibiców czekało na rozpoczęcie meczu.

Liczebniki od pięciu wzwyż użyte w celowniku, narzędniku lub miejscowniku tworzą związek zgody, np. *pięciuset... dziewięciuset chorym, pięciuset... dziewięciuset chorymi, o pięciuset... o dziewięciuset chorych.*

1. Różnice rodzajowe zachodzą wyłącznie w obrębie mianownika i biernika.
2. Formy męskoosobowe do *pięciuset* do *dziewięciuset* występują w funkcji mianownika – podmiotu. Łączą się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Pięciuset emigrantów oczekiwało na przyznanie azylu.**
3. W przypadku liczebników od *pięciuset* do *dziewięciuset* mamy do czynienia z formami z sufiksem **-set**.
4. Liczebniki od *pięciuset* do *dziewięciuset* w przeciwieństwie do liczebników od *pięciu* do *czterystu* mają wyłącznie po jednej formie narzędnika.

Księża tysiąca i jednej nocy.

TYSIĄC*

ODMIANA

 Liczebnik główny *tysiąc* ma odmianę rzeczownikową.

	<i>liczba pojedyncza</i>	<i>liczba mnoga</i>
M.	tysiąc zaproszonych gości / osób	tysiące zaproszonych gości / osób
D.	tysiąca zaproszonych gości / osób	tysięcy zaproszonych gości / osób
C.	tysiącowi zaproszonych gości / osób	tysiącom zaproszonych gości / osób
B.	tysiąc zaproszonych gości / osób	tysiące zaproszonych gości / osób
N.	tysiącem zaproszonych gości / osób	tysiącami zaproszonych gości / osób
Msc.	tysiącu zaproszonych gości / osób	tysiącach zaproszonych gości / osób

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

- <liczba będąca iloczynem liczb: dziesięć i sto >
- <w funkcji zaimka liczebnego oznacza mnóstwo, bardzo wiele > **PRZYKŁAD/-Y:**
Ona ma zawsze tysiąc (tysiące) spraw do załatwienia. / Tysiące bezrobotnych przybywa codziennie do urzędu zatrudnienia
- potocznie:** <tysiąc złotych > **PRZYKŁAD/-Y:** *Może dorzuciłby pan jeszcze tysiąc do tej transakcji? / Przydałoby się nam jeszcze kilkanaście tysięcy*
- <gra w karty, w której zwycięzcą jest ten, kto pierwszy uzyska tysiąc punktów >
PRZYKŁAD: *Uwielbiał grać w tysiąca ze swoimi siostrami*
- <forma liczby mnogiej *tysiące* oznacza również: 1. wielkie sumy pieniędzy, ogromne kapitały, 2. liczbę osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji w sposób

* Ze względu na semantyczny związek z liczbą oraz takie same własności morfologiczno-składniowe leksem *tysiąc* uważamy tutaj za liczebnik.

orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony > PRZYKŁAD/-Y: *On zarabia tysiące na tych transakcjach / Od lat trwoni tysiące zarobione przez ojca / Tysiące hektolitrów ropy wyciekło do morza z zatopionego statku.*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

W większości kontekstów podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki*.

PRZYKŁAD:

Tysiące kibiców czekało na rozpoczęcie meczu / Tysiąc osób złożyło podania o przydział mieszkań socjalnych.

1. Leksem *tysiąc* ma typową odmianę rzeczownikową, z selektywnym rodzajem męskorzeczowym i rzeczownikowym szeregiem końcówek dla liczby pojedynczej.
2. Leksem *tysiąc* w funkcji liczebnika narzuca formy dopełniacza rzeczownikowi oraz wymaga formy 3. osoby liczby pojedynczej rodzaju nijakiego od orzeczenia, np. *Tysiąc zaproszonych gości przyjdzie / przyszło na to spotkanie. Zebrało się cztery tysiące osób przed bramą fabryki* itp.
3. Jeśli jednak leksem *tysiąc* występuje w funkcji liczebnika samodzielnie bez innych liczebników, i jeśli jest określany przez przymiotnik, zaimek przymiotny, liczebnik porządkowy, to orzeczenie występuje w rodzaju nijakim lub męskim, np. *Kolejne tysiąc repatriantów opuściło obóz przejściowy* → *Kolejny tysiąc repatriantów opuścił obóz przejściowy.*
4. Jeżeli w funkcji zaimka liczebnego zajmuje pozycję podmiotu w zdaniu, to orzeczenie występuje w liczbie pojedynczej rodzaju nijakiego, np. *Tysiąc (albo tysiące) niezadowolonych spraw czeka / czekało na decyzje komisji. Tysiące ludzi żyje w biedzie. Konstrukcje z orzeczeniem w liczbie mnogiej typu: Tysiące ludzi giną w wypadkach samochodowych* są rzadko używane.
5. Bez względu na funkcję w zdaniu leksem *tysiąc* wymaga rzeczownika w dopełniaczu, np. *Pod koniec roku akademickiego wręczono dyplomy tysiącowi laureatów naszej uczelni.*
6. Zgodnie z zasadami słowników poprawnościowych można łączyć zapis liczbowy z literowym w wyrazach złożonych, których pierwszy człon pochodzi od liczebnika, np. *1000-lecie, 1000-stronicowy* itp.
7. Formy *tysiąc / tysiące* odsyłają również do rzeczowników, np. *Na koncert przyszły tysiące wielbicieli tej artystki.*

* Odstępstwa od tej zasady (tzn. zachowanie związku zgody między liczebnikiem a orzeczeniem) są dopuszczalne wtedy, gdy:

1. orzeczenie poprzedza liczebnik, np. *W naszym regionie zamieszkał tysiąc uciekinierów z regionów zagrożonych wojną,*
2. liczebnik oznacza liczbę jednostek miary, np. *Tysiąc kilogramów zakazanego mięsa został przeznaczony do spalania,*
3. liczebnik jest użyty w liczbie mnogiej, np. *Cztery tysiące strajkujących czekadły na pojawienie się dyrektora bankrutującego przedsiębiorstwa.*

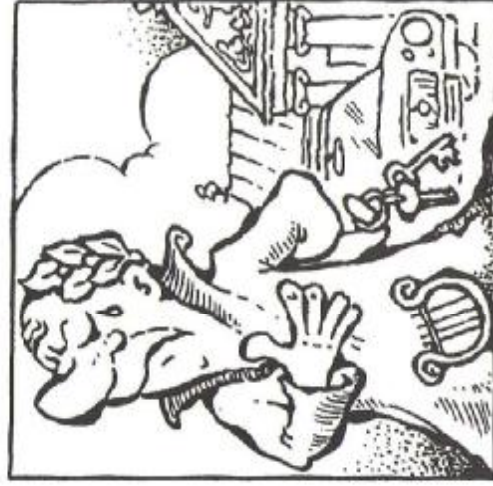
8. Formy *tysiąc* / *tysiące* są również składnikami tzw. ciągów liczebnikowych, liczb złożonych, które składniowo są rozkładalne, np. *trzy tysiące sto trzydzieści siedem*.
9. W zdaniach zawierających liczebnik *tysiąc* w liczbie mnogiej, bez poprzedzających liczebników głównych, leksem ten przestaje być wykładnikiem ilości i przyjmuje funkcję liczebników nieokreślonych o znaczeniu: *dużo, mnóstwo, wiele, wielkie* (szacunkowo podane) *ilości*, np. *Tysiące ankietowanych wypowiedziało się przeciwko wojnie w Iraku*. / *Tysiące turystów odwiedziło w tym roku Watykan* / *Tysiące komarów atakują naszą posiadłość*.
10. Leksem *tysiąc* w liczbie mnogiej charakteryzuje się również konstrukcją połączoną związkiem zgody z liczebnikiem, np. *Te tysiące ludzi zostały perfidnie oszukane przez spekulujące na giełdach firmy*.

POŁĄCZENIA WYRAZÓWE I FRAZEOLOGIA

- sklep z tysiącem jeden drobiazgów <sklep z drobnymi rzeczami użytkowymi>
- Księga tysiąca i jednej nocy* <tytuł dzieła>

* W tytule książki liczebnik *jeden* wyjątkowo odmienia się, gdyż człony grupy liczebnikowej są połączone spójnikiem *i*.

Nie potrafię cierpieć za miliony.

MILION*

ODMIANA

liczba pojedyncza

- M. **milion** zagranicznych turystów / aut **miliony** zagranicznych turystów / aut
D. **miliona** zagranicznych turystów / aut **milionów** zagranicznych turystów / aut
C. **milioniowi** zagranicznych turystów / aut **milionom** zagranicznych turystów / aut
B. **milion** zagranicznych turystów / aut **miliony** zagranicznych turystów / aut
N. **milione**m zagranicznych turystów / aut **milionami** zagranicznych turystów / aut
Msc. **milioni**e zagranicznych turystów / aut **milionach** zagranicznych turystów / aut

liczba mnoga

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <liczba równa iloczynowi liczb: tysiąc i tysiąc >
2. <w liczbie mnogiej oznacza również: 1. nieokreśloną, bardzo dużą liczbę czegoś, niezliczone mnóstwo, 2. liczbę osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji w sposób orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony > **PRZYKŁAD/-Y:**
Zarabiali na bandlu bronią grube miliony / Przechrzętałem go przed nią miliony razy / Kolejne wojny pochłoneły miliony ludzkich istnień / Miliony ton ropy wypłynęło do morza z zatopionych statków

* Ze względu na semantyczny związek z liczbą oraz takie same własności morfologiczno-składniowe leksem *milion* uważamy tutaj za liczebnik.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

W większości kontekstów podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki*.

PRZYKŁAD:

Miliony obywateli czekało na przyjazd prezydenta.

1. Liczebnik główny *milion* ma typową odmianę rzeczownikową, z selektywnym rodzajem męskorzeczowym i rzeczownikowym szeregiem końcówek dla liczby pojedynczej.
2. Liczebnik ten w liczbie pojedynczej łączy się z orzeczeniem w liczbie pojedynczej i w rodzaju nijakim, np. *Milion wiernych przyszło na spotkanie z papieżem.*
3. Czasami to orzeczenie może mieć rodzaj męski: a. jeśli obok występuje przydawka, np. *Cały milion wiernych przyjechał / przyjechało do Częstochowy*, b. jeśli liczebnik występuje po orzeczeniu, np. *Przyjechało / przyjechał milion wiernych do Częstochowy.*
4. Jeśli przed liczebnikiem *milion* występuje liczba *dwa, trzy, cztery*, to orzeczenie ma formę liczby pojedynczej albo liczby mnogiej, np. *Cztery miliony turystów odwiedziło / odwiedziły nasz region w tym sezonie turystycznym.*
5. Jeśli leksem *milion* występuje w funkcji liczebnika samodzielnie bez innych liczebników, i jeśli jest określany przez przymiotnik, zaimek przymiotny, liczebnik porządkowy, to orzeczenie występuje w rodzaju nijakim lub męskim, np. *Kolejne milion przesładowanych opuściło ten region świata / Kolejny milion przesładowanych opuścił ten region świata.*
6. Jeżeli w funkcji zaimka liczebnego zajmuje pozycję podmiotu w zdaniu, to orzeczenie występuje w liczbie pojedynczej rodzaju nijakiego, np. *Milion (albo miliony) nie załatwionych spraw czeka / czekało na decyzje komisji. Miliony ludzi żyje w biedzie.* Konstrukcje z orzeczeniem w liczbie mnogiej typu: *Miliony spraw czekają ich na załatwienie*, są rzadko używane.
7. Bez względu na funkcję w zdaniu leksem *milion* wymaga rzeczownika w dopełniaczu, np. *Milion / miliony gwiżdż świeci na bezchmurym niebie / W ciągu roku 2002 w całej Europie wręczono wypowiedzenia umowy o pracę milionom robotników.*
8. W znaczeniu 2. wyraz *milion* łączy się z orzeczeniem w liczbie pojedynczej lub w liczbie mnogiej, np. *Miliony ludzi na całym świecie cierpiało / cierpieli i nadal cierpi / cierpią głód.*
9. Skrótem wyrazu *milion* jest *mln* pisany bez kropki, stawiany zwykle po wymienionej liczbie, czytany jako cały, odmienny wyraz.

* Odstępstwa od tej zasady (tzn. zachowanie związku zgody między liczebnikiem a orzeczeniem) są dopuszczalne wtedy, gdy:

1. orzeczenie poprzedza liczebnik, np. *W naszym kraju zamieszkał milion uciekinierów z regionów zagrożonych wojną,*
2. liczebnik oznacza liczbę jednostek miary, np. *Milion ton zepsutego zboża został przeznaczony do spalania,*
3. liczebnik jest użyty w liczbie mnogiej, np. *Dwa miliony wiernych czekały na pojawienie się papieża.*

10. Formy *milion / miliony* odsylają również do rzeczowników, np. *Na spotkanie z papierem przyszedł milion wiewiercy*.
11. Formy *milion / miliony* są również składnikami tzw. ciągów liczebnikowych, liczb złożonych, które składniowo są rozkładalne, np. *trzy miliony sto trzydzieści siedem tysięcy*.
12. W zdaniach zawierających liczebnik *milion* w liczbie mnogiej, bez poprzedzających liczebników głównych, leksem ten przestaje być wykładnikiem ilości i przyjmuje funkcję liczebników nieokreślonych o znaczeniu: *dużo, mnóstwo, wiele, wielkie* (szacunkowo podane) *ilości*, np. *Miliony ankietowanych wypowiedziało się przeciwko wojnie w Iraku / Miliony turystów odwiedziło w tym roku Włoczy / Miliony komarów atakują nasz region / Mielki miliony przyjaciół*.
13. Leksem *milion* w liczbie mnogiej charakteryzuje się również konstrukcją połączoną związkiem zgody z liczebnikiem, np. *Te miliony ludzi zostały perfidnie oszukane przez kolejnych dyktatorów*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- cierpieć za miliony <cierpieć za cały naród – idea romantyczna; cytat z dramatu *Dziady* A. Mickiewicza >
- coś, np. straty dochodzą do milionów złotych <osiągają >
- coś, np. straty idą w miliony złotych* <osiągają >
- coś, np. straty sięgają milionów złotych <osiągają >
- obracać milionami <zarabiać i inwestować duże sumy pieniędzy >
- robić miliony <zarabiać olbrzymie sumy, pot. >
- żenić się z milionami <żenić się z bogatą kobietą dla jej fortuny >

* Sformułowanie uważane za niepoprawne.

INNE LICZEBNIKI ORAZ WYRAZY WYKAZUJĄCE ZWIĄZEK Z LICZBĄ

- odmiana – znaczenia – składnia –
połączenia wyrazowe i frazeologia

CO JEST CZYM?

DUŻO, NIEDUŻO

1. nieodmiennie liczebniki nieokreślone (niezbiorowe)
2. neutralne ze względu na kategorię liczby
3. mogą pełnić funkcję zaimków liczebnych

DZIESIĄTKI, SETKI

1. rzeczowniki odmienne
2. w liczbie mnogiej mogą pełnić funkcję zaimków liczebnych

ILE/ILU

1. liczebnik
2. ma formy męskoosobowe i niemęskoosobowe
3. w funkcji zaimka zastępuje liczebniki główne

KILKA/KILKU

1. liczebnik
2. ma formy męskoosobowe i niemęskoosobowe
3. jako zaimek jest odnoszony do niesprecyzowanej liczby

NIEJEDEN, NIEJEDNA, NIEJEDNO

1. zaimek o odmianie przymiotnikowej
2. występuje w użyciu rzeczownikowym
3. ma rodzaj męski, żeński, nijaki, męskoosobowy oraz (rzadko) formy liczby mnogiej

PARĘ/PARU

1. liczebnik nieokreślony
2. ma formy niemęskoosobowe, żeńskie, nijakie oraz męskoosobowe

PÓŁ

1. nieodmienny liczebnik partytywny (ułamkowy)
2. ma liczbę pojedynczą

PÓLTORA, PÓLTOREJ

1. liczebnik nieodmienny
2. syntaktycznie – singulare tantum
3. ma formy różnicowane rodzajowo (rodzaj nieżeński i żeński)

WIELE/WIELU

1. liczebnik nieokreślony
2. ma formy męskoosobowe i niemęskoosobowe

Co za dużo, to niezdrowo!

DUŻO, NIEDUŻO
wyrazy nieodmienne

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<coś / ktoś w wielkiej ilości, liczbie, wiele, mnóstwo, masa czegoś / kogoś>

<oznacza również liczbę osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji w sposób orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony> **PRZYKŁAD** /-Y: *dużo / niedużo cukru, soli, pieniędzy, dzieci, ludzi, kobiet, zeszytów, dużo istnień ludzkich*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Dużo / Niedużo kibiców czekało na rozpoczęcie meczu.

1. Liczebniki te mogą być użyte w zdaniu tylko w funkcji mianownika, dopełniacza i biernika, jako składniki związków rządu.
2. Łączliwość – czego?, np. *dużo cukru, soli, pieniędzy, dzieci, ludzi, kobiet, zeszytów, panów* itp. (tylko w funkcji podmiotu albo jako dopełnienie czasowników rządowych biernikiem, np. *mamy dużo kandydatów na studia*).
3. W funkcji zaimków liczebnych, np. **Dużo** studentów przyszło na wykład / **Niedużo** spraw czeka na załatwienie.
4. Łączą się: a. z podmiotem w dopełniaczu, b. z orzeczeniem w liczbie pojedynczej, c. w czasie przeszłym w rodzaju nijakim, np. **Dużo / Niedużo uczniów zostaje na zajęciach fakultatywnych / Przed domem stało dużo ludzi.**

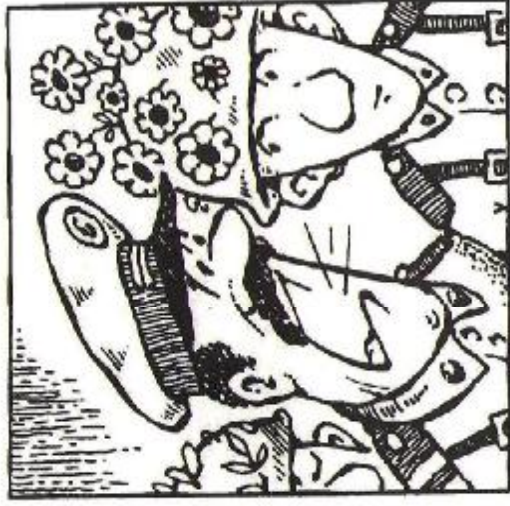

5. Czasami używa się tych wyrazów w bierniku, np. **mamry dużo / niedużo pieniędzy** oraz w dopełniaczu, np. **Nie mamry dzisiaj dużo czasu**.
6. Kiedy kontekst wymaga celownika, narzędnika, miejscownika (a czasami dopełniacza i biernika), liczebnik **dużo** musi być wyrażony formą zaimka **wiele** lub opisową konstrukcją składniową, np. **podobać się wielu chłopcom, pomóc wielu ludziom, czeka nas zakup wielu rzeczy, opowiedzieć o wielu wydarzeniach, przyglądać się niewiele ludziom** itp.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- dużo wody upłynęło / uplynie < 1. coś działo się dawno temu, 2. minie wiele lat, zanim coś nastąpi; trzeba będzie na coś długo czekać >
- kosztować kogoś dużo zdrowia < wymagać od kogoś poświęcenia, wysiłku; być uciążliwym dla kogoś >
- mieć dużo do gadania / do powiedzenia gdzieś / w czymś < mieć jakiś wpływ na coś, jakąś możliwość decydowania o czymś >
- powiedzieć za dużo < zdradzić się z czymś >
- to za dużo powiedziane < o opinii sformułowanej na wyrost, wymagającej przewartościowania bądź rewizji >
- dużo przejść < doświadczyć ciężkich przeżyć >

Mówilem to już dziesiątki razy.

DZIESIĄTKI, SETKI

formy liczby mnogiej

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <duża, bliżej nieokreślona ilość, liczba >
2. <bardzo wielu, bardzo wiele >

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Dziesiątki / setki kibiców czekało na rozpoczęcie meczu.

1. Łączliwość – kogo? / czego?, np. *Dziesiątki / Setki mieszkańców wyległo na ulice miasta / Dziesiątki / Setki zagłówek pływają po jeziorze.*
2. Formy liczby mnogiej *dziesiątki / setki* pełnią funkcję zaimków liczebnych, np. *Dziesiątki ludzi wyraziło swój protest / Setki ludzi przybyło na jego pogrzeb.*
3. W zdaniach z wyrazami *dziesiątki / setki* w znaczeniu 2. orzeczenie powinno mieć formę liczby pojedynczej i rodzaj nijaki*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- dziesiątki razy <*bardzo wiele razy*>
- setki razy <*bardzo wiele razy*>

* W niektórych słownikach poprawnościowych podaje się również połączenia z formami liczby mnogiej orzeczenia. Por. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, op. cit., s. 190, hasło *dziesiątki*.

Używaj, ile dusza zapragnie.

ILE – ILU

ODMIANA

	<i>rodzaj niemęskoosobowy</i>	<i>rodzaj męskoosobowy</i>
M.	ile pięknych kwiatów / kobiet	ilu wybitnych naukowców
D.	ilu pięknych kwiatów / kobiet	ilu wybitnych naukowców
C.	ilu pięknym kwiatom / kobietom	ilu wybitnym naukowcom
B.	ile pięknych kwiatów / kobiet	ilu wybitnych naukowców
N.	iloma / ilu pięknymi kwiatami / kobietami	iloma / ilu wybitnymi naukowcami
Msc.	ilu pięknych kwiatach / kobietach	ilu wybitnych naukowcach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

- <używany w pytaniach, zawiera skierowaną do rozmówcy prośbę o określenie liczby czegoś / kogoś> **PRZYKŁAD/-Y: Ile to kosztuje? / Ile metrów ma ten pokój? / Ile masz siostr? / Z iloma studentami masz zajęcia? / Ile osób wróciło do pracy? / Ilu masz kolegów w szkole?**
- <zastępuje liczebniki główne (albo nawiązuje do nich) lub ich połączenia z rzeczownikami>
- <w wykrzyknieniach wskazuje na bardzo dużą liczbę czegoś> **PRZYKŁAD/-Y: Ile tu ludzi!* / Ile tu psów! / Ile kobiet poznałem tutaj!**

* Dziś z rzeczownikiem *ludzie* przeważnie używa się form męskoosobowych *ilu, tyłu, wielu*. Formy niemęskoosobowe są odbierane jako nacechowane, świadczące o tym, że słowem *ludzie* mówiący oznacza nie poszczególne osoby, lecz masę, tłum. Możemy więc powiedzieć z emfazą: *Ile tam było ludzi!*, ale zapytamy rzeczowo: *Ilu tam było ludzi?* Wyjaśnienia podane za *Słownikiem wyrazów kłopotliwych*, op. cit., s. 124, hasło: **ile, tyle, wiele**.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Formy męskoosobowej *ilu* używamy w funkcji mianownika – podmiotu, np. ***Ilu kandydatów stawilo się na egzaminie?*** Łączy się ona z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. ***Ilu uczniów wyjechało na wakacje?***

2. Z rzeczownikami *ludzie, mieszkańcy, goście* itp. używamy formy męskoosobowej, np. ***Ilu ludzi spotkałeś?*** Forma *ilu* w połączeniu z wymienionymi rzeczownikami uważana jest za staranniejszą. (Zob. również przypis na s. 56).

Część I

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- ile dusza zapragnie <*w dużej ilości, pod dostatkiem, bez ograniczeń*>
- ile możliwości <*w takim stopniu, w jakim jest to możliwe*>
- ile razy <*ilekroć*>
- ile wlezie / wlażło <*tak dużo, jak się tylko da*>
- nie tyle... ile <wyrażenie ograniczające zakres pierwszej części przeciwstawienia>
- o ile <wskaźnik zespolenia, który rozpoczyna wyrażenie osłabiające lub ograniczające wypowiedź>
- po ile? <*jaka jest cena, ile kosztuje?*>

Spogląda za **kilkoma** młodzieńcami.

KILKA – KILKU

ODMIANA

Liczebnik nieokreślony *kilka* / *kilku* ma odmianę typową dla liczebników głównych od pięciu wzwyż.

	<i>rodzaj niemęskoosobowy</i>	<i>rodzaj męskoosobowy</i>
M.	kilka smacznych obiadów / dań	kilku sławnych reżyserów
D.	kilku smacznych obiadów / dań	kilku sławnych reżyserów
C.	kilku smacznym obiadem / daniom	kilku sławnym reżyserom
B.	kilka smacznych obiadów / dań	kilku sławnych reżyserów
N.	kilkoma / kilku smacznymi obiadami / daniami	kilkoma / kilku sławnymi reżyserami
Msc.	kilku smacznych obiadach / daniach	kilku sławnych reżyserach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<nieokreślona liczba większa od dwóch, a mniejsza od dziesięciu; najczęściej w granicach 5–10, rzadziej 3–4>

<oznacza również liczbę osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji w sposób orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony>

PRZYKŁAD/-Y: *Odbyło się już kilka spotkań / Kupię kilka butek / W naradzie wzięło udział kilku ważnych dyrektorów / Pójdę na spacer zilkoma / kilku przyjaciółmi / Podarowałem kilku kolegom prezenty / Nawiazał nowe znajomości zilkoma / kilku obcokrajowcami / Pojechali na wczasy z kilku tysiącami złotych / Kilka przedsiębiorstw osiągnęło ogromne zyski.*

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Kilku studentów czekało na rozpoczęcie wykładu.

1. Rodzaj męskoosobowy w funkcji mianownika – podmiotu, np. **Kilku studentów wyraziło sprzeciw**. Liczebniki te łączą się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Tylko kilka osób zrezygnowało z ubezpieczenia / Tylko kilku uczniów wyjechało w tym roku na wakacje**.

On z niejednego pieca chleb jadał.

NIEJEDEN, NIEJEDNA, NIEJEDNO
odmiana przymiotnikowa

ODMIANA

Liczebnik *niejeden, niejedna, niejedno*... ma odmianę zaimekowo-przymiotnikową (przez przypadki i rodzaje) z regularną formą żeńską bierniką liczby pojedynczej: *niejedną kobietę*. Odmianę liczebnika w liczbie mnogiej podajemy poniżej.

LICZBA POJEDYNCZA

<i>r. niemęskożywotny</i>	niejeden długi miesiąc	<i>r. męskożywotny</i>	niejeden wiejski chłopiec
M.	niejednego długiego miesiąca		niejednego wiejskiego chłopca
D.	niejednemu długiemu miesiącowi		niejednemu wiejskiemu chłopcu
C.	niejeden długim miesiącem		niejednemu wiejskim chłopcom
B.	niejednym długim miesiącem		niejednym wiejskim chłopcem
N.	niejednym długim miesiącu		niejednym wiejskim chłopcu
Msc.			

r. żeński

- M. niejedna trudna sprawa
 D. niejednej trudnej sprawy
 C. niejednej trudnej sprawie
 B. niejedną trudną sprawę
 N. niejedną trudną sprawą
 Msc. niejednej trudnej sprawie

r. nijaki

- niejedno polskie dziecko
 niejednego polskiego dziecka
 niejednemu polskiemu dziecku
 niejedno polskie dziecko
 niejednym polskim dzieckiem
 niejednym polskim dziecku

NIEJEDNI, NIEJEDNE *

LICZBA MNOGA

r. męskoosobowy

- M. niejedni państwo
 D. niejednych państwa
 C. niejednym państwu
 B. niejednych państwa
 N. niejednymi państwem
 Msc. niejednych państwu

r. niemęskoosobowy

- niejedne buty
 niejednych butów
 niejednym butom
 niejedne buty
 niejednymi butami
 niejednych butach

ZNACZENIA:

niejeden

1. <(o wiele) więcej niż jeden, sporo, wiele, wielu> PRZYKŁAD/-Y: **Niejeden** wieczór spędziła u mnie / **Niejeden** kandydat starał się o to miejsce / **Niejeden** chciałby mieć taki dom

2. <więcej niż jeden mężczyzna, kilku, wielu mężczyzn> PRZYKŁAD: **Niejeden** zabiegat o jej względy

niejedna

1. <więcej niż jedna kobieta, kilka, wiele kobiet> PRZYKŁAD/-Y: **Niejedna** sekretarka zrezygnowała z tej funkcji / **Niejedna** odrzuciła jego zaloty

niejedno

1. <więcej niż jedno dziecko lub rzecz, kilkoro, wiele dzieci lub kilka, wiele rzeczy> PRZYKŁAD/-Y: **Niejedno** dziecko byłoby zadowolone z takiego prezentu / **Niejedno** dziecko cierpiało głód w tym kraju.

niejedni*

1. <więcej niż jedna osoba, sporo, wiele, wielu> PRZYKŁAD: **Niejedni** państwo Kołwalscy zostali oszukani przez pośredników

niejedne*

1. <więcej niż jedne> PRZYKŁAD/-Y: W **niejednych** butach przemierzał ten kraj / **Niejedne** buty zdart na paryskich brukach.

* Słowniki języka polskiego wyraz *niejeden* opatrują kwalifikatorem *blm*, a to wskazuje na brak liczby mnogiej. *Słownik wyrazów kłopotliwych* (op. cit., s. 205–206) zaznacza, iż informacja ta jest nieścisła i podaje przykłady użycia form liczby mnogiej tego wyrazu. Objasnienia i przykłady podajemy tutaj za tym słownikiem.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

niejeden

1. Odmiana przymiotnikowa, rodzaj męski, męskoosobowy.
2. Łączy się z określanymi rzeczownikami na zasadzie związku zgody: **niejeden** *kerok, niejeden chłopak, niejedno dziecko* itd.
3. W znaczeniu 2. – rodzaj męskoosobowy w zdaniach typu: **Niejeden** *rozczarował się tą kobietą.*
4. Może wystąpić w mianowniku liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego, np. **Niejedni państwo młodzi pojawili się dzisiaj w Urzędzie Stanu Cywilnego.**

niejedna

1. Odmiana przymiotnikowa, rodzaj żeński.

niejedno

1. Odmiana przymiotnikowa, rodzaj nijaki.

niejedni

1. Odmiana przymiotnikowa, rodzaj męskoosobowy.
2. Występuje w mianowniku liczby mnogiej rodzaju męskoosobowego, w połączeniach typu: **niejedni państwo młodzi, niejedni państwo Kowalscy** itp.

niejedne

1. Odmiana przymiotnikowa, rodzaj niemęskoosobowy.
2. Łączy się z rzeczownikami, które nie mają liczby pojedynczej, np. **niejedne imienia, urodziny, chrzciny** itp.
3. Łączą się z rzeczownikami, które w danym kontekście wystąpiłyby w liczbie mnogiej, np. *w niejednych spodniach.*

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- z **niejednego** pieca chleb jadać / jeść <*bywać w wielu miejscach, mieć bogate doświadczenie życiowe, przeżyć coś*>

Było parę osób na krzyż.

PARĘ – PARU

ODMIANA

rodzaj niemęskoosobowy, żeński i nijaki

M. parę ładnych kobiet / grzybów / jabłek

D. paru ładnych kobiet / grzybów / jabłek

C. paru ładnym kobietom / grzybom / jabłkom

B. parę ładnych kobiet / grzybów / jabłek

N. paroma; *raad. paru* ładnymi kobietami / grzybami / jabłkami

Msc. paru ładnych kobietach / grzybach / jabłkach

rodzaj męskoosobowy

paru uczciwych ministrów

paru uczciwych ministrów

paru uczciwym ministrom

paru uczciwych ministrów

paroma; *raad. paru*

uczciwymi ministrami

paru uczciwych ministrach

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <nieokreślona liczba większa od dwóch, a mniejsza od dziesięciu, kilka > PRZYKŁAD/-Y: *Złapać parę lososi / Czeakać na kogoś parę minut / Parę książek leży na półce / Parę osób przyszło na to spotkanie / Rozmawiałem z paroma studentami / Zbierano informacje o paru podejrzanych działaczach / Apelowano do paru ministrów / Paru pracownikom przyznano wysokie premie / Walczyliśmy o paru pokrzywdzonych ludzi / Zawarliśmy umowy z paroma przedstawicielami firm zagranicznych / Za parę lat będę już stary*
2. < pewna liczba osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji podana w sposób orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony > PRZYKŁAD: *parę zwierząt, parę ryb* itp.
3. < składnik liczebników złożonych z nieokreśloną liczbą jednostek > PRZYKŁAD: *dwadzieścia parę, trzysta pięćdziesiąt parę tysięcy* itp.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Paru studentów czekało na rozpoczęcie wykładu.

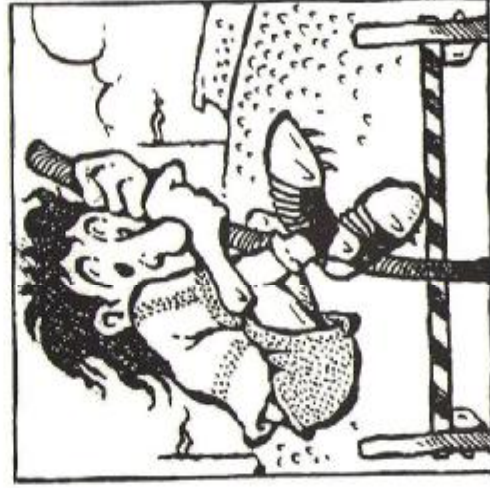
1. Forma męskoosobowa w funkcji mianownika – podmiotu, np. *Paru studentów opuściło wykład / Paru członków rady negatywnie ocenia bilans firmy*. Łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczbą pojedynczej, np. *Paru żołnierzy wróciło z frontu*.

2. Złożenia *paręnaście*, *parędziesiąt* używane są wyłącznie w polszczyźnie potocznej. W języku ogólnym używa się raczej wyrazów *kilkanaste* / *kilkadziesiąt*.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- (jest) parę osób na krzyż <*bardzo mało, kilka, mniej niż się spodziewano*>
- ładnych parę czegoś <*sporo, dość dużo*; o okresie czasu, przebytej przestrzeni, pieniądzu >
- parę groszy <*niewielka suma pieniędzy, trochę*>

Nie zatrzymuj się w pół drogi!

PÓŁ

wyraz nieodmienny

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<jedna z dwu równych części jakiejś całości; czasem także w przybliżeniu równych części; połowa> PRZYKŁAD/-Y: *półbulki*, *półkilogram kielbasy*, *półtysiąca*, *pół roku*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Łączliwość – kogo? / czego?, np. **pół** chleba, **pół** godziny, **pół** ćwiczenia. W zdaniu liczebnik ten łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniu w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Dopiero pół godziny minęło od zakończenia obrad.**
2. Przyimki stojące przed wyrażeniem zawierającym liczebnik **pół** nie wpływają na formę rzeczownika określonego, który zawsze pozostaje w dopełniaczu, np. **To się stało przed pół godziny / Wrócił do domu po pół godziny***.
3. W liczebnikach złożonych o formie określenia rzeczownikowego decyduje liczebnik **pół**, nie zaś – liczebnik wskazujący liczbę całkowitą, np. **Chcę tutaj mieszkać dwa i pół roku / Zmierzymy teraz osiem i pół metra materiału / Pieniądze dotarły do nas po pięciu i pół miesiąca** itd.
4. W grupach liczebnikowych zakończonych liczebnikiem **pół** zazwyczaj używamy liczebnika w liczbie pojedynczej, np. **Pracował w naszej firmie pięć i pół roku / Mieszkał tutaj tylko trzy i pół miesiąca / Pociąg spóźnił się aż pięć i pół godziny.** O formie składniowej określenia rzeczownikowego decyduje człon ułamkowy, a nie liczebnik główny. W narzędniku i miejscowniku użycie liczby mnogiej jest dopuszczalne w połączeniach typu: **przed dwiema i pół godziny** albo **przed dwiema i pół godzinami, po dwóch i pół godziny** albo **po dwóch i pół godzinach.**
5. Wyjątkiem jest rzeczownik **raz**, którego forma zależy od liczebników wskazujących liczbę całkowitą, np. **dwa (trzy, cztery, pięć) i pół razy**.**
6. Przydawki liczebnika **pół** mają zawsze formę rodzaju nijakiego, np. **Dyskutowaliśmy dzisiaj całe pół dnia.**
7. Rozdzielnie piszemy połączenia typu: **półkilometra, pół godziny, o pół do szóstej***.**
8. Rozdzielnie piszemy również dwuczłonowe wyrażenia, w których każdy człon z osobna przekazuje znaczenie połowiczne, a oba wspólnie określają jedno pojęcie, np. **pół jawa, pół sen, pół zartem, pół serio, pół leżał, pół siedział.**

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- na pół <prawie, niecałkowicie, niezupetnie >
- na pół gwizdka <tylko częściowo wykorzystując swoje możliwości; pot >
- pół darmo / za pół darmo <bardzo tanio, za połowę ceny, okazynie >
- przerwać w pół słowa / zdania <nie skończyć rozpoczętej wypowiedzi, nagle przestać mówić >
- przerwać komuś w pół słowa / zdania <wtrącić się, przeszkodzić komuś w kontynuowaniu wypowiedzi >
- umówić się z kimś na wpół do pierwszej <wyznaczyć spotkanie z kimś na godzinę dwunastą trzydzieści >
- za pół darmo <poniżej rzeczywistej wartości >
- za pół ceny <bardzo tanio >
- zatrzymać się / zatrzymać się w pół drogi <nie doprowadzać / nie doprowadzić zaczętej pracy do końca, wstrzymać ją w zaawansowanej postaci >
- zrobić coś w pół godziny <szybko, bardzo szybko >

* Formy takie jak: **przed pół godziną, po pół godzinie**, choć częste, są uważane za niepoprawne.
 ** W innych konstrukcjach liczebnikowych: **pół raza, półtora raza.**
 *** Forma potoczna. Poprawniej: **o wpół do szóstej, wpół do ósmej.**

Dlaczego wyglądasz jak półtora nieszczęścia?

PÓLTORA, PÓLTOREJ
wyrazy nieodmienne

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

<jeden, jedna, jedno i pół>

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Syntaktycznie – singulare tantum.
2. Wykazuje odmianę przez rodzaj: **półtora chleba**, **półtora jabłka**, **półtorej godziny**, wyrażając formalną opozycję: rodzaj żeński (półtora) – rodzaj żeński (półtorej).
3. Łączliwość – czego?, np. **półtora kółka**, **półtora raza**, **półtorej szklanki***. W zdaniu liczebnik ten łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniu w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Półtora antalka soku wyciekło przez małątkę dzurkę**.
4. Jeżeli przed liczebnikiem **półtora** występują przyimki, nie wpływają one na formę określenia, np. **Wyjechał za granicę na półtora roku** / **Wybuchy powtórzyły się po półtorej godzinie** / **Wróciłeś przed półtorej godzinie** / **Mam oddać pracę za półtora tygodnia****.

* Autorzy *Słownika wyrazów kłopotliwych* (op. cit., s. 259–260) wspominają o chwicznej łączliwości składniowej tego liczebnika. Zgodnie z regulami składniowymi liczebnik **półtora** na ogół występuje w dopełniaczu. W kontekstach wymagających narzędnika lub miejscownika zarówno rzeczowniki męskie, jak i nijakie przybierają formę wymaganego przypadka, tak jak to wskazano w punkcie 5 na s. 66. Użycie w takich konstrukcjach rzeczowników żeńskich budzi wątpliwości, bowiem norma wymaga, aby mówić: **przed półtorej godzinie**, **rozpuścić coś w półtorej szklanki wody**, a nie – **przed półtorej godziną**, **rozpuścić coś w półtorej szklance wody**.

** Inne połączenia: **nie robić nic od półtora tygodnia**, **wrócić za półtorej godzinie**, **za półtora miesiąca**, **rozpuścić coś w półtorej szklanki wody**, **na półtora dnia**.

5. Wyjątkiem są połączenia: *przed półtora rokiem, przyjąć po półtora tygodniu**, *rozpuścić coś w półtora kufiu piwa* zachowujące rząd przymkowy.
6. W złożeniach człon *półtora* nie zmienia rodzaju, np. *półtoragodzinna rozmowa, półtoraragdzinny pobyt, półtoratygodniowe ćwiczenie, półtoramiesięczne rozmowy* itp.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- wyglądać jak półtora nieszczęcia <być brudnym, zmęczonym, wycbudzonym >

Tego już za wiele!**

WIELE – WIELU

ODMIANA

Liczebnik nieokreślony *wiele* / *wielu* ma odmianę typową dla liczebników głównych od pięciu wzwyż.

	<i>rodzaj niemęskoosobowy</i>	<i>rodzaj męskoosobowy</i>
M.	wiele fałszywych opinii / oskarżeń	wielu młodych ludzi / piłkarzy
D.	wielu fałszywych opinii / oskarżeń	wielu młodych ludzi / piłkarzy
C.	wielu fałszywym opiniom / oskarżeniom	wielu młodym ludziom / piłkarzom
B.	wiele fałszywych opinii / oskarżeń	wielu młodych ludzi / piłkarzy
N.	wieloma / wielu fałszywymi opiniami / oskarżeniami	wieloma / wielu młodymi ludźmi / piłkarzami
Msc.	wielu fałszywych opiniach / oskarżeniach	wielu młodych ludziach / piłkarzach

* Autorzy *Nowego słownika poprawnej polszczyzny* PWN (op. cit., s. 1677) połączenie *po półtora tygodniu* uważają za niewłaściwe i proponują połączenie zgodne z ogólną zasadą łączliwości liczebnika *półtora* / *półtorzej*, czyli: **po półtora tygodnia**.

** W tym wyrażeniu leksem *wiele* pełni funkcję przysłówka.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIA:

1. <wielka liczba, ilość czegoś> PRZYKŁAD/-Y: **Wiele** zwierząt zimą zdycha z głodu / *Wspomniałem o tym **wielu** przyjaciółom / Brakuje dzisiaj **wielu** specjalistów z zakresu informatyki / Nie mogą się zgodzić z **wieloma** jego opiniami / On wyraża się źle o **wielu** ludziach.*
2. < pewna liczba osób, zwierząt, rzeczy, zjawisk lub ilość jakiejś substancji podana w sposób orientacyjny, szacunkowy, niedokładny, przybliżony >

Część I

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Podmioty tworzące związki rządu mają orzeczenie w liczbie pojedynczej, które w formach czasu przeszłego i trybu warunkowego ma rodzaj nijaki.

PRZYKŁAD:

Wielu studentów **czekało** na rozpoczęcie egzaminów pisemnych.

1. Liczebnik męskoosobowy w funkcji mianownika – podmiotu, np. **Wielu** pracowników *opuszcziło ten zakład*. W zdaniach liczebnik *wielu* łączy się z rzeczownikami w dopełniaczu i orzeczeniem w rodzaju nijakim liczby pojedynczej, np. **Wielu** posłów *opuszcziło salę obrad*.
2. Połączenia z liczebnikiem niemęskoosobowym typu: **wiele** mieszkańców, **wiele** gości uważa się za wątpliwe bądź niepoprawne*.

* Połączenia z rzeczownikiem *ludzie* – por. przypisy przy haśle *ile / ilu*, s. 56.

LICZEBNIKI GŁÓWNE WIELOWYRAZOWE

odmiana – składnia

Część I

ODMIANA

1. Zgodnie z zasadami poprawnościowymi* powinniśmy odmieniać wszystkie elementy składowe liczebników głównych wielowyrzawowych, np. *Według ostatnich danych najnowszym programem telewizji interesuje się sześciuset pięćdziesięciu dwóch telewizyj-dzów / W ciągu roku policja rozprawiła się z trzema tysiącami sześciuset pięćdziesięcioma chuliganami.*
2. Ze względów praktycznych niektóre składniki ciągu wielowyrzawowego liczebników nie muszą być odmieniane, np. *W ciągu całego roku dyskutowaliśmy o tysiąc trzysta sześćdziesięciu pięciu uczniach naszej szkoły.*
3. Zgodnie z zasadami poprawnościowymi nie możemy rezygnować z odmiany dwóch ostatnich składników wielowyrzawowych ciągów liczebnikowych, np. *Co miesiąc dysponuję pięcioma tysiącami złotych / Święty Mikołaj rozdał prezenty trzysta osiemdziesięciu dwóm wychowankom Domu Dziecka im. Korczaka / Zapomogi przyznano czterystu czterdziestu mieszkańcom osiedla / Przeprowadziliśmy już ankietę z tysiąc pięćset sześćdziesięcioma ośmioma kombatantami.*
4. Powinniśmy odmieniać liczebniki oznaczające dziesiątki i jednostki, niezależnie od ich miejsca w układzie dziesiętnym, np. *Minister dowiedział się o dwóch tysiącach pięćset trzech skargach, które nie zostały rozpatrzone przez podległych mu pracowników / Na zebraniu zarogi dyrektor obiecał wszystkim trzem tysiącom sześciuset czterdziestu zebranych pracowników wypłacenie zaległych pensji / Zarządzanie trzema tysiącami osiemdziesięciu budynkami osiedla wymagało niezwykłej operatywności zarządu spółdzielni mieszkaniowej.*
5. Nieodmienne mogą pozostawać niektóre liczebniki oznaczające setki.
6. Nieodmienne mogą pozostawać również wyrazy oznaczające pojedyncze tysiące, miliony oraz miliardy.

SKŁADNIA

1. Składnia liczebników wielowyrzawowych zależy od wymagań gramatycznych ostatniego elementu ciągu liczebnikowego, np. *Sześćdziesiąt trzy uczennice brały udział w olimpiadzie (jak trzy uczennice) / Sto pięć kobiet pracowało na nocną zmianę (jak pięć kobiet) / Stu jedenastu podróżnych obsłużyła jedna kasjerka (jak jedenastu podróżnych).*
2. Formy męskoosobowe *dwóch, trzech, czterech* jako składniki liczebników złożonych łączą się z orzeczeniem jak liczebniki od pięciu wzwyż, np. *Na spotkanie przyszło czterdziestu dwóch / trzech kombatantów.*

* Zasady podano na podstawie opracowania zamieszczonego w *Nowym słowniku poprawnej polszczyzny PWN*, op. cit., s. 1675.

3. Formy męskoosobowe *dwaj, trzej, czterej* nie są składnikami liczebników złożonych.
4. Leksemy *tysiąc, milion* w liczebnikach wielowyrzutowych mają takie same formy gramatyczne jak rzeczowniki, np. *dwa tysiące, cztery tysiące, pięć tysięcy, dwa miliony, trzy miliony, siedem milionów*. W połączeniu z *dwa, trzy, cztery*, liczebniki *tysiąc, milion* mogą się łączyć z orzeczeniem tak jak liczebniki od pięciu wzwyż, np. **Cztery tysiące kibiców czekało na rozpoczęcie meczu piłki nożnej**.
5. Różnica pojawia się wyłącznie w przypadku liczebników wielowyrzutowych zakończonych na *jeden*. W grupie liczebnikowej leksemu *jeden* nie odmieniamy, np. **Dwudziestu jeden Polaków zdobyło medale podczas ostatniej olimpiady** (jak *dwudziestu Polaków*) / **Spotkaliśmy się z dwudziestu / dwudziestoma jeden Polakami** (jak *dwudziestu / dwudziestoma Polakami*)*.

* Zob. również hasło *jeden, jedna, jedno*, s. 21–24.

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

charakterystyka ogólna – odmiana – znaczenia – składnia –
połączenia wyrazowe i frazeologia

	<i>liczba pojedyncza</i>	<i>r. żeński</i>	<i>r. męski</i>	<i>liczba mnoga</i>	<i>r. męsko- osobowy</i>	<i>r. żeński</i>
0	zerowy*	zerowa*	zerowe*	zerowe*	–	–
1	pierwszy	pierwsza	pierwsze	pierwsze	pierwsi	–
2	drugi	druga	drugie	drugie	drudzy	–
3	trzeci	trzecia	trzecie	trzecie	trzeci	–
4	czwarty	czwarta	czwarte	czwarte	czwarcy	–
5	piąty	piąta	piąte	piąte	–	–
6	szósty	szósta	szóste	szóste	–	–
7	siódmy	siódma	siódme	siódme	–	–
8	ósmym	ósma	ósme	ósme	–	–
9	dziewiąty	dziewiąta	dziewiąte	dziewiąte	–	–
10	dziesiąty	dziesiąta	dziesiąte	dziesiąte	–	–
11	jedenasty	jedenasta	jedenaste	jedenaste	–	–
12	dwunasty	dwunasta	dwunaste	dwunaste	–	–
13	trzynasty	trzynasta	trzynaste	trzynaste	–	–
14	czternasty	czternasta	czternaste	czternaste	–	–
15	piętnasty	piętnasta	piętnaste	piętnaste	–	–
16	szesnasty	szesnasta	szesnaste	szesnaste	–	–
17	siedemnasty	siedemnasta	siedemnaste	siedemnaste	–	–
18	osiemnasty	osiemnasta	osiemnaste	osiemnaste	–	–
19	dziewiętnasty	dziewiętnasta	dziewiętnaste	dziewiętnaste	–	–

20–21–22... (r. m.) dwudziesty – dwudziesty pierwszy – dwudziesty drugi...

(r. ż.) dwudziesta – dwudziesta pierwsza – dwudziesta druga...

(r. nmos.) dwudzieste – dwudzieste pierwsze – dwudzieste drugie...

30–31–32... (r. m.) trzydziesty – trzydziesty pierwszy – trzydziesty drugi...

(r. ż.) trzydziesta – trzydziesta pierwsza – trzydziesta druga...

(r. nmos.) trzydzieste – trzydzieste pierwsze – trzydzieste drugie...

* **Zerowy** – w znaczeniu wyjściowy, będący zerem, np. *południk zerowy* – umowny, początkowy południk, przechodzący przez obserwatorium astronomiczne w Greenwich; *punkt zerowy* – punkt przecięcia się osi w układzie osi współrzędnych; *klasa zerowa* – klasa wstępna przygotowująca dzieci do nauki w pierwszej klasie szkoły podstawowej; *grupa / klasa zerowa (zabytków)* – obiekty o największej wartości w skali światowej, podlegające ochronie międzynarodowej; *przeгляд zerowy samochodów* – przegląd samochodu dokonywany przed sprzedażą w przedsiębiorstwie handlującym samochodami.

- 40–41–42... (r. m.) czterdziesty – czterdziesty pierwszy – czterdziesty drugi...
 (r. ż.) czterdziesta – czterdziesta pierwsza – czterdziesta druga...
 (r. nmos.) czterdzieście – czterdzieście pierwsze – czterdzieście drugie...
 50–51–52... (r. m.) pięćdziesiąty – pięćdziesiąty pierwszy – pięćdziesiąty drugi...
 (r. ż.) pięćdziesiąta – pięćdziesiąta pierwsza – pięćdziesiąta druga...
 (r. nmos.) pięćdziesiąt – pięćdziesiąt pierwsze – pięćdziesiąt drugie...
 60–61–62... (r. m.) sześćdziesiąty – sześćdziesiąty pierwszy – sześćdziesiąty drugi...
 (r. ż.) sześćdziesiąta – sześćdziesiąta pierwsza – sześćdziesiąta druga...
 (r. nmos.) sześćdziesiąt – sześćdziesiąt pierwsze – sześćdziesiąt drugie...
 70–71–72... (r. m.) siedemdziesiąty – siedemdziesiąty pierwszy – siedemdziesiąty drugi...
 (r. ż.) siedemdziesiąta – siedemdziesiąta pierwsza – siedemdziesiąta druga...
 (r. nmos.) siedemdziesiąt – siedemdziesiąt pierwsze – siedemdziesiąt drugie...
 80–81–82... (r. m.) osiemdziesiąty – osiemdziesiąty pierwszy – osiemdziesiąty drugi...
 (r. ż.) osiemdziesiąta – osiemdziesiąta pierwsza – osiemdziesiąta druga...
 (r. nmos.) osiemdziesiąt – osiemdziesiąt pierwsze – osiemdziesiąt drugie...
 90–91–92... (r. m.) dziewięćdziesiąty – dziewięćdziesiąty pierwszy – dziewięćdziesiąty drugi...
 (r. ż.) dziewięćdziesiąta – dziewięćdziesiąta pierwsza – dziewięćdziesiąta druga...
 (r. nmos.) dziewięćdziesiąt – dziewięćdziesiąt pierwsze – dziewięćdziesiąt drugie...
 100–101–102... (r. m.) setny – sto pierwszy – sto drugi...
 (r. ż.) setna – sto pierwsza – sto druga...
 (r. nmos.) setne – sto pierwsze – sto drugie...
 (r. mos.) setni – sto pierwszy – sto drugi...
 1000–1001–1002... (r. m.) tysięczny / tysięczny* – tysiąc pierwszy – tysiąc drugi...
 (r. ż.) tysięczna – tysiąc pierwsza – tysiąc druga...
 (r. nmos.) tysięczne / tysięczne* – tysiąc pierwsze – tysiąc drugie...
 2000–2001–2002... (r. m.) dwutysięczny** – dwa tysiące pierwszy – dwa tysiące drugi...
 (r. ż.) dwutysięczna – dwa tysiące pierwsza – dwa tysiące druga...
 (r. nmos.) dwutysięczne – dwa tysiące pierwsze – dwa tysiące drugie...
 (r. mos.) dwutysięczni – dwa tysiące pierwsi – dwa tysiące drudzy

* W języku polskim dopuszczalne są dwie formy tego liczebnika. Forma *tysięczny* jest częstsza, zwłaszcza w znaczeniu <bardzo liczny>, np. *tysięczne* lub *tysiączne kłopoty*, *przeszkody*, *echa*, *obłaski*. Natomiast w wyrazach *dwutysięczny*, *trzytysięczny*, *czterotysięczny* itd. oraz *kilkotysięczny*, *wielotysięczny*, *kilkotysięczny* piszemy wyłącznie samogłoskę nosową *ę*. Zob. *Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit., s. 332.

** W wyrazie *dwutysięczny* piszemy wyłącznie samogłoskę nosową *ę* (*nie*: dwutysięczny).

1 000 000–1 000 001–1 000 002... (r. m.) milionowy – milion pierwszy – milion drugi...

(r. ż.) milionowa – milion pierwsza – milion druga...

(r. nmos.) milion – milion pierwsze – milion drugie...

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

1. Odmiana liczebników porządkowych jest taka sama jak przymiotników typu twarrego tematowego oraz miękko tematowego*.
2. Składnia liczebników porządkowych jest taka sama jak przymiotników**.
3. Wyjątkiem są jedynie formy męskoosobowe, bowiem od pięciu wzwyż nie istnieją dla nich liczebniki porządkowe***.
4. Jeśli chodzi o liczebniki 100, 1000, 2000, 1 000 000, liczebniki porządkowe *setny*, *tysięczny* / *tysięcy*, *dwutysięczny*, *dwutysięczny*, *milionowy* są używane wyłącznie jako ostatni człon, np. *tysiąc setny* (ale: *sto pierwszy*, *sto dwudziesty*...), *rok tysięczny* / *tysięczny* (ale: *rok tysięczny pierwszy*, *tysiąc dwudziesty*...), *rok dwutysięczny* (ale: *rok dwa tysiące pierwszy*, *dwa tysiące dwudziesty*...), *milionowy* *obywatel miasta* (ale: *milion trzyczestny*, *milion osiemdziesiąty*...).
5. Przy podawaniu dat postać liczebników porządkowych mają tylko dwa ostatnie członny liczebnika wielocłonowego****, np. *W moim życiu rok tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąty dziewięć był rokiem rozczarowań* / *Mój ojciec urodził się w tysiąc dziewięćset dwudziestym piątym roku* / *Objawy tej choroby pojawiły się po raz pierwszy już w roku tysiąc dwieście czterdziestym trzecim*. Pozostałe składniki liczebnika wielocłonowego mają formy liczebników głównych i nie podlegają odmianie.
6. Jeśli w zapisie cyfrowym jest zawarte zero, wówczas odmieniamy wyłącznie jeden składnik, np. *Kolejna epidemia wybuchła w (1308) tysiąc trzysta ósmym roku*.
7. Daty trzeciego tysiąclecia podajemy w sposób następujący: *Polsce nie udało się wejść do Unii Europejskiej ani w roku dwutysięcznym, ani w roku dwa tysiące pierwszym / Opracowanie tego podręcznika rozpoczęłam w dwa tysiące trzecim roku / Mam nadzieję, że dożyję dwa tysiące dwudziestego roku*.
8. Dopisywanie końcówek fleksyjnych po cyfrach rzymskich bądź arabskich jest niewłaściwe****.
9. Po cyfrach arabskich nie piszemy kropki w przypadkach, kiedy owe cyfry oznaczają:
 - a. godziny bez minut, np. *O godzinie 13 rozpoczynamy dyskusję nad nowym projektem*,
 - b. dni miesiąca z nazwą miesiąca podaną słowami, np. *Nie będę w stanie zaliczyć tego do 30 listopada*,
 - c. numery stron w notach bibliograficznych, np. *zob. s. 44 i następane*.

* Tak więc liczebniki porządkowe odmieniamy przez przypadek, liczbę i rodzaj. Zob. paradygmaty odmiany poniżej, s. 73.

** Por. *Trzecia uczennica z naszej szkoły wygrała olimpiadę matematyczną*. → *Najlepsza uczennica z naszej szkoły wygrała olimpiadę matematyczną*.

*** Stąd zdania typu: *Polacy byli dopiero [5, 6, 7...] na mecie wyścigu kolarskiego zastępujemy konstrukcją* → *Polacy zajęli dopiero piąte / szóste / siódme* itd. *miejsce w wyścigu kolarskim*. Zob. również formy liczebników porządkowych od *pierwszy* do *milionowy*, s. 70 i n.

**** Są to najczęściej dziesiątki i jednostki.

***** Zob. zasady pisania liczebników porządkowych podane w hasle *pierwszy*, punkt 4, s. 75.

WZORY ODMIANY OD LICZEBNIKA *pierwszy* DO LICZEBNIKA *milionowy*

TYP ODMIANY TWARDOTEMATOWEJ

LICZBA:	pojedyncza			
RODZAJ:	<i>niemęskożywotny</i>	<i>żeński</i>	<i>nijski</i>	
M.	pierwszy	pierwsza	pierwsze	
D.	pierwszego	pierwszej	pierwszego	
C.	pierwszemu	pierwszej	pierwszemu	
B.	pierwszy	pierwszą	pierwsze	
N.	pierwszym	pierwszą	pierwszym	
Msc.	pierwszym	pierwszej	pierwszym	

LICZBA:	mnoża		
RODZAJ:	<i>niemęskoosobowy</i>		
M.	pierwsze	pierwsi	
D.	pierwszych	pierwszych	
C.	pierwszym	pierwszym	
B.	pierwsze	pierwszych	
N.	pierwszymi	pierwszymi	
Msc.	pierwszych	pierwszych	

TYP ODMIANY MIĘKKOTEMATOWEJ

LICZBA:	pojedyncza			
RODZAJ:	<i>niemęskożywotny</i>	<i>żeński</i>	<i>nijski</i>	
M.	drugi	druga	drugie	
D.	drugiego	drugiej	drugiego	
C.	drugiemu	drugiej	drugiemu	
B.	drugi	drugą	drugie	
N.	drugim	drugą	drugim	
Msc.	drugim	drugiej	drugim	

LICZBA :	mnoża		
RODZAJ:	<i>niemęskoosobowy</i>		
M.	drugie	drudzy	
D.	drugich	drugich	
C.	drugim	drugim	
B.	drugie	drugich	
N.	drugimi	drugimi	
Msc.	drugich	drugich	

Ja zawsze jestem pierwszy do zabawy i do pracy.

PIERWSZY

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. <liczebnik porządkowy odpowiadający liczbie *jeden*, poprzedzający wszystkich innych (wszystkie inne) w porządku liczbowym, numerycznym itp.; występujący przed drugim >, np. **pierwszy dzień lata**, **pierwsza dziewczyna**, **pierwsze dziecko**, **pierwsi zwycięzcy**
2. <główny, najważniejszy, zasadniczy, np. mający największe znaczenie, odgrywający w czymś najważniejszą rolę, pierwszy po kimś > np. **pierwsza dama**, **pierwszy doradca**, **pierwszy zastępca**, **pierwszy po Bogu**
3. <przodujący; najlepszy, najznakomitszy, sytuowany według jakichś kryteriów na najwyższej pozycji, wyprzedzający czasowo wszystkich innych (wszystkie inne), najważniejszy >, np. **pierwszy w sporcie**, **pierwsza w matematyce**
ŁĄCZLIWOŚĆ: • pierwszy wśród kogoś / czegoś; pierwszy spośród kogoś / czegoś; pierwszy z kogoś / z czegoś – PRZYKŁAD: *On zawsze był pierwszym wśród / spośród / z moich wszystkich przyjaciół i znajomych*; • pierwszy w czymś – PRZYKŁAD: *Od lat był pierwszy w rozgrywkach szachowych*
4. <chętny do czegoś, skory do czegoś > PRZYKŁAD: *Mój syn jest zawsze pierwszy i do jedzenia, i do roboty w polu*
5. <znajdujący się w najbliższej odległości od określonego punktu, najbliższy > PRZYKŁAD: *W szkole siedziała zawsze w pierwszej ławce.*

W użyciu rzeczownikowym

pierwszy – < pierwszy dzień każdego miesiąca > np. **Od pierwszego będę w sanatorium / Spotkamy się dopiero po pierwszym / Kieszonkowe dostaje tylko pierwszego / Chcę na decyzję do pierwszego / Umówiliśmy się dopiero na pierwszego / Nie załatwimy tego przed pierwszym**

pierwsza – < godzina pierwsza; trzynasta lub pierwsza w nocy > np. *Wrócił z pracy dopiero o pierwszej / Zaczynamy zajęcia o pół / w pół do pierwszej*
pierwsze – < pierwsze danie posiłku > np. *Dzisiaj na pierwsze będzie barszcz / Odchudzam się, więc nie jem nigdy pierwszego*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. ODCZYTYWANIE DAT:

Nazwy miesięcy – jak wiadomo – łączą się z liczebnikami porządkowymi od jeden do trzydziestu jeden. W języku polskim nazwy miesięcy powinny występować w dopełniaczu. A zatem w połączeniu ze wszystkimi liczebnikami porządkowymi od 1 do 31 odczytujemy daty w sposób następujący: **pierwszy styczeń, lutego, marca, kwietnia, maja, czerwca, lipca, sierpnia, września, października, listopada, grudnia***. **PRZYKŁADY: Pierwszy lutego** *przypadł w niedzielę / Dzisiaj jest pierwszy maja / Przyjeżdżemy do was dopiero po pierwszym lutego*.

2. Wyjątek stanowią nazwy świąt, w których dopuszczalne są formy oboczne, np. *Pierwszy Maj / Niech się święci Pierwszy Maj*.

3. WYBÓR FORMY LICZEBNIKA PORZĄDKOWEGO OZNACZAJĄCEGO DZIEŃ MIESIĄCA:

- a. Aby ustrzec się błędów, należy dodawać w myśli słowo dzień: *powrócić (dnia) pierwszego styczenia, zrobić coś na (dzień) pierwszego czerwca, wyjechać przed (dniem) pierwszym lipca, wrócić po pierwszym (dniu) lipca* itp.**
- b. Jeśli w tekście słowo *dzień* jest obecne, to powinno mieć ten sam przypadek, co łączący się z nim liczebnik porządkowy.
- c. W mianowniku występują formy oboczne: *Dzisiaj jest pierwszy maja, rzadziej: Dzisiaj jest / Mamy pierwszego maja*. Forma rzadsza jest formą potoczną*.

4. ZASADY PISANIA LICZEBNIKÓW PORZĄDKOWYCH

Liczebnik porządkowy *pierwszy* odpowiadający liczbie *jeden* jest pisany całym wyrazem alfabetycznie bez kropki, z kropką, rzymską – bez kropki. **PRZYKŁAD:** Pierwszy albo 1. (*nie: 1-y, nie: 1-szy*). Zasada ta dotyczy wszystkich pozostałych liczebników porządkowych powyżej *jeden****.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- coś idzie na pierwszy ogień < *ktoś jest przeznaczony / coś jest przeznaczone na sam początek, ktoś będzie pierwszy / coś będzie pierwsze* – zwykle o sytuacji niebezpiecznej, niekorzystnej >
- artykuł pierwszej potrzeby < *jeden z przedmiotów niezbędnych do normalnego funkcjonowania w codziennym życiu* >
- grać pierwsze skrzypce < *mieć decydujący głos w jakichś sprawach, być najważniejszym, przewodzić, rządzić* >

* W języku potocznym są używane formy **pierwszego styczenia, lutego, marca, kwietnia, maja** itd.

** Autorzy *Słownika wyrazów kłopotliwych* (op. cit., s. 313, hasło: **styczeń, luty** itd.) uważają, iż lepsze są konstrukcje *przed dniem pierwszym lipca* i *w dniu pierwszym lipca* niż *przed dniem pierwszego lipca* i *w dniu pierwszego lipca*.

*** Za: *Nowym słownikiem poprawnej polszczyzny*, op. cit., s. 654, hasło – **pierwszy**.

- kto pierwszy, ten lepszy <zasada pierwszeństwa w dążeniu do określonego celu >
- na pierwszy ogień <na sam początek, w pierwszej kolejności >
- na pierwszej rzut oka <kierując się początkowo wrażeniem, sądząc z wyglądu >
- nie pierwszej młodości <niezbyt młody /-a, będący /-a w średnim wieku >
- nie pierwszy i nie ostatni <średni, w sam raz, dostateczny >
- od pierwszego spojrzenia / wejrzenia <zaraz, natychmiast; od razu po zobaczeniu kogoś / czegoś bez dokładnego poznania >
- pierwsza jaskółka <zapowiedź, oznaka czegoś, zwiastun >
- pierwsza klasa (ktoś, coś) <ktoś najlepszy, coś w najlepszym gatunku >
- pierwsza naiwna <o szczególnie naiwnej, dającej się wykorzystywać kobiecie >
- pierwsza pomoc <szucznie oddychanie, masaż serca; ratowanie życia i zdrowia – czynności minimalizujące skutki nieszczęśliwych wypadków >
- pierwszej wody / klasy (ktoś, coś) <ktoś najlepszy, pierwszorzędny; coś najlepszego, wybranego, w najlepszym gatunku >
- pierwszy i do zabawy, i do pracy <chętny, skory do czegoś >
- pierwszy i ostatni <taki, który zdarzył się tylko raz i już się nie powtórzy; jedyny >
- pierwszy lepszy <taki, który znalazł się akurat pod ręką lub właśnie upadł do głowy; najłatwiej dostępny w danym momencie > por. pierwszy z brzegu
- pierwszy na mecie
- pierwszy numer na liście
- pierwszy po kimś
- pierwszy tenor
- pierwszy w szeregu
- pierwszy wynik w czymś
- pierwszy z brzegu <niewybrany, nieprzemysłany, byle jaki >
- pierwszym razem
- przełamać pierwsze lody <pokonać pierwsze trudności w porozumieniu się z kimś >
- stawiać pierwsze kroki <rozpoczynać jakąś działalność, nie mając jeszcze doświadczenia w tej dziedzinie >
- w pierwszym rzędzie*
- wysuwać się na pierwszy plan <przodować, stawać się najlepszym, najbardziej znaczącym w jakiejś dziedzinie >
- z pierwszej ręki <bezpośrednio ze źródła >
- zając pierwsze miejsce
- zrobić coś pierwszy / jako pierwszy**
- zrobić pierwszy krok <zacząć, zainicjować coś; dać początek czemuś >

* Lepiej: przede wszystkim, najpierw, głównie.

** Połączenie zrobić coś jako pierwszy jest potoczne.

Od lat znajduję się po drugiej stronie barykady.

DRUGI

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1 –3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. < następny w kolejności po pierwszym > np. **drugi odcinek autostrady, uczęszczać do drugiej klasy, zaadoptować drugie dziecko, druga rocznica czegoś**
2. < jeden z dwu, należący do jednej z dwu grup, następny, inny, tamten (występuje zwykle w korelacji z jeden) > np. **przejechać się raz w jedną, raz w drugą stronę; jedni coś robią, drudzy nic**
3. < a) przypominający jakąś znaną, historyczną albo współczesną postać / zdarzenie, b) pełniący jakąś funkcję tak samo dobrze, jak ktoś, komu jest ona ze względów naturalnych przeznaczona > PRZYKŁAD/-Y: **Ten dramaturg uważa się za drugiego Szekspira, Ten młody pisarz to drugi Sienkiewicz**
4. < ktoś o niższej wartości, coś o niższej, gorszej jakości, gorszym standardzie > np. **wagony drugiej klasy, drugi gatunek pszenicy**
5. < przeciwny, przeciwny, znajdujący się naprzeciw czegoś > PRZYKŁAD/-Y: **Musi pan przejść na drugą stronę rzeki / Wyjechali na drugi koniec świata / Płynięny na drugi brzeg jeziora**
6. < **niższy** (od pierwszego), **niżej** śpiewany – w odniesieniu do głosu >

W użyciu rzeczownikowym:

drugi – < drugi dzień każdego miesiąca > np. **Drugiego** będą już w sanatorium / **Muszę przygotować ten tekst na drugiego** / **Czekam na decyzję do drugiego** / **Umówili-**

śny się dopiero **na drugiego** / *Nie załatwimy tego przed drugim / Drugiego rozpoczynamy zdjęcia do filmu.*

druga – < godzina druga; czternasta druga lub druga w nocy > np. *Wrócił z balu dopiero o drugiej / Zaczynamy zajęcia o wpół do drugiej / W domu będziemy dopiero przed drugą*

drugie – < drugie danie posiłku > np. *Dzisiaj na drugie będzie golonka / Odcbudzam się, więc nie jem nigdy drugiego / Spieszył się, więc nie zdążył zjeść drugiego / Czasami na obiad zamawiam dwa drugie*

Część I

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- być / znajdować się po drugiej stronie barykady < należeć do przeciwnego obozu, mieć inne przekonania w zasadniczych sprawach >
- coś jednym uchem wchodzi / wlatuje, a drugim wychodzi / wylatuje < o sytuacji, gdy ktoś nie zamierza się przejmować czymś >
- drugi obieg < publikacje wydawane nielegalnie, nieoficjalnie w celu uniknięcia ingerencji cenzury >
- drugie dno < jeszcze jedno, ukryte i niespodziewane rozwiązanie, znaczenie, oblicze >
- drugie śniadanie < posiłek, który spożywa się po śniadaniu, a przed obiadem >
- drugie tyle < jeszcze raz tyle samo, co poprzednio; taka sama liczba, ilość >
- jeden po drugim < kolejno, w kolejności >
- jeden przez drugiego < wszyscy naraz, nie troszcząc się o innych >
- jeden z drugim < z oburzeniem o jakiejś grupie osób; pot. >
- jeden za drugim < kolejno, w kolejności >
- na drugą nogę / nóżkę < zachęta do wypicia drugiego kieliszka wódki >
- na drugim świecie < w stanie po śmierci, na tamtym świecie >
- obywatela drugiej kategorii < ludzie niższej wartości, żyjący na niższym standardzie w danym kraju >
- odwrotna / druga strona medalu < inny, zwykle ujemny aspekt jakiejś sprawy >
- rozumieć uczucia drugich
- słuchać jednym uchem, (a drugim wypuszczać) < słuchać bardzo niewważnie >
- usunąć / zepchnąć (kogoś / coś) na drugi plan < pozbawić kogoś dotychczasowego znaczenia, czynić mniej ważnym, znaczącym >
- wyrzucają kogoś jednymi drzwiami, a on wchodzi drugimi < o kimś upartym, bezczelnym, bez ambicji >
- z drugiej ręki < poprzez czyjeś pośrednictwo >
- z drugiej strony < biorąc pod uwagę inny aspekt >
- zostać na drugi rok < nie otrzymać promocji, repetować, powtarzać tę samą klasę >

Wiem to z trzeciej ręki.

TRZECI

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1 –3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE /-A:

<następny w kolejności po drugim > np. *zdobyc trzecie miejsce, zwyciężyć w trzeciej próbie, chodzić do trzeciej klasy, trzecia rocznica, trzecie spóźnienie*

W użyciu rzeczownikowym:

trzeci – <trzeci dzień każdego miesiąca > np. *Trzeciego będę już w sanatorium / Muszę przygotować ten tekst na trzeciego / Czekam na decyzję do trzeciego / Umówiliśmy się dopiero na trzeciego / Nie zatwierdzi tego przed trzecim / Od trzeciego obowiązuja nowe przepisy*

trzecia – <godzina trzecia; piętnasta lub trzecia w nocy / nad ranem > np. *Wrócił z balu dopiero o trzeciej / Zaczynamy zajęcia o wpół do trzeciej / W domu będziemy dopiero przed trzecią / Umówiliśmy się na trzecią*

- trzecia noga <żartobliwie o lasce >
- z trzeciej ręki <za pośrednictwem kogoś od kogoś nieznanego >

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

Czwarty wymiar.

CZWARTY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

< następny w kolejności po trzecim > np. *być na czwartym roku studiów, czwarty kandydat na liście, czwarta rocznica, czwarty dzień tygodnia, zdobyć czwarte miejsce*

W użyciu rzeczownikowym:

czwarty – < czwarty dzień każdego miesiąca > np. *Czwartego będę już w sanatorium / Muszę przygotować ten tekst na czwartego / Czekam na decyzję do czwartego / Umówiliśmy się dopiero na czwartego / Nie zatwierdzi tego przed czwartym / Czwartego rozpoczynamy zdjęcia do filmu.*

czwarta – < czwarta godzina; szesnasta lub czwarta w nocy / nad ranem > np. *Wrócił z bału dopiero o czwartej / Zaczynamy zajęcia o wpół do czwartej / W domu będziemy dopiero przed czwartą / Spotkamy się dopiero po czwartej.*

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- czwarty wymiar < czas, który w teorii względności wraz ze współrzędnymi przestrzennymi x , y pozwala w czterowymiarowej czasoprzestrzeni zlokalizować i opisać każde zjawisko fizyczne; mat. / fiz. >

Brakuje mu piątej klepki w głowie.

PIĄTY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. < następny w kolejności po czwartym > np. **piąta rocznica**, **piąte spotkanie**, **piąty festiwal**, **Piąty Światowy Dzień Pokoju**
2. < będący jedną z pięciu różnych części > np. **piąta część wielotomowego dzieła**, **piąty odcinek serialu**

W użyciu rzeczownikowym:

piąty – < piąty dzień każdego miesiąca > np. **Piątego** *będę już w sanatorium / Muszę przygotować ten tekst na piątego / Czekam na decyzję do piątego / Umówiliśmy się dopiero na piątego / Chcę stąd wyjechać przed piątym / Piątego rozpoczynamy zdjęcie do filmu / Oni przyjadą do nas piątego listopada.*
piąta – < piąta godzina; siedemnasta lub piąta w nocy / nad ranem > np. *Wrócił z balu dopiero o piątej / Spotkanie zaczynamy o wpół do piątej / W domu będziemy dopiero przed piątą / Spotkamy się dopiero po piątej / Czekam na ciebie tylko od piątej / do piątej*

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- brak komuś (piątej) klepki (w głowie) < ktoś jest głupi, niespełna rozumu >
- piąte koło u wozu < o kimś, o czymś w danej sytuacji całkowicie zbędnym, niepotrzebnym, przeszkadzającym; najczęściej używane: *Czuję się jak piąte koło u wozu / Traktować kogoś jak piąte koło u wozu >*
- piąte przez dziesiąte < (mówić, opowiadać) nieskładnie, przeskakując z tematu na temat; (słuchać itp.) powierzchownie, wybiórczo, niedokładnie, nieuważnie >

Ona ma szósty zmysł.

SZÓSTY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

< następny w kolejności po piątym > np. **szósty dzień tygodnia**, **szósty miesiąc choroby**, **szósta rocznica**, **szóste dziecko w rodzinie**, **szóste miejsce**.

W użyciu rzeczownikowym:

szósty – < szósty dzień każdego miesiąca > np. **Szóstego** *będę już w sanatorium / Muszę przygotować ten tekst na szóstego / Czekam na decyzję do szóstego / Umówiliśmy się dopiero na szóstego / Chcę stąd wyjechać przed szóstym / Szóstego rozpoczynamy zdjęcia do filmu / Oni przyjadą do nas szóstego listopada / Spotkamy się dopiero po szóstym / Szóstego mają upływa termin spłaty długu.*
szósta – < szósta godzina; osiemnasta lub szósta rano > np. *Wrócił z balu dopiero o szóstej / Spotkanie zaczynamy o wpół do szóstej / Obiecał przyjść dzisiaj przed szóstą / Spotkamy się dopiero po szóstej / Czekam na ciebie tylko od szóstej / do szóstej.*

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- szósty zmysł < intuicja, zdolność przewidywania, irracjonalne wyczuwanie przyszłości, niebezpieczeństwa itp. >

Od wczoraj jestem w siódmym niebie.

SIÓDMY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

<następny w kolejności po szóstym> np. **siódme imienny**, **Siódmy Światowy Dzień bez Papierosa**, **siódmy raz**, **siódma rocznica**, **siódme miejsce**.

W użyciu rzeczownikowym:

siódmy – <siódmy dzień każdego miesiąca> np. **Siódmego mam wizytę u lekarza / Muszę przygotować ten tekst na siódmego / Czekam na decyzję do siódmego / Umówiliśmy się dopiero na siódmego / Chcę stąd wyjechać przed siódmym / Siódmego rozpoczynamy zjedźcia do filmu / Oni przyjadą do nas siódmego października / Spotkamy się dopiero po siódmym / Siódmego czerwca uphywa termin spłaty długu.**
siódma – <siódma godzina; dziewiętnasta lub siódma rano> np. **Wrócił z balu dopiero o siódmej / Sklep zamykają o wpół do siódmej / Nie spodziewajcie się nas przed siódmą / Spotkamy się dopiero po siódmej / Czekam na ciebie od siódmej / do siódmej.**

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- być w siódmym niebie <być bardzo zadowolonym, szczęśliwym>
- siódme poty biją / uderzyły / wystąpiły na kogoś <keos się poci / spocił intensywnie, zwlaszcza na skutek przykrych emocji>
- wyciskać z kogoś siódme poty <zmuszać kogoś do dużego wysiłku fizycznego>

Ta kobieta to ósmy cud świata.

ÓSMY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

ZNACZENIE/-A:

<następny w kolejności po siódmym> np. **ósmym** dzień miesiąca, **ósmą** rocznica, **ósme** dziecko, **Ósmy** Festival Piosenki Ulicznej itd.

TO WARTO WIEDZIEĆ

W użyciu rzeczownikowym:

ósmym – <ósmym dzień każdego miesiąca> np. **Ósmego** dostałem wynówwienie z pracy / **Muszę** przygotować ten tekst **na ósmego** / **Czekam** na decyzję **do ósmego** / **Umówiliśmy się** dopiero **na ósmego** / **Chcę** stąd wyjechać **przed ósmym** / **Ósmego** rozpoczynamy **zjęcia do filmu** / **Oni** przyjadą do nas **ósmego** października / **Po ósmym** zastaniesz **nie w pracy** / **Ósmego** lipca wpływa termin spłaty długu.
ósma – <ósma godzina; dwudziesta lub ósma rano> np. **Zajęcia** zaczynam **o ósmej** / **Sklep** zamykają **o wpół do ósmej** / **Wstaję** zawsze **przed ósmą** / **Spotkamy się** dopiero **po ósmej** / **Czekam** na ciebie **od ósmej** / **do ósmej** / **Jest** minuta **po ósmej**.

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- ósmy cud świata <o kims bardzo pięknym, doskonałym; o kims, kto chciałby uchodzić za takiego – zwykle ironicznie; coś niezwykłego, godnego uwiecznienia >

Czeka nas jeszcze dziewiąta fala.

DZIEWIĄTY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

< następny w kolejności po ósmym > np. **dziewiąty wykład**, **dziewiąta rocznica**, **dziewiąte miejsce**, **dziewiąte piętro**.

W użyciu rzeczownikowym:

dziewiąty – < dziewiąty dzień każdego miesiąca > np. **Dziewiątego** dostałem wymówienie z pracy / **Muszę kupić bilety na dziewiątego** / **Czekam na decyzję do dziewiątego** / **Umówiliśmy się dopiero na dziewiątego** / **Chcę stąd wyjechać przed dziewiątym** / **Dziewiątego** odbędzie się narada / **Oni przyjadą do nas dziewiątego października** / **Po dziewiątym** zastaniesz mnie w pracy / **Dziewiątego** lipca upływa termin spłaty długu. **dziewiąta** – < dziewiąta godzina; dwudziesta pierwsza lub dziewiąta rano > np. **Zajęcia zaczynam o dziewiątej** / **Sklep zamykają o wpół do dziewiątej** / **Wstaję zawsze przed dziewiątą** / **Spotkamy się dopiero po dziewiątej** / **Lekarz przyniósł od dziewiątej** / **Jest minuta po dziewiątej** / **Umówiłem się z nią na dziewiątą**.

On zawsze mówi piąte przez dziesiąte.

DZIESIĄTY

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. < następny w kolejności po dziewiątym > np. **dziesiątyraz**, **dziesiąta rocznica**, **dziesiąte miejsce**, **dziesiąte wydanie czegoś**, **dziesiąta wystawa czegoś**

W użyciu rzeczownikowym:

dziesiąty – <dziesiąty dzień każdego miesiąca > np. **Dziesiątego** dostają emeryturę / **Muszę kupić bilety na dziesiątego** / **Czekam na decyzję do dziesiątego** / **Umówiliśmy się dopiero na dziesiątego** / **Nie mogę wyjechać stąd przed dziesiątym** / **Dziesiątego** odbędzie się narada / **Oni przyjadą do nas dziesiątego października** / **Po dziesiątym zastaniez mnie w pracy** / **Dziesiątego** lipca upływa termin spłaty długu.
dziesiąta – <dziesiąta godzina; dwudziesta druga lub dziesiąta rano > np. **Zajęcia zaczynam o dziesiątej** / **Jesienią parki zamykają o wpół do dziesiątej** / **Wstaję zawsze przed dziesiątą** / **Spotkamy się dopiero po dziesiątej** / **Lekarz przyjmuje od dziesiątej** / **Jest minuta po dziesiątej** / **Umówilem się z nią na dziesiątą**

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- piąte przez dziesiąte <(mówić, opowiadać) nieskładnie, przeskakując z tematu na temat; (słuchać itp.) powierzchniwnie, wybiórco, niedokładnie, nieważnie >
- dziesiąta woda po kieleu <dalekie pokrewieństwo kogoś z kimś; bardzo daleki krewny >
- dziesiąta muza <kino, film, kinematografia >

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

Liczebniki porządkowe od 11 do 19

- za pięć dwunasta <w ostatniej chwili, tuż przed ostatecznym terminem >
- wybiła dwunasta <o godzinie: południe lub północ >

Część I

Umówić się z kimś na śniadanie na godzinę dwudziestą.

DWUDZIEŚCI

1. Połączenia dotyczące : a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

<następny w kolejności po dziewiętnastym > np. **dwudziestypetent**, **dwudziesta rocznica**, **lata dwudzieste**, **dwudziesta dywizja**, **dwudziesta pozycja**

W użyciu rzeczownikowym:

dwudziesty – <dwudziesty dzień każdego miesiąca > np. **Dwudziestego jadę za granicę** / **Muszę kupić bilety na dwudziestego** / **Wniosek należy złożyć do dwudziestego** / **Umówiliśmy się dopiero na dwudziestego** / **Nie mogą wyjechać stąd przed dwudziestym** / **Dwudziestego odbędzie się zebranie** / **Oni przyjadą do nas dwudziestego października** / **Po dwudziestym zastaniesz mnie w pracy** / **Dwudziestego lipca upływa termin spłaty długu**.

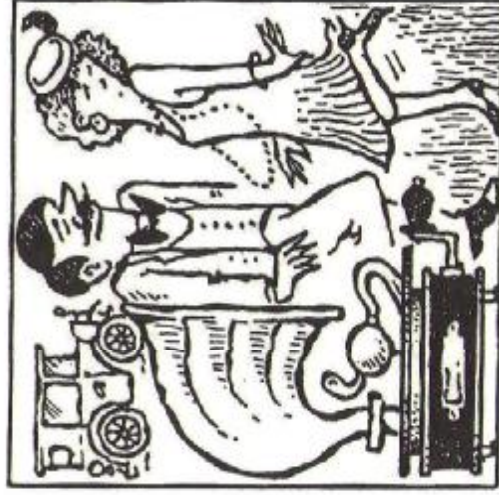
dwudziesta – <dwudziesta godzina; ósma godzina wieczorem > np. **Zajęcia kończą o dwudziestej** / **Czasami kładę się spać przed dwudziestą** / **Spotkamy się dopiero po**

*dwudziestej/ Możesz dzwonić od dwudziestej/ Jest minuta po dwudziestej/ Umówi-
łem się z nią na dwudziestą*

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Wyrażenia typu *lata dwudzieste, lata trzydzieste, lata czterdzieste* itd. mogą być zastępowane przez konstrukcje: *w drugim / trzecim / czwartym* itd. *dziesiętoku lat (naszego wieku)* oraz *w drugim / trzecim / czwartym* itd. *dziesięcioleciu*. Konstrukcje zastępujące wyrażenia *lata dwudzieste / lata trzydzieste / lata czterdzieste* itd. są w istocie rzeczy mylące: trzeci dziesiątek lat XX wieku to bynajmniej nie *lata trzydzieste, lecz lata dwudzieste*. Tylko sformułowania *w pierwszym (w drugim) dziesiętoku lat* i *w pierwszym (drugim) dziesięcioleciu* są użyteczne.
2. Okres dziesięciu lat możemy nazwać również słowem dekada, np. *w pierwszej / drugiej / trzeciej* itp. *dekadzie XX / XXI wieku, pod koniec drugiej, trzeciej dekady* itd.*

Lata dwudzieste, lata trzydzieste...

TRZYDZIEŚCI

1. Połączenia dotyczące: a) odczytywania dat, b) wyboru formy liczebnika porządkowego oznaczającego dzień miesiąca – zob. hasło **pierwszy**, punkty 1–3 oraz przypisy, s. 75.
2. Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

<dziesiąty w kolejności po dwudziestym > np. **trzydziesty** *rozdział książki, trzydzieste urodziny, trzydziesty* *wyścig, trzydziesta* *rocznica, lata trzydzieste*

* *Por. Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit., hasło *lata dwudzieste, lata trzydzieste* itd., s. 169.

W użyciu rzeczownikowym:

trzydziesty – < trzydziesty dzień każdego miesiąca* > np. **Trzydziestego** jadę za granicę / **Muszę kupić bilety na trzydziestego** / **Wniosek należy złożyć do trzydziestego** / **Umówiliśmy się dopiero na trzydziestego** / **Nie mogę wyjechać stąd przed trzydziestym** / **Trzydziestego** odbędzie się zebranie / **Oni przyjadą do nas trzydziestego lipca** / **Po trzydziestym** zastaniesz mnie w pracy / **Trzydziestego** lipca upływa termin spłaty długu.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. Wyrażenia typu *lata dwudzieste, lata trzydzieste, lata czterdzieste* itd. mogą być zastępowane przez konstrukcje: w *drugim / trzecim / czwartym* itd. *dziesiątku lat* (*naszego wieku*) oraz w *drugim / trzecim / czwartym* itd. *dziesięcioleciu*. Konstrukcje zastępujące wyrażenia *lata dwudzieste / lata trzydzieste / lata czterdzieste* itd. są w istocie rzeczy mylące: trzeci dziesiątek lat XX wieku to bynajmniej nie *lata trzydzieste*, lecz *lata dwudzieste*. Tylko sformułowania w *pierwszym* (*w drugim*) *dziesiątku lat* i w *pierwszym* (*drugim*) *dziesięcioleciu* są użyteczne.
2. Okres dziesięciu lat możemy nazwać również słowem dekada, np. w *pierwszej / drugiej / trzeciej* itp. *dekadzie XX / XXI wieku, pod koniec drugiej, trzeciej dekady* itd.**

POŁĄCZENIA WYRAZOWE I FRAZEOLOGIA

- *lata czterdzieste, pięćdziesiąte, sześćdziesiąte, siedemdziesiąte, osiemdziesiąte, dziewięćdziesiąte* <*piąty, szósty, siódmy... dziesiątek lat XX wieku*>

* Jeśli *trzydziesty* jest ostatnim dniem miesiąca, w języku potocznym zastępujemy ten liczebnik zbiorowy przymiotnikiem *ostatni*, np. *Spotkamy się ostatniego*.

** Pot. *Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit., hasło *lata dwudzieste, lata trzydzieste* itd., s. 169.

Setna rocznica urodzin.

SETNY

Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

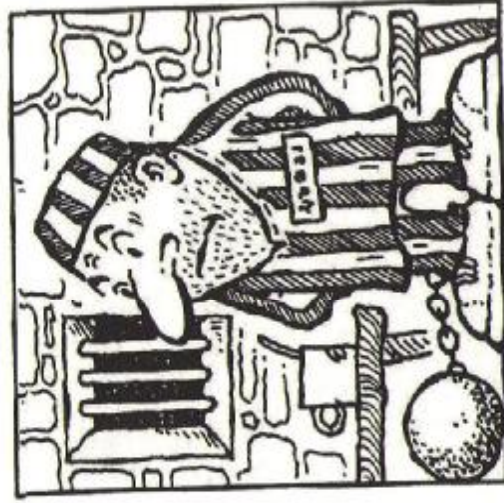
ZNACZENIE/-A:

1. <dziesiąty w kolejności po dziewięćdziesiątym> np. **setny** petent, **setna** rocznica, **setne** przedstawienie *czegoś*
2. <następny po wielu wcześniejszych, któryś z kolei itp.> np. **setny** raz
3. <będący jedną ze stu równych części> np. **setna** część *czegoś*
4. *potocznie*: <wyśmienity, znakomity, dokonany> np. **setna** impreza, **setna** zabawa, **setne** przedstawienie

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. W liczebnikach wielowyrzutowych używany tylko jako ostatni człon: *tysiąc setny*, ale: *sto dwudziesty*, nie: *setny dwudziesty*; *tysiąc dwusetny*, *tysiąc trzechsetny*, *tysiąc czterechsetny* itd.
2. W przypadku rzeczownika *rocznica* piszemy *setna* albo *100. rocznica* (*nie*: *stuletnia*) zgodnie z zasadami pisania liczebników porządkowych, które zostały podane przy hasle **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

Nie ulegam nawet tysięcznym pokusom.

TYSIĘCZNY / TYSIĄCZNY

Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. <ostatni w szeregu tysiąca jednostek uporządkowanych w kolejności wzrastającej> np. **tysięczny absolwent uczelni**, **tysięczny egzemplarz znaczka**
2. <stanowiący zbiór tysiąca, tysięcy lub ogromnej liczby jednostek> np. **tysięczne tłumy**
3. <stanowiący jedną z tysiąca równych części> np. **tysięczna / tysięczna część czegoś**
4. **potocznie**: <następny po wielu wcześniejszych, któryś z kolei> np. **mówić coś / potwarzać tysięczny raz**
5. <liczący, wynoszący tysiąc, tysiące złotych, euro itp.> np. **tysięczne długi**

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

1. W języku polskim dopuszczalne są dwie formy tego liczebnika. Forma **tysięczny** jest częstsza, zwłaszcza w znaczeniu <bardzo liczny>, np. **tysięczne** lub **tysięczne kłopoty**, **przeszkody**, **echa**, **oklaski**. Natomiast w wyrazach **dwutysięczny**, **trzytysięczny**, **czterotysięczny** itd. oraz **kilkutysięczny**, **wielotysięczny**, **kilkotysięczny** piszemy wyłącznie samogłoskę nosową ę. (Zob. *Słownik wyrazów kłopotliwych*, op. cit., s. 332).
2. W liczbach wielowyrzowych używany jest tylko jako ostatni człon, np. **rok tysięczny / tysięczny**, ale: **rok tysiąc pierwszy**; nie: **tysięczny / tysięczny pierwszy**.

Znalazłem odpowiedź dopiero na dwutysięcznej stronie.

DWUTYSIĘCZNY

Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

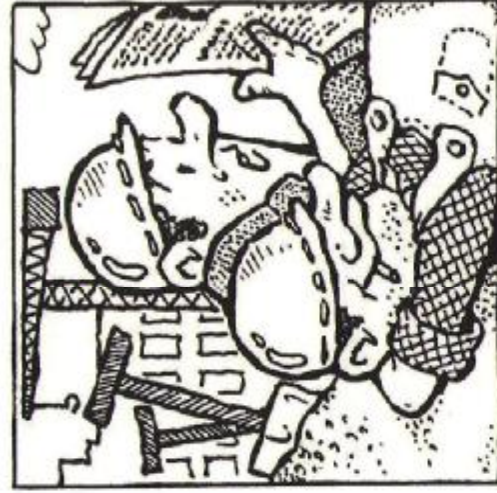
ZNACZENIE/-A:

1. <ostatni w szeregu dwóch tysięcy jednostek uporządkowanych w kolejności wzrastającej> np. **dwutysięczny mieszkaniec**, **dwutysięczny numer gazety**
2. <stanowiący zbiór dwóch tysięcy jednostek> np. **dwutysięczna armia**, **dwutysięczny tłum**
3. <będący jedną z dwóch tysięcy równych części> np. **dwutysięczna część czegoś**
4. <mający wartość dwóch tysięcy (jakiejś jednostki monetarnej)> np. **banknot dwutysięczny**
5. <wynoszący dwa tysiące złotych, euro, dolarów itd.> np. **suma dwutysięczna**, **dług dwutysięczny**, **zaległości dwutysięczne**

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

W liczebnikach wielowyrazowych używany tylko jako ostatni człon, np. **rok dwutysięczny**, ale: **rok dwa tysiące pierwszy**, **dwa tysiące drugi** (*nie*: dwutysięczny pierwszy, *nie*: dwutysięczny drugi).

Ciągle ponosimy milionowe straty.

MILIONOWY

Zasady pisania liczebników porządkowych – zob. hasło **pierwszy**, punkt 4, s. 75.

TO WARTO WIEDZIEĆ

ZNACZENIE/-A:

1. <ostatni w zbiorze miliona jednostek uporządkowanych w kolejności wzrastającej> np. **milionowy egzemplarz czegoś**
2. <liczący milion, miliony jednostek> np. **milionowe miasto**, **milionowa aglomeracja**, **milionowy obywatel miasta**
3. <mający wartość miliona lub milionów złotych / euro itd.>, np. **milionowe straty**, **milionowy dług**, **milionowy majątek**
4. <będący jedną z miliona równych części> np. **coś wynosi pięć milionowych części**

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Nie używany w liczebnikach wielowyzowowych. Zamiast **milionowy pięćdziesiąty obywatel** – poprawnie: **milion pięćdziesiąty obywatel**.

A

ĆWICZENIA WDRAŻAJĄCE W SEKRETY ODMIANY LICZEBNIKÓW

numer 1–128

JEDEN – JEDNA – JEDNO – JEDNI – JEDNE

Ćwiczenie 1

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Mam tylko . . . *jedn*ego . . . (1) brata.

1. Na przesłuchanie stawił się tylko (1) kandydat.
2. W portfelu został mi tylko (1) grosz.
3. W mojej firmie pracuje tylko (1) Amerykanka.
4. Wczoraj nasza drużyna wygrała mecz piłki nożnej (1) do zera.
5. Tylko (1) dziecko spóźniło się dzisiaj na zbiórkę.
6. Pięć dodać (1) równa się sześć.
7. Dziesięć odjąć (1) równa się dziewięć.
8. Dwa plus (1) równa się trzy.
9. Osiem minus (1) równa się siedem.
10. Rozmawiałem już z (1) panią o tobie.

Ćwiczenie 2

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Mam tylko . . . *jedn*ą . . . (1) siostrę.

1. Przegraliśmy mecz dwa do (1).
2. Przez cały rok przeczytał tylko (1) książkę.
3. Gdzie jest ta rękawiczka z (1) palcem?
4. W tej chwili używam tylko (1) komputera.
5. Znam tylko (1) człowieka w tym mieście.
6. Nie mam ani (1) grosza w kieszeni.
7. Kupiliśmy dzisiaj tylko (1) prezent.
8. (1) okno zostało wybite przez jakiegoś chuligana.

9. Szła z (1) dzieckiem na rękę, podczas gdy drugie biegło za nią i płakało.
10. Przez całe życie kochała tylko (1) mężczyznę.

Ćwiczenie 3

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Mój brat ma tylko ... *jedno* ... (1) dziecko.

1. (1) choroba się skończyła, a druga już się zaczęła.
2. (1) klient wychodzi, a drugi przychodzi.
3. (1) z was (*wszystkich mężczyzn*) musi to zrobić.
4. (1) z was (*wszystkich kobiet*) musi to zrobić.
5. (1) z was (*z grupy mężczyzn i kobiet*) powinno to zrobić.
6. Kupiłem ten piękny obraz za (1) trzydzieści euro.
7. Tylko ten (1) człowiek może mi pomóc.
8. W swoim życiu miałem tylko (1) marzenie.
9. Poczekaj na mnie (1) chwilkę.
10. (1) człowiek niewiele może.

Ćwiczenie 4

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Ile kosztuje ... *jeden* ... (1) bilet autobusowy?

1. Ile kosztuje (1) kilogram mięsa?
2. Ile trzeba zapłacić za tę (1) czekoladę?
3. Co dwie głowy, to nie (1).
4. (1) jaskółka nie czyni wiosny.
5. Czy pani ma jeszcze (1) wolny pokój?
6. Zjadłam na śniadanie tylko (1) jabłko.
7. Na obiad jem zwykle (1) danie.
8. Od kilku dni palę (1) papierosa dziennie.
9. Kupiliśmy dziecku (1) małego pieska.
10. Na spotkaniu z załogą był tylko (1) przedstawiciel dyrekcji.

Ćwiczenie 5

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

W tej willi mieszka tylko ... *jedna* ... (1) samotna kobieta.

1. (1) pacjentowi lekarz zdejmował gips z nogi.
2. Byłem na wakacjach z (1) starą znajomą.
3. Oddali całe miasto bez (1) wystrzału.
4. Przyglądała się usług (1) obrazowi.
5. Na ścianie wisiała tylko (1) reprodukcja.
6. Codziennie obserwował (1) i tę samą kobietę opalającą się na plaży.

7. Ona chodzi ciągle w (1) sukience.
8. Pożyzyłem (1) koledze trochę pieniędzy.
9. Przejechał tysiące kilometrów (1) samochodem.
10. Nawet na wietrze potrafił rozpalić ognisko (1) zapałką.

Ćwiczenie 6

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Skończyła sięjedna ... (1) burza i już zaczyna się druga.

1. (1) kobieta weszła, druga wyszła.
2. (1) dziecko płakało, drugie grzecznie jadło śniadanie.
3. (1) pies szczekał, drugi wyl.
4. (1) chłopiec wskakiwał na drzewo, drugi zeskakiwał z drzewa.
5. (1) zadanie mi wyszło, a drugiego nie mogę rozwiązać.
6. (1) człowiek jadł, a drugi czekał na swoje danie.
7. (1) silnik działa bez zarzutów, drugi ciągle się psuje.
8. (1) książka jest interesująca, inna jest nudna.
9. (1) noc jest ciemna, druga jest gwieździsta.
10. (1) mówca kończył mówić, drugi już zaczynał.

Ćwiczenie 7

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

..... (1) kwiaty pięknie kwitną, inne usychają.

1. Musisz coś zrobić z tymi (1) drzwiami, które ciągle skrzypią.
2. Przez cały rok chodzę w (1) butach.
3. Ile owiec można ostrzyć (1) nożycami?
4. Do tej komnaty można wejść wyłącznie przez (1) drzwi.
5. Przyszli dopiero (1) rodzice.
6. (1) państwo rozmawiali bardzo długo z ambasadorem.
7. Widziałem tylko (1) rodziców.
8. Nie mogę chodzić w (1) spodniach przez cały miesiąc.
9. Wiem, że połamałeś już (1) okulary.
10. (1) kolegów lubię, innych nie lubię.

Ćwiczenie 8

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Kiedyjedni ... (1) pracują, inni odpoczywają.

1. Zgubiłeś już (1) okulary, a teraz stukłeś drugie.
2. Połamałeś (1) sanki, a teraz chcesz, żeby ci kupić drugie.
3. (1) rodzice wychodzili z zebrania, inni na nie przychodzili.
4. (1) (*mężczyźni i kobiety*) ze mną rozmawiają, inni mnie unikają.

5. (1) maszyny pracowały, drugie przygotowywano do konserwacji.
6. Nie możemy dyskutować z (1) rodzicami o kłopotach wychowawczych wszystkich uczniów.
7. (1) widzowie klaskali, drudzy gwizdali.
8. (1) dziewczyny płakały, drugie się śmiały.
9. Przemierzył setki kilometrów w (1) adidasach.
10. (1) mężczyźni wychodzili z baru, inni do niego wchodzili.

Ćwiczenie 9

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Ciaśtko to jedno (1) z najlepszych deserów.

1. Ten reżyser to (1) z najlepszych reżyserów na świecie.
2. (1) z najlepszych studentek otrzymała stypendium zagraniczne.
3. Ta powieść jest (1) z najlepszych powieści europejskich.
4. Mercedes to (1) z najlepszych samochodów.
5. Piotr to (1) z najwspanialszych przyjaciół.
6. Ten samochód jest (1) z najszybszych samochodów świata.
7. Ta rzeka jest (1) z najdłuższych rzek w Europie.
8. Ten kraj jest (1) z najbardziej zadłużonych krajów w Afryce.
9. Ten dzień był (1) z najdłuższych dni w moim życiu.
10. Pies jest (1) z najwspanialszych przyjaciół człowieka.

Ćwiczenie 10

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

W pokoju jest tylko jeden (1) stół.

1. W kuchni jest tylko (1) szafka.
2. W łazience było tylko (1) okno.
3. Na tym spotkaniu będzie tylko (1) obcokrajowiec.
4. W tej grupie była tylko (1) Amerykanka.
5. Wśród kandydatek jest tylko (1) kobieta zamężna.
6. Tylko (1) dziecko będzie miało dodatkowe lekcje z fizyki.
7. Tylko (1) dziecko było chore.
8. W tej sali są tylko (1) rodzice.
9. Na przyjęciu byli tylko (1) państwo z zagranicy.
10. Od kilku miesięcy odbyła się tylko (1) narada.

Ćwiczenie 11

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *jeden*.

WZÓR

Wysłałiśmy zaproszenia dwudziestu jeden (1) osobom.

1. Nie możesz w tym samym czasie zastanawiać się nad dwudziestu (1) sprawami.

2. W tym tekście znalazłem czterdzieści (1) błędów.
3. Zgromadziłem już trzydzieści (1) mongolskich znaczków.
4. Na wystawie leżało sto (1) książek.
5. Wczoraj rozbil się samolot ze stu dwudziestoma (1) pasażerami.
6. W naszym instytucie pracuje trzydziestu (1) profesorów.
7. W ciągu tygodnia w fabryce brak było czterdzieści (1) tkaczek.
8. Minęła godzina piąta czterdzieści (1).
9. Lubię chodzić do sklepów z tysiącem (1) drobiazgów.
10. Uwielbiam czytać zbiór bajek zatytułowany *Tysiąc i (1) noc*.

DWA – DWIE – DWAJ – DWÓCH – DWU

Ćwiczenie 12

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Mam tylko ... *dwa* ... (2) problemy do rozwiązania.

1. Wciąż myślała o tych (2) tygodniach, które całkowicie zmieniły jej życie.
2. Ekspert długo przyglądał się (2) identycznym obrazom.
3. Czy wszystkie te drobiazgi są w cenie (2) złotych?
4. Mam jeden duży pokój z (2) oknami.
5. W następnych (2) latach będę mniej pracował, a więcej zarabiał.
6. Od (2) lat jestem bez pracy.
7. Chłopczyk szedł miarowo licząc swe kroki: *raz, (2), trzy, cztery*...
8. Musisz przesunąć tę szafę o (2) kroki.
9. Dwa razy (2) równa się cztery.
10. Dziesięć odjąć (2) równa się osiem.

Ćwiczenie 13

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Trzy pomnożyć przez ... *dwa* ... (2) równa się sześć.

1. Osiem dodać (2) równa się dziesięć.
2. Spotykam się z nim co (2) tygodnie.
3. Za granicę wyjeżdżam za (2) lata.
4. Przyjechał do nas na (2) miesiące.
5. (2) jest pierwszą liczbą parzystą.
6. Musisz tutaj dopisać jeszcze (2) zera.
7. Powiedz to krótko, w (2) słowach.
8. Głupi (2) razy traci.
9. Kij zawsze ma (2) końce.
10. (2) dojrzałe jabłka wisiąły na drzewie.

Ćwiczenie 17

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Codziennie kupuję dwie (2) różne gazety.

1. Siedziałem sam przez (2) godziny.
2. Wyszła z pracy tylko na (2) minuty.
3. Za (2) godziny będzie pełnia księżyca.
4. Przyszędł do nas z (2) pięknymi różami.
5. Niczego dobrego nie słyszałem o tych (2) kobietach.
6. Pracuję już od (2) godzin.
7. Na naukę poświęcał tylko (2) godziny dziennie.
8. Nie możemy sobie poradzić z (2) najmłodszymi córkami.
9. Powiedział to tylko (2) osobom.
10. Rozmawialiśmy już o tych (2) ważnych aferach.

Ćwiczenie 18

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

W tym pokoju mieszkają dwie (2) Włoszki.

1. Od lat uczę w (2) różnych szkołach.
2. Od (2) godzin czekam na ciebie.
3. (2) dziewczynki biegały po boisku.
4. (2) maszyny przestały pracować.
5. (2) kobiety idą spacerkiem w kierunku lasu.
6. Dał drogie prezenty (2) dziewczynom.
7. Przeczytałem w ciągu tygodnia (2) książki.
8. Nie oddałem do biblioteki (2) pożyczonych gazet.
9. (2) zawodniczki długo czekały na trenera.
10. Czekam na ciebie około (2) godzin.

Ćwiczenie 19

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Do naprawy urządzeń chłodniczych przyszli dwaj (2) fachowcy.

1. Aż (2) pracownicy są podejrzani o branie łapówek.
2. Zrobiło mi się żal tych (2) biednych ludzi.
3. Rozmawiał długo z jakimś (2) mężczyzną.
4. Przed zamknięciem biura przyszli jeszcze jacyś (2) petenci.
5. Dlaczego przyglądasz się tym (2) chłopcom?
6. (2) klienci czekali na załatwienie sprawy.
7. (2) (*mężczyzna i mężczyzna*) ludzie rozmawiali ze sobą na ulicy.
8. (2) (*jeden ojciec i drugi ojciec*) rodzice dyskutowali ze sobą.
9. (2) aktorzy (*jeden aktor i drugi aktor*) grali znakomicie w tej sztuce role głównych bohaterów.
10. Do naszej szkoły przyszli (2) nowi uczniowie.

Ćwiczenie 17

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Codziennie kupuję dwie (2) różne gazety.

1. Siedziałem sam przez (2) godziny.
2. Wyszła z pracy tylko na (2) minuty.
3. Za (2) godziny będzie pełnia księżyca.
4. Przyszędł do nas z (2) pięknymi różami.
5. Niczego dobrego nie słyszałem o tych (2) kobietach.
6. Pracuję już od (2) godzin.
7. Na naukę poświęcał tylko (2) godziny dziennie.
8. Nie możemy sobie poradzić z (2) najmłodszymi córkami.
9. Powiedział to tylko (2) osobom.
10. Rozmawialiśmy już o tych (2) ważnych aferach.

Ćwiczenie 18

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

W tym pokoju mieszkają dwie (2) Włoszki.

1. Od lat uczę w (2) różnych szkołach.
2. Od (2) godzin czekam na ciebie.
3. (2) dziewczynki biegały po boisku.
4. (2) maszyny przestały pracować.
5. (2) kobiety idą spacerkiem w kierunku lasu.
6. Dał drogie prezenty (2) dziewczynom.
7. Przeczytałem w ciągu tygodnia (2) książki.
8. Nie oddałem do biblioteki (2) pożyczonych gazet.
9. (2) zawodniczki długo czekały na trenera.
10. Czekam na ciebie około (2) godzin.

Ćwiczenie 19

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Do naprawy urządzeń chłodniczych przyszli dwaj (2) fachowcy.

1. Aż (2) pracownicy są podejrzani o branie łapówek.
2. Zrobiło mi się żal tych (2) biednych ludzi.
3. Rozmawiał długo z jakimś (2) mężczyzną.
4. Przed zamknięciem biura przyszli jeszcze jacyś (2) petenci.
5. Dlaczego przyglądasz się tym (2) chłopcom?
6. (2) klienci czekali na załatwienie sprawy.
7. (2) (*mężczyzna i mężczyzna*) ludzie rozmawiali ze sobą na ulicy.
8. (2) (*jeden ojciec i drugi ojciec*) rodzice dyskutowali ze sobą.
9. (2) aktorzy (*jeden aktor i drugi aktor*) grali znakomicie w tej sztuce role głównych bohaterów.
10. Do naszej szkoły przyszli (2) nowi uczniowie.

Ćwiczenie 20

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Dwóm / Dwu / Dwóm . (2) pacjentom amputowano nogi.

1. Razem z (2) kolegami wybieramy się na wycieczkę w góry.
2. Widzę tutaj tylko (2) panów, którzy wciąż czekają na mnie.
3. Dostałem prezenty od (2) przyjaciół.
4. Pożyliśmy pieniądze od (2) znajomych.
5. Dalśmy nagrody (2) najlepszym uczniom w szkole.
6. Po ulicy chodzą od kilku godzin (2) policjanci.
7. (2) uczniowie nie chcieli pisać sprawdzianu.
8. Oglądałem ten film z moimi (2) kolegami.
9. (2) panowie stali przed bramą.
10. (2) śmieszni chłopcy grali w tym filmie role komików.

Ćwiczenie 21

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Dwóch / Dwu (2) starszków idzie powoli.

1. Dopiero po przerwie (2) wspaniałych piłkarzy pojawiło się na stadionie.
2. W naszej ekipie było (2) zdolnych obcokrajowców.
3. Gdzie (2) się bije, tam trzeci korzysta.
4. (2) policjantów zapukało do drzwi wczesnym rankiem.
5. (2) księży prowadziło kondukt żałobny.
6. Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze (2) zdenerwowanych petentów.
7. (2) akrobatów przygotowywało się do nowego numeru popisowego.
8. (2) ludzi (*mężczyzna i mężczyzna*) rozmawia na ulicy.
9. (2) rodziców (*jeden ojciec i drugi ojciec*) rozmawiało ze sobą.
10. Tylko (2) aktorów (*jeden aktor i drugi aktor*) świetnie grało w tej sztuce.

Ćwiczenie 22

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwa*.

WZÓR

Do naszej szkoły przyszło ... *dwóch / dwu* ... (2) nowych uczniów.

1. Tylko nas (2) odwiedziło chorą koleżankę.
2. Tylko nas (2) zrozumiało, co mówił nauczyciel.
3. W tym pokoju mieszka (2) Kurdów.
4. (2) starszków spacerowało po parku.
5. (2) profesorów naszego uniwersytetu otrzymało nagrody Nobla.
6. Przed południem odwiedziło wystawę tylko (2) klientów.
7. (2) szefów przedsiębiorstw nie przybyło na spotkanie.
8. Od roku usunięto z eksponowanych stanowisk (2) ministrów.

9. (2) premierów wymieniło uściski dłoni.
10. Ten kurs prowadzi (2) instruktorów.

DWOJE – TROJE – CZWORO – PIĘCIORO ...

Ćwiczenie 23

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ *Dwoje*... (2) ludzi rozmawiało na ulicy.

1. Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.
→ (2) rodziców dyskutowało ze sobą na korytarzu przed wywiadówką.
2. Znana aktorka grała rolę Julii u boku bardzo popularnego aktora.
→ (2) znanych aktorów grało główne role w dramacie Szekspira.
3. Dyrektor szkoły wezwał rodziców wszystkich uczniów klas maturalnych.
→ Na wezwanie dyrektora przyszło tylko (3) rodziców.
4. Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
→ (2) niemowląt płakało bardzo głośno.
5. Najpierw weszły dwie studentki. Po chwili pojawiło się dwóch studentów.
→ (4) studentów oczekiwało na rozpoczęcie egzaminu pisemnego.
6. W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
→ W tej redakcji pracuje (2) Amerykanów.
7. Miał trzy siostry i dwóch braci.
→ Dał drogie prezenty (5) rodzeństwa.
8. Z prawej strony szła jedna para ambasadorstwa, z lewej druga.
→ Premier szedł przy (4) ambasadorstwa.
9. Państwo młodzi wyszli z kościoła po zakończeniu ceremonii ślubu kościelnego.
→ Drużbowie szli przy (2) państwa młodych.
10. Jedna para nowożeńców nosi nazwisko Nowak. Druga para nosi takie samo nazwisko.
→ Zaproszeni goście szli przy (4) państwu Nowakach.

Ćwiczenie 24

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

..... (4) bliźniąt przewieziono do innego szpitala dziecięcego.

1. (5) niemowląt miało objawy tej samej choroby zakaźnej.
2. (3) wnucząt przyjechało do chorej babci leżącej w szpitalu.
3. (2) kociąt piło mleko z jednej miski.
4. (4) małych szczeniąt leżało bez ruchu w koszyku.

5. (6) małych jagniąt bieгло za stadem owiec.
6. (2) dzieci bawi się na podwórku.
7. Do tej szkoły chodzi (3) dzieci mojego sąsiada.
8. (4) żrebiąt biegalo po łące.
9. (3) kurcząt było już w kurniku.
10. Przygotowaliśmy już specjalne miejsce dla (3) szczeniąt.

Ćwiczenie 25

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięćoro* itd.

WZÓR

Tej farby wystarczy jeszcze na *dwoje* (2) drzwi.

1. W tym tygodniu mamy (2) imiennin naszych współpracowników.
2. (4) skrzypiec połączyło swe dźwięki w ciągu jednej sekundy.
3. Ciesia przyglądał się z uwagą (2) drzwiom, które wykonał na zamówienie jednego z klientów.
4. W całym domu nie domyka się (3) drzwi.
5. Musi mi pan naostrzyć (3) nożyc.
6. Jest tak zimno, że powinienś wciągnąć na siebie (2) kalesonów.
7. Policjanci dokonali w ciągu dnia (2) oględzin.
8. Czy mógłbyś podrzucić (2) drew do pieca?
9. W tym samym dniu obchodzimy (2) urodzin naszych znajomych.
10. Włamywacze rozbili (2) drzwi i weszli do skarbca.

Ćwiczenie 26

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięćoro* itd.

WZÓR

Byłem tam z moją siostrą i jej koleżanką.

→ Było nas tam *troje* (3).

1. Na pogrzebie babci był tylko dziadek, ja i moja żona oraz jedna z ciotek.
→ Było nas (4) na pogrzebie babci.
2. Miałem dwie siostry, z którymi spędziłem dzieciństwo w sierocińcu.
→ W tym samym sierocińcu było nas (3).
3. Oprócz mnie, w naszej rodzinie jest jeszcze pięciu braci i jedna siostra.
→ Jest nas (7).
4. Na pomoc natychmiast pospieszyłem ja, mój brat i nasza mama.
→ My (3) jako pierwsi pospieszyliśmy na pomoc.
5. Ostatni do mety przybiegli Janek i Piotr. Za nimi była jeszcze Maria.
→ Ci (3) przybiegli do mety ostatni.
6. To zadanie może rozwiązać tylko profesor albo jego asystentka.
→ Tylko ich (2) może rozwiązać to zadanie.
7. Tylko dwie dziewczyny i jeden chłopiec zdecydowali się na studia ekonomiczne.
→ (3) z nas wybrało studia ekonomiczne.

8. To, co mówił nauczyciel, rozumiał tylko jeden chłopiec i cztery dziewczynki.
→ Tylko ich (5) zrozumiało to, co mówił nauczyciel.
9. To ćwiczenie mogę zrobić tylko ja albo moja koleżanka.
→ Tylko nas (2) potrafi zrobić to ćwiczenie.
10. On to rozumiał. Ona też to rozumiała bardzo szybko.
→ Ci (2) potrafią zrozumieć wszystko w mig.

Ćwiczenie 27

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

U honorowano wysokimi nagrodami dwudziestu ... *dwoje* ... (2) wynalazców.

1. Na liście ubiegających się o refundowane wakacje było już sto (5) dzieci.
2. Na przydział mieszkań socjalnych oczekuje sto trzydzieści (3) kandydatów.
3. Na spotkanie ze znanym pisarzem przyszło sto trzydzieścioro (3) jego wielbicieli.
4. Do tego przedszkola uczęszcza sto (31) dzieci.
5. Do egzaminów końcowych przygotowywało się dziewięćdziesięcioro (5) studentów.
6. Na zajęciach było (4) studentów.
7. Grupa dwadzieściora (3) uczestników przyjechała na kolejny obóz szkoleniowy.
8. Grupa trzydziestu (6) harcerzy i harcerek opuściła już miejsce zgrupowania.
9. Rozmawiałem już z (4) kandydatów i kandydatek.
10. Grupa (11) dzieci wyjechała już na kolonię.

Ćwiczenie 28

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

Spędziłem wieczór sylwestrowy tylko z żoną.

→ Spędziliśmy wieczór sylwestrowy tylko we *dwoje* ... (2).

1. Na uroczystej kolacji była moja żona, byłem ja i mój kolega.
→ Spędziliśmy ten wieczór tylko we (3).
2. Wczoraj dotarła do mnie wiadomość o chorobie brata i siostry.
→ Ta wiadomość o (2) rodzeństwie dotarła do mnie wczoraj.
3. On wygrał rozrywki szachowe. Jego siostra też wygrała w tym samym turnieju.
→ Długo mówiono o (2) rodzeństwie – zwycięzcach turnieju.
4. On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
→ (2) rozbitków dziękowało za uratowanie im życia.

5. W tę sprawę zaangażowani się pan adwokat i pani adwokat.
→ Zaangażowaliśmy do tej sprawy (2) dobrych adwokatów.
6. Za kilka dni przyjadzie dwóch Amerykanów i jedna Amerykanka.
→ Niedługo będziemy mieli (3) gości z USA.
7. Dyrektor długo rozmawiał ze swoim współpracownikiem i swoją współpracownicą.
→ Dyrektor rozmawiał z (2) współpracowników.
8. Artysta dał swoje autografy czekającym na niego chłopcom i dziewczynom.
→ Artysta rozdał autografy (5) wielbicielom.
9. Spędziłem cały wieczór z kolegą i trzema koleżankami.
→ Spędziłem ten wieczór w (5).
10. Jeden chłopiec i dwie dziewczynki z tej samej rodziny stracili rodziców.
→ Władze miasta przyznały zapomogi (3) rodzeństwa.

Ćwiczenie 29

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

Jesienią chodził na grzyby z *dwojgiem* (2) rodzeństwa.

1. Myślę ciągle o (3) zaginionych dzieciach.
2. Każdy człowiek ma (2) ręk, (2) oczu i (2) uszu.
3. Przeglądam się z dużym zainteresowaniem tym (2) dzieciom.
4. Dyskutujemy często o (3) najmłodszych dzieciach, chorych na anemię.
5. Rozmyślam czasami o (2) rodzeństwie.
6. Niania wreszcie podała obiad (3) rodzeństwa.
7. Brakuje nam wciąż (2) ludzi z grupy wycieczkowiczów, tj. pani Kowalskiej i pana Nowaka.
8. Zaprzężono do (3) sań konie i ruszyliśmy na kulig.
9. Nie było dzisiaj na lekcji tańca (2) dziewcząt.
10. Opiekujemy się (2) dziewczętą z sierocińca.

Ćwiczenie 30

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

Chodziła codziennie na jagody z *dwojgiem* (2) swoich dzieci.

1. W tej szkole jest tysiąc trzysta pięćdziesięcioro (2) uczniów.
2. (2) przyjaciół odwiedziło nas dzisiaj.
3. Na wycieczce było z nami (5) dzieci.
4. Jedno dziecko jadło, a (3) innych nie chciało jeść.
5. Jedno dziecko płakało, a (2) się śmiało.
6. Od kilku tygodni poszukujemy opiekunki do (4) dzieci.
7. Po śmierci męża została sama z (2) małych dzieci.
8. Jakaś pani z (2) dzieci czeka na lekarza.

9. (2) ludzi całowało się na ławce w parku.
 10. To bardzo udane małżeństwo. Spacerują zawsze we (2).

Ćwiczenie 31

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *dwoje / troje / czworo, pięcioro* itd.

WZÓR

Całe życie pracował za dwoje (2).

1. Z dziesięciu jajek wylęgo się tylko (3) kurcząt.
2. Do wypełnienia całego kartonu brakuje (2) nożyc.
3. (5) uczniów zachorowało na żółtaczkę.
4. Muszę opiekować się (6) szczeniąt.
5. W seminarium naukowym uczestniczyło (10) studentów.
6. Przygotowaliśmy wielki kulig, składający się z (10) sań.
7. (2) zakochanych siedziało na jednej huśtawce.
8. (2) rodzeństwa przyjechało na święta wielkanocne.
9. (2) studentów nie zdało tego egzaminu.
10. (3) adwokatów ma tutaj swoje biura.

OBA / OBYDWA – OBAJ / OBYDWAJ – OBIE / OBYDWIE

Ćwiczenie 32

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *oba / obydwu*.

WZÓR

Jedno mieszkanie było zniszczone. Drugie mieszkanie było też zniszczone.

→ *Oba / Obydwu* mieszkania nadawały się do remontu.

1. W tym podręczniku jest wiele nieścisłości. W drugim podręczniku jest jeszcze więcej nieścisłości i błędów.
 → W / / podręcznikach jest wiele nieścisłości.
2. Czarny kot siedział na kanapie. Potem dołączył do niego biały kot.
 → / / koty siedziały na kanapie.
3. I jedno i drugie okno w pokoju jest brudne.
 → / / okna w pokoju są brudne.
4. Biorę ten podręcznik i tamten też biorę.
 → Biorę / / podręczniki.
5. Jeden pies już choruje, a drugi zaczyna chorować.
 → / / psy są chore.
6. To jabłko, które mi dałaś, jest bardzo kwaśne. To drugie jest też kwaśne.
 → / / jabłka są kwaśne.
7. Jeden pies i drugi były dzikimi psami.
 → / / psy były dzikie.
8. Musisz jutro dać jeść i jednemu psu i drugiemu.
 → Musisz jutro dać jeść / / psom.

9. Dziadek ucałował swoją wnuczkę w jeden, a potem w drugi policzek.

→ Dziadek ucałował wnuczkę w / policzki.

10. Chłopiec rzucił kamieniami w jedno i w drugie okno.

→ Chłopiec rzucił kamieniami w / okna.

Ćwiczenie 33

W miejsce kropek wstaw właściwą formę liczebnika *obaj / obydwaj*.

WZÓR

Jeden kandydat na ministra przedstawił swój program działania. Drugi też przedstawił swój program.

→ *Obaj / Obydwaj* kandydaci przedstawili swoje programy działania.

1. I jeden i drugi skoczek byli w świetnej formie fizycznej.

→ / skoczkowie byli w świetnej formie.

2. Najstarszy kuzyn opowiadał ciekawie. Młodszy też nie ustępował najstarszemu w swych opowieściach.

→ / kuzynowie potrafili ciekawie opowiadać różne historie.

3. Czulam się znakomicie zarówno z jednym kolegą, jak i z drugim.

→ *Z* / kolegami czulam się znakomicie.

4. Jeden mężczyzna patrzył na kobietę, która siedziała przy sąsiednim stoliku. Jego sąsiad z lewej też na nią patrzył.

→ / mężczyźni patrzyli na tę piękną kobietę.

5. Najpierw przewieziono do więzienia jednego skazanego, a potem drugiego.

→ / skazanych przewieziono do więzienia.

6. Oskarżony opuścił sąd. Za nim podążyli dwaj adwokaci.

→ Skazany opuścił sąd razem z / adwokatami.

7. Jeden mężczyzna szedł miarowym krokiem. Drugi też.

→ / mężczyźni szli miarowym krokiem.

8. Jeden zatrzymany odpowiadał na pytania zadawane przez policjanta. Drugi podejrzany też musiał odpowiadać.

→ / zatrzymani musieli odpowiadać na pytania policjanta.

9. Przed ministrem stał jeden i drugi zwycięzca w mistrzostwach świata.

→ Minister gratulował tak pięknego zwycięstwa / / zwycięzcom.

10. Miał dwóch braci. Utrzymywał z nimi dobre stosunki.

→ *Z* / braćmi utrzymywał dobre stosunki.

Ćwiczenie 34

W miejsce kropek wstaw właściwą formę liczebnika *obie / obydwie*.

WZÓR

Z przyjemnością rozmawiałem z jedną i z drugą sąsiadką.

→ Lubilem rozmawiać z *oboma / obiema / obydwoma / obydwórną* sąsiadkami.

1. Najpierw zasłonił swoje oko lewą ręką. Potem zasłonił drugie oko prawą ręką.

→ Zasłonił swoje oczy / rękami.

2. Najstarsza córka jest na trzecim roku, a najmłodsza na drugim roku studiów.
→ / moje córki studiują.
3. Trzymał ciągle ręce w kieszeniach.
→ Lubił trzymać ręce w kieszeniach.
4. Dwie kobiety klęczyły się głośno i głośno krzyczały.
→ kobiety krzyczały na całe gardło.
5. Miał dwie siostry. Utrzymywał z nimi zupełnie poprawne stosunki.
→ Z siostrami utrzymywał zupełnie poprawne stosunki.
6. Jedna siostra pomagała mi od dawna. Druga też była zawsze chętna do pomocy.
→ siostry zawsze chętnie mi pomagały.
7. Robię ciasto na pierogi i nie mogę podnieść teraz słuchawki telefonu.
→ Mam teraz zajęte ręce.
8. Jedna dziewczynka już śpi. Druga poszła spać godzinę temu.
→ dziewczynki już śpią.
9. Mieliśmy tylko dwie *Bible* w bibliotece.
→ *Bible* zostały wypożyczone tydzień temu.

OBOJE – OBYDWOJE

Ćwiczenie 35

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ *Oboje* / *Obydwoje*. (każde z *dwojga*, *on i ona*) ludzie rozmawiało na ulicy.

1. Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodziców dyskutowało ze sobą na korytarzu po zakończeniu wywiadówki.
2. Znana aktorka grała rolę Julii u boku bardzo popularnego aktora.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) znanych aktorów grało główne role w dramacie Szekspira.
3. Wychowawca wezwał zarówno matkę, jak i ojca jednego z uczniów.
→ Na wezwanie wychowawcy przyszło (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodziców.
4. Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
→ (każde z *dwojga*, *to i to*) niemowląt zaczęło bardzo głośno płakać.
5. Najpierw weszła jedna studentka. Po chwili pojawił się zdenerwowany student.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) studentów oczekiwało na rozpoczęcie egzaminu pisemnego.
6. W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) Amerykanów pracuje w tej samej redakcji.
7. Miał jedną siostrę i jednego brata.
→ Dał drogie prezenty (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodzeństwa.

8. Z prawej strony szła jedna para ambasadorstwa, z lewej druga.
 → Premier szedł przy (każde z *dwojga*, *on i ona*) ambasadorstwa.
9. Państwo młodzi wyszli z kościoła po zakończeniu ceremonii ślubu kościelnego.
 → Drużbowie szli przy (każde z *dwojga*, *on i ona*) państwa młodych.
10. Jedna para nowożeńców nosi nazwisko Nowak. Druga para też nosi nazwisko Nowak.
 → Zaproszeni goście szli przy (każde z *dwojga*, *on i ona*) państwu Nowakach.

Ćwiczenie 36

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Byłem tam tylko z moją siostrą.

→ Byliśmy tam *oboje* / *obydwoje*. ... (każde z *dwojga*, *on i ona*).

- Babcia i dziadek siedzieli pod piecem i nic nie mówili.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) dziadkowie siedzieli pod piecem i nic nie mówili.
- Miałem jedną siostrę, z którą spędziłem dzieciństwo w sierocińcu.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) spędziłem kilka lat w tym sierocińcu.
- Na pomoc natychmiast pospieszył mój ojciec i nasza mama.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodzice pospieszyli pierwsi.
- Ostatni do mety przybiegł Piotr. Za nimi była jeszcze Maria.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) przybiegli do mety ostatni.
- To zadanie może rozwiązać tylko profesor albo jego asyntenka.
 → Tylko ich (każde z *dwojga*, *on i ona*) może rozwiązać to zadanie.
- Zarówno syn, jak i córka wybrali studia ekonomiczne.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) wybrali studia ekonomiczne.
- Przygotowano salon dla pana Nowaka i jego żony.
 → Przygotowano już salon dla (każde z *dwojga*, *on i ona*) gości.
- Przed chwilą było dwie pary nożyczek. W tej chwili nie ma ani jednej pary.
 → Przepadło gdzieś (każde z *dwojga*, *to i to*) nożyczek.
- On to zrozumiał. Ona też to rozumiała.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) zrozumieli wszystko w mgnieniu oka.
- Przygotowano pokoje dla pana ambasadora i jego żony.
 → (każde z *dwojga*, *on i ona*) ambasadorstwo mieli już przygotowane pokoje.

Ćwiczenie 37

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Spędziłem wieczór sylwestrowy tylko z żoną.

→ Spędziliśmy ... *oboje* / *obydwoje*. ... (każde z *dwojga*, *on i ona*) miły, spokojny wieczór sylwestrowy.

1. Na kolacji byłem tylko ja i moja najlepsza znajoma.
→ (*każde z dwojga, on i ona*) spędziliśmy ten wieczór przy szampanie.
2. Wczoraj dotarła do mnie wiadomość o chorobie brata i siostry.
→ Ta wiadomość o (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwie dotarła do mnie wczoraj.
3. On wygrał rozrywkę szachowe. Jego siostra też wygrała w tym samym turnieju.
→ Długo mówiono o (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwie – zwycięzcach turnieju.
4. On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
→ (2) rozbitków dziękowało za uratowanie im życia.
5. Do tej sprawy opłaciliśmy pana adwokata i panią adwokat.
→ Zaangażowaliśmy do tej sprawy (*każde z dwojga, on i ona*) dobrych adwokatów.
6. Dyrektor długo rozmawiał ze swoim współpracownikiem i swoją współpracownicą.
→ Dyrektor rozmawiał z (*każde z dwojga, on i ona*) współpracowników.
7. Artysta dał swoje autografy chłopcu i dziewczynce.
→ Artysta rozdał autografy (*każde z dwojga, on i ona*) wielbicielom.
8. Uehonorowano wysokimi nagrodami jedną Polkę i jednego Polaka.
→ (*każde z dwojga, on i ona*) Polaków uhonorowano wysokimi nagrodami.
9. Jeden chłopiec i jego siostra stracili rodziców.
→ Władze miasta przyznały zapomogi (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa.
10. Ksiądz dał święte obrazki małej dziewczynce i małemu chłopcu.
→ Ksiądz dał obrazki (*każde z dwojga, on i ona*) dzieciom.

Ćwiczenie 38

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obojce*.

WZÓR

Jesienią chodził na grzyby z ... obojgiem / obojwojgiem. ... (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa.

1. Myśle ciągle o (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwie.
2. Przyglądam się z dużym zainteresowaniem tym (2) dzieciom.
3. Niania wreszcie podała obiad (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa.
4. Zaprzężono do (*to i to*) sań konie i ruszyliśmy na kulis.
5. Nie było dzisiaj na lekcji tańca (*każde z dwojga, on i ona*) dziewcząt.
6. Opiekujemy się (*każde z dwojga, on i ona*) sierocińca.
7. Na zajęciach nie było (*każde z dwojga, on i ona*) studentów.
8. Psycholog rozmawiał długo z (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa.
9. O (*każde z dwojga, on i ona*) skrypkach napisano wiele pochwalnych słów.
10. Na spotkanie ze znanym pisarzem przyszło (*każde z dwojga, on i ona*) jego wielbicieli.

Ćwiczenie 39

W miejsce kropki proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

...*Oboje*!...*Obydwoje*.. (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa pracowało w tej samej firmie.

1. (*każde z dwojga, on i ona*) uczniów zachorowało na żółtaczkę.
2. Muszę opiekować się (*każde z dwojga, on i ona*) dzieci.
3. W seminarium naukowym uczestniczyło (*każde z dwojga, on i ona*) studentów.
4. (*każde z dwojga, on i ona*) zakochanych siedziało na jednej huśtawce.
5. (*każde z dwojga, on i ona*) rodzeństwa przyjechało na święta wielkanocne.
6. (*każde z dwojga, on i ona*) studentów nie zdało tego egzaminu.
7. (*każde z dwojga, on i ona*) adwokatów ma tutaj swoje biura.
8. Rozmawiałem już z (*każde z dwojga, on i ona*) kandydatów.
9. Do egzaminów wstępnych przygotowywało się (*każde z dwojga, on i ona*) kandydatów na studia.
10. (*każde z dwojga, on i ona*) przyjaciół odwiedziło nas dzisiaj.

Ćwiczenie 40

W miejsce kropki proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Do samochodu wsiadła najpierw panna młoda, a za nią pan młody.

→ ...*Oboje*!...*Obydwoje*.. (*każde z dwojga, on i ona*) państwo młodzi wsiadli do samochodu.

1. Na moich imiennach nie pojawiła się ani pani Nowak, ani jej mąż.
→ (*każde z dwojga, on i ona*) państwo Nowakowie nie pojawili się na moich imiennach.
2. Zarówno nasz ojciec, jak i matka są w podeszłym wieku.
→ (*każde z dwojga, on i ona*) nasi rodzice są już w podeszłym wieku.
3. Wujek i wujenka mieszkają blisko nas.
→ (*każde z dwojga, on i ona*) wujostwo mieszkają w bliskim sąsiedztwie.
4. Kapłan rozmawiał zarówno z panną młodą, jak i panem młodym.
→ Kapłan rozmawiał z (*każde z dwojga, on i ona*) państwem młodymi.
5. Policja przeprowadziła wywiad najpierw z panem Jabłońskim, a dopiero później z jego żoną.
→ Policja przeprowadziła wywiad z (*każde z dwojga, on i ona*) państwem Jabłońskimi.
6. Wychowawca rozmawiał na temat problemów wychowawczych ich syna najpierw z panem Jabłońskim, a potem z panią Jabłońską.
→ Wychowawca rozmawiał z (*każde z dwojga, on i ona*) Jabłońskich na temat problemów wychowawczych ich syna.

7. Przed Urzędem Stanu Cywilnego byli już wszyscy goście. Brakowało jedynie państwa młodych.

→ Wszyscy się stawili na uroczystość ślubu, oprócz..... (każde z dwojga, on i ona) państwa młodych.

8. Mężczyźni wręczali bukiety kwiatów pannie młodej, a kobiety panu młodemu.

→ Wszyscy dawali bukiety kwiatów..... (każde z dwojga, on i ona) państwu młodemu.

9. Na zabawie tanecznej najpierw zauważyliśmy wujenkę, a potem wujka.

→ Widzieliśmy..... (każde z dwojga, on i ona) wujostwa na zabawie tanecznej.

10. Opowiadano dziwne rzeczy o pannie młodej. Opowiadano też przedziwne historie o panu młodemu.

→ Opowiadano dziwne rzeczy o..... (każde z dwojga, on i ona) państwu młodych.

Ćwiczenie 41

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Oboje / *Obydwoje*... (każde z dwojga, on i ona) rodziców nie zgodziło się na jej ożenek.

1. (każde z dwojga, on i ona) kuzynostwa wróca z wycieczki w tym tygodniu.

2. Przekazaliśmy kondolencje..... (każde z dwojga, on i ona) rodzicom.

3. (każde z dwojga, on i ona) państwo Kowalscy przychodzą do nas z wizytą raz na tydzień.

4. Od dawna poszukuję informacji o..... (każde z dwojga, on i ona) moich dziadkach ze strony matki.

5. (każde z dwojga, on i ona) państwa Jabłońskich można codziennie spotkać na targu.

6. (każde z dwojga, on i ona) mecenasostwo często spotykają się z nami. 7. Rozmawiałem już o niej z..... (każde z dwojga, on i ona) Jabłońskich.

8. Lubię wspominać o..... (każde z dwojga, on i ona) moich dziadkach.

9. Dalśmy prezenty na gwiazdkę..... (każde z dwojga, on i ona) rodzicom.

10. Gratulowaliśmy nagrody..... (każde z dwojga, on i ona) kuzynostwu.

Ćwiczenie 42

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

Rozmawialiśmy o wujence i wujku, którzy mają kłopoty finansowe.

→ Rozmawialiśmy o..... (każde z dwojga, on i ona) wujostwa, którzy mają kłopoty finansowe.

1. Najpierw rozmawiałem z jego małżonką, a potem z nim.

→ Rozmawiałem już z..... (każde z dwojga, on i ona) małżonków.

2. Na rozprawę nie stawiała się ani podejrzana, ani podejrzany.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) podejrzanych nie stawilo się na rozprawę.
3. Brakuje jednej uczennicy i jednego ucznia, na których czekamy.
→ Wciąż brakuje (każde z *dwojga*, *on i ona*) uczniów, na których czekamy.
4. Nasza zawodniczka zdobyła złoty medal, a jej kolega zdobył srebrny medal.
→ Gratulowano (każde z *dwojga*, *on i ona*) zwycięzcom zasłużonych medali.
5. Dyrektor zobaczył jednego ucznia i jedną uczennicę na wagarach.
→ Dyrektor widział (każde z *dwojga*, *on i ona*) uczniów na wagarach.
6. Wychowawca dyskutował z Jolą i Jackiem, którzy mieli oceny niedostateczne z fizyki.
→ Wychowawca już kilka razy dyskutował z (każde z *dwojga*, *on i ona*) uczniów, którzy mają oceny niedostateczne z fizyki.
7. Do samochodu wsiadła najpierw panna młoda, a za nią pan młody.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) państwo młodzi wsiadli do samochodu.
8. Jedna studentka i jeden student z naszej uczelni uczestniczyli w finale olimpiady.
→ Koledzy opowiadali o (każde z *dwojga*, *on i ona*) studentach, którzy uczestniczyli w finale olimpiady.
9. Jeden podróżny wskakiwał do ruszającego pociągu. Po chwili wskoczyła również jakaś młoda dziewczyna.
→ Widzieliśmy, jak (każde z *dwojga*, *on i ona*) podróżnych wskakiwało do ruszającego pociągu.
10. Do samochodu wsiadła jakaś pani, a za nią jakiś pan.
→ (każde z *dwojga*, *on i ona*) państwo wsiadli do samochodu.

Ćwiczenie 43

W miejsce kropek wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje* / *obydwoje*.

WZÓR

... *Oboje* / *Obydwoje* ... (każde z *dwojga*, *on i ona*) śpiewaków oczarowało wszystkich obecnych w sali koncertowej.

1. (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodziców wzruszyło nas swoją szczodrością.
2. (każde z *dwojga*, *on i ona*) rodzice wzruszyli nas swoją szczodrością.
3. (każde z *dwojga*, *on i ona*) dzieci miało kłopoty w szkole.
4. (każde z *dwojga*, *on i ona*) adwokatów ma dobrą opinię w tym mieście.
5. (każde z *dwojga*, *on i ona*) dyrektorostwo zarządzają świetnie zespołem szkół policealnych.
6. (każde z *dwojga*, *on i ona*) artystów podbiło publiczność swoją żywiołową grą.
7. (każde z *dwojga*, *on i ona*) naczelników poczty należało do grupy skorumpowanych urzędników.
8. (każde z *dwojga*, *on i ona*) spikerów cieszyło się niezwykłą popularnością wśród słuchaczy.

9. (każde z *dwojga, on i ona*) prezenterów telewizyjnych zajmowało czolowe miejsca na listach rankingowych.
10. (każde z *dwojga, on i ona*) animatorów telewizyjnych występowało w tym samym programie.

Ćwiczenie 44

W miejsce kropek wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Bano się tych ... *obojga / obydwójce*. ... (każde z *dwojga, on i ona*) wólczegów.

1. Przyglądałem się (każde z *dwojga, on i ona*) ludziom, którzy zażarcie dyskutowali.
2. Rozmyślałem o (każde z *dwojga, on i ona*) rodzicach, którzy wyjechali do Stanów Zjednoczonych.
3. (każde z *dwojga, on i ona*) państwo Nowakowie weszli w tym samym momencie do salonu.
4. Roztrząsałmi różne sprawy z (każde z *dwojga, on i ona*) Jabłońskich.
5. Przyjechali już (każde z *dwojga, on i ona*) państwo Jabłońscy.
6. Wyjechali już (każde z *dwojga, on i ona*) rodzice Jacka.
7. Odwiedziliśmy wczoraj (każde z *dwojga, on i ona*) państwa Jabłońskich.
8. Straciłem (każde z *dwojga, on i ona*) rodziców.
9. Na skutek tapnięcia powypadaly szyby w (każde z *dwojga, to i to*) niedawno oszklonych drzwiach.
10. (każde z *dwojga, on i ona*) podróżnych dojechało szczęśliwie do celu.

Ćwiczenie 45

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika zbiorowego *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Przyjdźcie tu ... *obojce / obydwójce*. ... (każde z *dwojga, on i ona*).

1. Nie wystarczy jedzenia dla nas (każde z *dwojga, on i ona*).
2. Trzeba dać wody (każde z *dwojga, to i to*) szczeniętom.
3. Muszę napisać list do (każde z *dwojga, on i ona*) przyjaciół.
4. (każde z *dwojga, to i to*) drzwi się nie domyka.
5. (każde z *dwojga, to i to*) drzwi było otwartych.
6. Wy (każde z *dwojga, on i ona*) robicie zawsze, co chcecie.
7. Wy (każde z *dwojga, on i ona*), wynoście się stąd!
8. Was (każde z *dwojga, on i ona*) należałoby wyrzucić z pracy!
9. Ich (każde z *dwojga, on i ona*) powinien pan wyrzucić stąd!
10. My (każde z *dwojga, on i ona*) powinniśmy się usunąć z działalności politycznej.

**TRZY – TRZEJ – TRZECH
CZTERY – CZTEREJ – CZTERECH**

Ćwiczenie 46

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Do końca roku mamy tylko *trzy* (3) spotkania.

1. Wciąż myślała o tych (3) tygodniach, które całkowicie zmieniły jej życie.
2. Ekspert długo przyglądał się (3) banknotom, z których jeden był fałszywym banknotem.
3. Czy wszystkie te drobiazgi są w cenie (4) złotych?
4. Mam jeden duży pokój z (4) oknami.
5. W następnych (3) latach będę mniej pracował, a więcej zarabiał.
6. Od (4) lat jestem bez pracy.
7. Chłopczyk szedł miarowo licząc swe kroki : *raz, dwa,* (3) *cztery, pięć...*
8. Musisz przesunąć tę szafę o (3) centymetry.
9. Dwa razy (3) równa się sześć.
10. Dziesięć odjąć (3) równa się siedem.

Ćwiczenie 47

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Trzy pomnożyć przez *trzy* (3) równa się dziewięć.

1. Osiem dodać (3) równa się jedenaście.
2. Spotykam się z nim co (3) tygodnie.
3. Za granicę wyjeżdżam za (4) tygodnie.
4. Przyjechał do nas na (3) miesiące.
5. (4) jest drugą liczbą parzystą.
6. Musisz tutaj dopisać jeszcze (3) zera.
7. Opowiedz to krótko, w (3) krótkich zdaniach.
8. Wyrwano mi już (3) zęby.
9. Zepsuteś już (4) parasole.
10. (4) dojrzałe jabłka wisiąły na drzewie.

Ćwiczenie 48

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

..... *Trzy* (3) bociany stały na łące.

1. Był tak słaby, że nie mógł zrobić (3) kroków.
2. (4) samochody sportowe pędziły z zastraszającą szybkością.
3. (3) czołgi wroga zbliżały się do wschodnich dzielnic miasta.
4. Nie denerwuj się. To sprawa (3) albo czterech dni.

- Lubiła siedzieć w kuchni ze swoimi (3) kotami.
- Tutaj są jeszcze (4) wolne miejsca.
- Sześć osób siedzi w (3) wielkich fotelach.
- (3) koty spaly na łóżku.
- Mój synek ma dopiero (4) latka.
- Moja córka chodzi do przedszkola od (3) lat.

Ćwiczenie 49

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy* / *cztery*.

WZÓR

..... *Trzy* (3) kobiety stały na chodniku.

- (3) książki leżą na półce.
- (4) długopisy leżą na biurku.
- Powiedziałem o tej sprawie tylko (3) osobom.
- Wyróżniono medalami (4) znakomite sprinterki.
- Kup (3) ogórki do sałaty.
- Muszę kupić (4) różne słowniki.
- Mieszkali w (3) różnych miastach Polski.
- W tej restauracji pracują (4) kelnerki.
- Zabrakło mi (3) punktów do zwycięstwa.
- (3) osobom dano wypowiedzenia umowy o pracę.

Ćwiczenie 50

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy* / *cztery*.

WZÓR

Ciągle brakuje *trzech* (3) osób do rozpoczęcia gry.

- Za (4) tygodnie będziemy w Paryżu.
- Nie mogę uporać się z tymi (3) zadaniami z matematyki.
- Zaprosiliśmy na zabawę (4) nasze najlepsze koleżanki.
- Mam piękny dom z (3) balkonami.
- Tylko (3) osoby siedziały spokojnie podczas mojego wykładu.
- W poczekalni czekają (4) osoby.
- W tej sali pracują (3) pielęgniarki.
- W tym mieście są (4) muzea.
- Od (3) pań otrzymaliśmy już potwierdzenia przyjazdu na konferencję.
- Od (4) osób otrzymaliśmy zaproszenia na święta.

Ćwiczenie 51

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy* / *cztery*.

WZÓR

Do *trzech* (3) osób wysłano już zaproszenia.

- Wysłaliśmy już zaproszenia do (4) pań.
- Przed domem siedziała babcia z (3) dziewczynkami.

3. W czasie wakacji pracowałem na budowie (3) godziny dziennie.
4. Wyjeżdżam na (4) miesiące do USA.
5. Spędzę tutaj (3) długie lata.
6. Zrobiliśmy projekt w ciągu (3) godzin.
7. Zarobiłem dzisiaj tylko (4) złote.
8. (4) jest liczbą parzystą.
9. Spotykał się z (3) różnymi klientkami w ciągu tygodnia.
10. Widzę tutaj tylko (4) pracownice przy maszynach.

Ćwiczenie 52

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Przez (4) dni wolne od pracy znakomicie wypocząłem.

1. Czulem się źle przez (3) tygodnie.
2. Ten bilet kosztuje tylko (4) złote.
3. (3) zwierzęta spokojnie stały w klatce.
4. Zwiedziliśmy w Krakowie (3) wspaniałe muzea.
5. Pozyczę ci (3) najnowsze książki tego autora.
6. Od (4) tygodni nie mogę spać.
7. Z (3) jabłek nie zrobisz dużej szarlotki.
8. Czekaliśmy na przejazd przez granicę około (3) dni.
9. Musi pan przejechać przez (3) skrzyżowania.
10. Kupiliśmy około (4) kilogramów znakomitych ryb.

Ćwiczenie 53

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Co (4) ręce, to nie dwie.

1. Rozmawiał ciągle z tymi samymi (3) kobietami.
2. Zajmował się jednocześnie (3) sprawami.
3. Przyglądał się (3) kobietom, siedzącym na ławce.
4. Bardzo lubiłem te (4) stare kobiety.
5. Policja interesuje się (4) sprawami kryminalnymi.
6. Lew stał mocno na (4) łapach.
7. Żonglował świetnie (4) płonącymi pochodniami.
8. (3) artystki kłaniają się publiczności.
9. Jest za (4) minuty dwunasta.
10. W wojsku na śniadanie jadałem aż (4) bułki z masłem.

Ćwiczenie 54

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Codziennie kupuję (4) różne gazety.

1. Siedziałem sam przez (4) godziny.
2. Wyszła z pracy tylko na (3) minuty.
3. Za (3) godziny będzie pełnia księżyca.
4. Przyszeli do nas z (4) pięknymi różami.
5. Niczego dobrego nie słyszałem o tych (3) kobietach.
6. Pracuję już od (4) godzin.
7. Uczę się języka niemieckiego przez (4) godziny dziennie.
8. Nie możemy sobie poradzić z (3) najmłodszymi córkami.
9. Powiedział to tylko (3) osobom.
10. Prasa obszernie pisała już o tych (3) poważnych aferach.

Ćwiczenie 55

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

W tym pokoju mieszkają **trzy** (3) Włoszki.

1. Od lat uczę w (3) różnych szkołach.
2. Od (4) godzin czekam na ciebie.
3. (4) dziewczynki biegały po boisku.
4. (3) maszyny przestały pracować.
5. (3) kobiety idą spacerkiem w kierunku lasu.
6. Dał drogie prezenty (4) dziewczynkom.
7. Przeczytałem w ciągu tygodnia (3) grube książki.
8. Nie oddałem do wypożyczalni (4) pożyczonych kaset.
9. (3) zawodniczki czekały na trenera.
10. Czekam na ciebie około (3) godzin.

Ćwiczenie 56

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Do naprawy urządzeń chłodniczych przyszli **trzej** (3) fachowcy.

1. Aż (4) pracownicy są podejrzeni o branie łapówek.
2. Zrobiło mi się żal tych (3) biednych ludzi.
3. Rozmawiała długo z jakimiś (4) mężczyznami.
4. Przed zamknięciem biura przyszli jeszcze jacyś (3) petenci.
5. Dlaczego przyglądasz się tym (4) chłopcom?
6. (3) klienci czekali na załatwienie sprawy.
7. (3) (*mężczyzna + mężczyzna*) ludzie rozmawiali ze sobą na ulicy.
8. (3) (*jeden ojciec, drugi ojciec i trzeci ojciec*) rodzice dyskutowali między sobą.
9. (3) aktorzy (*jeden aktor, drugi aktor i trzeci aktor*) grali znakomicie w tej sztuce role komików.
10. Do naszej szkoły przyszli (4) nowi uczniowie.

2. Powiadomiliśmy o nadżyciach w firmie wszystkich (3) dyrektorów.
3. Pokazaliśmy to mieszkanie na sprzedaż już (4) zainteresowanym.
4. Trzy kobiety i (3) mężczyźni uwijają się przy zwózce siana.
5. Od kilku dni nie możemy nawiązać kontaktu z (4) alpinistami.
6. Dyskutowaliśmy o (3) naszych finalistach.
7. W areszcie tymczasowym znajdowało się (3) zatrzymanych.
8. Za chwilę będą startować (3) najlepsi zawodnicy.
9. Zaprosiliśmy na zabawę taneczną (4) naszych najlepszych kolegów.
10. (3) robotnicy pracują opieszale na tej budowie.

Ćwiczenie 63

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzy / cztery*.

WZÓR

Moi (3) bracia studiują na politechnice.

1. (3) dziennikarze wyjechali na Litwę.
2. Od (4) panów otrzymaliśmy potwierdzenia przyjazdu.
3. (3) nasi inżynierowie otrzymali prestiżowe nagrody.
4. Spotykał się z (3) wywiadowcami wyłącznie w ich biurach.
5. Nie widziałem tych (3) panów od tygodnia.
6. Dalałm tym (4) panom zaproszenia na imprezę.
7. Od tych (3) panów otrzymuję ciągle piękne bukiety kwiatów.
8. (3) bracia opuścili już nasz dom rodzinny.
9. (3) braci opuściło już nasz dom rodzinny.
10. (4) profesorów z naszego wydziału odeszło już na emeryturę.

PIĘĆ – PIĘTNAŚCIE – PIĘĆDZIESIĄT
PIĘCIU – PIĘTNASTU – PIĘĆDZIESIĘCIU

Ćwiczenie 64

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Mam aż (5) braci.

1. Rozmyślała o tych (5) latach, które całkowicie zmieniły jej życie.
2. Długo przyglądał się (5) różnym modelom samolotów.
3. Czy wszystkie te drobiazgi są w cenie (5) złotych?
4. Mam jeden duży salon z (6) oknami.
5. W następnych (5) latach będę mniej pracował, a więcej zarabiał.
6. Od (5) lat jestem bez pracy.
7. Chłopczyk szedł miarowo licząc swe kroki: *raz, dwa, trzy, cztery,*,
sześć...
8. Musisz przesunąć ten mebel o (15) centymetrów.
9. Dwa razy (5) równa się dziesięć.
10. Dziesięć odjąć (5) równa się pięć.

Ćwiczenie 65

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Trzy pomnożyć przez piętnaście (15) równa się czterdzieści pięć.

1. Osiem dodać (5) równa się trzynaście.
2. Spotykam się z nim co (5) tygodni.
3. Za granicę wyjeżdżam za (6) miesięcy.
4. Przyjechał do nas na (5) miesięcy.
5. (5) nie jest liczbą parzystą.
6. Musisz tutaj dopisać jeszcze (5) zer.
7. Powiedz to krótko, w (5) słowach.
8. Mówilem ci to już chyba (5) razy.
9. W tym roku luty ma tylko (28) dni.
10. (6) dojrzałych jabłek wisiądo na drzewie.

Ćwiczenie 66

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

..... Pięć (5) bocianów stało na łące.

1. Był tak słaby, że nie mógł zrobić (5) kroków.
2. (6) samochodów wysięgowych pędziło z dużą szybkością.
3. (8) czołgów zbliżało się do rogatek miasta.
4. Nie denerwuj się. To sprawa (5) albo sześciu dni.
5. Lubiała siedzieć w kuchni ze swoimi (5) kotami.
6. Tutaj jest jeszcze (7) wolnych miejsc.
7. Dziesięć osób siedzi na (5) wielkich fotelach.
8. (5) kotów spało na łóżku.
9. Mój synek ma dopiero (5) lat.
10. Moja córka chodzi na lekcje tańca od (6) lat.

Ćwiczenie 67

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Przez sześć (6) dni wolnych od pracy znakomicie wypocząłem.

1. Czulem się źle przez (5) tygodni.
2. Ten bilet kosztuje tylko (10) złotych.
3. Mam (6) nowych modeli samochodów.
4. Zwiedziliśmy (5) wspaniałych muzeów.
5. Pożyczę ci (6) najnowszych książek z informatyki.
6. Od (5) tygodni nie mogę spać.
7. Z (6) jabłek można zrobić dużą szarlotkę.
8. Czekaliśmy na ich przyjazd około (6) dni.
9. Przejechałem już przez (5) najdłuższych mostów na świecie.
10. Kupiliśmy około (5) kilogramów mięsa.

Ćwiczenie 68

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Kupiłem pięć (5) pięknych róż dla ciebie.

1. Rozmawiał ciągle z tymi samymi (5) artystkami.
2. Przygotowywała wystawny obiad z (15) kurapatw.
3. Przyglądał się (5) starym kobietom, siedzącym na ławce.
4. Bardzo lubilem te (5) starych kobiet.
5. Policja interesuje się (6) sprawami kryminalnymi.
6. Konstrukcja domu trzymała się na (6) betonowych podporach.
7. Opiekowała się (6) dziewczynkami z sierocińca.
8. (5) artystek kłania się publiczności.
9. Jest za (15) minut dwunasta.
10. Na śniadanie zjadł aż (5) bułek z masłem.

Ćwiczenie 69

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Codziennie kupuję szęść (6) różnych gazet.

1. Siedziałem sam przez (6) godzin.
2. Wyszła z pracy tylko na (5) minut.
3. Za (5) godzin będzie zmiana czasu letniego na zimowy.
4. Przyszedł do nas z (6) pięknymi bukietami kwiatów.
5. Niczego dobrego nie słyszałem o tych (5) kobietach.
6. Pracuję już od (6) godzin.
7. W czasie wakacji uczę się języka francuskiego (5) godzin dziennie.
8. Nie możemy sobie poradzić z (5) najtrudniejszymi sprawami.
9. Powiedział to tylko (5) osobom.
10. Rozmawialiśmy już o tych (5) ważnych aferach.

Ćwiczenie 70

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

W tym hotelu mieszka pięć (5) Włoszek.

1. Po ukończeniu studiów pracowałem już w (5) różnych szkołach.
2. Od (6) godzin czekam na ciebie.
3. (6) dziewczynek biegalo po boisku.
4. (5) maszyn przestało pracować.
5. (7) kobiet idzie spacerkiem w kierunku lasu.
6. Dał drogie prezenty (5) dziewczynkom.
7. Przeczytałem w ciągu miesiąca (5) grubych książek.
8. Nie oddałem do biblioteki (6) pożyczonych gazet.
9. (6) zawodniczek czekało na rozpoczęcie treningu.
10. Czekałem na ciebie około (5) godzin.

Ćwiczenie 71

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

- Pięć..... (5) obrazów wisi na ścianie w tym pokoju.
- 1..... (26) samochodów zderzyło się na obwodzonej autostradzie.
 - 2..... (50) robotnic stoi przy maszynach przez osiem godzin dziennie.
 3. Mam w pokoju piękną biblioteczkę z (15) półkami.
 4. Ciekawa jest ta wystawa z (50) tłumaczeniami tego pisarza.
 5. Ćwiczę biegi razem z (15) koleżankami z mojej szkoły.
 6. Liczebnik (15) łączy się z podmiotem w dopełniaczu i z orzeczeniem w liczbie pojedynczej.
 - 7..... (15) wypracowań do poprawy leży przed zmęczoną nauczycielką języka polskiego.
 8. Włożyła do koszyka (50) jabłek.
 - 9..... (15) dodać trzydzieści pięć równa się pięćdziesiąt.
 10. Dziesięć odjąć pięć równa się (5).
 - 11..... (22) jabłka leżą na stole.
 - 12..... (23) kobiety czekają w kolejce.
 - 13..... (24) konie biegają po pastwisku.
 - 14..... (32) lata upłynęły od ostatniego naszego spotkania.
 - 15..... (33) albumy leżą na wystawie.

Ćwiczenie 72

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

- Moja córeczka ma już pięć..... (5) lat.
1. Przejechałem dzisiaj nowym samochodem ponad (50) kilometrów.
 2. Mój brat ma już (50) lat.
 3. Brakuje mi do zapłacenia rachunku (5) złotych.
 4. Wyszła na zakupy z (50) złotymi w portfelu.
 5. Brakowało mu na alkohol (15) złotych.
 - 6..... (5) jest liczbą nieparzystą.
 7. Podoba mi się ten zamek z (6) wieżami.
 8. Przed nami przejechała kolumna (15) wojskowych samochodów.
 9. Mam pistolet i (5) naboji.
 10. Obejrzałem już (15) odcinków tego serialu.

Ćwiczenie 73

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Ten balet składa się z piętnastu (15) bardzo młodych tancererek.

1. (55) psów uczestniczyło w konkursie psów rasowych.
2. Bukiet z (15) różami wyglądał pięknie.
3. O jego (5) tomikach poezji pisano zawsze pochlebnie.
4. Bibliotekarka ucieszyła się z (15) cennych książek
podarowanych bibliotece przez emerytowanego profesora.
5. (15) euro wystarczy na skromny obiad.
6. (50) metrów dalej znajduje się piękne jezioro.
7. Po (5) dniach od momentu wyjazdu wreszcie zadzwonił do mnie.
8. Nie zapominaj o swoich (5) kotchach pozostawionych na podwórku.
9. Od (5) lat staram się o dobrą pracę.
10. Ta książka kosztuje tylko (15) euro.

Ćwiczenie 74

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Nie mam nawet pięciu (5) groszy w kieszeni.

1. Minęło już (15) minut od odjazdu pociągu do Paryża.
2. Codziennie mam w tej szkole (5) pełnych godzin lekcyjnych.
3. Mój ojciec nie przekroczył jeszcze (50) lat.
4. Czekam na ten list już od (5) tygodni.
5. Na załatwienie tej sprawy straci pan około (5) miesięcy.
6. Zarabiał miesięcznie (5) tysięcy euro.
7. (5) kilometrów dalej jest piękny las.
8. Czy odsetki od wkładów pieniężnych wynoszą tylko (5) procent?
9. (5) kobiet czekało na ginekologa.
10. Znam doskonale (5) języków obcych.

Ćwiczenie 75

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

..... Sześć (6) jest podzielne przez dwa.

1. W tym tomiku zamieszczono ponad (50) wierszy różnych
poetów.
2. Na spotkanie przyszło około (5) osób.
3. Do końca roku pozostało nam tylko (50) dni.
4. Za to przestępstwo dostanie pan (5) lat więzienia.
5. Nie przejmował się (5) ukradzionymi reprodukcjami.
6. Dałem jedzenie (5) kotom.
7. Żal mi było tych (5) usychających jabłoni.
8. Od (15) lat nie zaznała żadnej miłości.
9. Skradziono z biblioteki (15) cennych książek.
10. Ta bibliotekarka kataloguje około (50) książek dziennie.

1. (55) psów uczestniczyło w konkursie psów rasowych.
2. Bukiet z (15) różami wyglądał pięknie.
3. O jego (5) tomikach poezji pisano zawsze pochlebnie.
4. Bibliotekarka ucieszyła się z (15) cennych książek
podarowanych bibliotece przez emerytowanego profesora.
5. (15) euro wystarczy na skromny obiad.
6. (50) metrów dalej znajduje się piękne jezioro.
7. Po (5) dniach od momentu wyjazdu wreszcie zadzwonił do mnie.
8. Nie zapominaj o swoich (5) kotchach pozostawionych na podwórku.
9. Od (5) lat staram się o dobrą pracę.
10. Ta książka kosztuje tylko (15) euro.

Ćwiczenie 74

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Nie mam nawet pięciu (5) groszy w kieszeni.

1. Minęło już (15) minut od odjazdu pociągu do Paryża.
2. Codziennie mam w tej szkole (5) pełnych godzin lekcyjnych.
3. Mój ojciec nie przekroczył jeszcze (50) lat.
4. Czekam na ten list już od (5) tygodni.
5. Na załatwienie tej sprawy straci pan około (5) miesięcy.
6. Zarabiał miesięcznie (5) tysięcy euro.
7. (5) kilometrów dalej jest piękny las.
8. Czy odsetki od wkładów pieniężnych wynoszą tylko (5) procent?
9. (5) kobiet czekało na ginekologa.
10. Znam doskonale (5) języków obcych.

Ćwiczenie 75

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

..... Sześć (6) jest podzielne przez dwa.

1. W tym tomiku zamieszczono ponad (50) wierszy różnych
poetów.
2. Na spotkanie przyszło około (5) osób.
3. Do końca roku pozostało nam tylko (50) dni.
4. Za to przestępstwo dostanie pan (5) lat więzienia.
5. Nie przejmował się (5) ukradzionymi reprodukcjami.
6. Dałem jedzenie (5) kotom.
7. Żal mi było tych (5) usychających jabłoni.
8. Od (15) lat nie zaznała żadnej miłości.
9. Skradziono z biblioteki (15) cennych książek.
10. Ta bibliotekarka kataloguje około (50) książek dziennie.

Ćwiczenie 76

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Do naprawy urządzeń chłodniczych przyszło aż..... sześciu..... (6) fachowców.

1. Aż..... (50) pracowników jest podejrzanych o branie łapówek.
2. Zrobiło mi się żal tych..... (15) biednych ludzi.
3. Rozmawiał długo z..... (5) mężczyznami.
4. Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze..... (15) petentów.
5. Dlaczego przyglądasz się tym..... (5) chłopcom?
- 6..... (15) klientów czekało na załatwienie sprawy.
- 7..... (5) mężczyzn rozmawiało ze sobą na ulicy.
- 8..... (6) rodziców dyskutowało między sobą.
- 9..... (8) znakomitych aktorów grało w tej sztuce.
10. Do naszej szkoły przyszło..... (50) nowych uczniów.

Ćwiczenie 77

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

..... Piętnastu..... (15) pacjentom amputowano nogi.

1. Razem z..... (8) kolegami wybieramy się na wycieczkę w góry.
2. Widzę tutaj tylko..... (5) panów, którzy czekają na mnie.
3. Dostałem prezenty od..... (8) znajomych.
4. Pożyzyłem pieniądze od..... (5) kolegów.
5. Dalśmy nagrody..... (50) najlepszym uczniom w szkole.
6. Po rynku chodzi od kilku godzin..... (15) policjantów.
- 7..... (50) uczniów nie chciało pisać sprawdzianu.
8. Oglądałem ten film z moimi..... (5) kolegami.
- 9..... (6) panów stało przed bramą.
- 10..... (5) śmiesznych chłopców grało w tym filmie role komików.

Ćwiczenie 78

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

..... Pięciu..... (5) starszków szło powoli.

1. Dopiero po przerwie..... (5) nowych zawodników pojawiło się na stadionie.
2. W naszej ekipie było..... (15) zdolnych obcokrajowców.
3. Udekorowano..... (6) zwycięzców.
- 4..... (6) policjantów zapukało do drzwi wczesnym rankiem.
5. Aż..... (5) księży prowadziło ten kondukt żałobny.
6. Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze..... (8) zdenerwowanych petentów.
- 7..... (6) akrobatów przygotowywało się do nowego numeru popisowego.

8. (5) chłopców rozmawia na ulicy.
9. (6) rodziców nie wyraziło zgody na przeniesienie swych pociech do innych szkół.
10. Tylko (5) aktorów świetnie grało w tej sztuce.

Ćwiczenie 79

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

W tej szkole zatrudniono pięciu (5) nowych nauczycieli.

1. Tylko (5) kolegów odwiedziło chorą koleżankę.
2. Tylko (6) najlepszych uczniów zrozumiało, co mówił ten informatyk.
3. W tym akademiku mieszka (6) Włochów.
4. (6) żołnierzy trzymało wartę przed budynkiem ambasady USA.
5. (5) profesorów naszego uniwersytetu otrzymało nagrody.
6. Przed południem odwiedziło wystawę tylko (6) panów.
7. (6) szefów przedsiębiorstw nie przybyło na spotkanie.
8. Od roku usunięto ze stanowisk (5) ministrów.
9. (6) kolegów wymieniło uściski dłoni.
10. Ten kurs prowadzi aż (8) instruktorów.

Ćwiczenie 80

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Spotkałem się z pięciu/ pięcioma (5) kandydatami na stanowisko dyrektora.

1. Spotykała się w ciągu tygodnia z (5) różnymi mężczyznami.
2. Założyłem się z (5) kolegami, że wygram w tych zawodach.
3. (15) robotników pracuje przy budowie tego domu.
4. (26) asystentów startuje w konkursie na najlepszą pracę naukową.
5. Skończyłem wykłady z (15) studentami.
6. Już (50) turystów zwiedziło naszą wystawę.
7. Na tym festiwalu wystąpiło ponad (50) piosenkarzy z kraju i z zagranicy.
8. Ten balet składa się z (15) znakomitych tancerzy.
9. (5) pijaków szukało najbliższej budki z piwem.
10. Jedziemy na wycieczkę z (15) chłopcami.

Ćwiczenie 81

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika od pięciu wzwyż.

WZÓR

Koncert nie podobał się piętnastu (15) widzom.

1. Wwieździamy na kolonie letnie z
2. Czekaliśmy na wiadomość o (5) zaginionych taternikach.

3. (5) ochroniarzy czuwało nad porządkiem w holu supermarketu.
4. (15) kolarzom zabrakło siły, aby dojechać do mety.
5. W tej bitwie poległo (55) żołnierzy.
6. (50) piłkarzy wzięło udział w zgrupowaniu kondycyjnym.
7. Na jubileusz przyszło około (50) gości.
8. Rozmawiałem dzisiaj z (5) interesującymi ludźmi.
9. W barze siedziało (5) pijanych mężczyzn.
10. Dowódca walczył o ten przyczółek z grupą (55) żołnierzy.

STO – STU

Ćwiczenie 82

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *sto*.

WZÓR

- .. Şt9... (100) kobiet w tym więzieniu oczekuje na amnestię.
1. Spis lektur dla studentów pierwszego roku polonistyki składa się z ponad (100) utworów.
 2. Przeszło (100) młodych kobiet ubiegało się o jedną rolę w filmie.
 3. Pozostało jeszcze (100) dni do końca roku.
 4. Przejechałem dzisiaj ponad (100) kilometrów moim nowym samochodem.
 5. Odległość między naszą wioską a stolicą wynosi około (100) kilometrów.
 6. Zarobiłem dzisiaj (100) dolarów.
 7. Do końca miesiąca zostają ze (100) złotymi w kieszeni.
 8. Zabrakło mi (100) euro na bilet lotniczy do Chin.
 9. (100) dzieci wyjechało już z naszej szkoły na obóz letni.
 10. (100) kobiet przyjęto w ciągu dnia do nowej fabryki.

Ćwiczenie 83

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *sto*.

WZÓR

Nie widziałem go od stu (100) lat.

1. Nie widziałem cię (100) lat.
2. Mój synek umie już liczyć do (100).
3. (100) minus pięćdziesiąt równa się pięćdziesiąt.
4. Ten film trwa tylko (100) minut.
5. Kupiłem ten obraz za (100) dolarów.
6. Powtarzam jej to już (100) razy, a ona niczego nie rozumie.
7. Było tutaj dokładnie (100) kobiet.
8. W tym sadzie posadziłem (100) nowych drzewek owocowych.
9. Kupił (100) kilogramów mąki.
10. On nie umie jeszcze liczyć do (100).

Ćwiczenie 84

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *sto*.

WZÓR

W ciągu tygodnia (100) pracowników fabryki zachorowało na gripę.

1. Zespół Teatru Wielkiego liczy około (100) artystów.
2. Musimy wspomóc (100) poszkodowanych powodzian.
3. Pamiętajcie zawsze o tych (100) żołnierzach, którzy zginęli w obronie naszego miasta.
4. W czasie krótkiej kampanii wyborczej rozmawiał ze (100) wyborcami.
5. (100) studentom naszego instytutu przyznano miejsca w akademikach.
6. (100) chłopców zostało poddanych badaniom lekarskim.
7. Dyrekcja zwolniła (100) pracowników w ciągu kilku tygodni.
8. (100) żołnierzy maszerowało podczas uroczystej defilady.
9. Było tutaj (100) uwiecznionych *mężczyzn*.
10. (100) więźniów w tym więzieniu oczekiwało na amnestię.

DWIEŚCIE – DWUŚTU

Ćwiczenie 85

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwieście*.

WZÓR

- *Dwieście* ... (200) dzieci opuściło już ten walący się budynek szkoły.
1. (200) jest wielokrotnością liczby dziesięć.
 2. (200) kobiet przyjęto w ciągu roku do naszego zakładu.
 3. (200) osób na jednym wykładzie to niesłychany sukces tego profesora.
 4. (200) więźniarek w tym więzieniu oczekuje amnestii.
 5. Aż (200) pań zdało tutaj egzaminy z prawa jazdy.
 6. Do jednego miliona zabrakło mi tylko (200) dolarów.
 7. Do końca tygodnia zostają z (200) złotymi w portfelu.
 8. W ciągu jednego dnia polowania zamordowano około (200) zwierząt.
 9. Zabrakło mi (200) euro na bilet powrotny do kraju.
 10. Zdjęcia z (200) gatunkami grzybów wiszą już w gablotach.

Ćwiczenie 86

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwieście*.

WZÓR

Moja córeczka umie już liczyć do *dwustu* ... (200).

1. Zajmowano się tym problemem ponad (200) lat.
2. Przez (200) lat ten kraj nie istniał na mapach świata.
3. (200) minus sto równa się sto.
4. Ten film trwa prawie (200) minut.

5. Kupiłem ten cenny znaczek za (200) euro.
6. To muzeum zwiedza przeciętnie (200) osób dziennie.
7. W tej zbiorowej mogile leży dokładnie (200) zamordowanych kobiet.
8. W tym sadzie posadziłem (200) nowych egzotycznych krzewów.
9. Kupił (200) kilogramów mąki do swojej piekarni.
10. On nie umie jeszcze liczyć do (200).

Ćwiczenie 87

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *dwieście*.

WZÓR

Dowódca przygotowywał teren pod poligon z *dwustu / dwustoma* (200) żołnierzami.

1. Musimy wspomóc (200) poszkodowanych powodzian.
2. Pamiętajcie zawsze o tych (200) żołnierzach, którzy tutaj polegli.
3. W czasie kampanii wyborczej rozmawiał z (200) wyborcami.
4. (200) studentom naszego instytutu nie przyznano miejsc w akademikach.
5. Dyrekcja zwolniła (200) pracowników w ciągu kilku lat.
6. (200) żołnierzy maszerowało podczas uroczystej defilady.
7. Było tutaj (200) uwięzionych mężczyzn.
8. (200) kibiców niecierpliwie czekało na pierwszą bramkę.
9. (200) statystów oczekiwało rozpoczęcia zdjęć do filmu.
10. Około (200) pasażerów zginęło w tej katastrofie.

TRZYSTA – CZTERYSTA TRZYSTU – CZTERYSTU

Ćwiczenie 88

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzysta / czterysta*.

WZÓR

- *Trzysta* (300) kobiet w tym więzieniu oczekuje na amnestię.
1. (300) dzieci wyjechało już z naszej szkoły na kolonie do Włoch.
 2. (300) kobiet przyjęto w ciągu roku do nowej fabryki.
 3. Do końca miesiąca zostają z (300) złotymi w kieszeni.
 4. Odległość między naszą wioską a stolicą wynosi około (300) kilometrów.
 5. Pozostało jeszcze (400) dni do końca jego kadencji.
 6. Przejechałem dzisiaj ponad (300) kilometrów moim nowym samochodem.
 7. Przeszło (400) młodych kobiet ubiegało się o jedną rolę w filmie znanego reżysera.
 8. Spis lektur dla studentów polonistyki składa się z ponad (300) utworów.
 9. Zabrakło mi (400) euro na bilet lotniczy do Chin.
 10. Zarobiłem dzisiaj (400) dolarów.

Ćwiczenie 89

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzysta / czterysta*.

WZÓR

Ochroniarze strzegli transportu z . . . *trzystą / trzystomą* . . . (300) cennymi obrazami.

1. (300) minus sto równa się dwieście.
2. (400) dziewcząt bierze udział w rozgrywkach pucharowych.
3. Na zimę kupiliśmy (400) kilogramów ziemniaków.
4. Kupiłem ten obraz za (400) dolarów.
5. Mój synek umie już liczyć do (400).
6. Nie widziałem cię (300) lat.
7. (300) pielęgniarzek podpisało list protestacyjny.
8. Nie ma w tej chwili (400) dolarów.
9. W ciągu roku kupił (400) obligacji.
10. W tym sadzie posadziłem (300) nowych drzewek owocowych.

Ćwiczenie 90

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *trzysta / czterysta*.

WZÓR

W ciągu tygodnia *trzystu* (300) pracowników fabryki zachorowało na gripę.

1. (300) artystów wyjechało na występy do Stanów Zjednoczonych.
2. (300) chłopców bierze udział w zawodach sportowych.
3. (300) żołnierzy maszerowało podczas uroczystej defilady.
4. (400) więźniów politycznych oczekiwało na proces.
5. W pochodzie szło (400) manifestujących.
6. Dyrekcja zwolniła (400) pracowników w ciągu kilku miesięcy.
7. Nowa aula pomieści ponad (400) słuchaczy.
8. (400) górników uczestniczyło w dzisiejszej akcji protestacyjnej.
9. Przeprowadzono już rozmowy kwalifikacyjne z (300) ochotnikami.
10. W ciągu tygodnia komisja poborowa musi zbadać około (400) poborowych.

PIĘĆSET – DZIEWIĘĆSET
PIĘCIUSET – DZIEWIĘCIUSET

Ćwiczenie 91

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *pięćset – dziewięćset*.

WZÓR

Już *osiemset* . . . (800) osób wyjechało stąd na zawsze.

1. To liceum może przyjąć (600) dziewcząt.
2. (900) dzieci wyjechało już z naszej szkoły na obóz letni.

3. Do końca miesiąca zostają z (500) złotymi w kieszeni.
4. Odległość między naszą wioską a stolicą wynosi około (800) kilometrów.
5. W ciągu roku utworzono w tym regionie ponad (500) nowych miejsc pracy.
6. Przejechałem dzisiaj ponad (700) kilometrów swoim nowym samochodem.
7. Ponad (800) mieszkań w tej dzielnicy przeznaczono do remontu.
8. Te stare dęby mają ponad (500) lat.
9. Zabrakło mi (500) euro na podróż dookoła świata.
10. Zarobiłem dzisiaj (600) dolarów.

Ćwiczenie 92

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *pięćset – dziewięćset*.

WZÓR

Naszą metodę wprowadzono już w pięćuset (500) zakładach produkcyjnych.

1. (500) minus sto równa się czterysta.
2. Naprawa samochodu pochłonnie około (900) złotych.
3. Wysłała go na wakacje z (500) złotymi w kieszeni.
4. Kupiłem ten obraz za (700) dolarów.
5. Mój synek umie już liczyć do (900).
6. Po przebiegnięciu (500) metrów poczułem zmęczenie.
7. On nie umie jeszcze liczyć do (800).
8. Powtarzałem ci to już (500) razy, a ty robisz to samo.
9. (700) nowych modeli tych samochodów sprowadzono do Polski.
10. W tym sadzie posadziłem (600) nowych drzewek owocowych.

Ćwiczenie 93

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika *pięćset – dziewięćset*.

WZÓR

- Pięćuset (500) oczekującym na prom przekazano smutną wiadomość.
1. Podano wiadomości o (500) uwolnionych zakładnikach.
 2. Ponad (900) absolwentów opuściło już mury tej nowej uczelni.
 3. (800) żołnierzy maszerowało podczas uroczystej defilady.
 4. (900) więźniów w tym więzieniu oczekiwało na amnestię.
 5. Kapitan przedstawił się (600) pasażerom statku.
 6. Dyrekcja zwolniła (700) pracowników w ciągu kilku lat.
 7. Mamy już dokładne dane o (800) kolaborantach.
 8. (600) pracowników nie otrzymało w tym roku premii.
 9. Woda zalała pola (700) rolnikom.
 10. W tej kopalni pracuje (900) górników.

Ćwiczenie 94

W miejsce kropkę wstawić właściwą formę wyrazu *tysiąc* w liczbie pojedynczej.
WZÓR

-Tysiąc..... (1000) osób przyszło na spotkanie z prezydentem.
1. (1000) to jest jedynka z trzema zerami.
2. Codziennie czeka na mnie (1000) różnych spraw do załatwienia.
3. Przeciętnie w ciągu lipca (1000) ludzi spędza wakacje w tym małym kurorcie.
4. Pierwsze (1000) żołnierzy wróciło do domów po zakończeniu działań wojennych.
5. Pierwsze (1000) marynarzy wyjechało na wojnę.
6. Wręczono odznaczenia (1000) zasłużonych wolontariuszy opiekujących się chorymi.
7. Przejechaliśmy w ciągu tygodnia ponad (1000) kilometrów.
8. (1000) żołnierzy maszerowało przez najdłuższą ulicę miasta.
9. Brak mi (1000) złotych do wykupienia wycieczki zagranicznej.
10. Ta aula może pomieścić (1000) osób.

Ćwiczenie 95

W miejsce kropkę wstawić właściwą formę wyrazu *tysiąc* w liczbie pojedynczej.

WZÓR

Zbudowano pierwszą salę kinową w tym mieście dlatysiąca..... (1000) widzów.

1. Znam go (1000) razy lepiej niż wszyscy inni.
2. Czytałem już o (1000) różnych zbrodni doskonałych.
3. Wydawała miesięcznie (1000) dolarów na ubiory.
4. Przegrałem (1000) dolarów w karty.
5. Uwielbiała grać w (1000).
6. Uzyskałem już (1000) punktów w tej grze.
7. Sprzedaliśmy dopiero (1000) biletów na ten mecz.
8. Przygotowano schronienia dla (1000) uciekinierów.
9. Przejechałem dopiero (1000) kilometrów tym nowym samochodem.
10. Do pełnej sumy zabrakło mi (1000) złotych.

Ćwiczenie 96

W miejsce kropkę wstawić właściwą formę wyrazu *tysiąc* w liczbie mnogiej.

WZÓR

On wydaje na gry hazardowetysiące..... (> 1000) euro.

1. W ciągu kilku dni wydano broń (> 1000) żołnierzy.
2. Całe (> 1000) niewinnych cywili zginęło podczas tej bezsensownej wojny.
3. (> 1000) wiernych przybywa / przybywają na spotkanie z papieżem.
4. (> 1000) spraw jeszcze czeka / czekają na mnie.

5. (> 1000) manifestujących przybywa / przybywają przed urząd miasta.
6. (> 1000) gwiazd migocze / migoczą na niebie.
7. (> 1000) zwierząt ginie / giną podczas silnych mrozów.
8. Wydawała (> 1000) na zakup bizuterii.
9. (> 1000) dolarów straciłmy na skutek nieprzemysłanych decyzji.
10. (> 1000) biednych ludzi cierpi / cierpią głód w naszym kraju.

MILION

Ćwiczenie 97

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *milion* w liczbie pojedynczej.

WZÓR

Ponad milion, (1 mln) osób przyszło na spotkanie z papieżem na krakowskie Błonia.

1. (1 mln) to jest jedynka z sześcioma zerami.
2. Codziennie czeka na niego (1 mln) różnych spraw do załatwienia.
3. Przeciwnie w ciągu lipca (1 mln) ludzi spędza wakacje na naszym wybrzeżu.
4. Pierwsze (1 mln) uciekinierów wróciło do domów po zakończeniu działań wojennych.
5. Straciłem (1 mln) na tej transakcji.
6. Po sprawdzeniu dziennego utargu brakowało (1 mln) rubli w kasie.
7. Przejechaliśmy w ciągu dziesięciu lat ponad (1 mln) kilometrów.
8. Cały (1 mln) z tego łupu przepadł bez wieści.
9. Brak mi (1 mln) złotych do wykupienia tego wspaniałego pałacu.
10. Krakowskie Błonia mogą pomieścić ponad (1 mln) osób.

Ćwiczenie 98

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *milion* w liczbie pojedynczej.

WZÓR

Zbudowano pierwszą salę kinową w tym mieście dla miliona (1 mln) widzów.

1. (1 mln) biednych ludzi mieszkało na obrzeżach tej olbrzymiej aglomeracji.
2. Wydawała miesięcznie (1 mln) starych złotych na lekarstwa.
3. Przegrałem (1 mln) starych złotych w karty.
4. Przyjechał (1 mln) wiernych do sanktuarium maryjnego.
5. Chciałbym wygrać (1 mln) w totolotka.
6. Sprzedaliśmy w ciągu roku dopiero (1 mln) biletów na wszystkie mecze.
7. Przygotowano obozy przejściowe dla (1 mln) uciekinierów.
8. (1 mln) to jest tysiąc tysięcy.
9. To miasto nie ma jeszcze (1 mln) mieszkańców.
10. Potrafiła robić domowe obiady na (1 mln) sposobów.

Ćwiczenie 99

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *milion* w liczbie mnogiej.

WZÓR

Rocznie na pensje dla pracowników wydajemy miliony (> mln) euro.

1. Całe (> mln) niewinnych cywili zginęło podczas tej niesłychanej katastrofy.
2. (> mln) wiernych przybywa / przybywają na spotkanie z papieżem.
3. (> mln) spraw jeszcze czeka / czekają na mnie.
4. (> mln) ludzi protestowało w całej Europie przeciwko wojnie w Iraku.
5. (> mln) gwiazd migocze / migoczą na niebie.
6. (> mln) ptaków ginie / giną podczas silnych mrozów.
7. Wydawała (> mln) starych złotych na zakup obligacji.
8. Na skutek nieprzemysłanych decyzji korporacja straciła (> mln) euro.
9. (> mln) biednych ludzi cierpi / cierpią głód na całym świecie.
10. (> mln) niespodzianek czeka / czekają wciąż na ciebie.

Ćwiczenie 100

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *milion* w liczbie mnogiej.

WZÓR

Na renowację tego pięknego pałacyku przeznaczono dwa miliony (mln) euro.

1. (> mln) świeczek pali się / pałą się w oknach na znak protestu.
2. W wielu wojnach poległo / poległy (> mln) niewinnych ludzi.
3. Wojny pochłonęły (> mln) istnień ludzkich.
4. Akcja ratownicza pochłonęła (> mln) dolarów.
5. Partie polityczne wydają (> mln) na swe kampanie wyborcze.
6. (> mln) turystów odwiedziły / odwiedziło nasz kraj w ciągu roku.
7. Po strasznym trzęsieniu ziemi (> mln) ludzi straciły dach nad głową.
8. On zarabia takie (> mln), o których ty nawet marzyć nie możesz.
9. Elegancki jacht kosztuje (> mln).
10. Życiu (> mln) ludzi ciągle zagrażają jakieś niebezpieczeństwa.

DUŻO – NIEDUŻO

Ćwiczenie 101

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *dużo* / *niedużo* albo zastąpić go: a) wyrazem *wiele*, *wielu*, *niewiele*, *niewielu*, b) opisową konstrukcją składniową.

WZORY

Mam ... *dużo* / *wiele* ... kłopotów w pracy.
Ona podoba się ... *wielu* ... chłopcom.
Musimy kupić *dużo* rzeczy. → *Czeka nas zakup* ... *wielu* ... rzeczy.

1. Mamę chętnych na to jedno stanowisko szefa.
2. kibiców przyszło dziś na stadion.
3. uczniów zostaje na popołudniowe zajęcia fakultatywne.
4. Na chodnikach stoi zawsze samochodów.
5. Jest rzeczy do zrobienia.
6. On pomógł ludziom.
7. Nie mam dzisiaj czasu na dyskusje z wami.
8. Teraz ona zachowuje się o rozsądniej.
9. Czekam nas dużo trudnych chwil. → Musimy sobie poradzić z trudnymi chwilami, które nas czekają.
10. Na skrzyżowaniu czeka pieszych.

Ćwiczenie 102

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *dużo / niedużo* albo zastąpić go: a) wyrazem *wiele, wielu, niewiele, niewielu*, b) opisową konstrukcją składniową.

WZORY

Mam *dużo / wiele* ... zakupów w tej torbie.

Jego wykłady podobały się *wielu* ... studentom.

Musimy kupić *dużo* rzeczy. → Czekam nas zakup *wielu* ... rzeczy.

1. przyjaciół wiedziało o jego działalności wywiadowczej.
2. polskich filmów odnosi w ostatnich latach zadziwiające sukcesy.
3. Z wpływowymi ludźmi miał bezpośredni kontakt.
4. O ludziach nie można powiedzieć tyle dobrego, co o nim.
5. znajomych przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
6. Mam już zapasów na zimę.
7. Ze względu na recesję odłożyłem pieniędzy.
8. Zdażyłem się porozumieć z klientami.
9. Doszliśmy wspólnie do ważnych wniosków.
10. Mówił żonie o sprawach związanych z jego pracą.

Ćwiczenie 103

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *dużo / niedużo* bądź zastąpić go: a) wyrazem *wiele, wielu, niewiele, niewielu*, b) opisową konstrukcją składniową.

WZORY

Zostało *dużo* ... czasu do odjazdu pociągu.

To ciężka praca, na *wiele* ... godzin.

Musimy kupić *dużo* rzeczy. → Czekam nas zakup *wielu* ... rzeczy.

1. To łatwa praca, na godzin.
2. Teraz Polaków jeździ samochodami.
3. spraw w ministerstwie było jeszcze niezatwierdzonych.
4. Mam ciągle spraw do załatwienia przed wyjazdem.
5. Ona poświęca się ciągle akcją związanym z działalnością charytatywną.
6. Czuję się dzisiaj o zdrowszy niż wczoraj.
7. Czuję się dzisiaj o gorzej niż wczoraj.

8. Dzieci zadają zawsze pytań rodzicom.
9. On zrobił dobrego w życiu.
10. Jest dużo uczniów, którzy sprawiają problemy wychowawcze. → Musimy sobie poradzić z problemami, które sprawiają niektórym uczniowie.

DZIESIĄTKI – SETKI

Ćwiczenie 104

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *dziesiątki* albo *setki*.

WZÓR

Podczas pierwszego słonecznego dnia *dziesiątki* / *setki* mieszkańców nadmorskiego kurortu wyległo na plażę.

1. tramwajów wyjeżdża codziennie z zajezdni.
2. samochodów ugrzęzło w śniegu.
3. razy tłumaczyłem ci, jak masz się zachować w obecności starszych.
4. policjantów pojawiło się na ulicach miasta przed rozpoczęciem obrad szefów najbardziej uprzemysłowionych krajów świata.
5. studentów wzięło udział w strajku ostrzegawczym.
6. wiernych zmierzało do sanktuarium.
7. żołnierzy umiera na polach bitewnych.
8. Zaskoczyły nas bezdomnych w tym bogatym przecież kraju.
9. Widział narkomanów przesiadujących w okolicach dworca.
10. problemów pojawia się codziennie w naszym bankrutującym zakładzie pracy.

ILE – ILLU

Ćwiczenie 105

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *ile* albo *ilu*.

WZÓR

Na . . . *ilu* . . . przedstawieniach byliście w tym teatrze?

1. to lat upłynęło od ostatniego naszego spotkania!
2. Zrób, możesz.
3. Wszyscy, ich było, milkli, gdy wchodził szef.
4. by miał pieniędzy, i tak zawsze mu mało.
5. dziewczyn będzie na tym balu?
6. koleżanek zaprosisz na swoje urodziny?
7. osób wróciło dzisiaj do internatu?
8. lat może mieć ta kobieta?
9. tam było ludzi!
10. O osobach wspomniano w tym artykule?

Ćwiczenie 106

W miejsce kropek proszę wstawić wyraz *ile* albo *ilu*.

WZÓR

- ...**Il**u... mieszkańców liczy teraz Kraków?
1. gości opuściło dzisiaj pokoje hotelowe?
2. było ludzi na tej imprezie?
3. uczniów otrzymało promocję do następnej klasy w tym roku?
4. Z... klientami umówiłeś się na jutro?
5. was, chłopców, mieszka w tym jednym pokoju?
6. asystentów pracuje w tej katedrze?
7. ludzi poparło jego kandydaturę?
8. bezrobotnych mogą państwo zatrudnić w swoim zakładzie pracy?
9. uczestników zakwalifikowało się do półfinału?
10. uczniów nie otrzymało promocji do następnej klasy?

KILKA – KILKU

Ćwiczenie 107

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *kilka* / *kilku*.

WZORY

- Mam ...**kilka**... spraw dzisiaj do załatwienia.
Ona podoba się ...**kilku**... chłopcom.
1. kibiców przyszło dziś na stadion.
2. uczniów zostaje na popołudniowe zajęcia fakultatywne.
3. Jest ... rzeczy do zrobienia.
4. Mamy ... chętnych na to jedno stanowisko.
5. Na przejściu dla pieszych czeka ... osób.
6. On pomógł ... ludziom.
7. Przed tym domem stoi zawsze ... samochodów.
8. Odblyło się już ... posiedzeń Rady Nadzorczej.
9. W tym przedstawieniu wzięło udział ... amatorów.
10. Mam w kieszeni tylko ... złotych.

Ćwiczenie 108

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *kilka* / *kilku*.

WZÓR

Jego wykłady podobały się ...**kilku**... studentom.

1. polskich filmów odniosło w ostatnich latach znaczące sukcesy.
2. przyjaciół wiedziało o jego działalności w podziemiu.
3. znajomych przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
4. Doszliśmy wspólnie do ... ważnych wniosków.

5. Przyjaźnił się od lat z wpływowymi ludźmi.
6. Zdążyłem się porozumieć dzisiaj z klientami.
7. Wybieram się na piknik z kolegami.
8. Na takie zakupy musimy się wybrać z tysiącami złotych.
9. powieści tego autora osiągnęło olbrzymie nakłady.
10. Z całej drużyny harcerzy lubiła tylko chłopców.

Ćwiczenie 109

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę wyrazu *kilka / kilku*.

WZÓR

Zostało *kilka* godzin do odjazdu pociągu.

1. spraw w ministerstwie było jeszcze niezatwierdzonych.
2. Dzisiaj załatwiłam opiekunkę do dziecka na godzin dziennie.
3. Jest uczniów, z którymi mamy problemy wychowawcze.
4. Mam ciągle spraw do załatwienia przed wyjazdem.
5. To skomplikowane obliczenia, na godzin.
6. Zadano mi pytań na temat tego człowieka.
7. ludzi rozmawiało przed domem.
8. Widziałem podejrzanych mężczyzn kręcących się wokół naszej posiadłości.
9. Ta ulica, której pani szuka, znajduje się przecznic dalej.
10. Kupił w piekarni chleb i bułek.

NIEJEDEN – NIEJEDNA – NIEJEDNO

Ćwiczenie 110

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę wyrazu *niejeden, niejedna, niejedno* w liczbie pojedynczej.

WZÓR

..... *Niejedno* dziecko umiera z głodu.

1. mężczyzna marzy o takim stanowisku.
2. Tego rodzaju postępowaniem *można się narazić na* zarzut ze strony przeciwników.
3. On często wpadał na ciekawy pomysł.
4. Młodzi filozofowie czasami wpadali na ciekawą myśl.
5. absolwent chciałby zrobić tak szybką karierę jak mój kolega.
6. wcześniejsze odkrycie miało wpływ na szybki rozwój techniki.
7. Opowiadał mi wstrząsającą historię.
8. Mamy kłopot z naszymi dorastającymi dziećmi.
9. taka chciała nas oszukać.
10. miałby coś do powiedzenia na jego temat.

Ćwiczenie 111

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *niejedno*, *niejedna*, *niejedno* w liczbie pojedynczej.

WZÓR

Ten człowiek miał *niejedno* na swoim sumieniu.

1. emigrant był w podobnej sytuacji.
2. Od pewnego czasu mam *zmartwienie*.
3. ojciec nie dałby sobie rady z tym chłopcem.
4. starała się o rękę tego zamożnego mężczyzny.
5. Zdarzyła mi się w życiu *ciekawa historia*.
6. odrzuciła jego natrączywe zaloty.
7. człowiek nie zgodziłby się na taką propozycję.
8. zrezygnowała z kariery, aby się poświęcić swoim dzieciom.
9. Ten stary człowiek jadł chleb z *pieca*.
10. On znalazł się z *ministrem* spraw zagranicznych.

Ćwiczenie 112

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *niejedno*, *niejedna*, *niejedno* w liczbie mnogiej.

WZÓR

..... *Niejedni* Kowalscy brali ślub w tym kościele.

1. państwo młodzi odebrali dzisiaj akt ślubu w naszym urzędzie.
2. imienniny spędziliśmy w tej wspaniałej posiadłości wujka.
3. chrzczyny odbyły się w tym kościele.
4. Ten region przemierzyłem w *butach*.
5. buty zdarłem na krakowskich Plantach.

PARĘ – PARU

Ćwiczenie 113

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *parę* / *paru*.

WZÓR

..... *Parę* osób wróciło do pracy po wakacyjnej przerwie.

1. Za lat odchodzę na emeryturę.
2. zepsutych owoców leży w koszyku.
3. Dzieli nas zaledwie godzin od wyjazdu.
4. Obrabiam *ziemniaków* do zupy.
5. butelek piwa stało na stole.
6. W czasie epidemii zachorowało w naszej szkole tylko *dzieci*.
7. Grochówkę można przygotować na *kawałkach* dobrego boczku.
8. Wrzuć do tej sałaty *oliwek*.

9. W naszej grupie jest tylko kobiet.
10. Pozostało nam do sprzedania tylko worków ziemniaków.

Ćwiczenie 114

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę wyrazu *parę / paru*.

WZÓR

Rozmawiałem dzisiaj z ... *paroma / paru* ... klientami.

1. Zbieram wszystkie plotki o słynnych aktorach.
2. pracownikom naukowym przyznano prestiżowe nagrody.
3. Skierowaliśmy do waszej firmy dobrych klientów.
4. Prasa ocenia krytycznie działalność ministrów.
5. Zawarliśmy porozumienie z szefami firm handlowych.
6. Tylko skoczków wykonało wszystkie skoki.
7. Na tej budowie pracuje tylko robotników.
8. W czasie epidemii zachorowało u nas na gripę tylko pracowników.
9. O kolegach nie będę z wami rozmawiać.
10. Z kolegami przyjaźnię się od dawna.

PÓŁ

Ćwiczenie 115

W miejsce kropkę proszę wstawić nieodmienny wyraz *pół*.

WZÓR

Mamy na dwa dni tylko . *pół* ... (1/2) bochenka chleba.

1. Mam jeszcze (1/2) ćwiczenia do zrobienia.
2. Dopiero (1/2) godziny minęło od rozpoczęcia emisji tego programu.
3. Ten wypadek zdarzył się przed (1/2) godziny.
4. Będę tutaj pracował dwa i (1/2) roku.
5. *Ta przesyłka dotarła do mnie dopiero po trzech i (1/2) miesiąca.*
6. Pracowałem w tej firmie sześć lat i (1/2) roku.
7. Samolot opóźnił odlot z lotniska o pięć i (1/2) godziny.
8. Spacerowałem z nią po Starym Mieście Krakowa całe (1/2) dnia.
9. Wrócił do domu szybko, bo po (1/2) godziny.
10. Muszę kupić osiem i (1/2) metra materiału na zasłony.

Ćwiczenie 116

W miejsce kropkę proszę wstawić nieodmienny wyraz *pół*.

WZÓR

Zjadł zaledwie . *pół* ... (1/2) jabłka.

1. Po śmierci ojca musimy podzielić cały majątek na (1/2).
2. Czekaliśmy na nią dobre (1/2) dnia.

- Do dekoracji tego kawałka ciasta potrzebuję (1/2) pomarańczy.
- To lekarstwo należy rozpuścić w (1/2) szklanki letniej wody.
- Do końca marszu pozostało nam tylko (1/2) kilometra.
- Proszę o (1/2) porcji bigosu.
- Dlaczego ciągle przerywa mi pan w (1/2) słowa?
- Kropłe trzeba rozcieńczyć w (1/2) kieliszka ciepłej wody.
- Ukradziono mi prawie (1/2) tysiąca euro.
- Dlaczego wyrzuciłeś do kosza aż (1/2) świeżego chleba?

PÓŁTORA – PÓŁTOREJ

Ćwiczenie 117

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *półtora / półtorej*.

WZÓR

Do przygotowania bigosu potrzebuję ... *półtora* ... (1 i 1/2) kilograma mięsa.

- Zjadłem na obiad (1 i 1/2) kotleta schabowego.
- Jadę na wakacje za (1 i 1/2) tygodnia.
- Ostatnio spotkałem się z nim przed (1 i 1/2) rokiem.
- Niczego nie zrobiłem od (1 i 1/2) tygodnia.
- Za (1 i 1/2) miesiąca wyjeżdżam za granicę.
- Kot wrócił do nas dopiero po (1 i 1/2) tygodnia.
- Skoczył ode mnie (1 i 1/2) raza dalej.
- Podpisałem z nim umowę na (1 i 1/2) roku.
- Ten żebrak ciągle prosi o (1 i 1/2) złotego.
- Mija (1 i 1/2) dnia od naszego ostatniego spotkania.

Ćwiczenie 118

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *półtora / półtorej*.

WZÓR

Do tego sosu potrzebuję ... *półtorej* ... (1 i 1/2) szklanki mąki.

- (1 i 1/2) beczki wina wyciekło przez nieszczelne dno.
- Wrócił do domu po (1 i 1/2) godziny.
- Musisz rozpuścić tę farbę w (1 i 1/2) szklanki wody.
- Wróciła do domu przed (1 i 1/2) godziny.
- Minęło (1 i 1/2) doby od chwili rozpoczęcia się tej strasznej wichury.
- Huragan uspokoił się dopiero po (1 i 1/2) doby.
- Podczas balu goście opróżnili (1 i 1/2) beczki piwa.
- Zdenerwowana pacjentka uspokoiła się dopiero po (1 i 1/2) dawki lekarstwa.
- Jestem syty dopiero po (1 i 1/2) porcji dobrego bigosu.
- Uspokoilem się dopiero po (1 i 1/2) godziny.

Ćwiczenie 119

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *wiele / wielu*.

WZÓR

Mam **wielu** dobrych kolegów w pracy.

1. Ona zawsze podobała się ludziom.
2. Musimy kupić jedzenia przed wyjazdem na piknik.
3. Mamy chętnych do pracy w zespole.
4. fanów przyszło na spotkanie z tym piosenkarzem.
5. uczniów nie daje sobie rady w szkole.
6. Na tym parkingu stoi zawsze samochodów.
7. Ciągłe jest rzeczy do zrobienia.
8. Lubił rozmawiać z ludźmi.
9. Nie mamy dzisiaj czasu na dyskusje.
10. Nie mogę się pogodzić z jego poglądami na życie.

Ćwiczenie 120

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *wiele / wielu*.

WZÓR

..... **Wielu** przyjaciół wiedziało o jego kłopotach w życiu rodzinnym.

1. znajomych przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
2. Doszliśmy wspólnie do ważnych wniosków.
3. Mamy już zapasów na zimę.
4. Mówił żonie o sprawach związanych z jego pracą.
5. O ludziach nie można powiedzieć tyle dobrego, co o nim.
6. Z wpływowymi ludźmi miał bezpośredni kontakt.
7. Zdażyłem się porozumieć z klientami.
8. Ze względu na dodatkowe premie odłożyłem pieniędzy.
9. zwierząt z trudem znosi pobyt w ogrodach zoologicznych.
10. ludzi dało się nabrać temu oszustowi.

Ćwiczenie 121

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu *wiele / wielu*.

WZÓR

Zostało **więcej** godzin pracy.

1. To skomplikowana praca, na godzin.
2. Teraz Polaków jeździ na wycieczki zagraniczne.
3. spraw w pracy było jeszcze niezalatwionych.
4. Mam ciągle spraw do omówienia z Jońką.
5. kobiet zrezygnowało z pracy na rzecz wychowania dzieci.
6. Wspominałam koleżankom o jego ciężkiej chorobie.

7. biednych ludzi nie ma niczego do jedzenia.
8. Widzę tutaj świetnie grających w piłkę chłopców.
9. brudnych naczyń stało na stole.
10. Od lat poświęcam się sprawom.

LICZEBNIKI GŁÓWNE WIELOWYRAZOWE

Ćwiczenie 122

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika wielowyrzowego.

WZÓR

Proszę odjąć od tysiąca dwustu trzydziestu pięciu (1235) złotych opłatę skarbową w wysokości 15 złotych i otrzymać pan kwotę przeznaczoną do wypłaty.

1. Do konkursu przystąpiło (1368) osób.
2. Naszą stronę internetową odwiedziło już ponad (1500) użytkowników.
3. Badaniami nad rakiem zajmuje się w Polsce (558) naukowców.
4. W ciągu roku na różnych konferencjach wystąpiło (354) pracowników naukowych naszego uniwersytetu.
5. W ciągu całego roku komisja dyskutowała o (1268) studentach wydziału.
6. Zespół kilkunastu osób opiekuje się (5000) ptaków.
7. Pracownicy organizacji charytatywnej rozdali paczki (54) bezrobotnym.
8. Zasiłki socjalne zostały już przyznane (328) mieszkańcom regionu.
9. Obiecano wszystkim (3555) pracownikom wypłacenie zaległych pensji.
10. Ta spółdzielnia zarządza (2080) mieszkańcami na naszym osiedlu.
11. To wydarzenie miało miejsce przed (1994) laty.
12. Pierwsze wstrząsy wulkanu dały o sobie znać przed (99) laty.
13. Zbiory muzealne liczyły (1050) cennych eksponatów.
14. (2005) obrazów wisiało w tej galerii.
15. Od (154) lat nie było w tym rejonie tak wielkiej powodzi.

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

PIERWSZY – DRUGI – TRZECI...

Ćwiczenie 123

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszy* do *milionowy*.

WZÓR

To był mój *pierwszy* (1) tak ważny egzamin w moim życiu.

1. Zastanawiam się, czy mogę wyjechać na urlop (13) tego miesiąca.
2. Do pracy wracam dopiero (15).
3. Rok akademicki zaczyna się (1) października.
4. Egzamin mam dopiero (18).
5. Koło (20) brakuje mi już pieniędzy na życie.
6. Będę u ciebie koło (18).
7. Ojciec zwykle wraca z pracy po (19).
8. Mam lektoraty języków obcych od (10) do
9. Mój synek chodzi już do (1) klasy.
10. Wychodzę z pracy o godzinie (15).

Ćwiczenie 124

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszy* do *milionowy*.

WZÓR

Spotkamy się przed *pierwszym* (1) sierpnia.

1. Dopiero (24) lipca wyjeżdżamy na wakacje.
2. W (2) połowie września wracam do pracy.
3. Nie będzie mnie w pracy między (2) a
4. W tym roku mam już (2) psa.
5. Ona zawsze mówi źle o swoim (1) mężu.
6. Piszę referat o (1) wyprawach kosmonautów na Księżyc.
7. Napisał coś o sobie dopiero w (3) liście.
8. Co ciekawego wydarzyło się w roku (66) przed naszą erą?
9. / (1) zarobiony dolar (zarobionego dolara) wrzucił do skarbonki.
10. Masz już dzisiaj na sobie (3) suknię!

Ćwiczenie 125

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszy* do *milionowy*.

WZÓR

Wysyłam ... trzeciego ... (3) syna na studia prawnicze.

1. Nasi zawodnicy zdobyli w tych mistrzostwach dopiero (4) miejsce.
2. Co (3) Polak żyje w biedzie.
3. (1) naszym dzieckiem był chłopiec.
4. (1) wpłata do banku wynosi dwa tysiące dolarów.
5. Bilety są tańsze w wagonach (2) klasy.
6. W (1) latach po wojnie Europa była wyniszczona i biedna.
7. (1) moją książkę wydałem w wydawnictwie uniwersyteckim.
8. W klasyfikacji ogólnej zawsze byliśmy (3).
9. Jest dopiero godzina (20).
10. Zawsze chcieliśmy być (3) w rozgrywkach krajowych.

Ćwiczenie 126

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszy* do *milionowy*.

WZÓR

Dałem mojej mamie ... pierwsze (1) uczciwie zarobione pieniądze.

1. Wyprodukowaliśmy (1000) samochodów tej serii.
2. To już jest (100) pacjent zarażony tą chorobą.
3. Za miesiąc będziemy obchodzić (100) rocznicę działalności naszej firmy.
4. Moi rodzice obchodzą (50) rocznicę pozycia małżeńskiego.
5. To już (10) rok naszej działalności.
6. W historii tego kraju lata (50) były okresem rozkwitu.
7. Niewłaściwe zarządzanie doprowadziło to przedsiębiorstwo do (mln) strat.
8. (mln) obywatel miasta otrzymał w prezencie mieszkanie.
9. Przedstawiam ci moją (1) dziewczynę.
10. Dzisiaj na (2) danie będzie wspaniała ryba.

Ćwiczenie 127

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszy* do *milionowy*.

WZÓR

... *Pierwszy* (1) lutego przypada w tym roku w niedzielę.

1. Dziś jest (5) października.
2. Ten młody kompozytor to (2) Mozart.
3. Zwyciężyliśmy dopiero w (3) próbie.

4. (4) kandydat czeka przed gabinetem szefa.
5. Jutro zaczyna się (17) Światowy Dzień Pokoju.
6. Oglądam już (5) odcinek tego serialu.
7. To już ich (6) dziecko w rodzinie.
8. Spotykamy się zawsze w (1) wtorek miesiąca.
9. Zajęliśmy dopiero (20) pozycję.
10. Jutro rozpocznie się (30) Wyciąg Pokoju.

Ćwiczenie 128

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę liczebnika porządkowego: od *pierwszego* do *milionowy*.

WZÓR

To już ... setny ... (100) pacjent z objawami tej nieuleczalnej choroby.

1. Nie miałem jeszcze w rękach nowego banknotu (2000).
2. Kraków to prawie (mln) miasto.
3. Mój ojciec urodził się w tysiąc dziewięćset (38) roku.
4. Druga wojna światowa została zakończona w tysiąc dziewięćset (45) roku.
5. Mój paszport jest ważny do dwa tysiące (15) roku.
6. Polska przyjęła chrześcijaństwo w dziewięćset (66) roku.
7. Ameryka została odkryta przez Kolumba w (15) wieku.
8. Zawarłem umowę o dzierżawę lokalu do dwa tysiące (20) roku.
9. To jest moja (7) wydana publikacja.
10. Tę świetną książkę wydano dopiero w dwa tysiące (05) roku.

B

ĆWICZENIA WDRAŻAJĄCE W SEKRETY SKŁADNI LICZEBNIKÓW

numer 129–215

ZERO

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
zero	obowiązków (D. lm)	–

Ćwiczenie 129

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę rzeczownika łączącego się z wyrazem *zero* w użyciu przysłówkowym (w znaczeniu potocznym).

WZÓR

- O świącie temperatura na zewnątrz wynosiła zero stopni (stopień) Celsjusza.
1. Ten człowiek od dawna miał zero (ambicja).
 2. Ona zawsze miała zero (wyobraźnia).
 3. Podchodząc do tego egzaminu miałem zero (wiadomość).
 4. Jako referent w tej pracy mam zero (obowiązek).
 5. Zero (zmartwienie) – taka była jego dewiza życiowa.
 6. W tym teatrze od lat miał zero (sukces).
 7. Byłem przekonany, iż w tej instytucji mam zapewnione zero (perspektywa).
 8. Czy uważa pan, że decyzja zero (pracownik) bez dyplomu jest słuszną decyzją?
 9. Zero (pieniądze) na działalność socjalną – taka była decyzja szefa.

JEDEN – JEDNA – JEDNO – JEDNI – JEDNE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>jeden</i>	stół (M. lp)	stoi / będzie stał / stał...
<i>jedna</i>	tablica (M. lp)	wisi / będzie wisiała / wisiała...
<i>jedno</i>	dziecko (M. lp)	placze / będzie płakało / płakało...
<i>jedni</i>	ludzie (M. lm)	placzą / będą płakać / płakali...
<i>jedne</i>	spodnie (M. lm)	wiszą / będą wisiały / wisiały...

SKŁADNIA ZDANIA:

- Jeden stół jest / będzie / był / byłby tutaj.
Jeden pies jest / będzie / był / byłby tutaj.
Jeden chłopiec jest / będzie / był / byłby tutaj.
Jedna dziewczyna jest / będzie / była / byłaby tutaj.
Jedna cięzarówka jest / będzie / była / byłaby tutaj.
Jedno dziecko jest / będzie / było / byłoby tutaj.
Jedno okno jest / będzie / było / byłoby tutaj.
Jedne drzwi są / będą / były / byłyby tutaj.
Jedni rodzice są / będą / byli / byłiby tutaj.

Ćwiczenie 130

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu łączącego się z leksemem *jeden*.

WZÓR

Mam tylko jednego brata (brat).

1. Gdzie jest ta rękawiczka z jednym
2. Jeden (klient) wychodzi, a drugi przychodzi.
3. Jeden z (wy) [*wszystkich mężczyzn*] musi to zrobić.
4. Jedna (choroba) się skończyła, a druga już się zaczynała.
5. Jedna z (wy) [*wszystkich kobiet*] musi to zrobić.
6. Jedno (okno) zostało wybite przez jakiegoś chuligana.
7. Jedno z (wy) [*z grupy mężczyzn i kobiet*] powinno to zrobić.
8. Kupiliśmy dzisiaj tylko jeden
9. Mam tylko jedną
10. Na przesłuchanie stawili się tylko jeden
11. Nie mam ani jednego
12. Przez całe życie kochała tylko jednego
13. Przez cały rok przeczytał tylko jedną
14. Rozmawiałem już z jedną
15. Szła z jednym
16. Tylko jedno
17. W mojej firmie pracuje tylko jedna
18. W portfelu został mi tylko jeden
19. W tej chwili używam tylko jednego
20. Znam tylko jednego

Ćwiczenie 131

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *jeden*.

WZÓR

Jest jeden Bóg (Bóg), ale w trzech osobach.

1. Byłem na wakacjach z jedną

2. Czy pani ma jeszcze jeden (wolny pokój)?
3. Ile kosztuje jeden (bilet autobusowy)?
4. Ile trzeba zapłacić za tę jedną (czekolada)?
5. Jeden (człowiek) niewiele może.
6. Jedna (jaskółka) nie czyni wiosny.
7. Jednemu (pacjent) lekarz zdejmował gips z nogi.
8. Kupiliśmy dziecku jednego (mały piesek).
9. Na obiad jem zwykle jedno (danie).
10. Na ścianie wisiła tylko jedna (reprodukcja).
11. Na spotkaniu z załogą był tylko jeden (przedstawiciel) dyrekcji.
12. Od kilku dni pałę tylko jednego (papieros) dziennie.
13. Oddali całe miasto bez jednego (wystzał).
14. Ona chodzi ciągle w jednej (sukienka).
15. Poczekaj na mnie jedną (chwilka).
16. Pożyczyłem jednemu (kolega) trochę pieniędzy.
17. Przyglądał się długo jednemu (obraz).
18. W swoim życiu miałem tylko jedno (marzenie).
19. W tej willi mieszka tylko jedna (samotna kobieta).
20. Zjadłam na śniadanie tylko jedno (jabłko).

Ćwiczenie 132

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu łączącego się z leksemem *jeden*.

WZÓR

Skończyła się jedna burza) i już zaczyna się druga.

1. Do tej komnaty można wejść wyłącznie przez jedne (drzwi).
2. Ile owiec można ostrzyc jednymi (nożyce)?
3. Jeden (chłopiec) wskakiwał na drzewo, drugi zeskiwał z drzewa.
4. Jeden (człowiek) jadł, a drugi czekał na swoje danie.
5. Jeden (pies) szczekał, drugi wyl.
6. Jeden (silnik) działa bez zarzutów, drugi ciągle się psuje.
7. Jeden (mówca) kończył mówić, drugi już zaczynał.
8. Jedna (kobieta) weszła, druga wyszła.
9. Jedna (książka) jest interesująca, inna jest nudna.
10. Jedna (noc) jest ciemna, druga jest gwieździasta.
11. Jedne (kwiat) pięknie kwitną, inne usychają.
12. Jedni (państwo) rozmawiali bardzo długo z moją mamą.
13. Jedno (dziecko) płakało, drugie grzecznie jadło śniadanie.
14. Jedno (zadanie) mi wyszło, a drugiego nie mogę rozwiązać.
15. Musisz coś zrobić z tymi jednymi (drzwi), które ciągle skrzypią.
16. Nawet na wietrze potrafił rozpalic ognisko jedną (zapałka).
17. Przejechał tysiące kilometrów jednym (samochód).
18. Przez cały rok chodzę w jednych (buty).
19. Przyszli dopiero jedni (rodzice).
20. Widziałem tylko jednych (rodzice).

Ćwiczenie 133

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *jeden*.

WZÓR

Nie mogę chodzić w jednych... **spodniach**... (spodnie) przez cały miesiąc.

1. Jedne..... (maszyna) pracowały, drugie przygotowywano do konserwacji.
2. Jedne..... (dziewczyna) płakały, drugie się śmiały.
3. Jedni..... (mężczyzna) wychodzili z baru, inni do niego wchodzili.
4. Jedni..... (rodzice) wychodzili z zebrania, inni na nie przychodzili.
5. Jedni..... (widz) klaskali, drudzy gwizdali.
6. Jednych..... (kolega) lubię, innych nie lubię.
7. Na przyjęciu byli tylko jedni..... (państwo) z zagranicy.
8. Na tym spotkaniu będzie tylko jeden..... (obcokrajowiec).
9. Nie możemy dyskutować z jednymi..... (rodzice) o kłopotach wychowawczych wszystkich uczniów.
10. Od kilku miesięcy była tylko jedna..... (narada).
11. Połamałeś jedne..... (sanki), a teraz prosisz o drugie.
12. Tylko jedno..... (dziecko) będzie miało dodatkowe lekcje z fizyki.
13. W kuchni jest tylko jedna..... (szafka).
14. W łazience było tylko jedno..... (okno).
15. W pokoju jest tylko jeden..... (stół).
16. W tej grupie była tylko jedna..... (Amerykanka).
17. W tej sali są tylko jedni..... (rodzice).
18. Wiem, że połamałeś już jedne..... (okulary).
19. Wśród kandydatek jest tylko jedna..... (kobieta zamężna).
20. Przemierzył setki kilometrów w jednych..... (adidasy).

DWA – TRZY – CZTERY

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik

rzeczownik

czasownik (orzeczenie)

dwa / trzy / cztery
dwa / trzy / cztery

lisy (M. lm)
samoloty (M. lm)

uciekają / będą uciekały / uciekały...
lądują / będą lądowały / lądowały...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dwa stoły są / będą / były / byłyby tutaj.

Dwa koty są / będą / były / byłyby tutaj.

Ćwiczenie 134

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwa – trzy – cztery*.

WZÓR

Wciąż myślała o tych dwóch / dwu... tygodniach... (tydzień), które całkowicie zmieniły
jej życie.

1. Był tak słaby, że nie mógł zrobić dwóch / dwu..... (krok).
2. Czekaliśmy na przejazd przez granicę około trzech..... (dzień).
3. Cztery..... (czołg) wroga zbliżyły się do rogatek miasta.
4. Cztery..... (dojrzałe jabłko) wisiały na górnych gałęziach jabłoni.
5. Cztery..... (piękny obraz) wiszą na ścianach.
6. Cztery..... (samochód sportowy) pędziły z dużą
szybkością.
7. Cztery osoby siedzą na dwóch / dwu..... (wielki hotel).
8. Czulem się źle przez dwa..... (tydzień).
9. Czy wszystkie te drobiazgi są w cenie dwóch / dwu..... (złoty)?
10. Dwa..... (bocian) stały na mokradłach.
11. Dwa..... (kot) spały na podwórku.
12. Dwa..... (motocykl) pędziły z zastraszającą szybkością.
13. Ekspert długo przyglądał się dwóm / dwu..... (identyczny
obraz).
14. Głupi dwa..... (raz) traci.
15. Kij zawsze ma dwa..... (koniec).
16. Kup trzy..... (ogórek) do sałaty.
17. Kupiliśmy około dwóch / dwu..... (kilogram) świeżych ryb.
18. Lubił biegać ze swoimi trzema..... (pies) po łąkach.
19. Lubila siedzieć w kuchni ze swoimi dwoma..... (kot).
20. Mam dwa..... (nowy samochód).

Ćwiczenie 135

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwa – trzy – cztery*.

WZÓR

Mam jeden duży pokój z czterema..... dużymi oknami..... (duże okno).

1. Mam piękny dom z trzema..... (piękny balkon).
2. Mam tylko dwa..... (problem) do rozwiązania.
3. Moi bracia mieszkali w trzech..... (różne miasta) Polski.
4. Mój synek ma dopiero cztery..... (rok).
5. Moja córka chodzi do przedszkola od trzech..... (rok).
6. Musi pan przejechać przez dwa..... (kolejny most).
7. Musi pan przejechać przez trzy..... (niebezpieczne
skrzyżowanie).
8. Muszę kupić cztery..... (obcojęzyczny słownik).
9. Muszę tutaj dopisać jeszcze trzy..... (zero).

10. Nie denerwuj się. To sprawa dwóch / dwu albo trzech..... (dzień).
11. Nie mogę uporać się z tymi trzema..... (zadanie) z matematyki.
12. Od dwóch / dwu..... (rok) jestem bez pracy.
13. Od dwóch / dwu..... (tydzień) nie mogę spać.
14. Odwiedziliśmy w Krakowie trzy..... (najlepsze liceum).
15. Opowiedz to krótko, w trzech..... (krótkie zdanie).
16. Policjant długo przyglądał się trzem..... (banknot), z których jeden był fałszywy.
17. Powiedz to krótko, w dwóch / dwu..... (słowo).
18. Powinieneś przesunąć tę szafę o trzy..... (centymetr) dalej.
19. Pożyczę ci dwa..... (najnowszy dramat) tego autora.
20. Pracowałem ciężko przez trzy..... (kolejna sobota).

Ćwiczenie 136

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwa – trzy – cztery*.

WZÓR

Przez cztery..... dni wolne..... (dzień wolny) od pracy znakomicie wypocząłem.

1. Chłopiec ciągle bawił się trzema tymi samymi..... (stara zabawka).
2. Przyjechał do nas na dwa..... (miesiąc).
3. Spędzę tutaj trzy..... (długi rok).
4. Spotykam się z nim co dwa..... (tydzień).
5. Sprzedaliśmy około czterech..... (tona) masła.
6. Sześć osób siedzi w trzech..... (wielki fotel).
7. Ten bilet kosztuje tylko cztery..... (złoty).
8. Trzy..... (koń) biegały po łące.
9. Trzy..... (zwierzę) spokojnie stały w klatce.
10. Trzy..... (pies) biegały po trawniku.
11. Tutaj są jeszcze cztery..... (wolne miejsce).
12. W następnych dwóch / dwu..... (rok) będę mniej pracował, a więcej zarabiał.
13. W tym mieście są cztery..... (muzeum).
14. Wyjeżdżam na cztery..... (miesiąc) do USA.
15. Wyrwano mi już trzy..... (zab).
16. Z trzech..... (jabłko) nie zrobisz dużej szarlotki.
17. Za cztery..... (tydzień) będziemy w Paryżu.
18. Za granicę wyjeżdżam za dwa..... (rok).
19. Zabrakło mi czterech..... (punkt) do zwycięstwa.
20. Zepsułeś mi już cztery..... (parasol).

DWIE – TRZY – CZTERY

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>dwie / trzy / cztery</i>	pomarańcze (M. lm)	leżą / będą leżały / leżały...
<i>dwie / trzy / cztery</i>	kobiety (M. lm)	czekają / będą czekać / czekały...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dwie szafy są / będą / były / byłyby tutaj.

Dwie studentki są / będą / były / byłyby tutaj.

Ćwiczenie 137

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwie – trzy – cztery*.

WZÓR

Co dwie głowy (głowa), to nie jedna.

1. Cztery (mała dziewczynka) biegały po trawniku.
2. W tym pokoju mieszkają dwie (Chinka).
3. Ciągłe brakuje trzech (osoba) do rozpoczęcia głosowania.
4. Do trzech (osoba) wysłano już wezwania do sądu.
5. Co cztery (ręka), to nie dwie.
6. Codziennie kupuję cztery (gazeta kobieca) dla moich klientek.
7. Bardzo lubiłem te cztery wiernie mi (przyjaciółka).
8. Bardzo lubiłem te dwie (sympatyczna kobieta).
9. Codziennie na śniadanie zjadali cztery (bagietka) z masłem i z marmoladą.
10. Codziennie uczę się języka mongolskiego przez cztery (godzina).
11. Czekam na ciebie około trzech (godzina).
12. Dał drogie prezenty czterem (osierocona dziewczynka).
13. Dwie (artystka) klaniają się rozentuzjasmowanym widzom.
14. Dwie (biegaczka) czekały na trenera.
15. Dwie (dziewczynka) biegały po podwórku.
16. Dwie (kobieta) idą spacerkiem w kierunku parku.
17. Dwie (łodówka) przestały nagle funkcjonować.
18. Dwie (zawodniczka) długo czekały na rozpoczęcie zawodów.
19. Uczę w tej szkole tylko dwie (godzina) dziennie.
20. Dzwonię do ciebie już od dwóch / dwu (godzina).

Ćwiczenie 138

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami *dwie – trzy – cztery*.

WZÓR

Jeden policjant zajmuje się jednocześnie czterema ... *sprawami* ... (sprawa).

1. Jest za *dwie* ... (minuta) trzynasta.
2. Na śniadanie jem tylko *dwie* ... (bułka) z margaryną.
3. Niczego dobrego nie słyszałem o tych *dwoch* / *dwu* ... (uczennica).
4. Nie możemy sobie poradzić z trzema ... (najmłodsza córka).
5. Nie oddałem do wypożyczalni czterech ... (pożyczona kasetka).
6. Od czterech ... (osoba) otrzymaliśmy zaproszenia na Zadaszki.
7. Od czterech ... (godzina) czekamy na przybycie ważnych gości.
8. Od *dwoch* / *dwu* ... (godzina) czekam na ważny telefon.
9. Od lat pracuję w *dwoch* / *dwu* ... (instytucja charytatywna).
10. Od trzech ... (pani) otrzymaliśmy już potwierdzenia przyjazdu na naszą rocznicę.
11. Oddałem dzisiaj do biblioteki *dwie* wcześniej ... (wypożyczona gazeta).
12. Pies stał mocno na *dwoch* ... (łapa) i prosił o jedzenie.
13. Powiedziałem o tym tylko *dwóm* / *dwu* ... (osoba).
14. Pracuję tylko *trzy* ... (godzina) dziennie.
15. Prasa obszernie pisała już o tych czterech ... (ważna afera).
16. Prezentowaliśmy ten projekt już *czterem* ... (osoba).
17. Przebywał ciagle z tymi czterema ... (mała dziewczynka).
18. Przeczytałem w ciągu tygodnia *trzy* ... (ciekawa powieść).
19. Przed domem siedziała babcia z *trzema* ... (wnuczka).
20. Przed drzwiami gabinetu czekają jeszcze *cztery* ... (osoba).

Ćwiczenie 139

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami *dwie – trzy – cztery*.

WZÓR

Kupiłem *dwie* ... *piękne widokówki* ... (piękna widokówka).

1. Przyglądał się *dwóm* ... (kobieta) siedzącym na brzegu rzeki.
2. Przygotowaliśmy przyjęcie w ciągu *trzech* ... (godzina).
3. Przeszedł do nas z *trzema* ... (piękna orchidea).
4. Do pracy przyszły dzisiaj tylko *cztery* ... (robotnica).
5. Rozmawiał ciagle z tymi *samymi dwoma* / *dwoma* ... (urzędniczka).
6. Rozmawialiśmy już o tych *dwoch* / *dwu* ... (ważna sprawa).
7. Rzucił do dzieci *trzema* ... (piłka).
8. Siedziałem sam przez *dwie* ... (godzina) w pustej poczekalni dworcowej.

9. Spotykał się z trzema (kobieta) w ciągu tygodnia.
10. Trzem (osoba) dano wypowiedzenia warunków umowy o pracę.
11. Trzy (lampa) stoją na podłodze.
12. Trzy (chorzystka) klaniają się publiczności.
13. Trzy (kobieta) stały na chodniku i rozmawiały ze sobą.
14. Trzy (pani) idą spacerkiem w kierunku Kościoła Mariackiego.
15. Trzy (zamrażarka) przestały pracować w sklepie.
16. Tylko trzy (osoba) siedziały spokojnie podczas tego koncertu.
17. W tej restauracji gotują cztery (świetna kucharka).
18. W tym hotelu mieszkają trzy (Koreanka).
19. Był tak głodny, że jadł dwoma / dwiema (ręka).
20. Wyróżniono dyplomami cztery (najlepsza uczennica).

Ćwiczenie 140

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwie – trzy – cztery*.

WZÓR

Nie rozmawiam z tymi czterema . . .panienkami . . . (panienka).

1. Dwie (dziewczyna) zdobyły pierwsze miejsce w konkursie.
2. Dzisiaj nie będzie dwóch / dwu (pierwsze lekcje).
3. Kupiłem dwie (znakomita książka).
4. Mam jeszcze dwie (krzyżówka) do rozwiązania.
5. Mam trzy (dobra koleżanka).
6. Mieszkamy w małym mieszkaniu z dwoma / dwiema (córka).
7. Nasi sąsiedzi mają dwie (dorosła córka).
8. Od czterech (godzina) czuję się zmęczony.
9. Po dwóch / dwu (godzina) biegu czuję się znakomicie.
10. Pociąg jest opóźniony o cztery (godzina).
11. Stuknięcie dwie ostatnie (filiżanka) z serwisu obiadowego.
12. W ciągu ubiegłego tygodnia byłem u trzech swoich (ciotka).
13. W tej sypialni są aż dwie (duża szafa).
14. W tym regionie kraju są trzy (wysoka góra).
15. Wysłaliśmy już zaproszenia do czterech (urzędniczka) z mi-
nisterstwa.
16. Wyszła z pracy tylko na dwie (minuta).
17. Za trzy (godzina) będzie koniec starego roku.
18. Zajmował się jednocześnie trzema (instytucja).
19. Zaprosiliśmy na kawę dwie nasze (najlepsza sąsiadka).
20. Zwierzę stało mocno na czterech (noga).

DWAJ – TRZEJ – CZTEREJ

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>dwaj / trzej / czterej</i>	panowie (M. lm)	czekali / będą czekali / czekali...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dwaj chłopcy są / będą / byli / byliby tutaj.

Są tutaj dwaj nasi najlepsi koledzy.

Będą tutaj dwaj nasi najlepsi koledzy.

Byli tutaj dwaj nasi najlepsi koledzy.

Byliby tutaj dwaj nasi najlepsi koledzy.

Ćwiczenie 141

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami *dwaj – trzej – czterej*.

WZÓR

Do naprawy urządzeń chłodniczych przyszli dwaj ... *fachowcy* ... (fachowiec).

1. Do naprawy uszkodzonego wodociągu przyszli trzej (robotnik).
2. Trzem (pacjent) amputowano nogi.
3. Aż dwaj (pracownik) naszej firmy są podejrzani o branie łapówek.
4. Czterej (śmieszny debiutant) grali w tym filmie role złodziejasków.
5. Czterej (pan) stali przed bramą.
6. Czterej (uczeń) nie chcieli poddać się badaniom.
7. Czterej nasi (inżynier) otrzymali prestiżowe nagrody.
8. Dałam tym czterem (pan) zaproszenia na imprezę.
9. Daliśmy nagrody dwom / dwu (najlepszy uczeń) w szkole.
10. Dlaczego przyglądasz się tym dwom / dwu (chłopiec)?
11. Do naszej grupy przyszli czterej (obcokrajowiec).
12. Dostałem prezenty od dwóch / dwu (przyjaciel).
13. Dwaj (ludzie) [*mężczyzna i mężczyzna*] rozmawiali ze sobą na ulicy.
14. Dwaj (rodzice) [*jeden ojciec i drugi ojciec*] dyskutowali ze sobą.
15. Dwaj (akrobata) przygotowawali się do nowego numeru popisowego.
16. Dwaj (murarz) pracują opieszale na tej budowie.
17. Dwaj (aktor) grali znakomicie w tej sztuce role głównych bohaterów.
18. Dwaj (właściciel) kamienicy stali przed bramą.
19. Dwaj (śmieszny chłopiec) grali w tym filmie role komików.
20. Dwaj (ksiądz) prowadzili kondukt żałobny.

Ćwiczenie 142

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwaj – trzej – czterej*.

WZÓR

Moi trzej najlepszy koleśdy (najlepszy kolega) wyjechali za granicę.

1. Dwom / Dwu / Dwóm (pacjent) amputowano nogi.
2. Dyskutowaliśmy o trzech (nasz finalista).
3. Moi trzej (brat) studiują na politechnice.
4. Nie widziałem tych trzech (pan) od tygodnia.
5. Od czterech (delegat) otrzymaliśmy potwierdzenia przyjazdu.
6. Od kilku dni nie możemy nawiązać kontaktu z czterema (alpinista).
7. Od roku usunięto z eksponowanych stanowisk dwóch / dwu
(minister).
8. Od tych trzech (mężczyzna) otrzymuję ciągle piękne bukiety
kwiatów.
9. Oglądałem ten film z moimi dwoma (kolega).
10. Po ulicy chodzą od kilku godzin dwaj (policjant).
11. Pokazaliśmy to mieszkanie do wynajęcia już czterem
(zainteresowany).
12. Powiadomiliśmy o nadużyciach w firmie wszystkich trzech
(dyrektor).
13. Pożyłem pieniądze od dwóch / dwu (znajomy).
14. Przed zamknięciem biura przyszli jeszcze jacyś dwaj
(dziwny człowiek).
15. Przyszli jeszcze trzej (nowy klient).
16. Razem z dwoma (kolega) wybieramy się na wycieczkę w góry.
17. Rozmawiał długo z jakimś czterema (mężczyzna).
18. Spotykał się z trzema (wywiadowca) wyłącznie w ich biurach.
19. Trzej (dziennikarz) wyjechali na Ukrainę.
20. Trzej (brat) opuścili już nasz dom rodziny.

Ćwiczenie 143

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwaj – trzej – czterej*.

WZÓR

Czterej groźni bandyci (groźny bandyta) dostali się w ręce policji.

1. Dwaj (żołnierz) nie stawili się dzisiaj do jednostki.
2. Graliśmy w piłkę z czterema (doskonaly zawodnik).
3. Nie rozmawiam z tymi dwoma (okropny chłopiec).
4. Ona ciągle rozmawia z tymi dwoma (pan).
5. Trzej (polityk) dyskutowali z nami długo.
6. Trzej (chłopiec) są już w klasie i czekają na nauczyciela.
7. Trzej (chłop) pracowali w polu.

8. Trzej..... (klient) czekali na załatwienie sprawy.
9. Trzej..... (komik) grali znakomicie w tej sztuce.
10. Trzej..... (ludzie) [*mężczyzna + mężczyzna + mężczyzna*] rozmawiali ze sobą na ulicy.
11. Trzej..... (rodzice) [*jeden ojciec, drugi ojciec i trzeci ojciec*] dyskutowali między sobą.
12. Trzej..... (uczeń) nie chcieli pisać sprawdzianu.
13. Trzej..... (petent) czekali na załatwienie sprawy.
14. Trzy kobiety i trzej..... (mężczyzna) uwijają się przy zwózce siana.
15. W tym biurze pracują trzej..... (sympatyczny urzędnik).
16. Widzę tutaj tylko dwóch..... (pan), którzy wciąż czekają na mnie.
17. Widzę tutaj tylko trzech..... (pracownik), którzy są zadowoleni z mojej decyzji.
18. Wysłaliśmy zaproszenia dopiero do trzech..... (szef).
19. Za chwilę będą startować trzej..... (najlepszy zawodnik).
20. Zaprosiliśmy na zabawę taneczną czterech naszych..... (najlepszy kolega).

DWÓCH / DWU – TRZECH – CZTERECH

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)	
<i>dwóch (dwu) / trzech / czterech</i>	panów (D. lm)	stoi / będzie stało / stało...	
<i>dwu / trzech / czterech</i>	studentów (D. lm)	jest / będzie / było...	

SKŁADNIA ZDANIA:

Dwóch chłopców jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 144

W miejsce kropek prosek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami *dwóch / dwu – trzech – czterech*.

WZÓR

Dwóch / Dwu ... *premierów* ... (premier) wymieniło uściski dłoni.

1. Było tutaj jakichś trzech..... (podejrzany pan).
2. Czterech..... (mężczyzna) gra w piłkę na boisku.
3. Czterech..... (szef) nie było na zebraniu grupy założycielskiej.
4. Czterech..... (bandyta) napadło na konwój.
5. Czterech..... (piekarz) pracowało w tej piekarni.
6. Czterech..... (dziadek) idzie powolnym krokiem.
7. Czterech..... (żołnierz) trzymało wartę przed budynkiem ambasady.
8. Czterech..... (policjant) zapakowało do drzwi mojego mieszkania wczesnym rankiem.

9. Czterech (kosmonauta) przyjechało na spotkanie z młodzieżą.
10. Czterech (lekarz) utraciło prawo wykonywania zawodu.
11. Do naszej szkoły przyszło trzech (nowy uczeń).
12. Dopiero po przerwie dwóch / dwu (wspaniały piłkarz) wzięło udział w meczu.
13. Dwóch / Dwu (akrobata) przygotowywało się do nowego numeru popisowego.
14. Dwóch / Dwu (profesor) naszego uniwersytetu otrzymało nagrody Nobla.
15. Dwóch / Dwu (rodzice) [*jeden ojciec i drugi ojciec*] rozmawiało ze sobą.
16. Dwóch / Dwu (kolega) już czeka na ciebie przed domem.
17. Dwóch / Dwu (ksiądz) prowadziło kondukt żałobny.
18. Dwóch / Dwu (ludzie) [*mężczyzna i mężczyzna*] rozmawia na ulicy.
19. Dwóch / Dwu (miły staruszek) spacerowało po parku.
20. Na rozmowach ze strajkującymi było tylko dwóch / dwu (minister).
21. Na spotkaniu z premierem było tylko czterech (dziennikarz).

Ćwiczenie 145

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwóch / dwu – trzech – czterech*.

WZÓR

Na tej budowie pracuje czterech ... robotników ... (robotnik).

1. Przed południem odwiedziło wystawę tylko czterech (uczeń).
2. Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze trzech (zdenewrowany petent).
3. Ten kurs prowadzi aż czterech (instruktor).
4. Trzech (rodzice) [*jeden ojciec, drugi ojciec i trzeci ojciec*] rozmawiało ze sobą.
5. Trzech (student) czeka w kolejce przed dziekanatem.
6. Trzech (akrobata) przygotowywało się do występów w cyrku.
7. Trzech (mój syn) służyło w marynarce wojennej.
8. Trzech (pletwonurek) skakało do wody.
9. Trzech (ludzie) [*mężczyzna + mężczyzna + mężczyzna*] rozmawia na ulicy.
10. Tylko dwóch / dwu (aktor) świetnie grało w tej sztuce.
11. Tylko nas dwóch / dwu (kolega) odwiedziło chorą koleżankę.
12. Tylko nas trzech (kolonista) odwiedziło chorą wychowawczynię.
13. Tylko nas trzech (uczestnik) kursu zrozumiało, co mówił wykładowca.
14. Tylko trzech (student) nie podeszło do egzaminów w sesji zimowej.
15. W areszcie tymczasowym znajdowało się trzech (zatrzymany).
16. W autobusie siedziało tylko czterech (pijany pasażer).
17. W naszej ekipie było czterech (zdolny obcokrajowiec).
18. W naszej grupie jest dwóch / dwu (Anglik).

19. W tej konferencji bierze udział czterech (największy specjalista) w dziedzinie fizyki jądrowej.
20. W tym pokoju mieszka trzech (Kurd).

Ćwiczenie 146

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z liczebnikami *dwóch / dwu – trzech – czterech*.

WZÓR

Dwóch / Dwu premierów (wymienić) ... wymienił / wymieniło ... uściski dłoni.

1. (Być) tutaj jakichś trzech podejrzanych panów.
2. Czterech bandytów (napaść) na konwój.
3. Czterech dziadków (iść) powolnym krokiem.
4. Czterech kosmonautów (przyjechać) na spotkanie z młodzieżą.
5. Czterech lekarzy (utracić) prawo wykonywania zawodu.
6. Czterech mężczyzn (grać) w piłkę na boisku.
7. Czterech piekarzy (pracować) w tej piekarni.
8. Czterech policjantów (zapukać) do drzwi mojego mieszkania wczesnym rankiem.
9. Czterech szefów nie (być) na zebraniu grupy założycielskiej.
10. Czterech żołnierzy (trzymać) wartę przed budynkiem ambasady.
11. Do naszej szkoły (przyjść) trzech nowych uczniów.
12. Po przerwie dwóch / dwu wspaniałych piłkarzy (wziąć) udział w meczu.
13. Dwóch / Dwu akrobatów (zacząć) swój numer popisowy.
14. Dwóch / Dwu księży (prowadzić) kondukt żalobny.
15. Dwóch / Dwu ludzi [mężczyzna i mężczyzna] (dyskutować) na ulicy.
16. Dwóch / Dwu miłych starszków (spacerować) po parku.
17. Dwóch / Dwu profesorów naszego uniwersytetu (otrzymać) nagrody Nobla.
18. Dwóch / Dwu rodziców [jeden ojciec i drugi ojciec] (rozmawiać) ze sobą.
19. Na rozmowach ze strajkującymi (być) tylko dwóch / dwu ministrów.
20. W spotkaniu z premierem (uczestniczyć) tylko czterech dziennikarzy.

Ćwiczenie 147

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z liczebnikami *dwóch / dwu – trzech – czterech*.

WZÓR

Na tej budowie (pracować) ... pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało czterech robotników.

1. Naszą szkołę (wizytować) trzech inspektorów.

2. Przed południem (odwiedzić) wystawę tylko czterech uczniów.
3. Przed zamknięciem biura (przyjść) jeszcze trzech zdenerwowanych pententów.
4. (Przyjechać) do nas dwóch / dwu Anglików.
5. Ten kurs (prowadzić) aż czterech instruktorów.
6. Trzech akrobatów (powtarzać) numery popisowe przed występem.
7. Trzech ludzi [mężczyzna + mężczyzna + mężczyzna] (kłócić się) na ulicy.
8. Trzech moich synów (służyć) w marynarce wojennej.
9. Trzech pletwonurków (skakać) do wody.
10. Trzech rodziców [jeden ojciec, drugi ojciec i trzeci ojciec] (sprzeczać się) między sobą.
11. Trzech zdenerwowanych studentów (oczekiwać) w kolejce przed dziekanatem na przyjęcie dziekana.
12. Tylko dwóch / dwu aktorów świetnie (grać) w tej sztuce.
13. Tylko dwóch / dwu kolegów (odwiedzić) chorą koleżankę.
14. Tylko trzech kolonistów (przynieść) kwiaty chorej wychowawczyni.
15. Tylko trzech uczestników kursu (zrozumieć) , co mówił wykładowca.
16. Tylko trzech studentów nie (podejść) do egzaminów w sesji zimowej.
17. W areście tymczasowym (znajdować się) trzech zatrzymanych.
18. W autobusie (siedzieć) tylko czterech pijanych pasażerów.
19. W naszej ekipie (być) czterech zdolnych obcokrajowców.
20. W tej konferencji (brać) udział czterech największych specjalistów w dziedzinie fizyki jądrowej.

DWOJE – TROJE – CZWORO – PIĘCIORO...

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
dwoje / troje / czworo...	uczniów (D. lm)	gra / będzie grało / grało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dwoje dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 148

W miejsce kropek prosię wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ Dwoje ludzi (ludzie) rozmawiało na ulicy.

1. Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.
→ Dwoje (rodzice) dyskutowało ze sobą na korytarzu przed wywiadówką.
2. Znana aktorka grała rolę Julii u boku bardzo popularnego aktora.
→ Dwoje (aktorka i aktor) grało główne role w dramacie Szekspira.
3. Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
→ Dwoje (niemowlęta) płakało bardzo głośno.
4. Najpierw weszły dwie studentki. Po chwili pojawiło się dwóch studentów.
→ Czworo (studentki i studenci) oczekiwano na rozpoczęcie egzaminu pisemnego.
5. W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
→ W tej redakcji pracuje dwoje (Amerykanka i Amerykanin).
6. Miał trzy siostry i dwóch braci.
→ Dał drogie prezenty pięciorgu (rodzeństwo).
7. Z prawej strony szła jedna para ambasadorostwa, z lewej druga.
→ Premier szedł przy dwojgu (ambasadorostwo).
8. Państwo młodzi wyszli z kościoła po zakończeniu ceremonii ślubu kościelnego.
→ Drużbowie szli przy dwojgu
9. Jedna para nowożeńców nosi nazwisko Nowak. Druga para nosi takie samo nazwisko.
→ Zaproszeni gości szli przy dwojgu (jeden państwo Nowakowie i drudzy państwo Nowakowie).
10. Ciesia przyglądał się z uwagą dwojgu (drzwi), które wykonał na zamówienie jednego z klientów.
→ On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
11. Dwoje (rozbitek – kobieta i mężczyzna) dziękowało za uratowanie im życia.
→ W tej sprawie zaangażowani się pan adwokat i pani adwokat.
12. Zaangażowaliśmy do tej sprawy dwoje dobrych (advokat – kobieta i mężczyzna).
13. Za kilka dni przyjedzie dwóch Amerykanów i jedna Amerykanka.
→ Niedługo będziemy mieli troje
14. Dyrektor długo rozmawiał ze swoim współpracownikiem i swoją współpracownicą.
→ Dyrektor rozmawiał z dwojgiem
15. Artysta dał swoje autografy czekającym na niego chłopcom i dziewczynom.
→ Artysta rozdał autografy pięciorgu

Ćwiczenie 149

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Troje **dzieci** (dziecko) bawi się na podwórku w chowanego.

1. Czworo (skrzypce) połączyło swe dźwięki w ciągu jednej sekundy.
2. Czworo (zrebięta) biegalo po łące.
3. Czworo (bliźnięta) przewieziono do innego szpitala dziecięcego.

Ćwiczenie 151

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Na wycieczce było z nami pięcioro **dzieci** (dzieci).

1. Na zajęciach nie było czworga
2. Niania wreszcie podała obiad trojgu (studenci i studentki).
3. Nie było dzisiaj na lekcji tańca dwojga (rodzeństwo).
4. Od kilku tygodni poszukujemy opiekunki do czworga (dziewczęta).
5. Opiekujemy się dwojgiem (dziewczęta) z sierocińca.
6. Po śmierci męża została sama z dwojgiem
7. Policjanci dokonali w ciągu dnia dwojga (ogłędziny).
8. Przyglądam się z dużym zainteresowaniem tym dwojgu (dzieci).
9. Przygotowaliśmy już specjalne miejsce dla trojga
10. Przygotowaliśmy wielki kulig, składający się z dziesięciorga (sanie).
11. Rozmawiałem już z czworgiem (kandydaci i kandydatki).
12. Rozmyślałem czasami o dwojgu (rodzeństwo).
13. Tej farby wystarczy jeszcze na dwoje
14. U honorowano wysokimi nagrodami dwudziestu dwoje (badacze i badaczki).
15. W tej szkole jest tysiąc trzysta pięćdziesięcioro dwoje
16. W tym samym dniu obchodzimy dwoje (urodziny) naszych znajomych.
17. W tym tygodniu mamy dwoje (imienniny) naszych współpracowników.
18. Włamywacze rozbili dwoje (drzwi) i weszli do skarbcza.
19. Z dziesięciu jajek wylęgło się tylko troje
20. Zaprzężono konie do trojga (sanie) i ruszyliśmy na kulig.

Ćwiczenie 152

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ Dwoje ludzi (rozmawiać) rozmawia / będzie rozmawiać / będzie rozmawiało / rozmawiało na ulicy.

1. Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.
→ Dwoje rodziców (dyskutować) ze sobą na korytarzu przed wywiadówką.
2. Znana aktorka grała rolę Julii u boku bardzo popularnego aktora.
→ Dwoje znanych aktorów (grać) główne role w dramacie Szekspira.
3. Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
→ Dwoje niemowląt (zacząć) płakać bardzo głośno.

4. Najpierw weszły dwie studentki. Po chwili pojawiło się dwóch studentów.
→ Czwooro studentów (oczekiwać) na rozpoczęcie egzaminu
pismnego.
5. W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
→ W tej redakcji (pracować) dwoje Amerykanów.
6. On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
→ Dwoje rozbitków (dziękować) za uratowanie im życia.
7. Odwiedził nas jeden przyjaciel. Wieczorem przyszła do nas najlepsza przyjaciółka.
→ Dwoje przyjaciół (odwiedzić) nas w ciągu jednego dnia.
8. Zakochany chłopiec siedział obok swojej dziewczyny na ławce.
→ Dwoje zakochanych (całować się) na ławce.
9. Ten lekarz ma tutaj swój gabinet. Na tym samym piętrze są jeszcze dwa gabinety
lekarzek.
→ Troje lekarzy (mieć) gabinety na tym piętrze.
10. Jedna pracownica złożyła wypowiedzenie. Dwaj inni pracownicy również złożyli
wypowiedzenie.
→ Troje pracowników (złożyć) dzisiaj wypowiedzenia.

Ćwiczenie 153

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Troje dzieci (bawić się) **bawi się / będzie się bawić / będzie się bawilo / bawilo się**
w chowanym na podwórku.

1. Czwooro bliźniąt (plakać) w sali szpitala dziecięcego.
2. Czwooro małych szczeniąt (leżeć) bez ruchu w koszyku.
3. Czwooro skrzypiec (połączyć) swe dźwięki w ciągu jednej sekundy.
4. Czwooro żrebiąt (biegać) po łące.
5. Dwoje studentów nie (zdać) tego egzaminu.
6. Dwoje kociąt (pić) mleko z jednej miski.
7. Dwoje przyjaciół (odwiedzić) nas dzisiaj.
8. Dwoje rodzeństwa (przyjechać) na święta wielkanocne.
9. Pięcioro dzieci (zginąć) w tym strasznym wypadku drogowym.
10. Pięcioro niemowląt (mieć) objawy tej samej choroby zakaźnej.
11. Pięcioro uczniów (zachorować) na żółtaczkę.
12. Sześcioro małych jagniąt (uciekać) przed lisem.
13. Troje adwokatów (mieć) tutaj swoje gabinety.
14. Troje kurcząt (być) już w kurniku.
15. Troje wnucząt (przyjechać) do chorej babci.

Ćwiczenie 154

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami *dwoje, troje, czworo, pięcioro*...

WZÓR

Do egzaminów końcowych (przygotowywać się) **przygotowuje się / będzie się przygotowywać / będzie się przygotowywało / przygotowywało się** . dziewięćdziesięcioro pięcioro studentów.

1. Do tego przedszkola (uczęszczać) sto dwadzieścioro jeden dzieci.
2. Do tej szkoły (chodzić) troje dzieci mojego sąsiada.
3. Jedno dziecko jadło, a troje innych nie (chcieć)
4. Na przydział mieszkań socjalnych (oczekiwać) sto trzydzieści troje kandydatów.
5. Na spotkanie ze znanym pisarzem (przyjść) sto trzydzieścioro troje jego wielbicieli.
6. Na wycieczce (być) z nami pięścioro dzieci.
7. Na zajęciach nie (być) czworga studentów.
8. Dziesięścioro sań (ruszyć) w tym samym czasie na kulig.
9. W tej szkole (być) tysiąc trzysta pięćdziesięścioro dwoje uczniów.
10. Z dziesięścioru jajek (wylać się) tylko troje kurtczą.

OBA / OBYDWA

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>oba / obydwu</i>	referaty (M. lm)	są / będą / były...

SKŁADNIA ZDANIA:

Oba / Obydwu przemówienia są / będą / były / byłyby ciekawe.

Ćwiczenie 155

W miejsce kropek prosię wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami *oba / obydwu*.

WZÓR

Jedno mieszkanie było zniszczone. Drugie mieszkanie było też zniszczone.

→ *Oba / Obydwu* mieszkania (mieszkanie) nadawały się do remontu.

1. W tym podręczniku jest wiele nieścisłości. W drugim podręczniku jest jeszcze więcej nieścisłości i błędów.
→ *W obu / obydwu* (podręcznik) jest wiele nieścisłości.
2. Czarny kot siedział na kanapie. Potem dołączył do niego biały kot.
→ *Oba / Obydwu* (kot) siedziały na kanapie.
3. I jedno i drugie okno w pokoju jest brudne.
→ *Oba / Obydwu* (okno) w pokoju są brudne.
4. Biorę ten podręcznik i tamten też biorę.
→ *Biorę oba / obydwu* (podręcznik).
5. Jeden pies już choruje, a drugi zaczyna chorować.
→ *Oba / Obydwu* (pies) są chore.
6. To jabłko, które mi dałaś, jest bardzo kwaśne. To drugie jest też kwaśne.
→ *Oba / Obydwu* (jabłko) są kwaśne.

7. Jedno zwierzę i drugie zwierzę były dzikimi zwierzętami.
→ Oba / Obydwa (zwierzę) były dzikie.
8. Musisz jutro dać jeść jednemu i drugiemu kanarkowi.
→ Musisz jutro dać jeść obu / obydwu / obydwom (kanarek).
9. Dziadek ucałował swoją wnuczkę w jeden, a potem w drugi policzek.
→ Dziadek ucałował wnuczkę w oba / obydwą (policzek).
10. Chłopiec rzucił kamieniami w jedno i w drugie okno.
→ Chłopiec rzucił kamieniami w oba / obydwą (okno).

OBAJ / OBYDWAJ

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)	
<i>obaj / obydwaj</i>	chłopcy (M. lm)	pracują / będą pracowali / pracowali...	

SKŁADNIA ZDANIA:

Obaj / Obydwaj chłopcy są / będą / byli / byliby tutaj.

Ćwiczenie 156

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikiem *obaj / obydwaj*.

WZÓR

Jeden kandydat na ministra przedstawił swój program działania. Drugi też przedstawił swój program.

→ Obaj / Obydwaj kandydaci (kandydat) przedstawiłi swoje programy działania.

1. I jeden i drugi skoczek byli w świetniej formie fizycznej.

→ Obaj / Obydwaj (skoczek) byli w świetniej formie.

2. Najstarszy kuzyn opowiadał ciekawie. Młodszy też nie ustępował najstarszemu w swych opowieściach.

→ Obaj / Obydwaj (kuzyn) potrafili ciekawie opowiadać różne historie.

3. Czulem się znakomicie zarówno z jednym kolegą, jak i z drugim.

→ Z oboma / obu / obydwoma / obydwu (kolega) czulem się znakomicie.

4. Jeden mężczyzna patrzył na kobietę, która siedziała przy sąsiednim stoliku. Jego sąsiad z lewej też na nią patrzył.

→ Obaj / Obydwaj (mężczyzna) patrzyli na tę piękną kobietę.

5. Najpierw przewieziono do więzienia jednego skazanego, a potem drugiego.

→ Obu / Obydwu / Obydwóch (skazany) przewieziono do więzienia.

6. Oskarżony opuścił sąd. Za nim podążyli dwaj adwokaci.

→ Skazany opuścił sąd razem z oboma / obu / obydwu / obydwoma (adwokat).

7. Jeden żołnierz szedł miarowym krokiem. Drugi też.
→ Obaj / Obydwaj
8. Jeden zatrzymany odpowiadał na pytania zadawane przez policjanta. Drugi podję-
rzany też musiał odpowiadać.
→ Obaj / Obydwaj (zatrzymany) musieli odpowiadać na pytania
policjanta.
9. Przed ministrem stał jeden i drugi zwycięzca w mistrzostwach świata.
→ Minister gratulował tak pięknego zwycięstwa obu / obydwu / obydwóm / oby-
dwom
10. Miał dwóch braci. Utrzymywał z nimi dobre stosunki.
→ Z oboma / obu / obydwu / obydwoma (bracia) utrzymywał dobre
stosunki.

OBIE / OBYDWIE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)	
obie / obydwie	córki (M. lm)	są / będą / były...	

SKŁADNIA ZDANIA:

Obie / Obydwie dziewczyny są / będą / były / byłyby tutaj.

Ćwiczenie 157

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikiem *obie / obydwie*.

WZÓR

Z przyjemnością rozmawiałem z jedną i z drugą sąsiadką.

- Lubilem rozmawiać z oboma / obiema / obu / obydwoma / obydwoma . sąsiadkami
(sąsiadka).
1. Najpierw zasłonił swoje oko lewą ręką. Potem zasłonił drugie oko prawą ręką.
→ Zasłonił swoje oczy oboma / obiema / obydwoma / obydwoma
2. Najstarsza córka jest na trzecim roku, a najmłodsza na drugim roku studiów.
→ Obie / Obydwie (moja córka) studiuje.
3. Trzymał ciągle ręce w kieszeniach.
→ Lubił trzymać obie / obydwie (ręka) w kieszeniach.
4. Dwie kobiety klóciły się głośno i głośno krzyczały.
→ Obie / Obydwie (kobieta) krzyczały bardzo głośno.
5. Miał dwie siostry. Utrzymywał z nimi zupełnie poprawne stosunki.
→ Z oboma / obiema / obydwoma / obydwoma (siostra) utrzymywał
zupełnie poprawne stosunki.

6. Jedna koleżanka pomagała mi od dawna. Druga też była zawsze chętna do pomocy.
→ **Obie / Obydwie** (koleżanka) zawsze chętnie mi pomagały.
7. Zjadłem już jedną porcję tortu. Nie mogę zjeść drugiej.
→ W ciągu jednego wieczora nie mogę zjeść obu / obydwu / obydwóch
(porcja) tortu.
8. Robię ciasto na pierogi i nie mogę podnieść teraz słuchawki telefonu.
→ Mam teraz zajęte **obie / obydwie** (ręka).
9. Jedna dziewczynka już śpi. Druga poszła spać godzinę temu.
→ **Obie / Obydwie** (dziewczynka) już śpią.
10. Mieliśmy tylko dwie *Biblie* w bibliotece.
→ **Obie / Obydwie** (*Biblia*) zostały wypożyczone tydzień temu.

OBOJE / OBYDWOJE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)	
oboje / obydwaje	rodziców (D. lm)	idzie / będzie szło / szło...	
RZADKO:			
oboje / obydwaje	rodzice (M. lm)	zaprotestują / zaprotestowali...	
oboje / obydwaje	państwo młodzi (M. lm)	wchodzą / będą wchodzili / wchodzili...	

SKŁADNIA ZDANIA:

Oboje / Obydwaje prezydentów jest / będzie / było / byłoby tutaj.

rzadko: Oboje / Obydwaje rodzice są / będą / byli / byłiby tutaj.

Ćwiczenie 158

W miejsce kropek prosek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikiem *oboje / obydwaje*.

WZÓR

Znana aktorka grała rolę Julii u boku bardzo popularnego aktora.

→ Oboje / Obydwaje [*każde z dwojga, on i ona*] **znanych aktorów** (znany aktor) grało główne role w dramacie Szekspira.

1. Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ Oboje / Obydwaje [*każde z dwojga, on i ona*] (człowiek) rozmawiało na ulicy.

2. Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.

→ Oboje / Obydwaje [*każde z dwojga, on i ona*] (rodzice) dyskutowało ze sobą na korytarzu po zakończeniu wywiadówki.

3. Wychowawca wezwał zarówno matkę, jak i ojca jednego z uczniów.

→ Na wezwanie wychowawcy przyszło oboje / obydwaje [*każde z dwojga, on i ona*] (rodzice).

4. Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, to i to*] (niemowlę) zaczęło bardzo głośno płakać.
5. Najpierw weszła jedna studentka. Po chwili pojawił się zdenerwowany student.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (student) oczekiwało na rozpoczęcie egzaminu pisemnego.
6. W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (Amerykanin) pracuje w tej samej redakcji.
7. Miał jedną siostrę i jednego brata.
 → Dał drogie prezenty obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (rodzeństwo).
8. Z prawej strony szła jedna para ambasadorstwa, z lewej druga.
 → Premier siedział przy obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (ambasadorstwo).
9. Państwo młodzi wyszli z kościoła po zakończeniu ceremonii ślubu kościelnego.
 → Drużbowie szli przy obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo młodzi).
10. Jedna para nowożeńców nosi nazwisko Nowak. Druga para też nosi nazwisko Nowak.
 → Zaproszeni goście szli przy obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo Nowakowie).
11. Babcia i dziadek siedzieli pod piecem i nic nie mówili.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (dziadek i babcia) siedzieli pod piecem i nic nie mówili.
12. Przygotowano salon dla pana Nowaka i jego żony.
 → Przygotowano już salon dla obojga / obydwójga [*każde z dwojga, on i ona*] (gość).
13. Przed chwilą było dwie pary nożyczek. W tej chwili nie ma ani jednej pary.
 → Przepadło gdzieś oboje / obydwójce [*każde z dwojga, to i to*] (nożyczki).
14. Przygotowano pokoje dla pana ambasadora i jego żony.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (ambasadorstwo) mieli już przygotowane pokoje.
15. Wczoraj dotarła do mnie wiadomość o chorobie brata i siostry.
 → Ta wiadomość o obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (rodzeństwo) dotarła do mnie wczoraj.
16. On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
 → Oboje / Obydwoje (rozbitek) dziękowało za uratowanie im życia.
17. Do tej sprawy opłaciłszy pana adwokata i panią adwokat.
 → Zaangażowaliśmy do tej sprawy oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] (dobry adwokat).
18. Dyrektor długo rozmawiał ze swoim współpracownikiem i swoją współpracownicą.
 → Dyrektor rozmawiał z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*] (współpracownik).

19. Artysta dał swoje autografy chłopcu i dziewczynce.
 → Artysta rozdał autografy obojgu / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (wielbiciele).
20. U honorowano wysokimi nagrodami jedną Polkę i jednego Polaka.
 → Oboje / Obydwoje [każde z dwojga, on i ona] (Polak)
 uhonorowano wysokimi nagrodami.
21. Jeden chłopiec i jego siostra stracili rodziców.
 → Władze miasta przyznały zapomogi obojgu / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (rodzeństwo).

Ćwiczenie 159

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
 czebnikiem *oboje / obydwójgo*.

WZÓR

Jesienią chodził na grzyby z obojgiem / obydwójgiem [każde z dwojga, on i ona] . fo-
 dzeństwa . (rodzeństwo).

1. Myślę ciągle o obojgu / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (rodzeństwo).
2. Przeglądam się z dużym zainteresowaniem tym obojgu / obydwójgu
 (dzieci).
3. Niania wreszcie podała obiad obojgu / obydwójgu [każde z dwojga,
on i ona] (rodzeństwo).
4. Zaprzężono konie do obojga / obydwójga [to i to] (sanie) i ruszyliśmy
 na kulig.
5. Nie było dzisiaj na lekcji tańca obojga / obydwójga (dziewczęta).
6. Opiekujemy się obojgiem / obydwójgiem (dziewczęta)
 z sierocińca.
7. Na zajęciach nie było obojga / obydwójga [każde z dwojga, on i ona]
 (studenci).
8. Psycholog rozmawiał długo z obojgiem / obydwójgiem [każde z dwojga, on i ona]
 (rodzeństwo).
9. O obojgu / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona] (skrzypkowie)
 napisano wiele pochwalnych słów.
10. Na spotkanie ze znanym pisarzem przyszło oboje / obydwójgo [każde z dwojga, on
i ona] jego (wielbiciele).
11. Oboje / Obydwoje [każde z dwojga, on i ona] (rodzeństwo)
 pracowało w tej samej firmie.
12. Oboje / Obydwoje [każde z dwojga, on i ona] (uczniowie)
 zachorowało na żółtaczkę.
13. Muszę opiekować się obojgiem / obydwójgiem [każde z dwojga, on i ona]
 (dzieci).
14. W seminarium naukowym uczestniczyło oboje / obydwójgo [każde z dwojga, on i ona]
 (studenci).

15. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (zakochani) siedziało na jednej huśtawce.
16. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (rodzeństwo) przyjechało na święta wielkanocne.
17. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (studenci) nie zdalo tego egzaminu.
18. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (advokaci) ma tutaj swoje biura.
19. Do egzaminów wstępnych przygotowywało się oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] (kandydaci) na studia.
20. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] (przyjaciele) odwiedziło nas dzisiaj.

Ćwiczenie 160

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikiem *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Ksiądz dał święte obrazki małej dziewczynce i małemu chłopcu.

→ Ksiądz dał obrazki obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] dzieciom. (dzieci)

1. Kapłan rozmawiał zarówno z panną młodą, jak i panem młodym.

→ Kapłan rozmawiał z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo młodzi).

2. Policja przeprowadziła wywiad najpierw z panem Jabłońskim, a dopiero później z je-go żoną.

→ Policja przeprowadziła wywiad z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo Jabłońscy).

3. Wychowawca rozmawiał na temat problemów wychowawczych ich syna najpierw z panem Jabłońskim, a potem z panią Jabłońską.

→ Wychowawca rozmawiał z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*] (Jabłońscy) na temat problemów wychowawczych ich syna.

4. Przed Urzędem Stanu Cywilnego byli już wszyscy goście. Brakowało jedynie państwa młodych.

→ Wszyscy się stawili na uroczystość ślubu, oprócz obojga / obydwójga [*każde z dwoj-ga, on i ona*] (państwo młodzi).

5. Mężczyźni wręczali bukiety kwiatów pannie młodej, a kobiety panu młodemu.

→ Wszyscy dawali bukiety kwiatów obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo młodzi).

6. Na zabawie tanecznej najpierw zauważyliśmy wujenkę, a potem wujka.

→ Widzieliśmy oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] (wujostwo) na zabawie tanecznej.

7. Opowiadano dziwne rzeczy o pannie młodej. Opowiadano też przedziwne historie o panu młodym.

→ Opowiadano dziwne rzeczy o obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] (państwo młodzi).

Ćwiczenie 161

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikiem *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Oboje / Obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] ... *rodziców* ... (rodzice) nie zgodziło się
na jej ożenek.

1. Przekazaliśmy kondolencje obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*]
- (rodzice).
2. Oboje / Obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*]
- (państwo Jabłońscy)
można codziennie spotkać na targu.
3. Rozmawiałem już o niej z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*]
- (Jabłońscy).
4. Lubię wspominać o obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*]
- (moi dziadkowie).
5. Daliśmy prezenty na gwiazdkę obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*]
- (rodzice).
6. Gratulowaliśmy nagrody obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*]
- (kuzynostwo).

Ćwiczenie 162

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikiem *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Rozmawialiśmy o wujence i wujku, którzy mają kłopoty finansowe.

→ Rozmawialiśmy o obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*] ... *wujostwa*

(wujostwo), którzy mają kłopoty finansowe.

1. Najpierw rozmawiałem z jego małżonką, a potem z nim.
→ Rozmawiałem już z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*]
- (małżonkowie).
2. Na rozprawę nie stawiała się ani podejrzana, ani podejrzany.
→ Oboje / Obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*]
- (podejrzani) nie
stawilo się na rozprawę.
3. Brakuje jednej uczennicy i jednego ucznia, na których czekamy.
→ Wciąż brakuje obojga / obydwójga [*każde z dwojga, on i ona*]
- (uczniowie), na których czekamy.
4. Nasz zawodniczka zdobyła złoty medal, a jej kolega zdobył srebrny medal.
→ Gratulowano obojgu / obydwójgu [*każde z dwojga, on i ona*]
- (zwycięzcy) zasłużonych medali.
5. Dyrektor zobaczył jednego ucznia i jedną uczennicę na wagarach.
→ Dyrektor widział oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*]
- (uczniowie) na wagarach.
6. Wychowawca dyskutował z Jolą i Jackiem, którzy mieli oceny niedostateczne z fizyki.
→ Wychowawca już kilka razy dyskutował z obojgiem / obydwójgiem [*każde z dwojga, on i ona*]
- (uczniowie), którzy mają oceny niedostateczne z fizyki.

7. Jedna studentka i jeden student z naszej uczelni uczestniczyli w finale olimpiady.
 → Koledzy opowiadali o oboju / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (studenci), którzy uczestniczyli w finale olimpiady.
8. Jeden podróżny wskakiwał do ruszającego pociągu. Po chwili wskoczyła również jakaś młoda dziewczyna.
 → Widzieliśmy, jak oboje / obydwójce [każde z dwojga, on i ona]
 (podróżni) wskakiwało do ruszającego pociągu.
9. Jeden harcerz świetnie strzelał. Harcerka też świetnie strzelała.
 → Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (harcerze) świetnie strzelało z łuku.

Ćwiczenie 163

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
 czebnikiem *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] ... śpiewaków ... (śpiewacy) oczarowało
 wszystkich obecnych w sali koncertowej.

- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (rodzice) wzruszyło
 nas swoją szczodrością.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (dzieci) miało kłopoty
 w szkole.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (adwokat) ma dobrą
 opinię w tym mieście.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (artyści) podbiło
 publiczność swoją żywiłową grą.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (naczelnicy) poczty
 należało do grupy skorumpowanych urzędników.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (spikerzy) cieszyło
 się niezwykłą popularnością wśród słuchaczy.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona]
 (prezenterzy telewizyjni) zajmowało czołowe miejsca na listach rankingowych.
- Oboje / Obydwójce [każde z dwojga, on i ona]
 (amatorzy telewizyjni) występowało w tym samym programie.
- Bano się tych obojga / obydwójga [każde z dwojga, on i ona]
 (włóczędzy).
- Przyglądałem się oboju / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (ludzie), którzy zażarcie dyskutowali.
- Rozmyślałem o oboju / obydwójgu [każde z dwojga, on i ona]
 (rodzice), którzy wyjechali do Stanów Zjednoczonych.
- Roztrząśliśmy różne sprawy z obojgiem / obydwójgiem [każde z dwojga, on i ona]
 (Jabłońscy).
- Przyjechali już oboje / obydwójce [każde z dwojga, on i ona]
 (państwo Jabłońscy).
- Odwiedziłem wczoraj obojga / obydwójce [każde z dwojga, on i ona]
 (państwo Jabłońscy).
- Straciłem oboje / obydwójce [każde z dwojga, on i ona] (rodzice).

16. Na skutek tapnięcia powypadały szyby w obojgu / obydwójgu [każde z *dwojga, to i to*] niedawno (oszkłone drzwi).
17. Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] (podróżni) dojechali szczęśliwie do celu.
18. Trzeba dać wody obojgu / obydwójgu [każde z *dwojga, to i to*] (szczenięta).
19. Muszę napisać list do obojga / obydwójga [każde z *dwojga, on i ona*] (przyjaciele).
20. Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, to i to*] (drzwi) się nie domyka.
21. Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, to i to*] (drzwi) było otwartych.

Ćwiczenie 164

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Kobieta i mężczyzna rozmawiali na ulicy.

→ Oboje [każde z *dwojga, on i ona*] ludzie . . . rozmawia / będzie rozmawiać / będzie rozmawiał / rozmawiali . . . (rozmawiać) na ulicy.

- Matka jednego z uczniów dyskutowała przed wywiadówką z ojcem innego ucznia.
→ Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] rodziców . . . (dyskutować) ze sobą na korytarzu po zakończeniu wywiadówki.
- Wychowawca wezwał zarówno matkę, jak i ojca jednego z uczniów.
→ Na wezwanie wychowawcy . . . (przyjść) oboje / obydwójce [każde z *dwojga, on i ona*] rodziców.
- Jedno niemowlę zaczęło płakać. Po chwili zaczęło płakać drugie niemowlę.
→ Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, to i to*] niemowląt . . . (zacząć) bardzo głośno płakać.
- Najpierw weszła jedna studentka. Po chwili pojawił się zdenerwowany student.
→ Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] studentów . . . (oczekiwać) na rozpoczęcie egzaminu pisemnego.
- W tej redakcji pracują młoda Amerykanka i młody Amerykanin.
→ Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] Amerykanów . . . (pracować) w tej samej redakcji.
- Przed chwilą były dwie pary nożyczek. W tej chwili nie ma ani jednej pary.
→ . . . (Przepaść) gdzieś oboje / obydwójce [każde z *dwojga, to i to*] nożyczek.
- On był rozbitkiem. Ona też była rozbitkiem.
→ Oboje / Obydwoje rozbitków . . . (dziękować) za uratowanie im życia.
- Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] rodzeństwa . . . (pracować) w tej samej firmie.
- Oboje / Obydwoje [każde z *dwojga, on i ona*] uczniów . . . (zachorować) na żółtaczkę.
- W seminarium naukowym . . . (uczestniczyć) oboje / obydwójce [każde z *dwojga, on i ona*] asystentów.

11. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] zakochanych
 (siedzieć) na jednej huśtawce.
12. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] rodzeństwa
 (przyjechać) na święta wielkanocne.
13. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] studentów nie (zdać)
 tego egzaminu.
14. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] adwokatów (mieć)
 tutaj swoje biura.
15. Do egzaminów wstępnych (przygotowywać się) oboje / obydwójce
 [*każde z dwojga, on i ona*] kandydatów na studia.
16. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] przyjaciół
 (odwiedzić) nas dzisiaj.
17. Jeden podróżny wskakiwał do ruszającego pociągu. Po chwili wskoczyła również
 jakaś młoda dziewczyna.
 → Widzieliśmy, jak oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] podróżnych
 (wskakiwać) do ruszającego pociągu.
18. Jeden harcerz świetnie strzelał. Harcerka też świetnie strzelała.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] harcerzy świetnie
 (strzelać) z łuku.
19. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] prezenterów telewizyjnych
 (zajmować) czołowe miejsca na listach rankingowych.
20. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] animatorów telewizyjnych
 (występować) w tym samym programie.

Ćwiczenie 165

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z liczebnikami *oboje / obydwójce*.

WZÓR

Zarówno syn, jak i córka wybrali studia ekonomiczne.

→ Oboje / Obydwoje dzieci [*każde z dwojga, on i ona*] wybrało a. wybrali
 (wybrać) studia ekonomiczne.

1. Na pomoc natychmiast pospieszył mój ojciec i nasza mama.

→ Oboje / obydwójce [*każde z dwojga, on i ona*] rodzice (pospieszyć)
 pierwsi.

2. On to zrozumiał. Ona też to rozumiała.

→ Oboje / Obydwoje dzieci [*każde z dwojga, on i ona*] (zrozumieć)
 wszystko w mgnieniu oka.

3. Na kolacji był tylko on i jego żona.

→ Oboje / Obydwoje małżonków [*każde z dwojga, on i ona*]
 (spędzić) ten wieczór przy szampanie.

4. Do samochodu wsiadła najpierw panna młoda, a za nią pan młody.

→ Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] państwo młodzi
 (wsiąść) do samochodu.

5. Na moich imieninach nie pojawiła się ani pani Nowak, ani jej mąż.

→ Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] państwo Nowakowie nie
 (pojawić się) na moich imieninach.

6. Zarówno nasz ojciec, jak i matka są w podszym wieku.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] nasi rodzice (być)
 już w podszym wieku.
7. Wujek i wujenka mieszkają blisko nas.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] wujostwo
 (mieszkać) w bliskim sąsiedztwie.
8. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] kuzynostwo (wrócić)
 z wycieczki w tym tygodniu.
9. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] państwo Kowalscy
 (przychodzić) do nas z wizytą raz na tydzień.
10. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] mecenasostwo często
 (spotykać się) z nami.
11. Do samochodu wsiadała najpierw panna młoda, a za nią pan młody.
 → Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] państwo młodzi
 (wsiąść) do samochodu.
12. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] rodzice (wzruszyć)
 nas swoją szczodrością
13. Oboje / Obydwoje [*każde z dwojga, on i ona*] dyrektorostwo
 (zarządzać) świetnie zespołem szkół policealnych.

LICZEBNIKI GŁÓWNE OD PIĘCIU WZWYŻ rodzaj niemeńskoosobowy

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>pięć / pięćdziesiąt</i>	zcszytów (D. lm) bombek (D. lm) kobiet (D. lm)	leży / będzie leżało / leżało... wisi / będzie wisało / wisało... pracuje / będzie pracowało / pracowało... biega / będzie biegało / biegało...
<i>sto / dwieście...</i>	zwierząt (D. lm)	biega / będzie biegało / biegało...
<i>dwieście / trzysta...</i>	psów (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało...
<i>trzysta / czterysta...</i>	książek (D. lm) pań (D. lm)	leży / będzie leżało / leżało... pracuje / będzie pracowało / pracowało...
<i>osiemset / dziewięćset...</i>	zwierząt (D. lm)	biega / będzie biegało / biegało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Pięć samochodów jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Pięć karoc jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Pięć psów jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Pięć kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Pięć kompanii jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Przypomnienie:

Liczebniki wielowyrazowe od dwudziestu wzwyż, w których ostatnim członem jest liczebnik *dwa, trzy, cztery*, łączą się z rzeczownikiem (podmiotem) w mianowniku i orzeczeniem w liczbie mnogiej. **PRZYKŁADY: Dwa dziesięcia dwa lata upłynęły od ostatniego naszego spotkania / Trzydzieści trzy albumy leżą na wystawie / Czterdzieści cztery samochody uczestniczą w rajdzie górskim / Sto dwadzieścia dwa jabłka są w tym koszyku.**

Ćwiczenie 166

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Pięć ... obrazów ... (obraz) wisi na ścianie w tym pokoju.

1. Bardzo lubiłem te pięć..... (stara kobieta).
2. Bibliotekarka ucieszyła się z piętnastu..... (cenna książka)
podarowanych przez profesora.
3. Brakowało mu na alkohol piętnastu..... (złoty).
4. Bukiet z piętnastu / piętnastoma..... (róża) wyglądał pięknie.
5. Był tak słaby, że nie mógł zrobić pięciu..... (krok).
6. Ciekawa jest ta wystawa z pięćdziesięciu / pięćdziesięcioma.....
(tłumaczenie) tego pisarza.
7. Co pięć..... (głowa), to nie cztery.
8. Codziennie kupuję sześć..... (francuska gazeta).
9. Codziennie mam w tej szkole pięć.....
(pełna godzina lekcyjna).
10. Ćwiczę biegi razem z piętnastu / piętnastoma..... (koleżanka) z mojej
szkoły.
11. Czekalem na ciebie około pięciu..... (godzina).
12. Czekaliśmy na ich przyjazd około sześciu..... (dzień).
13. Czekam na ten list już od pięciu..... (tydzień).
14. Czulem się źle przez pięć..... (tydzień).
15. Czy odsetki od wkładów pieniężnych wynoszą tylko pięć..... (procent)?
16. Czy wszystkie te drobniaki są w cenie pięciu..... (złoty)?
17. Dał drogie prezenty pięciu..... (dziewczynka).
18. Dałem jedzenie pięciu..... (kot).
19. Długo przyglądał się pięciu..... (nowy model) samolotów.
20. Do końca miesiąca zostają ze stu / stoma..... (złoty) w kieszeni.

Ćwiczenie 167

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Do końca roku pozostało nam tylko pięćdziesiąt..... dni..... (dzień).

1. Dwadzieścia sześć (samochód) zderzyło się na oblodzonej autostradzie.
2. Uczę się języka niemieckiego pięć (godzina) dziennie.
3. *Dziesięć osób siedzi na pięciu* (wielki foret).
4. Jest za piętnaście (minuta) dwunasta.
5. Konstrukcja domu trzymała się na sześciu (betonowa podpora).
6. Kupiliśmy około pięciu (kilogram) mięsa.
7. Lubila siedzieć w kuchni ze swoimi pięciu / pięcioma (kot).
8. Mam jeden duży salon z sześciu / sześcioma (okno).
9. Mam pistolet i pięć (nabój).
10. Mam sześć (nowy model) samochodów.
11. Mam w pokoju piękną biblioteczkę z piętnastu / piętnastoma (półka).
12. Minęło już piętnaście (minuta) od odjazdu pociągu do Paryża.
13. Mój brat ma już pięćdziesiąt (rok).
14. Mój ojciec nie przekroczył jeszcze pięćdziesięciu (rok).
15. Moja córka chodzi na lekcje tańca od sześciu (rok).
16. Mówiłem ci to już chyba pięć (raz).
17. Musisz przesunąć ten mebel o piętnaście (centymetr).
18. Musisz tutaj dopisać jeszcze pięć (zero).
19. Na śniadanie zjadł aż pięć (bulka) z masłem.
20. Na spotkanie przyszło około pięciu (osoba).

Ćwiczenie 168

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Na załatwienie tej sprawy straci pan około pięciu **miesiący** (miesiąc).

1. Niczego dobrego nie słyszałem o tych pięciu (kobieta).
2. Nie denerwuj się. To sprawa pięciu albo sześciu (dzień).
3. Nie miał nawet pięciu (grosz) w kieszeni, a udawał bogacza.
4. Nie możemy sobie poradzić z pięciu / pięcioma (najtrudniejsza sprawa).
5. Nie oddałem do biblioteki sześciu (pożyczona gazeta).
6. Nie przejmował się pięciu (skradziona reprodukcja).
7. Nie zapominaj o swoich pięciu (kot) pozostawionych na podwórku.
8. O jego pięciu (tomik) poezji pisano zawsze pochlebnie.
9. Obejrzałem już piętnaście (odcinek) tego serialu.
10. Od sześciu (godzina) jestem już na nogach.
11. Od sześciu (rok) staram się o dobrą pracę.
12. Od pięciu (rok) jestem bez pracy.
13. Od pięciu (tydzień) nie mogę spać.

14. Od piętnastu (rok) nie znalazła żadnej miłości.
15. Odległość między naszą wioską a stolicą wynosi około stu (kilometr).
16. Opiekowała się sześciu / sześcioma (dziewczyzna) z sierocińca.
17. Osiem (kobieta) czekało na ginekologa.
18. Pięć (artystka) kłania się publiczności.
19. Pięć (bocian) stało na łące.
20. Dwadzieścia dwa (jabłko) leżą na stole.
22. Dwadzieścia trzy (kobieta) czekają w kolejce.
23. Dwadzieścia cztery (koń) biegają po pastwisku.
24. Trzydzieści dwa (rok) upłynęły od ostatniego naszego spotkania.
25. Trzydzieści trzy (album) leżą na wystawie.

Ćwiczenie 169

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Pięć kątów (kot) spało na łóżku.

1. Pięć (kilometr) dalej jest piękny las.
2. Pięćdziesiąt (robotnica) stoi przy maszynach przez osiem godzin dziennie.
3. Pięćdziesiąt (metr) dalej znajduje się piękne jezioro.
4. Pięćdziesiąt pięć (seter) uczestniczyło w konkursie psów rasowych.
5. Piętnaście (wypracowanie) do poprawy leży przed zmęczoną nauczycielką.
6. Piętnaście (euro) wystarczy na skromny obiad.
7. Po pięciu (dzień) od momentu wyjazdu wreszcie zadzwonił do mnie.
8. Po skończeniu studiów pracowałem już w pięciu (szkoła podstawowa).
9. Podoba mi się ten zamek z pięciu / pięcioma (wieża).
10. Policja interesuje się sześciu / sześcioma (sprawa kryminalna).
11. Powiedz to krótko, w pięciu (słowo).
12. Powiedział to tylko pięciu (osoba).
13. Pozostało jeszcze sto (dzień) do końca roku.
14. Pożyczę ci sześć (najnowsza książka) z informatyki.
15. Przeczytałem w ciągu miesiąca pięć (gruba książka).
16. Przed nami przejechała kolumna piętnastu (wojskowy samochód).
17. Przejechałem dzisiaj nowym samochodem ponad pięćdziesiąt (kilometr).
18. Przejechałem już przez pięć (najdłuższy most) na świecie.

19. Przeszło sto (młoda kobieta) ubiegało się o jedną rolę w filmie.
20. Przez sześć (dzień wolny) od pracy znakomicie wypocząłem.

Ćwiczenie 170

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Przyglądał się pięciu starym kobietom (stara kobieta), siedzącym na ławce.

1. Przygotowywała wystawny obiad z piętnastu (kuropatwa).
2. Przyjechał do nas na pięć (miesiąc).
3. Przyniesł do nas z sześcioma (piękny bukiet) kwiatów.
4. Rozmawiał ciągle z tymi samymi pięciu / pięcioma (artystka).
5. Rozmawialiśmy już o tych pięciu (poważna afera).
6. Rozmyślała o tych pięciu (rok), które całkowicie zmieniły jej życie.
7. Siedem (kobieta) idzie spacerkiem w kierunku lasu.
8. Skradziono z biblioteki piętnaście (cenna książka).
9. Spis lektur dla studentów pierwszego roku polonistyki składa się z ponad trzydziestu (utwór).
10. Spotykam się z nim co pięć (tydzień).
11. Sto (kobieta) przyjęto w ciągu miesiąca do nowej fabryki.
12. Sto (osoba) w tym wzięciu oczekuje na amnestię.
13. Sto (dziecko) wyjechało już z naszej szkoły na obóz letni.
14. Sześć (zawodniczka) czekało na rozpoczęcie treningu.
15. Sześć (dojrzałe jabłko) wisiało na drzewie.
16. Sześć (dziewczynka) biegalo po boisku.
17. Sześć (maszyna) przestało pracować.
18. Sześć (samochód wyścigowy) pędziło z dużą szybkością.
19. Ta bibliotekarka kataloguje dziennie około pięćdziesięciu (książka).
20. Ta książka kosztuje tylko piętnaście (euro).

Ćwiczenie 171

W miejsce kropek wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Ten balet składa się z piętnastu bardzo młodych tancerek (młoda tancerka).

1. Ten bilet kosztuje tylko dziesięć (złoty).
2. Tutaj jest jeszcze siedem (wolne miejsce).

3. W następnych pięciu (rok) będą mniej pracował, a więcej zarabiał.
4. W tym hotelu mieszka pięć (Włoszka).
5. W tym roku luty ma tylko dwadzieścia osiem (dzień).
6. W tym tomiku zamieszczono ponad pięćdziesiąt (wiersz).
7. Włożyła do koszyka pięćdziesiąt (jabłko).
8. Wyszła na zakupy z pięćdziesięciu / pięćdziesięcioma (złoty) w portfelu.
9. Wyszła z pracy tylko na pięć (minuta).
10. Z sześciu (jabłko) można zrobić dużą szarlotkę.
11. Za granicę wyjeżdżam za sześć (miesiąc).
12. Za pięć (godzina) będzie zmiana czasu letniego na zimowy.
13. Za to przestępstwo dostanie pan pięć (rok) więzienia.
14. Zabrakło mi stu (euro) na bilet lotniczy do Chin.
15. Żal mi było tych pięciu (usychająca jabłko).
16. Zarabiał miesięcznie pięć (tysiąc) euro.
17. Zarobiłem dzisiaj sto (dolar).
18. Znam doskonale pięć (język obcy).
19. Zwiedziliśmy pięć (wspaniałe muzeum).
20. Odwiedzimy cię za pięć (tydzień).

Ćwiczenie 172

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Pięć zeszytów leży / będzie leżeć / będzie leżało / leżało (leżeć) na biurku.

1. Pięć kotów (siedzieć) na podwórku.
2. Sześć bocianów (stać) na żerowisku.
3. W tym salonie (być) aż pięć stołów.
4. W tej sypialni (być) aż pięć szaf.
5. W tej olbrzymiej sypialni (być) aż osiem okien.
6. Dziesięć osób nie (pojechać) na wycieczkę.
7. (Przyjść) tylko jedenaście osób na to spotkanie.
8. Na olimpiadę (wyjechać) piętnaście zawodniczek.
9. W naszej grupie (studiować) pięć Amerykanek.
10. Piętnaście uczennic (zrezygnować) z zajęć fakultatywnych.
11. Jutro (być) pięć nowych pracowników w tym dziale produkcyjnym.
12. W zeszłym tygodniu (zatrudnić się) u nas sześć byłych praktykantek.
13. W tej paczce (mieścić się) tylko dwadzieścia książek.
14. (Przybywać) pięć centymetrów wody na rzecze w ciągu godziny.
15. Trzydzieści dziewczynek (rozbierać się) na zajęcia gimnastyczne.
16. Czterdzieści bombek (wisieć) na choince.
17. Pięćdziesiąt owiec (czekać) przed ubojnią zwierząt.
18. Sto samochodów nie (mieć) sprawnych hamulców.
19. Dwadzieścia czolgów (jechać) w kierunku bazy wojskowej.
20. Trzysta spraw (czekać) na mnie do załatwienia.

21. Dwadzieścia dwa jabłka (leżeć) na stole.
22. Dwadzieścia trzy kobiety (czekać) w kolejce.
23. Dwadzieścia cztery konie (biegać) po pastwisku.
24. Trzydzieści dwa lata (upłynąć) od naszego ostatniego spotkania.
25. Trzydzieści trzy samochody (stać) w pawilonie handlowym.

LICZEBNIKI GŁÓWNE OD PIĘCIU WZWYŻ

rodzaj męskoosobowy

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>pięć / pięćdziesięciu</i>	chłopców (D. lm)	stoi / będzie stało / stało...
<i>stu / dwustu</i>	żołnierzy (D. lm)	biega / będzie biegało / biegało...
<i>pięciuset / dziewięciuset</i>	klientów (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Pięću chłopców jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 173

W miejsce kropki proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Mam aż pięciu braci (brat).

1. Piętnastu (klient) czekało na załatwienie sprawy.
2. Piętnastu (kolarz) zabrakło siły na kilka kilometrów przed finiszem.
3. Piętnastu (pacjent) amputowano nogi.
4. Szesnastu (robotnik) pracuje przy budowie tego domu.
5. Dwudziestu sześciu (asystent) startuje w konkursie na najlepszą pracę naukową.
6. Pięciu (chłopiec) rozmawia na ulicy.
7. Pięciu (mężczyzna) dyskutowało ze sobą na ulicy.
8. Pięciu (ochroniarz) czuwało nad porządkiem w holu supermarketu.
9. Sześciu (pijaka) szukało najbliższej budki z piwem.
10. Pięciu (profesor) naszego uniwersytetu otrzymało nagrody.
11. Pięciu (zabawny chłopiec) grało w tym filmie role komików.
12. Pięciu (staruszek) szło powoli.
13. Pięćdziesięciu (piłkarz) wzięło udział w zgrupowaniu kondycyjnym.
14. Sześćdziesięciu (uczeń) nie chciało pisać sprawdzianu.
15. Sześciu (akrobata) przygotowywało się do nowego numeru popisowego.

16. Sześciu (kolega) wymieniło uściski dłoni.
17. Sześciu (pan) stało przed bramą.
18. Sześciu (policjant) zapukało do drzwi wczesnym rankiem.
19. Sześciu (rodzice) kłócili się między sobą.
20. Sześciu (szef) przedsięwzięcia nie przybyło na spotkanie.

Ćwiczenie 174

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Sześciu żołnierzy. ... (żołnierz) trzymało wartę przed budynkiem ambasady USA.

1. Ośmiu (znakomity aktor) grało w tej sztuce.
2. Aż pięciu (ksiądz) prowadził ten kondukt żałobny.
3. Aż pięćdziesięciu (pracownik) jest podejrzanych o branie łapówek.
4. Czekaliśmy na wiadomość o pięciu (zaginiony taternik).
5. Dalśmy nagrody pięćdziesięciu (najlepszy uczeń) w szkole.
6. Dlaczego przyglądasz się tym pięciu (chłopiec)?
7. Do naszej szkoły przyszło pięćdziesięciu (nowy uczeń).
8. Dopiero po przerwie pięciu (nowy zawodnik) pojawiło się na stadionie.
9. Dostałem prezenty od ośmiu (znajomy).
10. Dowódca walczył o ten przyczółek z grupą pięćdziesięciu pięciu (żołnierz).
11. Jedziemy na wycieczkę z piętnastoma (chłopiec).
12. Już pięćdziesięciu (turysta) zwiedziło naszą wystawę.
13. Koncert nie podobał się piętnastu (widz).
14. Na jubileusz przyszło około pięćdziesięciu (gość).
15. Na tym festiwalu wystąpiło ponad pięćdziesięciu (piosenkarz) z kraju i z zagranicy.
16. W ciągu kilku lat usunięto ze stanowisk pięciu (minister).
17. Oglądałem ten film z moimi pięciu / pięcioma (kolega).
18. Po rynku chodzi od kilku godzin piętnastu (policjant).
19. Pożyczyłem pieniądze od pięciu (kolega).
20. Przed południem odwiedziło wystawę tylko sześciu (pan).

Ćwiczenie 175

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-czebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze piętnastu petentów. ... (petent).

1. Przed zamknięciem biura przyszło jeszcze ośmiu
(zdegenerowany klient).
2. Razem z ośmiu / ośmioma (kolega) wybieramy się na wycieczkę w góry.
3. Rozmawiał długo z pięciu / pięcioma (mężczyzna).
4. Rozmawiałem dzisiaj z pięciu / pięcioma
(interesujący człowiek).
5. Skończyłem wykłady z piętnastu / piętnastoma (student).
6. Spotkałem się z pięciu / pięcioma (kandydat) na stanowisko dyrektora.
7. Spotkała się w ciągu tygodnia z pięciu / pięcioma
(dziwny mężczyzna).
8. Ten balet składa się z piętnastu (znakomity tancerz).
9. Ten kurs prowadzi aż ośmiu (instruktor).
10. Tylko pięciu (aktor) świetnie grało w tej sztuce.
11. Tylko sześciu (najlepszy uczeń) zrozumiało, co mówił ten informatyk.
12. Tylko pięciu (kolega) odwiedziło chorą koleżankę.
13. Udekorowano sześciu (zwycięzca).
14. W barze siedziało pięciu (pijany mężczyzna).
15. W naszej ekipie było pięciu (zdolny obcokrajowiec).
16. W tej bitwie poległo pięćdziesięciu pięciu (żołnierz).
17. W tej szkole zatrudniono pięciu (młody nauczyciel).
18. W tym akademiku mieszka sześciu (Włoch).
19. Widzę tutaj tylko pięciu (pan), którzy czekają na mnie.
20. Wyjeżdżamy na kolonie letnie z dwudziestu pięcioma / dwudziestoma pięcioma (podopieczny).

Ćwiczenie 176

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Piętnastu klientów (czekać) ... czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało ... na załatwienie sprawy.

1. Aż pięciu księży (prowadzić) ten kondukt żałobny.
2. Do naszej szkoły (przyjść) pięćdziesięciu nowych uczniów.
3. Dopiero po przerwie pięciu nowych zawodników (pojawić się) na stadionie.
4. Dwudziestu sześciu asystentów (startować) w konkursie na najlepszą pracę naukową.
5. Dziewięciu silnych mężczyzn (walczyć) na ringu.
6. Już pięćdziesięciu turystów (zwiedzić) naszą wystawę.
7. Kurs (prowadzić) aż pięciu instruktorów.
8. Na jubileusz (przyjechać) około pięćdziesięciu gości.

9. Na tym festiwalu (wystąpić) ponad pięćdziesięciu piosenkarzy z kraju i z zagranicy.
10. Osiemnastu pasażerów (zginąć) w tym wypadku.
11. Ośmiu znakomitych debiutantów świetnie (grać) w tej sztuce.
12. Pięćdziesięciu piłkarzy (wziąć) udział w zgrupowaniu kondycyjnym.
13. Pięciu absolwentów liceum nie (dostać się) na studia.
14. Pięciu chłopców (rozmawiać) na ulicy.
15. Pięciu mężczyzn (klócić się) ze sobą na ulicy.
16. Pięciu ochroniarzy (czuwać) nad porządkiem w holu supermarketu.
17. Pięciu profesorów naszego uniwersytetu (otrzymać) nagrody.
18. Pięciu starszków (iść) powoli.
19. Pięciu zabawnych chłopców (grać) w tym filmie role komików.
20. Piętnastu biednych ludzi (żebrać) pod dworcem.

Ćwiczenie 177

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z liczebnikami od pięciu wzwyż.

WZÓR

Piętnastu kolarzom (zabraknąć) zabraknie / zabrakło ... siły, aby dojechać do mety.

1. Po rynku (chodzić) od kilku godzin piętnastu policjantów.
2. Przed zamknięciem biura (przyjść) jeszcze piętnastu petentów.
3. Sześciu akrobatów (przygotowywać się) do nowego numeru popisowego.
4. Sześciu chłopców nie (otrzymać) promocji do następnej klasy.
5. Sześciu kolegów (wymienić) uściski dłoni.
6. Sześciu panów (stać) przed bramą.
7. Sześciu pijaków (szukać) najbliższej budki z piwem.
8. Sześciu policjantów (zapukać) do drzwi wczesnym rankiem.
9. Sześciu rodziców (dyskutować) między sobą.
10. Sześciu szefów przedsiębiorstw nie (przybyć) na spotkanie.
11. Sześciu uczniów nie (chcieć) pisać sprawdzianu.
12. Sześciu żołnierzy (trzymać) wartość przed budynkiem ambasady USA.
13. Szesnastu robotników (pracować) przy budowie tego domu.
14. Tylko pięciu kolegów (odwiedzić) chorą koleżankę.
15. Tylko sześciu najlepszych uczniów (zrozumieć) informatyk.
16. Tylko pięciu aktorów świetnie (grać) w tej sztuce.
17. W barze (siedzieć) pięciu pijanych mężczyzn.
18. W naszej ekipie (być) pięciu zdolnych obcokrajowców.
19. W tej bitwie (poleć) pięćdziesięciu pięciu żołnierzy.
20. W tym akademiku (mieszkąć) sześciu Włochów.

TYSIĄC

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
tysiąc	gości (D. lm)	przyjedzie / przyjechało...
	spraw (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało...
tysiące	turystów (D. lm)	odwiedza / będzie odwiedzało / odwiedzało... <i>albo</i> odwiedzają / będą odwiedzać / odwiedzali...

SKŁADNIA ZDANIA:

Tysiąc spraw jest / będzie / było / byłoby do załatwienia.

Tysiąc ludzi jest / będzie / było / byłoby na rynku.

Tysiąc kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Tysiące spraw jest / będzie / było / byłoby do załatwienia.

Tysiące turystów są / będą / były / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 178

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *tysiąc*.

WZÓR

Tysiąc osób (osoba) przyszło na spotkanie z prezydentem.

1. Brak mi tysiąca (złoty) do wykupienia wycieczki zagranicznej.
2. Codziennie czeka na mnie tysiąc (ważna sprawa) do załatwienia.
3. Czytałem już opowieści o tysiącach (zbrodnia doskonała).
4. Do pełnej sumy brakło mi tysiąca (złoty).
5. Interesowała się tysiącem (sprawa).
6. Pierwsze tysiąc (żołnierz) wróciło do domów po zakończeniu działań wojennych.
7. Pierwsze tysiąc (marynarz) wyjechało na wojnę.
8. Przeciętnie w ciągu lipca tysiąc (człowiek) spędza wakacje w tym małym kurorcie.
9. Przebrałem tysiąc (funt) w karty.
10. Przejechałem dopiero tysiąc (metr) tym nowym samochodem.
11. Przejechalismy w ciągu tygodnia ponad tysiąc (kilometr).
12. Przygotowano schronienia dla tysiąca (uciekinier).
13. Sprzedalismy dopiero tysiąc (bilet) na ten mecz.
14. Ta aula może pomieścić tysiąc (osoba).
15. Tysiąc (harcerz) maszerowało przez najdłuższą ulicę miasta.
16. Uzyskałem już tysiąc (punkt) w tej grze.

17. Wręczono odznaczenia tysiãcom (zasłużony działacz sportowy).
18. Wydawała miesięcznie tysiãc (dolar) na stroje.
19. Zbudowano pierwszã salã kinowã w tym mieœcie dla tysiãca (widz).
20. Znam go tysiãc (raz) lepiej ni¿ wszyscy inni.

Ćwiczenie 179

W miejsce kropek proszê wstawić w³asciwã formê wyrazu / wyrazów ³ączących siê z leksemem *tysiãc*.

WZÓR

On wydaje na gry hazardowe tysiãc euro (euro).

1. Ca³e tysiãc (niewinny cywil) zginê³o podczas tej bezsensownej wojny.
2. Tysiãc (biedny cz³owiek) cierpi / cierpiã głód w naszym kraju.
3. Tysiãc (dolar) straciliœmy na skutek nieprzemys³anych decyzji.
4. Tysiãc (gwiazda) migocze / migocza na niebie.
5. Tysiãc (manifestujãcy) przybywa / przybywajã przed urzãd miasta.
6. Tysiãc (sprawa) jeszcze czeka / czekajã na mnie.
7. Tysiãc (wierny) przybywa / przybywajã na spotkanie z papie¿em.
8. Tysiãc (zwierzê) ginie / ginã podczas silnych mrozów.
9. W ciãgu kilku dni wydano broñ tysiãcom (zo³nierz).
10. Wydawa³a tysiãc (z³oty) na zakup bizuterii.

Ćwiczenie 180

W miejsce kropek proszê wstawić w³asciwã formê czasownika (w czasie terãzniejszym, przysz³ym lub przesz³ym) ³ączących siê z leksemem *tysiãc* / *tyñcie*.

WZÓR

Tysiãc osó³ przyjdzie / przysz³o (przyjść) na spotkanie z prezydentem.
 Tysiãc niebezpieczeñstw czyha / bêdzie czyhać / bêdzie czyha³o / czyhajã / bêdã czyha³y / czyha³y (czyhać) na ka¿dego cz³owieka.

1. Ca³e tysiãc niewinnych cywili (zginãc) podczas tej bezsensownej wojny.
2. Codziennie (czekać) na mnie tysiãc róznych spraw do za³atwienia.
3. Pierwszy tysiãc marynarzy (wyjechać) na wojnê.
4. Pierwsze tysiãc zo³nierzy (wracać) do domów po zakoñczeniu dzia³añ wojennych.
5. Przeciêtnie w ciãgu lipca tysiãc ludzi (spêdzać) wakacje w tym ma³ym kurorcie.
6. Tysiãc zo³nierzy (maszerować) przez najd³uszą ulicê miasta.
7. Tysiãc biednych ludzi (cierpieć) głód w naszym kraju.
8. Tysiãc gwiazd / (migotać) na niebie.
9. Tysiãc manifestujãcych / (kierować siê) przed urzãd miasta.

10. Tysiące spraw jeszcze (czekać) na mnie.
11. Tysiące wiernych (przybyć) na spotkanie z papieżem.
12. Tysiące zwierząt (ginać) podczas silnych mrozów.

MILION

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>milion</i>	wiernych (D. lm) spraw (D. lm)	przyjdzie / przyszło... czeka / będzie czekało / czekało...
<i>miliony</i>	turystów (D. lm)	odwiedza / będzie odwiedzało / odwiedzało... <i>albo</i> odwiedzają / będą odwiedzać / odwiedzały

SKŁADNIA ZDANIA:

Milion spraw jest / będzie / było / byłoby do załatwienia.
 Milion wiernych jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Miliony turystów jest / będzie / było / byłoby tutaj *albo* Miliony turystów są / będą / były / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 181

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *milion / miliony*.

WZÓR

Ponad milion osób (osoba) przyszło na spotkanie z papieżem na krakowskie Błonia.

1. Brak mi miliona (złoty) do wykupienia tego wspaniałego pałacu.
2. Całe miliony (niewinne dziecko) zginęło podczas tej barbarzyńskiej wojny.
3. Krakowskie Błonia mogą pomieścić ponad milion (osoba).
4. Miliony (biedny człowiek) mieszkało na obrzeżach tej olbrzymiej aglomeracji.
5. Miliony (biedne dzieci) cierpi / cierpią głód na całym świecie.
6. Miliony (człowiek) protestowało w całej Europie przeciwko wojnie w Iraku.
7. Miliony (gwiazda) migocze / migoczą na niebie.
8. Miliony (niespodzianka) czeka / czekają wciąż na ciebie.
9. Miliony (sprawa) jeszcze czeka / czekają na mnie.

10. Miliony (wierny) przybywa / przybywają na spotkanie z papieżem.
 11. Miliony (zwierzę) ginie / giną podczas silnych mrozów.
 12. Pierwsze milion (uciekinier) wróciło do domów po zakończeniu działań wojennych.
 13. Po sprawdzeniu dziennego utargu brakowało miliona (rubel) w kasie.
 14. Potrafiła robić domowe obiady na milion (sposób).
 15. Przeciętnie w ciągu lipca milion (człowiek) spędza wakacje na naszym wybrzeżu.
 16. Przejechalśmy w ciągu kilkunastu lat ponad milion (kilometr).
 17. Przyjechało milion (wierny) do sanktuarium maryjnego.
 18. Sprzedaliśmy w ciągu roku aż milion (bilet) na wszystkie mecze.
 19. To miasto nie ma jeszcze miliona (mieszkaniec).
 20. Zbudowano kilka stadionów w tym kraju dla miliona (widz).

Ćwiczenie 182

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *miliony*.

WZÓR

Miliony świeczek pali się / będzie się palić / paliło się / pała się / będą się palić / paliły się (pa- ć się) w oknach na znak protestu.

1. W wielu wojnach (polec) miliony niewinnych ludzi.
2. Miliony turystów (odwiedzić) nasz kraj w ciągu roku.
3. Miliony zwierząt (ginać) w czasie ostrych zim.
4. Miliony ludzi (przybywać) codziennie do Moskwy.
5. Miliony graczy (czekać) na wygraną w totolotka.

DUŻO / NIEDUŻO

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
dużo / niedużo	uczniów (D. lm) książek (D. lm) spraw (D. lm)	otrzyma / otrzymało... jest / będzie / było... czeka / będzie czekało / czekało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dużo problemów jest / będzie / było / byłoby do rozwiązania.

Dużo chłopców jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo zwierząt jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj.

10. Miliony (wierny) przybywa / przybywają na spotkanie z papieżem.
 11. Miliony (zwierzę) ginie / giną podczas silnych mrozów.
 12. Pierwsze milion (uciekinier) wróciło do domów po zakończeniu działań wojennych.
 13. Po sprawdzeniu dziennego utargu brakowało miliona (rubel) w kasie.
 14. Potrafiła robić domowe obiady na milion (sposób).
 15. Przeciętnie w ciągu lipca milion (człowiek) spędza wakacje na naszym wybrzeżu.
 16. Przejechalśmy w ciągu kilkunastu lat ponad milion (kilometr).
 17. Przyjechało milion (wierny) do sanktuarium maryjnego.
 18. Sprzedaliśmy w ciągu roku aż milion (bilet) na wszystkie mecze.
 19. To miasto nie ma jeszcze miliona (mieszkaniec).
 20. Zbudowano kilka stadionów w tym kraju dla miliona (widz).

Ćwiczenie 182

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *million*.

WZÓR

Miliony świeczek pal się / będzie się palić / paliło się / pała się / będą się paliły / paliły się (pa- ć się) w oknach na znak protestu.

1. W wielu wojnach (polec) miliony niewinnych ludzi.
2. Miliony turystów (odwiedzić) nasz kraj w ciągu roku.
3. Miliony zwierząt (ginać) w czasie ostrych zim.
4. Miliony ludzi (przybywać) codziennie do Moskwy.
5. Miliony graczy (czekać) na wygraną w totolotka.

DUŻO / NIEDUŻO

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
dużo / niedużo	uczniów (D. lm) książek (D. lm) spraw (D. lm)	otrzyma / otrzymało... jest / będzie / było... czeka / będzie czekało / czekało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dużo problemów jest / będzie / było / byłoby do rozwiązania.

Dużo chłopców jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo zwierząt jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Dużo dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 183

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *dużo / niedużo*.

WZÓR

Mam dużo kłopotów (kłopot) w pracy.

1. Było bardzo dużo (wierny) na porannej mszy w kościele.
2. Czekam nas dużo trudnych chwil. → Musimy sobie poradzić z wieloma (trudna chwila), które nas czekają.
3. Doszliśmy wspólnie do wielu (polski film) odnosi w ostatnich latach zadziwiające sukcesy.
4. Dużo (sprawa) w ministerstwie było jeszcze niezalatwionych.
5. Dużo (znajomy) przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
6. Dużo (pijany mężczyzna) kręci się w tej dzielnicy.
7. Dużo (pytanie) rodzicom.
8. Dzieci zadają zawsze dużo (student).
9. Jego wykłady podobały się wielu (rzeczą) do zrobienia.
10. Jest dużo (uczeń), którzy sprawiają problemy wychowawcze.
11. Jest dużo (chętny) na to jedno stanowisko szefa.
12. Mam niedużo (zakupy) w tej torbie.
13. Mamy dużo (zapasy) na zimę.
14. Mamy już dużo (sprawa) związanych z jego pracą.
15. Mówił żonie o wielu (Czeka nas zakup wielu (rzecz).
16. Musimy kupić *dużo* rzeczy. → Czekam nas zakup wielu (samochód).
17. Na chodnikach stoi zawsze dużo (kolega).
18. Na imieniny zaprosiłem dużo (pisczy).
19. Na skrzyżowaniu czeka dużo (człowiek).
20. Na spotkanie przyszło dużo

Ćwiczenie 184

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *dużo / niedużo*.

WZORY

Nie mam dzisiaj dużo czasu (czas) na dyskusję z wami.

1. Nie zapraszaj dużo (ludzie) na wesele!
2. Niedużo (kibic) przyszło dziś na stadion.
3. Niedużo (uczeń) zostaje na popołudniowe zajęcia fakultatywne.
4. O wielu (człowiek) nie można powiedzieć tyle dobrego, co o nim.
5. On pomógł wielu (człowiek).
6. On zrobił mi dużo (dobre) w życiu.
7. Ona podoba się wielu (chłopiec).
8. Ona poświęca się ciągle wielu (akcja) związanym z działalnością charytatywną.
9. Teraz dużo (Polak) jeździ samochodami.
10. To ciężka praca, na wiele (godzina).

11. Wielu (przyjaciel) wiedziało o jego działalności wywiadowczej.
12. Z wieloma (wpływowy człowiek) miał bezpośredni kontakt.
13. Zdążyłem się porozumieć z wieloma (klient).
14. Ze względu na recesję odłożyłem niedużo (pieniądze).
15. Zostało dużo (czas) do odjazdu pociągu.

Ćwiczenie 185

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przeszłym) łączących się z leksemami *dużo / niedużo / wielu / wielu*.

WZÓR

(Być) ... *Jest / będzie / było* ... dużo wiernych na porannej mszy w kościele.

1. (Być) dużo rzeczy do zrobienia.
2. Dużo pijanych mężczyzn (chodzić) po tej dzielnicy.
3. Dużo polskich filmów (odnosić) w ostatnich latach zadziwiające sukcesy.
4. Dużo spraw w ministerstwie (być) jeszcze niezalatwionych.
5. Dużo znajomych (przyjść) pożegnać go przed wyjazdem.
6. Na chodnikach (stać) zawsze dużo samochodów.
7. Na skrzyżowaniach zawsze (czekać) dużo pieszych.
8. Na spotkanie przedwyborcze (przyjść) dużo młodych ludzi.
9. Niedużo chłopców (zgłosić się) do zawodów.
10. Niedużo kibiców (przyjechać) dziś na mecz.
11. Niedużo młodych ludzi (myśleć) o przyszłości.
12. Niedużo uczniów (zostawać) na dodatkowe zajęcia z fizyki.
13. Teraz dużo Polaków (kupować) drogie samochody.
14. Wielu przyjaciół nie (wiedzieć) o jego poważnej chorobie.
15. (Zostać) nam dużo czasu na zwiedzanie miasta.

DZIESIĄTKI, SETKI

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
dziesiątki, setki	mieszkańców (D. lm) przedmiotów (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało... leży / będzie leżało / leżało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Dziesiątki / Setki wielbicieli *jest / będzie / było / byłoby* tutaj.
Dziesiątki / Setki spraw *jest / będzie / było / byłoby* do załatwienia.

Ćwiczenie 186

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *dziesiątki / setki*.

WZÓR

Podczas pierwszego słonecznego dnia setki . . . *mieszkańców*. . . . (mieszkaniec) nadmorskiego kurortu wyległo na plażę.

1. Dziesiątki (problem) pojawia się codziennie w naszym bankrutującym zakładzie pracy.
2. Dziesiątki (raz) tłumaczyłem ci, jak masz się zachować w obecności starszych.
3. Dziesiątki (tramwaj) wyjeżdża codziennie z zajezdni.
4. Dziesiątki (biedny człowiek) koczuje w okolicach dworca.
5. Otrzymywała setki (list) od wielbicieli i wielbicielek.
6. Setki (policjant) pojawiło się na ulicach miasta przed rozpoczęciem obrad szefów najbardziej uprzemysłowionych krajów świata.
7. Setki (samochód) ugrzęzło w śniegu.
8. Setki (student) wzięło udział w strajku ostrzegawczym.
9. Setki (wierny) zmierzało do sanktuarium.
10. Setki (żołnierz) umiera na polach bitewnych.
11. Setki (górnik) ginie w kopalniach węgla.
12. Setki (klient) odchodziło bez biletów od kasy.
13. Setki (ludzie) zginęło w tej katastrofie.
14. Widział dziesiątki (narkoman) przesiadujących w okolicach dworca.
15. Zaskoczyły nas dziesiątki (bezdomy) w tym bogatym mieście.

Ćwiczenie 187

W miejsce kropkę proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemami *dziesiątki / setki*.

WZÓR

Dziesiątki problemów *pojawia się / będzie się pojawiać / będzie się pojawiało / pojawiał się*. (pojawiać się) codziennie w naszym bankrutującym zakładzie pracy.

1. Dziesiątki autobusów (wyjeżdżać) codziennie z zajezdni.
2. Setki ludzi (czekać) przed przejściem granicznym.
3. Setki turystów (pojawić się) na ulicach miasta.
4. Setki studentów (wziąć) udział w programie badawczym.
5. Setki pielgrzymów (zmierzać) do sanktuarium.
6. Setki dzieci w tym kraju (umierać) z głodu.
7. Setki kierowców i pasażerów (ginać) na drogach.
8. Setki petentów (odejść) z tego biura z kwitkiem.
9. Setki ludzi (spacerować) po parku.
10. Dziesiątki studentów nie (obronić) swoich prac magisterskich.

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
ile	kobiet (D. lm) psów (D. lm) metrów (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało... jest / będzie / było... ma / będzie miał / miała / miało...

SKŁADNIA ZDANIA:

- Ile domów jest / będzie / było / byłoby tutaj?
- Ile dziewczyn jest / będzie / było / byłoby tutaj?
- Ile książek jest / będzie / było / byłoby w tej bibliotece?
- Ile dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj?
- Ile zwierząt jest / będzie / było / byłoby w ogrodzie zoologicznym?

Ćwiczenie 188

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *ile*.

WZÓR

Na ilu... przedstawiających... (przedstawienie) byliście w tym teatrze?

1. Ile..... (dziewczyna) będzie na tym balu?
2. Ile..... (koleżanka) zaprosisz na swoje urodziny?
3. Ile..... (książka) leży na biurku?
4. Ile..... (okno) jest w tym budynku?
5. Ile..... (osoba) wróciło dzisiaj do internatu?
6. Ile..... (pani) przyszło na spotkanie?
7. Ile..... (uczennica) nie otrzymało promocji do następnej klasy w tym roku?
8. Ile to..... (rok) upłynęło od ostatniego naszego spotkania!
9. O ilu..... (osoba) wspomniano w tym artykule?
10. Wszystkie, ile..... (one) było, milkły, gdy wchodził szef.

Ćwiczenie 189

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z wyrazem *ile*.

WZÓR

Ile jablek... spadnię / spadło..... (spać) dzisiaj z jabłoni?

1. Ile to lat..... (upłynąć) od ostatniego pobytu tutaj!
2. Ile przedstawień..... (odbyć się) w tym sezonie?
3. Ile dziewczyn..... (być) na tej zabawie?
4. Ile koleżanek..... (przyjść) na nasz ślub?

5. Ile dzieci nie (pisać) klasówki?
6. Ile maszyn (zostać) naprawionych dzisiaj?
7. Ile osób (zapisać się) do lekarza?
8. Ile pań (wyjść) z tego spotkania?
9. Ile wychowanek nie (wrócić) dzisiaj do internatu?
10. Ile kobiet (leżeć) na tym oddziale?

ILU

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
ilu	studentów (D. lm) kandydatów (D. lm)	jest / będzie / było... zgłosi się / zgłosiło się...

SKŁADNIA ZDANIA:

Ilu studentów jest / będzie / było / byłoby tutaj?

Ćwiczenie 190

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *ilu*.

WZÓR

Ilu ludzi (ludzie) nie otrzymało premii w tym miesiącu?

1. Wszyscy chłopcy, ilu (oni) było, milki, gdy wchodził szef.
2. Ilu (mieszkaniec) liczy teraz Warszawa?
3. Ilu (gość) opuściło dzisiaj pokoje hotelowe?
4. Ilu było (człowiek) na tej imprezie?
5. Z iloma / ilu (chłopiec) umówiłaś się na jutro?
6. Ilu (wy), chłopców, mieszka w tym jednym pokoju?
7. Ilu (asystent) zrezygnowało z pracy w tej uczelni?
8. Ilu (człowiek) głosowało na niego?
9. Ilu (inwalida) mogą państwo zatrudnić w swoim zakładzie pracy?
10. Ilu (bokser) zakwalifikowało się do półfinału?
11. Ilu (obcokrajowiec) mieszka w tym akademiku?
12. Ilu (uczeń) będzie zdawać maturę w tym roku?

Ćwiczenie 191

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z leksemem *ilu*.

WZÓR

Ilu ludzi (być) jest / będzie / było na tej imprezie?

1. Ilu asystentów (prowadzić) ćwiczenia w tej katedrze?
2. Ilu bezrobotnych (chcieć) przyjmą tę pracę?
3. Ilu gości (opuścić) dzisiaj pokoje hotelowe?
4. Ilu ludzi nie (poprzedzić) jego kandydatury?
5. Ilu mieszkańców (liczyć) teraz Kraków?
6. Ilu obcokrajowców (odwiedzić) nasze miasto?
7. Ilu uczniów (zdawać) maturę w tym roku?
8. Ilu zawodników (zakwalifikować się) do finału?
9. Wszyscy chłopcy, ilu ich (być), milki, gdy wchodził szef.
10. Ilu klientów (umówić się) z tobą na jutro?

KILKA

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>kilka</i>	spraw (D. lm) kobiet (D. lm) samochodów (D. lm)	jest / będzie / było ... czeka / będzie czekało / czekało ... stoi / będzie stało / stało ...

SKŁADNIA ZDANIA:

Kilka stołów jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Kilka kotów jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Kilka kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Kilka dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 192

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *kilka*.

WZÓR

Mam dzisiaj kilka spraw (sprawa) do załatwienia.

1. Doszliśmy wspólnie do kilku
2. Dzisiaj załatwiłam opiekunkę do dziecka na kilka (ważny wniosek).
dziennie.
3. Jest kilka (rzecz) do zrobienia.
4. Kilka (polski film) odniosło w ostatnich latach znaczące sukcesy.
5. Kilka (ładna dziewczyna) jest w naszej grupie.
6. Kilka (miła osoba) było dzisiaj u nas na kolacji.
7. Kilka (świetna koleżanka) będzie na dyskotecce.
8. Kilka (powieść) tego autora osiągnęło olbrzymie nakłady.

9. Kupił w piekarni chleb i kilka (bułka).
10. Kupiła kilka (ładna bluzka).
11. Mam w kieszeni tylko kilka (złoty).
12. Na przejściu dla pieszych czeka kilka (osoba).
13. Na takie zakupy musimy się wybrać z kilkoma / kilku (tysiące złotych).
14. Odbyto się już kilka (posiedzenie) Rady Nadzorczej.
15. Przed tym domem stoi zawsze kilka (samochód).
16. Ta ulica, której pani szuka, znajduje się kilka (przecznica) dalej.
17. To skomplikowane obliczenia, na kilka (godzina).
18. Zadano mi kilka (pytanie) na temat tego człowieka.
19. Zostało jeszcze kilka (kawałek) tortu do zjedzenia.
20. Zostało kilka (godzina) do odjazdu pociągu.

Ćwiczenie 193

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *kilka*.

WZÓR

... *Jest / Będzie / Było* (Być) kilka rzeczy do zrobienia.

1. Przed dziekanatem (czekać) kilka osób.
2. Na tej ulicy (stać) zawsze kilka samochodów.
3. W ciągu roku (odbyć się) kilka posiedzeń stowarzyszenia.
4. Kilka polskich piosenek (odnieść) zaskakujący sukces.
5. Kilka tytułów jego książek (osiągnąć) olbrzymie nakłady.
6. (Zostać) kilka dobrych ciastek do zjedzenia.
7. Kilka jego uwag nie (wywrzeć) na nikim wrażenia.
8. To muzeum (znajdować się) kilka ulic dalej.
9. Kilka miłych koleżanek (pracować) w naszym zespole.
10. Kilka miłych osób (spotkać się) dzisiaj ze mną.

KILKU

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)	
<i>kilku</i>	przyjaciół (D. lm) turystów (D. lm)	wraca / będzie wracało / wracało... odwiedza / będzie odwiedzało / odwiedzało...	

SKŁADNIA ZDANIA:

Kilku przyjaciół jest / będzie / było / byłoby u mnie.

Ćwiczenie 194

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *kilku*.

WZÓR

Ona podoba się kilku ... chłopcom ... (chłopiec).

1. Kilku (kibic) przyszło dziś na stadion.
2. Kilku (uczeń) zostaje na popołudniowe zajęcia fakultatywne.
3. Mamy kilku (chętny) na jedno stanowisko dyrektora firmy.
4. On pomógł kilku (człowiek).
5. W tym przedstawieniu wzięło udział kilku (amator).
6. Jego wykłady podobały się zaledwie kilku (student).
7. Kilku (przyjaciel) wiedziało o jego działalności w podziemiu.
8. Kilku (znajomy) przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
9. Przyjaźnił się od lat z kilkoma / kilku (wpływowy człowiek).
10. Zdażyłem się porozumieć dzisiaj z kilkoma / kilku (klient).
11. Wybieram się na piknik z kilkoma / kilku (kolega).
12. Z całej drużyny harcerzy lubiła tylko kilku (chłopiec).
13. Jest kilku (uczeń), z którymi mamy problemy wychowawcze.
14. Kilku (człowiek) rozmawiało przed domem.
15. Widziałem kilku (mężczyzna) kręcących się wokół mojego domu.
16. Kilku (mój kolega) nie dostało się na studia.
17. Kilku (murarz) będzie mi pomagało przy budowie domu.
18. Kilku (kolega) było ze mną na wycieczce.
19. Kilku (sympatyczny człowiek) mieszka w tej kamienicy.
20. Kilku (złodziej) wpadło w ręce policji.

Ćwiczenie 195

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *kilku*.

WZÓR

Kilku kibiców ... przyjdzie / przyszło ... (przyjść) dziś na stadion.

1. Kilku uczniów (zostać) po południu w szkole.
2. W tym przedstawieniu (wziąć) udział kilku nieznanymi aktorów.
3. Kilku szefów (zdecydować się) na zawarcie umowy z nami.
4. Kilku przyjaciół (wiedzieć) o jego działalności w podziemiu.
5. Kilku znajomych (przyjść) pożegnać go przed wyjazdem.
6. Kilku ludzi (rozmawiać) przed domem.
7. Kilku moich kolegów nie (dostać się) na studia.
8. Kilku kolegów (być) ze mną na wycieczce.
9. Kilku sympatycznych ludzi (mieszkać) w tej kamienicy.
10. Kilku oszustów (wpaść) w ręce policji.

NIEJEDEN – NIEJEDNA – NIEJEDNO

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>niejeden</i>	chłopiec (M. lp)	trenuje / będzie trenował / trenował...
<i>niejedna</i>	pracownica (M. lp)	ma / będzie miała / miała...
<i>niejedno</i>	dziecko (M. lp)	chce / będzie chciało / chciało...
<i>niejedni</i>	państwo (młodzi) (M. lm)	przyjdą / przyszedli...
<i>niejedne</i>	buty (M. lm)	zniszczą się / zniszczyły się...

SKŁADNIA ZDANIA:

Niejeden człowiek jest / był / będzie / byłby tutaj.
 Niejedna kobieta jest / będzie / była / byłaby tutaj.
 Niejedno dziecko jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Niejedni rodzice są / będą / byli / byłiby tutaj.
 Niejedne drzwi są / będą / były / byłyby w tym domu.

Ćwiczenie 196

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *niejeden / niejedna / niejedno / niejedni / niejedne*.

WZÓR

Filozofowie czasami wpadali na niejedną ciekawą myśl (ciekawą myśl).

1. Mamy niejednen (kłopot) z naszymi dorastającymi dziećmi.
2. Niejeden (absolwent) chciałby zrobić tak szybką karierę jak mój kolega.
3. Niejeden (człowiek) nie zgodziłby się na taką propozycję.
4. Niejeden (ojciec) nie dałby sobie rady z tym chłopcem.
5. Niejeden (mężczyzna) marzy o takim stanowisku.
6. Niejedne (buty) zdarłem na krakowskich Plantach.
7. Niejedne (chrzciny) odbyły się w tym kościele.
8. Niejedne (imieniny) spędziliśmy w tej wspaniałej posiadłości wujka.
9. Niejedni (państwo młodzi) odebrali dzisiaj akt ślubu w naszym urzędzie.
10. Niejedni (Kowalscy) brali ślub w tym kościele.
11. Niejedno (odkrycie) miało wpływ na szybki rozwój techniki.
12. Niejedno (dziecko) umiera z głodu.
13. Od pewnego czasu mam niejedno (zmartwienie).
14. On często wpadał na niejednen (ciekawym pomysłem).
15. On znalazł się z niejednym (minister) spraw zagranicznych.
16. Opowiadał mi niejedną (wstrząsająca historia).
17. Tego rodzaju postępowaniem można się narazić na niejednen (zarzut) ze strony przeciwników.

18. Ten region przemierzylem w niejednych (buty).
 19. Ten stary człowiek jadł chleb z niejednego (piec).
 20. Zdarzyła mi się w życiu niejedna (dziwna przygoda).

PARĘ

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
parę	książek (D. lm) jabłek (D. lm) psów (D. lm)	leży / będzie leżało / leżało... spada / będzie spadało / spadło... szczeka / będzie szczekać / szczekało...

SKŁADNIA ZDANIA:

- Parę zeszytów jest / będzie / było / byłoby na stole.
 Parę kotów jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Parę kobiet jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Parę ciekawych gazet jest / będzie / było / byłoby tutaj.
 Parę dzieci jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 197

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *parę*.

WZÓR

Parę osób (osoba) wróciło do pracy po wakacyjnej przerwie.

- Dzieli nas zaledwie parę (godzina) od wyjazdu.
- Grochówkę można przygotować na parę (kawałek) dobrego boczku.
- Kupiłeś o parę (kilogram) tego mięsa za dużo.
- Mój syn jest o parę (centymetr) wyższy niż twój syn.
- Obrałem parę (ziemniak) do zupy.
- Parę (butelka) piwa stało na stole.
- Parę (zepsuty owoc) leży w koszyku.
- Pozostało nam do sprzedania tylko parę (worek) ziemniaków.
- Przejechaliśmy o parę (kilometr) za daleko.
- Przyjeźliśmy o parę (osoba) więcej niż zwykle na ten kierunek studiów.
- Spóźnił się na pociąg o parę (minuta).
- W czasie epidemii zachorowało w naszej szkole tylko parę (dziecko).
- W naszym zespole jest tylko parę (młoda kobieta).

14. Wrzucić do tej salaty parę (oliwka).
 15. Za parę (rok) odejść na emeryturę.

Ćwiczenie 198

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *parę*.

WZÓR

Parę koleżanek wróci / wróciło (wrócić) z emigracji.

1. Parę pięknych jabłek (leżeć) w koszyku.
2. Parę butelek piwa (stać) na stole.
3. W czasie zimy (zachorować) w naszej szkole tylko parę dzieci.
4. W naszej grupie (być) tylko parę kobiet.
5. Parę osób (zrezygnować) z kariery uniwersyteckiej.

PARU

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
paru	studentów (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało...
	turystów (D. lm)	wyjedzie / wyjechało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Paru kolegów jest / będzie / było / byłoby tutaj.

Ćwiczenie 199

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *paru*.

WZÓR

Rozmawiałem dzisiaj z paroma / paru klientami (klient).

1. Zbieram wszystkie plotki o paru (słynny aktor).
2. Paru (pracownik naukowy) przyznano prestiżowe nagrody.
3. Prasa ocenia krytycznie działalność paru (ambasador).
4. Zawarliśmy umowy z paroma / paru (przedstawiciel) dużych firm handlowych.
5. Tylko paru (skoczek) wykonało wszystkie skoki.
6. Na tej budowie pracuje tylko paru (robotnik).
7. W czasie epidemii zachorowało u nas na gripę tylko paru (kolega).
8. O paru (sąsiad) nie będę z wami rozmawiać.

9. Z paroma / paru (chłopiec) przyjaźnię się od dawna.
 10. Chcieliśmy przyjąć do klubu o paru (nowy zawodnik) więcej niż w zeszłym sezonie.

Ćwiczenie 200

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z leksemem *paru*.

WZÓR

Tylko paru chłopców *wykona / wykonał* (wykonać) wszystkie skoki.

1. Na tej budowie (pracować) tylko paru robotników.
2. Paru absolwentów naszej szkoły (dostać się) na Akademię Medyczną.
3. Paru kierowców (spowodować) wypadki pod wpływem alkoholu.
4. Tutaj (mieszkać) tylko paru obcokrajowców.
5. W ciągu tygodnia (zachorować) na gripę paru uczniów.

PÓŁ

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
<i>pół</i>	godziny (D. lp) roku (D. lp) chleba (D. lp)	minie / minęło... upłynie / upłynęło... leży / będzie leżało / leżało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Pół chleba jest / będzie / było / byłoby na stole.
 Pół godziny jest / będzie / było / byłoby dla mnie za dużo.

Ćwiczenie 201

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *pół*.

WZÓR

Mamy na dwa dni tylko pół ... *bochenka* ... (bochenek) chleba.

1. Mam jeszcze pół (ćwiczenia) do zrobienia.
2. Dopiero pół (godzina) minęło od rozpoczęcia emisji tego programu.
3. Ten wypadek zdarzył się przed pół (godzina).
4. Będę tutaj pracował dwa i pół (rok).
5. Ta przesyłka dotarła do mnie dopiero po trzech i pół (miesiąc).
6. Pracowałem w tej firmie sześć i pół (rok).
7. Samolot opóźnił wylot z lotniska o pięć i pół (godzina).
8. Spacerowałem z nią po Starym Mieście Krakowa przez całe pół (dzień).

9. Wrócił do domu szybko, bo po pół (godzina).
10. Muszę kupić osiem i pół (metr) materiału na zastony.
11. Zjadł zaledwie pół (jabłko).
12. Czekaliśmy na nią dobre pół (dzień).
13. To lekarstwo należy rozpuścić w pół (szklanka) letniej wody.
14. Do końca marszu pozostało nam tylko pół (kilometr).
15. Proszę o pół (porcja) bigosu.
16. Dlaczego ciągle przerywa mi pan w pół (słowo)?
17. Krople trzeba rozcieńczyć w pół (kieliszek) ciepłej wody.
18. Ukradziono mi prawie pół (tysiąc) euro.
19. Dlaczego wyrzuciłeś do kosza aż pół (świeży chleb)?
20. W katedrze było ponad pół (tysiąc) wiernych.

Ćwiczenie 202

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *pół*.

WZÓR

Chcesz pół mojej kanapki (moja kanapka)?

1. Przed pół (rok) on wrócił z zagranicy.
2. Po pół (godzina) minęły bóle żołądka.
3. Babcia powinna codziennie pić po pół (szklanka) wywaru z ziółek.
4. Pół (beczka) wina wylało się na podłogę.
5. Dodaj do tej zupy pół (szklanka) śmietany.
6. Wyjeżdżam na pół (rok) do stolicy.
7. Moja babcia zmarła przed pół (rok).
8. Od pół (rok) nie mam pracy.
9. Jestem o pół (rok) starszy od niego.
10. Spóźnił się na obiad u babci o pół (godzina).
11. Spotkaliśmy się przed pół (rok).
12. Po pół (tydzień) wreszcie wrócił do domu.
13. Rozmawialiśmy o tym problemie przed dwiema / dwoma i pół (godzina).
14. Wrócił do sił po dwóch / dwu i pół (godzina).

Ćwiczenie 203

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *pół*.

WZÓR

Pół beczki wina wyleje się / wylało się ... (wylać się) na podłogę.

1. Dopiero pół dnia (minąć) od chwili rozpoczęcia tej podróży.
2. Do końca marszu (pozostać) nam tylko pół kilometra.
3. (Przepaść) mi gdzieś pół tysiąca dolarów.
4. W katedrze (być) ponad pół tysiąca wiernych.
5. Pół beczki wina (wyciec) na podłogę.

PÓŁTORA – PÓŁTOREJ

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
półtora	litra wina (D. lp)	wyciekło...
półtoorej	godziny (D. lp)	upłynie / upłynęło...

SKŁADNIA ZDANIA:

Półtora kilograma mięsa jest / będzie / było / byłoby na ladzie.
Półtoorej beczki wina jest / będzie / było / byłoby w piwnicy.

Ćwiczenie 204

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *półtora / półtoorej*.

WZÓR

Do przygotowania bigosu potrzebuję półtora kilograma (kilogram) mięsa.

1. Do kupna tego prezentu brakuje mi jeszcze półtora (tysiąc) złotych.
2. Czekam na ciebie od półtoorej (godzina).
3. Do tego sosu potrzebuję półtoorej (szklanka) mąki.
4. Huragan uspokoił się dopiero po półtoorej (doba).
5. Jadę na wakacje za półtora (tydzień).
6. Jestem syty dopiero po półtoorej (porcja) dobrego bigosu.
7. Kot wrócił do nas dopiero po półtora (tydzień).
8. Kup półtora (kilogram) cukru.
9. Mija półtora (dzień) od ostatniego naszego spotkania.
10. Minęło półtoorej (doba) od chwili rozpoczęcia się tej strasznej wichury.
11. Musisz rozpuścić tę farbę w półtoorej (szklanka) wody.
12. Niczego nie zrobiłem od półtora (tydzień).
13. Nie palę papierosów od półtora (rok).
14. Ostatnio spotkałem się z nim przed półtora (rok).
15. Podczas balu goście opróżnili półtoorej (beczki) piwa.
16. Podpisałem z nim umowę na półtora (rok).
17. Prawie półtoorej (beczka) oleju wyciekło z tego kontenera.
18. Przejechaliśmy tym starym samochodem tylko półtora (kilometr).
19. Przepłynęliśmy zaledwie półtorej (mila).
20. Skoczył półtora (raz) dalej niż ja.

Ćwiczenie 205

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemami *półtora / półtoorej*.

WZÓR

Spóźniliśmy się na to spotkanie o półtorej ... godziny (godzina).

1. Ten pociąg odjeżdża za półtorej (godzina).
2. Ten żebrak ciągle prosi o półtora (złoty).
3. Uspokoiłem się dopiero po półtorej (godzina).
4. Wrócił do domu po półtorej (godzina).
5. Wróciła do domu przed półtorej (godzina).
6. Za półtora (miesiąc) wyjeżdżam za granicę.
7. Zabrakło nam półtora (metr) materiału do uszycia wszystkich zasłon.
8. Zabrakło nam półtorej (minuta) do wygrania tego biegu.
9. Zdenerwowana pacjentka uspokoiła się dopiero po półtorej (dawka) lekarstwa.
10. Zjadłem na obiad półtora (kotlet schabowy).

Ćwiczenie 206

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *półtora / półtorej*.

WZÓR

- (Minać) półtorej doby od chwili rozpoczęcia się tej strasznej wichury.
 Minęło
 1. Półtorej butelki oleju (wyciec) na ziemię.
 2. Do końca marszu (pozostać) nam tylko półtora kilometra.
 3. (Przepaść) mi gdzieś półtora tysiąca funtów.
 4. W cerkwi (być) ponad półtora tysiąca wiernych.
 5. Już półtorej godziny (upłynąć) od momentu rozpoczęcia balu.

WIELE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
wiele	zwierząt (D. lm)	zdechnie / zdechło...
	rzeczy (D. lm)	brakuje / będzie brakowało / brakowało...
	spraw (D. lm)	czeka / będzie czekało / czekało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Wiele problemów jest / będzie / było / byłoby do natychmiastowego rozwiązania.
 Wiele spraw jest / będzie / było / byłoby do załatwienia.
 Wiele kobiet jest / będzie / było / byłoby bez środków do życia.
 Wiele dzieci z trudnych rodzin jest / będzie / było / byłoby w tej szkole.

Ćwiczenie 207

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *wiele*.

WZÓR

Musimy kupić wiele ... jedzenia (jedzenie) przed wyjazdem na piknik.

1. Ciagle jest wiele (rzecz) do zrobienia.
2. Doszliśmy wspólnie do wielu (sprawa) do omówienia. (ważny wniosek).
3. Mam dzisiaj wiele (film) do obejrzenia.
4. Mamy jeszcze wiele (zapasy) na zimę.
5. Mówił żonie o wielu (tajemnica) związanych z jego pracą.
7. Na tym parkingu stoi zawsze wiele (czas) na dyskusje. (samochód).
8. Nie mamy dzisiaj wiele (czas) na dyskusje.
9. Nie mogę się pogodzić z wieloma / wielu jego (pogląd) na życie.
10. Od lat poświęcam się wielu (sprawa).
11. To skomplikowana praca, na wiele (godzina).
12. Wiele (działanie) w wojsku było jeszcze niezakończonych.
13. Wiele (osoba) dało mi do zrozumienia, że mnie nie lubi.
14. Wiele (brudne naczynia) stało na stole.
15. Wiele (kobieta) zrezygnowało z tej pracy.
16. Wiele (zwierzęta) z trudem znosi pobyt w ogrodach zoologicznych.
17. Wspominałam wielu (koleżanka) o jego ciężkiej chorobie.
18. Z tobą zawsze było wiele (kłopot).
19. Ze względu na dodatkowe premie odłożyłem wiele (pieniądze).
20. Zostało jeszcze wiele (godzina) pracy.

Ćwiczenie 208

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym) łączących się z leksemem *wiele*.

WZÓR

Ciągle (być) jest / będzie / było wiele do zrobienia.

1. Wiele brudnych naczyń (leżeć) w zlewozmywaku.
2. Wiele dziewczyn (woleć) wychowywać dzieci samotnie.
3. Wiele kobiet (odejść) z tego zakładu pracy.
4. Wiele osób (dać) mi do zrozumienia, że mnie lubi.
5. Wiele pieniędzy (pójść) na przeprowadzkę.
6. Wiele spraw w pracy (być) jeszcze niezakończonych.
7. Wiele zwierząt nie (znosić) tak ostrego klimatu.
8. Wiele moich koleżanek (odsunąć się) ode mnie.
9. Z chorobą babcią (być) wiele kłopotów.
10. Z tobą zawsze (być) wiele problemów.

WIELU

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik rzeczownik czasownik (orzeczenie)

wielu pracowników (D. lm) czeka / będzie czekało / czekało...
posłów (D. lm) opuszcza / będzie opuszczać / opuszczało...

SKŁADNIA ZDANIA:

Wielu kandydatów jest / będzie / było / byłoby w poczekalni.

Ćwiczenie 209

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z leksemem *wielu*.

WZÓR

Mam wielu dobrych kolegów (dobry kolega) w pracy.

1. Ona zawsze podobała się wielu (ludzie).
2. Mamy wielu (chętny) do pracy w zespole.
3. Wielu (fan) przyszło na spotkanie z tym piosenkarzem.
4. Wielu (uczeń) nie daje sobie rady w szkole.
5. Lubił rozmawiać z wieloma / wielu (ludzie).
6. Wielu (przyjaciel) wiedziało o jego kłopotach w życiu rodzinnym.
7. Wielu (znajomy) przyszło pożegnać go przed wyjazdem.
8. O wielu (pracownik) nie można powiedzieć tyle dobrego, co o nim.
9. Z wieloma / wielu (wpływowy polityk) miał bezpośredni kontakt.
10. Zdażyłem się porozumieć z wieloma / wielu (klient).
11. Wielu (naiwny) dało się nabrać temu oszustomi.
12. Teraz wielu (Polak) jeździ na wycieczki zagraniczne.
13. Wielu (biedni ludzie) nie ma niczego do jedzenia.
14. Widzę tutaj wielu świetnie grających w piłkę (chłopiec).
15. Rozmawiałem dzisiaj z wieloma / wielu (kandydat) na studia wieczorowe.
16. Wielu (mój kolega) nie otrzymało promocji do następnej klasy.
17. Wielu (robotnik) chodzi pieszo do pracy.
18. Wielu (mój znajomy) zachwyca się tą piosenkarką.
19. Wielu (nieuważny kierowca) zginęło na tej drodze śmierci.
20. Wielu (polityk) musiało odejść z rządu.

Ćwiczenie 210

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę czasowników (w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym) łączących się z leksemem *wielu*.

WZÓR

Wielu fanów (przyjść) przyjdzie / przyszło na spotkanie z tym piosenkarzem.

1. Teraz wielu Polaków (wyjeżdżać) na wycieczki zagraniczne.
2. Wielu biednych ludzi nie (mieć) niczego do jedzenia.
3. Wielu ludzi (chodzić) pieszo do pracy.
4. Wielu ludzi (dać się) nabrać temu oszustowi.
5. Wielu moich kolegów nie (otrzymać) premii w tym miesiącu.
6. Wielu moich znajomych (zachwycać się) tym politykiem.
7. Wielu przyjaciół (wiedzieć) o jego kłopotach w życiu rodzinnym.
8. Wielu uczniów nie (dawać) sobie rady w szkole.
9. Wielu znajomych (przyjechać) pożegnać go przed wyjazdem.
10. Wielu żołnierzy (zginąć) na polu walki.

LICZEBNIKI GŁÓWNE WIELOWYRAZOWE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

liczebnik	rzeczownik	czasownik (orzeczenie)
pięćset	widzów (D. lm)	interesuje się / będzie się interesowało / interesowało się

Ćwiczenie 211

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami głównymi wielowyrzowymi.

WZÓR

Proszę odjąć od tysiąca dwustu trzydziestu pięciu złotych opłatę skarbową w wysokości 15 złotych i otrzyma pan kwotę przeznaczoną do wypłaty.

1. Do konkursu przystąpiło tysiąc trzysta sześćdziesiąt osiem (osoba).
2. Naszą stronę internetową odwiedziło już ponad tysiąc pięćset (użytkownik).
3. Badaniami nad rakiem zajmuje się w Polsce pięćset pięćdziesięciu ośmiu (naukowiec).
4. W ciągu roku na różnych konferencjach wystąpiło trzystu pięćdziesięciu czterech (pracownik naukowy) polskich uniwersytetów.
5. W ciągu całego roku komisja dyskutowała o tysiąc / tysiącu dwustu sześćdziesięciu ośmiu (student) wydziału.
6. Zespół kilkunastu osób opiekuje się pięcioma tysiącami (ptak).
7. Pracownicy organizacji charytatywnej rozdali paczki pięćdziesięciu czterem (bezrobotny).
8. Zasiłki socjalne zostały już przyznane trzystu dwudziestu ośmiu (mieszkaniec) regionu.
9. Obiecano wszystkim trzem tysiącom pięćset pięćdziesięciu pięciu (pracownik) wypłacenie zaległych pensji.

10. Ta spółdzielnia zarządza dwoma tysiącami osiemdziesięciu (mieszkanie) na naszym osiedlu.
11. To wydarzenie miało miejsce przed tysiącem dziewięćset / dziewięćset dziewięćdziesiątoma czterema (rok).
12. Pierwsze wstrząsy wulkanu dały o sobie znać przed dziewięćdziesiątoma dziewięćdziesiątoma (lata).
13. Zbiory muzealne liczyły tysiąc pięćdziesiąt (cenny eksponat).
14. Dwa tysiące pięćset (obraz) wisiało w tej galerii.
15. Od stu pięćdziesięciu czterech (rok) nie było w tym rejonie tak wielkiej powodzi.

Ćwiczenie 212

W miejsce kropkę prosię wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z liczebnikami głównymi wielowyrzowymi.

WZÓR

Lubię chodzić do sklepów z tysiącem jeden **drobiazgów** (drobiazg).

1. Na wystawie leżało sto jeden (książka).
2. Nie możesz w tym samym czasie zastanawiać się nad dwudziestu jeden (sprawa).
3. Uwielbiam czytać zbiór bajek z tytułowany *Tysiąc i jedna* (noc).
4. W ciągu tygodnia w fabryce brak było czterdziestu jeden (tkaczka).
5. W naszym instytucie pracuje trzydziestu jeden (profesor).
6. W tym tekście znalazłem czterdziści jeden (błąd).
7. Wczoraj rozbił się samolot ze stu dwudziestoma jeden (pasażer).
8. Zgromadziłem już trzydziści jeden (mongolski znaczek).
9. Jutro rozdajemy świadectwa szkolne dwudziestu jeden (uczeń).
10. Godzinami przyglądał się stu trzydziestu jeden (najcenniejszy obraz) zgromadzonym w ciągu dwóch lat.

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

Krótkie przypomnienie zasad składni:

a. **zaimek osobowy / rzeczownik**

zaimek osobowy / rzeczownik

On był zawsze *pierwszy* na mecie.

Oni byli *pierwsi* na mecie.

One były *pierwsze* na mecie.

Ona była zawsze *druga* na mecie.

liczebnik porządkowy

pierwszy

pierwsi

pierwsze

druga

To dziecko było zawsze siedemnaście na mecie.
To jest setna seria tego modelu samochodu.
Sprzedano tysięczny egzemplarz książki.
Miał milionowy majątek.

siedemnaście
setna
tysięczny
milionowy

b. podawanie dat

liczebnik porządkowy

Mamy rok tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąty dziewiąty.

Odwiedziliśmy ich w roku dwutysięcznym.

Odwiedzimy was w roku dwa tysiące ósmym.

To państwo uzyskało niepodległość w tysiąc pięćset szóstym roku.

Mój ojciec urodził się w tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym piątym roku.

c. określenie dnia miesiąca

liczebnik porządkowy

Przyjechalśmy pierwszego stycznia.

Dziś jest ósmy kwiecień.

Ćwiczenie 213

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę rzeczowników, przymiotników lub zaimeków osobowych łączących się z liczebnikiem porządkowym.

WZÓR

Idziemy do kina na pierwszy seans (seans).

1. Wysyłam trzeciego (syn) na studia prawnicze.
2. Bilety są tańsze w wagonach drugiej (klasa).
3. Co trzeci (Polak) żyje w biedzie.
4. Czwartą (kandydat) czeka przed gabinetem szefa.
5. Dałam mojej mamie pierwsze uczucie zarobione (pieniądze).
6. Dlaczego jedni (człowiek) dokuczają innym ludziom?
7. Dzisiaj na drugie (danie) będzie wspaniała ryba.
8. Jem dzisiaj dopiero pierwszego (hamburger).
9. Jestem tutaj dopiero pierwszy (dzień).
10. Jutro rozpoczyna się trzydziesty (wyscig) pokoju.
11. Kraków to prawie milionowe (miasto).
12. Lubił podróżować w wagonach pierwszej (klasa).
13. Lubilem czytać książki o pierwszych (podróżnik).
14. Mam już pierwszych (klient) na tę wycieczkę.
15. Mieszkam na ósmym (piętro) w dziesięciopiętrowym bloku.
16. Mieszkamy na pierwszym (osiedle) domków jednorodzinnych.
17. Milionowy (obywatel) miasta otrzymał w prezencie mieszkanie.
18. Moi rodzice obchodzą pięćdziesiątą (rocznica) pożycia małżeńskiego.

19. Mój synek chodzi już do pierwszej (klasa).
20. Mówię to samo już drugiej (osoba).
21. Naczynia są w drugiej (szuflada) na lewo.
22. Napisał coś o sobie dopiero w trzecim (list).
23. Nasi zawodnicy zdobyli w tych mistrzostwach dopiero czwarte (miejsce).
24. Nie lubię pierwszego (dzień) tygodnia.
25. Niewłaściwe zarządzanie doprowadziło to przedsiębiorstwo do milionowych (strata).
26. Oglądam już piąty (odcinek) tego serialu.
27. On ma już trzeciego (pies) w tym roku.
28. Ona zawsze mówi źle o swoim pierwszym (mąż).
29. Pałę dzisiaj dopiero pierwszego (papieros).
30. Pierwszą (moja książka) opublikowałem dwa lata temu.
31. Pierwsza (wplata) do banku wynosi dwa tysiące dolarów.
32. Pierwsze (chwila) z tobą były niezapomniane.
33. Pierwsze (objawy) tej choroby są niewidoczne gołym okiem.
34. Pierwsze (spotkania) są zawsze niepokojące.
35. Pierwszego (papieros) zapaliłem, kiedy miałem dwadzieścia lat.
36. Pierwszym (nasze dziecko) był chłopiec.
37. Piszę referat o pierwszych (wyprawa) kosmonautów na Księżyc.
38. Poznam jutro pierwszego (sekretarz) ambasady.
39. Proszę o dwa pierwsze (miejsce) na pociąg ekspresowy.
40. Przed drugim (skrzyżowanie) znajduje się ten bank.
41. Przedstawiam ci moją pierwszą (dziewczyna).
42. Przeprowadziliśmy z nim pierwszą (ważna rozmowa).
43. Przez pierwsze (dzień) za granicą czułem się zagubiony.
44. Rozmawiałem z twoją pierwszą (żona).
45. Setnej (osoba) odpowiadam na to samo pytanie.
46. Śpiemy tutaj dopiero pierwszą (noc).
47. Spotykamy się zawsze w pierwszy (wtorek) miesiąca.
48. Sprawy wizowe załatwiamy w piątym (okienko) na lewo.
49. To już tysięczny / tysięczny (pacjent) z objawami tej nieuleczalnej choroby.
50. To już dziesiąty (rok) naszej działalności.
51. To już ich szóste (dziecko) w rodzinie.
52. To już jest setny (klient) zarażony tą chorobą.
53. W pierwszych (rok) po wojnie Europa była wyniszczona i biedna.
54. Widzę na niej już drugą (sukienka) w ciągu dnia.
55. Wydam na książki pierwszego zarobionego (dolar).
56. Wyprodukowaliśmy tysięczny / tysięczny (samochód) z tej serii.
57. Za miesiąc będziemy obchodzić setną (rocznica) działalności naszej firmy.
58. Zajął się dopiero dwudziestą (pozycja).
59. Zbliża się pierwsza (rocznica) naszego ślubu.
60. Zwyciężyliśmy dopiero w trzeciej (próba).

Ćwiczenie 214

PODAWANIE DAT

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikiem porządkowym.

WZÓR

Mój ojciec urodził się w tysiąc dziewięćset trzydziestym ósmym roku (rok).

1. Druga wojna światowa została zakończona w tysiąc dziewięćset czterdziestym piątym (rok).
2. Mój paszport jest ważny do dwa tysiące piętnastego (rok).
3. Polska przyjęła chrześcijaństwo w dziewięćset sześćdziesiątym szóstym (rok).
4. Ameryka została odkryta przez Kolumba w piętnastym (wiek).
5. Zawarłem umowę o dzierżawę lokalu do dwa tysiące dwudziestego (rok).

Ćwiczenie 215

OKREŚLENIE DNI MIESIĄCA

W miejsce kropek proszę wstawić właściwą formę wyrazu / wyrazów łączących się z li-
czebnikiem porządkowym.

WZÓR

Dzisiaj jest piąty (październik).

1. Będę u was od pierwszego do dziesiątego (marzec).
2. Imieniny mojej mamy są dwudziestego (maj).
3. Jedziemy na wycieczkę pierwszego (styczeń).
4. Już jest trzydziesty (czerwiec)?!
5. Koncerty zaczynają się od siódmego (listopad).
6. Mam urlop od pierwszego do dwudziestego (czerwiec).
7. Na urlop wyjeżdżamy w drugiej połowie (lipiec).
8. Nad morze wyjeżdżamy w pierwszej połowie (czerwiec).
9. Oddam ci pieniądze dopiero po piętnastym (sierpień).
10. Pierwszego (wrzesień) rozpoczęła się II wojna światowa.
11. Pierwszy (luty) przypada w tym roku w niedzielę.
12. Przyjeździemy do babci dopiero siedemnastego (maj).
13. Rok akademicki zaczyna się pierwszego (październik).
14. Spotkamy się koło drugiego (luty).
15. Spotkamy się między pierwszym a dziesiątym (grudzień).
16. Spotkamy się przed pierwszym (grudzień).
17. Tydzień temu mieliśmy pierwszy (czerwiec).
18. Wczoraj był siódmy (marzec).
19. Za dwa dni będzie trzydziesty (lipiec).
20. Zadzwoń do ciebie po pierwszym (luty).

LICZEBNIKI W TEKSTACH ORAZ ĆWICZENIA FRAZEOLÓGICZNE

numer 216–231

Ćwiczenie 216

W miejsce kropek proszę wstawić właściwe formy liczebników lub wyrazów im towarzyszących.

WZÓR

Znakomita przystawka dla paru zaproszonych gości (zaproszony gość)

Przystawki z oliwkami

OLIWKI SMAZONE W SOJOWEJ PANIERCE

Składniki:

..... (30) (dekagram) marynowanych i drylowanych
oliwek zielonych
..... (1) (szklanka) mąki białej
(pół) (szklanka) mąki sojowej
..... (2) (łyżeczka) proszku do pieczenia
kilka (ziarnko) pieprzu
kilka (mała cebula)
parę (kapar)
oliwa z oliwek do smażenia

Obydwie (mąka), proszek do pieczenia, (1) łyżeczkę soli i przyprawy wymieszaj w wysokim naczyniu. Stopniowo, dolewając około (2) szklanek zimnej wody, miksuj składniki na gładkie ciasto o konsystencji ciasta naleśnikowego. Powinno to trwać parę (minuta). Im lepiej ubijesz, tym bardziej chrupkie ciasto po usmażeniu. W rondlu o grubym dnie rozgrzej oliwę. Oliwa powinna sięgać do pół (rondel). Wrzucaj po trzy (oliwka) do ciasta, wybieraj je wszystkie ręką, pozwól ocieknąć nadmiarowi ciasta i wrzucaj po (1) do nagrzanego oleju. Powstały w ten sposób placuszek smaź z obu (strona) do brązowo-złotego koloru. Możesz kilka (placuszek) smażyć jednocześnie. Uważaj jednak, aby się nie pokleily w czasie smażenia. Wykładaj smażone oliwki na papierowe ręczniki, żeby wchłonęły nadmiar tłuszczu. Podawaj natychmiast do zjedzenia. Te przystawkę możesz serwować kilku (osoba).

Dodatek do *Gazety Wyborczej* z 26 czerwca 2003

Ćwiczenie 217

W miejsce kropek proszę wpisać właściwe formy liczebników zaznaczonych kursywą.

WZÓR

AUSTRIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
<i>8 mln 159 tys.</i>	<i>25 tys. 831 euro</i>	od <i>1995</i>
osiem milionów	dwadzieścia pięć tysięcy	tysiąc dziewięćset
sto pięćdziesiąt	osiemset-trzydzieści jeden	dziewięćdziesiątego
dziewięć tysięcy	piątego
.....

NIEKTÓRE KRAJE CZŁONKOWSKIE UNII EUROPEJSKIEJ

1. BELGIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
<i>10 mln 346 tys.</i>	<i>24 tys. 285 euro</i>	od <i>1951</i>
.....
.....
.....
.....

2. DANIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
<i>5 mln 388 tys.</i>	<i>26 tys. 803 euro</i>	od <i>1973</i>
.....
.....
.....
.....

3. FINLANDIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
<i>5 mln 207 tys.</i>	<i>23 tys. 498 euro</i>	od <i>1995</i>
.....
.....
.....
.....

4. FRANCJA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
<i>59 mln 637 tys.</i>	<i>22 tys. 853 euro</i>	od <i>1951</i>
.....
.....
.....
.....

5. IRLANDIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
3 mln 931 tys.	26 tys. 300 euro	od 1973
.....
.....
.....
.....
.....

6. NIEMCY

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo założycielskie
82 mln 555 tys.	24 tys. 530 euro	od 1951
.....
.....
.....
.....
.....

7. ESTONIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
1 mln 355 tys.	9 tys. 630 euro	od 1.05.2004
.....
.....
.....
.....
.....

8. POLSKA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
38 mln 609 tys.	8 tys. 783 euro	od 1.05.2004
.....
.....
.....
.....
.....

9. SŁOWENIA

liczba mieszkańców	PKB na głowę mieszkańca	państwo członkowskie
1 mln 996 tys.	15 tys. 183 euro	od 1 maja 2004
.....
.....
.....
.....
.....

10. TURCJA

liczba mieszkańców PKB na głowę mieszkańca państwo kandydujące
67 mln 803 tys. 5 tys. 714 euro –

.....
.....
.....
.....
.....

Tak dla Polski – broszura z maja 2003 roku

Ćwiczenie 218

W miejsce kropek proszę wstawić właściwe formy liczebników.

WZÓR

Ten tekst został opublikowany w dwa tysiące trzecim (2003) roku.

KU ZJEDNOCZONEJ EUROPIE

Unia Europejska powstała w wyniku procesu rozpoczętego w
..... (1951) roku przez sześć (państwo)
– Francję, Niemcy, Włochy, Belgię, Holandię i Luksemburg, które najpierw utworzyły
Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Jej głównym celem była odbudowa gospodarcza
powojennej Europy oraz zapewnienie pokoju i dobrobytu na kontynencie. W
..... (1957) roku kraje te powołały
na mocy Traktatu Rzymskiego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w ramach której
stopniowo tworzono jednolity rynek (...). Do Wspólnoty przystąpiło potem jeszcze
..... (9) krajów. Obecna nazwa – Unia Europejska – została wprowadzona
w (1991) roku na mocy
Traktatu z Maastricht, w którym ustalono także kryteria i kalendarium tworzenia unii
walutowej. Dotychczas przystąpiło do niej (12) spośród (2002)
roku waluty narodowe zastąpiono w nich wspólnym pieniądzem – euro.

Tak dla Polski – broszura z maja 2003 roku

Ćwiczenie 219

W miejsce kropek proszę wstawić właściwe formy liczebników lub wyrazów im towarzyszących.

WZÓR

Rachmistrze spisali ponad dwanaście (12) milionów mieszkańców.

NAJCIEKAWSZE POLSKIE PROCENTY W ZAOKRĄGLENIU

- Przybyło prawie 300 (tysiąc) kobiet i 50 tysięcy. (kobieta);
(mężczyzna). Na (100) mężczyzn przypada 106 (kobieta);

- Liczba dzieci i młodzieży do (15) roku życia spadła od (3) miliony. Osób w tak zwanym wieku produkcyjnym (przybyć) o około (2) milionów;
- Jest około (6) milionów osób niepełnosprawnych – aż o (2) miliony więcej niż w (1988) roku;
- 96 procent (mieszkaniec) Polski tutaj się urodziło. A jak nie w Polsce, to na Ukrainie, Białorusi i w Niemczech;
- 98 procent mieszkańców Polski rozmawia w domu po polsku, reszta w (język), gwarach i dialektach; (87)
- Jest około (4) milionów bezrobotnych, a stopa bezrobocia wyniosła ponad (21) procent;
- Najwięcej bezrobotnych to osoby w wieku od (15) do (24) lat;
- Spośród pracujących Polaków najwięcej jest pracowników najemnych, bo aż (73) procent.

Gazeta Wyborcza, nr 149 z dnia 17 czerwca 2003

Ćwiczenie 220

W miejsce kropek proszę wstawić właściwe formy wyrazów łączących się z liczebnikami.

WZÓR

Do czterystu sześćdziesięciu złotych (złoty) wzrosnie od nowego roku akademickiego miesięczna rata kredytu udzielonego studentom.

STUDIA Z RATA

W kończącym się roku szkolnym na taki sposób finansowania studiów zdecydowało się ponad dwadzieścia trzy (tysiąc) (zak). Program studenckich kredytów i pożyczek wystartował w 1998 roku. Mogą się o nie starać w kilku (bank) studenci dzienni, zaoczeni i wieczorowi. Warunek – nie skończyli dwudziestu pięciu (rok). Także dochód w rodzinie studenta nie może przekraczać kwoty tysiąca stu pięćdziesięciu (złoty). Kredyt można otrzymywać najwyżej przez dwanaście (semestr). Ministerstwo Edukacji przygotowało raport ze statystyką podsumowującą program kredytów i pożyczek studenckich. W ostatnich pięciu (rok) z kredytu skorzystało prawie dwieście tysięcy (student). W ostatnim roku akademickim banki pozytywnie rozpatrzyły wnioski dwudziestu trzech tysięcy (student).

Gazeta Wyborcza, nr 144 z 23 czerwca 2003

Ćwiczenie 221

W miejsce kropek proszę wstawić właściwe formy liczebników.

WZÓR

O (18) procent przestępstw więcej w ostatnich latach odnotowały kroniki sądowe.

ZBIOROWY KONTERFEKT DEWIANTA

Doktor Maria Gordon z oddziału psychiatrii sądowej Szpitala Aresztu Śledczego w Warszawie poddała wnikliwej analizie materiał badawczy dotyczący (83) sprawców przestępstw na tle seksualnym, których obserwowano tam w latach (1992) (1996).

Zarzucono im dokonanie (112) przestępstw, z czego (55) zgwałceń, (22) gwałtów zbiorowych lub ze szczególnym okrucieństwem, (8) aktów kazirodztwa, (26) przypadków pedofilii i (2) przypadków ekshibicjonizmu. W (4) przypadkach zarzut zgwałcenia powiązany był z podejrzeniem o zabójstwo. Ofiarami przestępstw było (28) niewinnych dziewczynek i (9) chłopców oraz (48) kobiet, z czego (9) liczyło sobie ponad (70) lat.

Podejrzani byli generalnie ludźmi w sile wieku. Jedynie (4) miało powyżej (50) lat. Charakteryzowali się niskim poziomem wykształcenia i przygotowania zawodowego. (14) nie ukończyło szkoły podstawowej. Jedynie (5) miało średnie wykształcenie i (1) wyższe. (38) nie miało żadnego zawodu, a (13) było ledwie przyuczonych do zawodu. Tylko (27) osób miało stałe zatrudnienie i tyle samo partnerki życiowe. Jednak jedynie w (4) przypadkach związku te określane były jako satysfakcjonujące. (32) badanych miało deficyty intelektualne, z czego (8) było lekko upośledzonych umysłowo. U (13) osadzonych poziom intelektualny określono jako wyższy niż przeciętny, a u (2) jako wysoki. W wyniku obserwacji u (83) badanych psychiatrzy rozpoznali (114) nieprawidłowości o różnej etiologii. W przypadku (3) uwięzionych, lekarze wystąpili do sądów z wnioskami o uznanie ich za niepoczytalnych, a tym samym, wolnych od winy. W (16) przypadkach wnoszono o uznanie ograniczonej poczytalności. U (46) tymczasowo aresztowanych psychiatrzy podejrzewali zaburzenia czynności seksualnych.

Znamienne jest, że tylko (3) na każdym (10) podejrzanych przyznawało się do dokonania przestępstwa, zaś jedynie (3) w całej grupie badanej ujawniło poczucie winy w związku ze skrzywdzeniem ofiary. Co (3) badany ujawnił poczucie krzywdy związane z niestusznym, jego zdaniem, oskarżaniem go o przestępstwo. Tylko (6) osadzonych uznało, że są osobami zaburzonymi w sferze funkcjonowania seksualnego i zgłaszało potrzebę poddania się leczeniu.

Ćwiczenie 222

W miejsce kropek wstawić właściwe formy liczebników, czasowników bądź innych wyrazów znajdujących się w nawiasie.

WZÓR

Setki osób wykluczonych (osoba wykluczona) z rynku pracy żyje / żyją w skrajnej nędzy.

ZYJĄ W SKRAJNEJ NĘDZY

Coraz więcej Polaków nie ma co jeść. W ubiegłym roku prawie cztery miliony naszych rodaków (żyć) w skrajnej nędzy, czyli poniżej lub na poziomie ustalonego przez Główny Urząd Statystyczny minimum egzystencji. Rok temu statystyki wskazywały na 3 (milion), a w (1997) na (2) miliony. Oznacza to, że w ciągu (5) lat liczba najbiedniejszych się podwoiła. Aby lepiej sobie wyobrazić rozmiar dramatu, warto wiedzieć, że 4 miliony (osoba) mieszka w sumie w (5) największych miastach Polski: Warszawie, Krakowie, Łodzi, Wrocławiu i Poznaniu. Ubóstwem zagrożone są prawie wszystkie osoby wykluczone z rynku pracy na skutek bezrobocia. Jak wynika z raportu GUS, w (2002) roku skrajne ubóstwo dotykało co (4) rodzinę, w której przynajmniej (1) osoba była bez pracy. W rodzinach, w których wszyscy dorośli mieli pracę, ubóstwo występowało znacznie rzadziej – dotykało co (12) rodzinę. W ubiegłym roku wśród osób liczących co najmniej sześćdziesiąt pięć (rok) co trzynasta (osoba) żyła w skrajnym ubóstwie.

Dziennik Polski, nr 133 z 9 czerwca 2003

Ćwiczenie 223

W miejsce kropek wstawić właściwe formy liczebników, czasowników bądź innych wyrazów znajdujących się w nawiasie.

WZÓR

Wielu kandydatów ... (kandydat) walczy o jedno miejsce na najbardziej obleganych kierunkach w krakowskich uczelniach.

PSYCHOLOGIEM LUB AKTOREM BYĆ

Większość krakowskich szkół wyższych zakończyła już lub kończy w tym tygodniu przyjmowanie podań od kandydatów na studia dzienne w roku akademickim (2003 / 2004). Najwcześniej – pod koniec maja lub na początku czerwca tego roku – przyjmowanie dokumentów zakończyły uczelnie artystyczne. O sto dziewiętnaście (miejsce) w Akademii Sztuk Pięknych będzie walczyć (616) kandydatów. Najwięcej chętnych – prawie osiem (osoba) na (jeden) miejsce – będzie zdawać na Wydział Grafiki. Prawie (7) kandydatów (starać się) o jeden indeks Wydziału Malarstwa, ponad (5) osób – o indeks Wydziału Architektury Wnętrz. Na Wydziałach

Rzeźby oraz Konserwacji i Restauracji zabytków o jeden indeks
(ubiegać się) ponad (2) kandydatów.

Jak co roku obalenie przeżywa Wydział Aktorski w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, gdzie dzisiaj kończy się pierwsza eliminacja kandydatów. O trzydzieści (miejsce) (walczyć) tam aż sześćset sześćdziesiąt osób.

Uniwersytet Jagielloński zakończył przyjmowanie podań w ubiegły piątek. Dział Nauczania podaje, że prawdopodobnie najwięcej osób – (25) na jedno miejsce – wybrało w tym roku psychologię. Ze wstępnych danych wynika, że dużą popularnością cieszy się także anglistyka – (14) osób na jedno miejsce.

Dziennik Polski, nr 139 z 16 czerwca 2003

Ćwiczenie 224

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów.

WZÓR

Dawało zero zera lekcje charakteru.

1. Po tym strasznym wypadku był nogą na tamtym świecie.
2. Kraków jest z najbardziej odwiedzanych przez turystów miast w Polsce.
3. Na to spotkanie stawili się wszyscy jak mąż.
4. Tutaj w sezonie zimowym można policzyć turystów na palcach ręki.
5. Produkowali swoje wyroby na kopyto.
6. Od lat mieszkaliśmy z całą rodziną pod dachem.
7. Słuchał uchem, a drugim wypuszczał.
8. Po tej rozmowie postawiłem wszystko na kartę.
9. Nie ukrywam, że chciałem tym razem upiec dwie pieczenie na ogniu.
10. Nie ukrywam, że wzięłam moją przyszłą żonę w koszuli.

Ćwiczenie 225

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. Wojska nieprzyjaciela zajęły to miasto bez wystrzału.
2. Po rozwodzie stracił wszystko i w konsekwencji został w koszuli.
3. Ta ulica znajduje się kroki stąd.
4. Nie jest łatwo trzymać sroki za ogon w tej samej pracy.
5. Ten człowiek ma lewe ręce do wszystkiego.
6. To posłuszny chłopiec. Nie musi się go razy prosić.
7. Podczas przesłuchania policja wzięła mnie w ognie.
8. Z złego wybrał wyjazd do Mongolii.
9. Podczas każdej dyskusji dzielił włos na
10. W tym meczu położyliśmy drużynę przeciwnika na łopatkii.

Ćwiczenie 226

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. Jeśli chodzi o mnie, podpisuję się pod tą propozycją rękami.
2. Królestwo Sycylii powstało na początku XIX wieku.
3. Nie miał nic do powiedzenia, więc mówił coś trzy po
4. Ze strachu nie umiałem sklecić słów.
5. Ten chłopiec nie umie nawet zliczyć do
6. Uwielbiał wtykać swoje gorsze podczas każdej dyskusji.
7. Wreszcie mam swoje własne kółka.
8. Marzę o tym, aby mieć swoje własne ściany.
9. Był to polityk kuty na nogi.
10. Całą tę nieudaną ekipę leniwych pracowników należy rozgonić na
wiatry.

Ćwiczenie 227

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. Zawsze spadasz jak kot na łapy.
2. Przeżywał śmierć swojej żony samotnie, w ścianach.
3. Porozmawialiśmy z nim na osobności, w oczu.
4. Po klótni wygoniła męża pijaka z domu na wiatry.
5. To muzeum jest od lat zamknięte na spusty.
6. Zachowuje się, jakby do nie umiał zliczyć.
7. Powiedziałeś to tym razem ni w ni w dziewięć.
8. Ten profesor znalazł gramatykę jak własne palców.
9. Dlaczego zawsze pan chce załatwiać swoje sprawy za pięć
10. Przyjadę do was na procent w następnym miesiącu.

Ćwiczenie 228

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. Bardzo lubię odwiedzać sklepy z tysiącem drobiazgów.
2. Straty tego przedsiębiorstwa dochodzą już euro.
3. Niektóre firmy obracają dolarów.
4. Już po raz drugi żenił się z
5. wody upłynię, zanim to zrozumiesz.
6. Ten rozwód kosztował mnie zdrowia.
7. Zawsze ma do gadania.
8. Tym razem powiedział pan za
9. W swoim długim życiu przeszedłem już
10. Na tym przyjęciu było jedzenia dusza zapragnie.

Ćwiczenie 229

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. Zarabiam niewiele, zaledwie
2. Kupiłem ten samochód za
3. Lubił przerywać innym w
4. Kupiliśmy ten dom za
5. Dlaczego w swej pracy naukowej chce się pan zatrzymać w
6. Te czynności mogę wykonać w
7. Po długiej podróży wyglądali jak
8. Codziennie kupujemy artykuły
9. W komisji sejmowej ten poseł gra zawsze
10. Na

Ćwiczenie 230

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. To była kobieta już nie
2. Pokochałem ją od
3. Nasze wyroby są zawsze wyrobami
4. Po kilku minutach rozmowy przełamali
5. W działalności reklamowej stawiała
6. Mamy te ważne informacje z
7. Ta zupa jest tak pyszna, że zjadłbym
8. On już nie żyje, Od dwóch lat jest na
9. Zawsze zaliczono mnie do obywateli
10. Ciągłe wyrzucają go

Ćwiczenie 231

W miejsce kropek proszę wstawić jeden z liczebników od zera do miliona wchodzących w skład połączeń wyrazowych lub frazeologizmów. Wzór jak w ćwiczeniu 224.

1. To nie są pewne informacje, bowiem pochodzą z
2. Mój syn został na
3. Zachowuje się jakby brak mu było
4. Zawsze traktowano mnie jak
5. Po spotkaniu z narzeczonym była w
6. Zmuszał nas do pracy i wyciskał z nas
7. Ta modelka to
8. To mój daleki krewny,
9. To dziecko kosztuje mnie
10. Gdzie

KLUCZ DO ĆWICZEŃ

ĆWICZENIA WDRAŻAJĄCE W SEKRETY ODMIANY LICZEBNIKÓW numer 1-128

ĆWICZENIE 1

1. jeden
2. jeden
3. jedna
4. jeden
5. jedno
6. jeden
7. jeden
8. jeden
9. jeden
10. jedną

ĆWICZENIE 2

1. jednego
2. jedną
3. jednym
4. jednego
5. jednego
6. jednego
7. jeden
8. Jedno
9. jednym
10. jednego

ĆWICZENIE 3

1. Jedna
2. Jeden
3. Jeden
4. Jedna
5. Jedno
6. jedne
7. jeden
8. jedno
9. jedną
10. Jeden

ĆWICZENIE 4

1. jeden
2. jedną
3. jedna
4. Jedna
5. jeden
6. jedno
7. jedno

8. jednego
9. jednego
10. jeden

ĆWICZENIE 5

1. Jednemu
2. jedną
3. jednego
4. jednemu
5. jedna
6. jedną
7. jednej
8. jednemu
9. jednym
10. jedną

ĆWICZENIE 6

1. Jedna
2. Jedno
3. Jeden
4. Jeden
5. Jedno
6. Jeden
7. Jeden
8. Jedna
9. Jedna
10. Jeden

ĆWICZENIE 7

1. jednymi
2. jednych
3. jednymi
4. jedne
5. jedni
6. Jedni
7. jednych
8. jednych
9. jedne
10. Jednych

ĆWICZENIE 8

1. jedne
2. jedne
3. Jedni

4. Jedni
5. Jedne
6. jednymi
7. Jedni
8. Jedne
9. jednych
10. Jedni

ĆWICZENIE 9

1. jeden
2. Jedna
3. jedną
4. jeden
5. jeden
6. jednym
7. jedną
8. jednym
9. jednym
10. jednym

ĆWICZENIE 10

1. jedna
2. jedno
3. jeden
4. jedna
5. jedna
6. jedno
7. jedno
8. jedni
9. jedni
10. jedna

ĆWICZENIE 11

1. jeden
2. jeden
3. jeden
4. jeden
5. jeden
6. jeden
7. jeden
8. jeden
9. jeden
10. jedna

ĆWICZENIE 12

1. dwóch / dwu
2. dwom / dwu
3. dwóch / dwu
4. dwoma
5. dwóch / dwu
6. dwóch / dwu
7. dwa
8. dwa
9. dwa
10. dwa

ĆWICZENIE 13

1. dwa
2. dwa
3. dwa
4. dwa
5. Dwa
6. dwa
7. dwóch / dwu
8. dwa
9. dwa
10. Dwa

ĆWICZENIE 14

1. dwóch / dwu
2. Dwa
3. Dwa
4. dwóch / dwu
5. dwoma
6. dwa
7. dwóch / dwu
8. Dwa
9. dwa
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 15

1. dwa
2. dwa
3. dwa
4. dwa
5. dwa
6. dwóch / dwu
7. dwóch / dwu
8. dwóch / dwu
9. dwa
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 16

1. dwoma / dwiema
2. dwie
3. dwom / dwu

4. dwie
5. dwoma / dwiema
6. dwóch / dwu
7. dwoma / dwiema
8. Dwie
9. dwie
10. dwie

ĆWICZENIE 17

1. dwie
2. dwie
3. dwie
4. dwoma / dwiema
5. dwóch / dwu
6. dwóch / dwu
7. dwie
8. dwoma / dwiema
9. dwom / dwu
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 18

1. dwóch / dwu
2. dwóch / dwu
3. Dwie
4. Dwie
5. Dwie
6. dwom / dwu
7. dwie
8. dwóch / dwu
9. Dwie
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 19

1. dwaj
2. dwóch / dwu
3. dwoma
4. dwaj
5. dwom / dwu / dwóm
6. Dwaj
7. Dwaj
8. Dwaj
9. Dwaj
10. dwaj

ĆWICZENIE 20

1. dwoma
2. dwóch / dwu
3. dwóch / dwu
4. dwóch / dwu
5. dwom / dwu / dwóm
6. dwaj
7. Dwaj

8. dwoma
9. Dwaj
10. Dwaj

ĆWICZENIE 21

1. dwóch / dwu
2. dwóch / dwu
3. dwóch
4. Dwóch / Dwu
5. Dwóch / Dwu
6. dwóch / dwu
7. Dwóch / Dwu
8. Dwóch / Dwu
9. Dwóch / Dwu
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 22

1. dwóch / dwu
2. dwóch / dwu
3. dwóch / dwu
4. Dwóch / Dwu
5. Dwóch / Dwu
6. dwóch / dwu
7. Dwóch / Dwu
8. dwóch / dwu
9. Dwóch / Dwu
10. dwóch / dwu

ĆWICZENIE 23

1. Dwoje
2. Dwoje
3. troje
4. Dwoje
5. Czworó
6. dwoje
7. pięciorgu
8. czworgu
9. dwojgu
10. czworgu

ĆWICZENIE 24

1. Pięcioro
2. Troje
3. Dwoje
4. Czworó
5. Sześcioro
6. Dwoje
7. troje
8. Czworó
9. Troje
10. trojga

ĆWICZENIE 25

1. dwoje
2. Czwororo
3. dwojgu
4. troje
5. troje
6. dwoje
7. dwojga
8. dwoje
9. dwoje
10. dwoje

3. dwojgu
4. trojgu
5. dwojgu
6. trojgu
7. dwojga
8. trojga
9. dwojga
10. dwojgiem

ĆWICZENIE 30

1. dwoje
2. Dwoje
3. pięcioro
4. troje
5. dwoje
6. czworga
7. dwojgiem
8. dwojgiem
9. Dwoje
10. dwoje

ĆWICZENIE 26

1. czwororo
2. troje
3. siedmioro
4. troje
5. troje
6. dwoje
7. Troje
8. pięcioro
9. dwoje
10. dwoje

ĆWICZENIE 27

1. pięcioro
2. troje
3. troje
4. trzydzieścioro jeden
5. pięcioro
6. czworga
7. trojga
8. sześciorga
9. czworgiem
10. jedenaściorga

ĆWICZENIE 28

1. troje
2. dwojgu
3. dwojgu
4. Dwoje
5. dwoje
6. troje
7. dwojgiem
8. pięciorgu
9. pięcioro
10. trojgu

ĆWICZENIE 29

1. trojgu
2. dwoje – dwoje – dwoje

4. Obaj / Obydwaj
5. Obu / Obydwu / Obydwóch
6. oboma / obu / obydwu / obydwoma
7. Obaj / Obydwaj
8. Obaj / Obydwaj
9. obu / obydwu / obydwóm / obydwom
10. oboma / obu / obydwu / obydwoma

ĆWICZENIE 34

1. oboma / obiera / obu / obydwoma / obydwiera
2. Obie / Obydwie
3. obie / obydwie
4. Obie / Obydwie
5. oboma / obiera / obu / obydwoma / obydwiera
6. Obie / Obydwie
7. obie / obydwie
8. Obie / Obydwie
9. Obie / Obydwie

ĆWICZENIE 35

1. Oboje / Obydwoje
2. Oboje / Obydwoje
3. oboje / obydwójce
4. Oboje / Obydwoje
5. Oboje / Obydwoje
6. Oboje / Obydwoje
7. obojgu / obydwójgu
8. obojgu / obydwójgu
9. obojgu / obydwójgu
10. obojgu / obydwójgu

ĆWICZENIE 36

1. Oboje / Obydwoje
2. Oboje / Obydwoje
3. Oboje / Obydwoje
4. Oboje / Obydwoje
5. oboje / obydwójce
6. Oboje / Obydwoje
7. obojga / obydwójga
8. oboje / obydwójce
9. Oboje / Obydwoje
10. Oboje / Obydwoje

ĆWICZENIE 32

1. obu / obydwu / obydwóch
2. Oba / Obydwa
3. Oba / Obydwa
4. oba / obydwu
5. Oba / Obydwa
6. Oba / Obydwa
7. Oba / Obydwa
8. obu / obydwu / obydwóm
9. oba / obydwu
10. oba / obydwu

ĆWICZENIE 33

1. Obaj / Obydwaj
2. Obaj / Obydwaj
3. oboma / obu / obydwu / obydwoma

ĆWICZENIE 37

1. Oboje / Obydwoje
2. obojgu / obydwójgu
3. obojgu / obydwójgu
4. Oboje / Obydwoje
5. oboje / obydwój
6. obojgiem / obydwójgiem
7. obojgu / obydwójgu
8. Oboje / Obydwoje
9. obojgu / obydwójgu
10. obojgu / obydwójgu

ĆWICZENIE 38

1. obojgu / obydwójgu
2. obojgu / obydwójgu
3. obojgu / obydwójgu
4. obojga / obydwójga
5. obojga / obydwójga
6. obojgiem / obydwójgiem
7. obojga / obydwójga
8. obojgiem / obydwójgiem
9. obojgu / obydwójgu
10. oboje / obydwój

ĆWICZENIE 39

1. Oboje / Obydwoje
2. obojgiem / obydwójgiem
3. oboje / obydwój
4. Oboje / Obydwoje
5. Oboje / Obydwoje
6. Oboje / Obydwoje
7. Oboje / Obydwoje
8. obojgiem / obydwójgiem
9. oboje / obydwój
10. Oboje / Obydwoje

ĆWICZENIE 40

1. Oboje / Obydwoje
2. Oboje / Obydwoje
3. Oboje / Obydwoje
4. obojgiem / obydwójgiem
5. obojgiem / obydwójgiem
6. obojgiem / obydwójgiem
7. obojga / obydwójga
8. obojgu / obydwójgu
9. oboje / obydwój
10. obojgu / obydwójgu

ĆWICZENIE 41

1. Oboje / Obydwoje
2. obojgu / obydwójgu
3. Oboje / Obydwoje

4. obojgu / obydwójgu
5. Oboje / Obydwoje
6. Oboje / Obydwoje
7. obojgiem / obydwójgiem
8. obojgu / obydwójgu
9. obojgu / obydwójgu
10. obojgu / obydwójgu

ĆWICZENIE 42

1. obojgiem / obydwójgiem
2. Oboje / Obydwoje
3. obojga / obydwójga
4. obojgu / obydwójgu
5. oboje / obydwój
6. obojgiem / obydwójgiem
7. Oboje / Obydwoje
8. obojgu / obydwójgu
9. oboje / obydwój
10. Oboje / Obydwoje

ĆWICZENIE 43

1. Oboje / Obydwoje
2. Oboje / Obydwoje
3. Oboje / Obydwoje
4. Oboje / Obydwoje
5. Oboje / Obydwoje
6. Oboje / Obydwoje
7. Oboje / Obydwoje
8. Oboje / Obydwoje
9. Oboje / Obydwoje
10. Oboje / Obydwoje

ĆWICZENIE 44

1. obojgu / obydwójgu
2. obojgu / obydwójgu
3. Oboje / Obydwoje
4. obojgiem / obydwójgiem
5. oboje / obydwój
6. oboje / obydwój
7. oboje / obydwój
8. oboje / obydwój
9. obojgu / obydwójgu
10. Oboje / Obydwoje

ĆWICZENIE 45

1. obojga / obydwójga
2. obojgu / obydwójgu
3. obojga / obydwójga
4. Oboje / Obydwoje
5. Oboje / Obydwoje
6. oboje / obydwój

7. oboje / obydwój
8. oboje / obydwój
9. oboje / obydwój
10. oboje / obydwój

ĆWICZENIE 46

1. trzech
2. trzem
3. czterech
4. czterema
5. trzech
6. czterech
7. trzy
8. trzy
9. trzy
10. trzy

ĆWICZENIE 47

1. trzy
2. trzy
3. cztery
4. trzy
5. Cztery
6. trzy
7. trzech
8. trzy
9. cztery
10. Cztery

ĆWICZENIE 48

1. trzech
2. Cztery
3. Trzy
4. trzech
5. trzema
6. cztery
7. trzech
8. Trzy
9. cztery
10. trzech

ĆWICZENIE 49

1. Trzy
2. Cztery
3. trzem
4. cztery
5. trzy
6. cztery
7. trzech
8. cztery
9. trzech
10. Trzem

ĆWICZENIE 50

1. cztery
2. trzema
3. cztery
4. trzema
5. trzy
6. cztery
7. trzy
8. cztery
9. trzech
10. czterech

ĆWICZENIE 51

1. czterech
2. trzema
3. trzy
4. cztery
5. trzy
6. trzech
7. cztery
8. Cztery
9. trzema
10. cztery

ĆWICZENIE 52

1. trzy
2. cztery
3. Trzy
4. trzy
5. trzy
6. czterech
7. trzech
8. trzech
9. trzy
10. czterech

ĆWICZENIE 53

1. trzema
2. trzema
3. trzem
4. cztery
5. czterema
6. czterech
7. czterema
8. Trzy
9. cztery
10. cztery

ĆWICZENIE 54

1. cztery
2. trzy
3. trzy

4. czterema
5. trzech
6. czterech
7. cztery
8. trzema
9. trzem
10. trzech

ĆWICZENIE 55

1. trzech
2. czterech
3. Cztery
4. Trzy
5. Trzy
6. czterem
7. trzy
8. czterech
9. Trzy
10. trzech

ĆWICZENIE 56

1. czterej
2. trzech
3. czterema
4. trzej
5. czterem
6. Trzej
7. Trzej
8. Trzej
9. Trzej
10. czterej

ĆWICZENIE 57

1. trzema
2. trzech
3. czterech
4. trzech
5. czterem
6. czterej
7. Czterej
8. trzema
9. Czterej
10. Czterej

ĆWICZENIE 58

1. trzech
2. czterech
3. Trzech
4. Czterech
5. Trzech
6. czterech
7. Czterech

8. Trzech
9. Trzech
10. trzech

ĆWICZENIE 59

1. Trzech
2. trzech
3. czterech
4. Czterech
5. trzema
6. czterem
7. Czterech
8. czterech
9. czterech
10. Trzech

ĆWICZENIE 60

1. czterech
2. czterech
3. trzech
4. Czterech
5. trzech
6. Czterech
7. Trzech
8. Czterech
9. Trzech
10. Czterech

ĆWICZENIE 61

1. czterech
2. trzech
3. trzech
4. Czterech
5. Trzech
6. czterech
7. Trzech
8. czterech
9. Czterech
10. czterech

ĆWICZENIE 62

1. trzej
2. trzech
3. czterem
4. trzej
5. czterema
6. trzech
7. trzech
8. trzej
9. czterech
10. Trzej

ĆWICZENIE 63

1. Trzej
2. czterech
3. Trzej
4. trzema
5. trzech
6. czterem
7. trzech
8. Trzej
9. Trzech
10. Czterech

ĆWICZENIE 64

1. pięciu
2. pięciu
3. pięciu
4. sześcioma / sześciu
5. pięciu
6. pięciu
7. pięć
8. piętnaście
9. pięć
10. pięć

ĆWICZENIE 65

1. pięć
2. pięć
3. sześć
4. pięć
5. Pięć
6. pięć
7. pięciu
8. pięć
9. dwadzieścia osiem
10. Sześć

ĆWICZENIE 66

1. pięciu
2. Sześć
3. Osiem
4. pięciu
5. pięcioma / pięciu
6. siedem
7. pięciu
8. Pięć
9. pięć
10. sześciu

ĆWICZENIE 67

1. pięć
2. dziesięć
3. sześć

4. pięć
5. sześć
6. pięciu
7. sześciu
8. sześciu
9. pięć
10. pięciu

ĆWICZENIE 68

1. pięcioma / pięciu
2. piętnastu
3. pięciu
4. pięć
5. sześcioma / sześciu
6. sześciu
7. sześcioma / sześciu
8. Pięć
9. piętnaście
10. pięć

ĆWICZENIE 69

1. sześć
2. pięć
3. pięć
4. sześcioma / sześciu
5. pięciu
6. sześciu
7. pięć
8. pięcioma / pięciu
9. pięciu
10. pięciu

ĆWICZENIE 70

1. pięciu
2. sześciu
3. Sześć
4. Pięć
5. Siedem
6. pięciu
7. pięć
8. sześciu
9. Sześć
10. pięciu

ĆWICZENIE 71

1. Dwadzieścia sześć
2. Pięćdziesiąt
3. piętnastoma / piętnastu
4. pięćdziesięcioma / pięćdziesięciu
5. piętnastoma / piętnastu

6. piętnaście
7. Piętnaście
8. pięćdziesiąt
9. Piętnaście
10. pięć
11. Dwadzieścia dwa
12. Dwadzieścia trzy
13. Dwadzieścia cztery
14. Trzydzieści dwa
15. Trzydzieści trzy

ĆWICZENIE 72

1. pięćdziesiąt
2. pięćdziesiąt
3. pięciu
4. pięćdziesięcioma / pięćdziesięciu
5. piętnastu
6. Pięć
7. sześcioma / sześciu
8. piętnastu
9. pięć
10. piętnaście

ĆWICZENIE 73

1. Pięćdziesiąt pięć
2. piętnastoma / piętnastu
3. pięciu
4. piętnastu
5. Piętnaście
6. Pięćdziesiąt
7. pięciu
8. pięciu
9. pięciu
10. piętnaście

ĆWICZENIE 74

1. piętnaście
2. pięć
3. pięćdziesięciu
4. pięciu
5. pięciu
6. pięć
7. Pięć
8. pięć
9. Pięć
10. pięć

ĆWICZENIE 75

1. pięćdziesiąt
2. pięciu

- pięćdziesiąt
- pięć
- pięcioma / pięciu
- pięciu
- pięciu
- piętnastu
- piętnaście
- pięćdziesięciu

ĆWICZENIE 76

- pięćdziesięciu
- piętnastu
- pięcioma / pięciu
- piętnastu
- pięciu
- Piętnastu
- Pięciu
- Sześciu
- Ośmiu
- pięćdziesięciu

ĆWICZENIE 77

- ośmioma / ośmiu
- pięciu
- ośmiu
- pięciu
- pięćdziesięciu
- piętnastu
- Pięćdziesięciu
- pięcioma / pięciu
- Sześciu
- Pięciu

ĆWICZENIE 78

- pięciu
- piętnastu
- sześciu
- Sześciu
- pięciu
- ośmiu
- Sześciu
- Pięciu
- Sześciu
- pięciu

ĆWICZENIE 79

- pięciu
- sześciu
- sześciu
- Sześciu
- Pięciu

- sześciu
- Sześciu
- pięciu
- Sześciu
- ośmiu

ĆWICZENIE 80

- pięcioma / pięciu
- pięcioma / pięciu
- Piętnastu
- Dwudziestu sześciu
- piętnastoma / piętnastu
- pięćdziesięciu
- pięćdziesięciu
- piętnastu
- Pięciu
- piętnastoma / piętnastu

ĆWICZENIE 81

- dwudziestoma pięcioma / dwudziestu pięcioma
- pięciu
- Pięciu
- Piętnastu
- pięćdziesięciu pięciu
- Pięćdziesięciu
- pięćdziesięciu
- pięcioma / pięciu
- pięciu
- pięćdziesięciu pięciu

ĆWICZENIE 82

- stu
- sto
- sto
- sto
- stu
- sto
- stu / stoma
- sto
- sto
- Sto

ĆWICZENIE 83

- sto
- stu
- Sto
- sto
- sto
- sto
- sto

- sto
- sto
- stu

ĆWICZENIE 84

- stu
- stu
- stu
- stu / stoma
- Stu
- Stu
- stu
- Stu
- stu
- Stu

ĆWICZENIE 85

- Dwieście
- Dwieście
- Dwieście
- Dwieście
- dwieście
- dwustu
- dwustu / dwustoma
- dwustu
- dwustu
- dwustu / dwustoma

ĆWICZENIE 86

- dwieście
- dwieście
- Dwieście
- dwieście
- dwieście
- dwieście
- dwieście
- dwieście
- dwieście
- dwustu

ĆWICZENIE 87

- dwustu
- dwustu
- dwustu / dwustoma
- Dwustu
- dwustu
- Dwustu
- dwustu
- Dwustu
- Dwustu
- dwustu

ĆWICZENIE 88

1. Trzysta
2. Trzysta
3. trzystu / trzystoma
4. trzystu
5. czterysta
6. trzysta
7. czterysta
8. trzystu
9. czterystu
10. czterysta

ĆWICZENIE 89

1. Trzysta
2. Czterysta
3. czterysta
4. czterysta
5. czterystu
6. trzysta
7. Trzysta
8. czterystu
9. czterysta
10. trzysta

ĆWICZENIE 90

1. Trzystu
2. Trzystu
3. Trzystu
4. Czterystu
5. czterystu
6. czterystu
7. czterystu
8. Czterystu
9. trzystu / trzystoma
10. czterystu

ĆWICZENIE 91

1. sześćset
2. Dziewięćset
3. pięćset
4. osmiuset
5. pięćset
6. siedemset
7. osiemset
8. pięćset
9. pięćset
10. sześćset

ĆWICZENIE 92

1. Pięćset
2. dziewięćset
3. pięćset

4. siedemset
5. dziewięćset
6. pięćset
7. osmiuset
8. pięćset
9. Siedemset
10. sześćset

ĆWICZENIE 93

1. pięćset
2. dziewięćset
3. Ośmiuset
4. Dziewięćset
5. sześćset
6. siedmiuset
7. osmiuset
8. Sześćset
9. siedmiuset
10. dziewięćset

ĆWICZENIE 94

1. Tysiąc
2. tysiąc
3. tysiąc
4. tysiąc
5. tysiąc
6. tysiącowi
7. tysiąc
8. Tysiąc
9. tysiąca
10. tysiąc

ĆWICZENIE 95

1. tysiąc
2. tysiącu
3. tysiąc
4. tysiąc
5. tysiąca
6. tysiąc
7. tysiąc
8. tysiąca
9. tysiąc
10. tysiąca

ĆWICZENIE 96

1. tysiącom
2. tysiące
3. Tysiące
4. Tysiące
5. Tysiące
6. Tysiące
7. Tysiące

8. tysiące
9. Tysiące
10. Tysiące

ĆWICZENIE 97

1. Milion
2. milion
3. milion
4. milion
5. milion
6. milion / miliona
7. milion
8. milion
9. miliona
10. milion

ĆWICZENIE 98

1. Milion
2. milion
3. milion
4. milion
5. milion
6. milion
7. miliona
8. Milion
9. miliona
10. milion

ĆWICZENIE 99

1. miliony
2. Miliony
3. Miliony
4. Miliony
5. Miliony
6. Miliony
7. miliony
8. miliony
9. Miliony
10. Miliony

ĆWICZENIE 100

1. Miliony
2. miliony
3. miliony
4. miliony
5. miliony
6. Miliony
7. miliony
8. miliony
9. miliony
10. milionów

ĆWICZENIE 101

1. dużo / niedużo
2. Dużo / Niedużo
3. Dużo / Niedużo
4. dużo
5. dużo
6. wielu
7. dużo / wiele
8. wiele
9. wieloma
10. dużo / niedużo

ĆWICZENIE 102

1. Dużo / Niedużo
2. Dużo
3. wieloma
4. wielu
5. Dużo / Niedużo / Wielu
6. dużo
7. niedużo
8. wieloma
9. wielu
10. wielu

ĆWICZENIE 103

1. niedużo / niewiele
2. dużo / wielu
3. Dużo / Wiele
4. dużo
5. wielu
6. wiele
7. wiele
8. dużo
9. dużo / wiele
10. wieloma

ĆWICZENIE 104

1. Dziesiątki / Setki
2. Dziesiątki / Setki
3. Setki
4. Setki
5. Setki
6. Dziesiątki / Setki
7. Setki
8. setki
9. dziesiątki
10. Dziesiątki / Setki

ĆWICZENIE 105

1. Ile
2. ile

3. ilu
4. Ile
5. Ile
6. Ile
7. Ile
8. Ile
9. Ile
10. ilu

ĆWICZENIE 106

1. Ilu
2. Ilu
3. Ilu
4. iloma / ilu
5. Ilu
6. Ilu
7. Ilu
8. Ilu
9. Ilu
10. Ilu

ĆWICZENIE 107

1. Kilku
2. Kilku
3. kilka
4. kilku
5. kilka
6. kilku
7. kilka
8. kilka
9. kilku
10. kilka

ĆWICZENIE 108

1. Kilka
2. Kilku
3. Kilku
4. kilku
5. kilkoma / kilku
6. kilkoma / kilku
7. kilkoma / kilku
8. kilkoma / kilku
9. Kilka
10. kilku

ĆWICZENIE 109

1. Kilka
2. kilka
3. kilku
4. kilka
5. kilka

6. kilka
7. Kilku
8. kilku
9. kilka
10. kilka

ĆWICZENIE 110

1. Niejeden
2. niejeden
3. niejeden
4. niejedną
5. Niejeden
6. Niejedno
7. niejedną
8. niejeden
9. Niejedna
10. Niejeden

ĆWICZENIE 111

1. Niejeden
2. niejedno
3. Niejeden
4. Niejedna
5. niejedna
6. Niejedna
7. Niejeden
8. Niejedna
9. niejednego
10. niejednym

ĆWICZENIE 112

1. Niejedni
2. Niejedne
3. Niejedne
4. niejednych
5. Niejedne

ĆWICZENIE 113

1. parę
2. Parę
3. parę
4. parę
5. Parę
6. parę
7. paru
8. parę
9. parę
10. parę

ĆWICZENIE 114

1. paru
2. Paru
3. paru
4. paru
5. paroma / paru
6. paru
7. paru
8. paru
9. paru
10. paroma / paru

ĆWICZENIE 119

1. wielu
2. wiele
3. wielu
4. Wielu
5. Wielu
6. wiele
7. wiele
8. wieloma / wielu
9. wiele
10. wieloma / wielu

9. trzem tysiącom pięciuset
pięćdziesięciu pięciu
10. dwoma tysiącami osiem-
dziesięciu
11. tysiącem dziewięćset
dziewięćdziesięcioma
czterema
12. dziewięćdziesięcioma
dziewięcioma
13. tysiąc pięćdziesiąt
14. Dwa tysiące pięć
15. stu pięćdziesięciu czte-
rech

ĆWICZENIE 120

1. Wielu
2. wielu
3. wiele
4. wielu
5. wielu
6. wieloma / wielu
7. wieloma / wielu
8. wiele
9. Wiele
10. Wielu

ĆWICZENIE 123

1. trzynastego
2. piętnastego
3. pierwszego
4. osiemnastego
5. dwudziestego
6. osiemnastego
7. dziewiętnastej
8. dziesiątej – szesnastej
9. pierwszej
10. piętnastej

ĆWICZENIE 115–116

1. pół
2. pół
3. pół
4. pół
5. pół
6. pół
7. pół
8. pół
9. pół
10. pół

ĆWICZENIE 117

1. półtora
2. półtora
3. półtora
4. półtora
5. półtora
6. półtora
7. półtora
8. półtora
9. półtora
10. półtora

ĆWICZENIE 124

1. dwudziestego czwartego
2. drugiej
3. drugim – dziesiątym
4. drugiego
5. pierwszym
6. pierwszych
7. trzecim
8. sześćdziesiątym szóstym
9. Pierwszy / Pierwszego
10. trzecią

ĆWICZENIE 122

1. tysiąc trzysta sześćdzie-
siąt osiem
2. tysiąc pięćset
3. pięciuset pięćdziesięciu
ośmiu
4. trzystu pięćdziesięciu
czterech
5. tysiąc dwieście sześć-
dziesięciu ośmiu
6. pięcioma tysiącami
7. pięćdziesięciu czterem
8. trzystu dwudziestu
ośmiu

ĆWICZENIE 118

1. Półtorej
2. półtorej
3. półtorej
4. półtorej
5. półtorej
6. półtorej
7. półtorej
8. półtorej
9. półtorej
10. półtorej

ĆWICZENIE 125

1. czwarte
2. trzeci
3. Pierwszym
4. Pierwsza
5. drugiej
6. pierwszych
7. Pierwszą
8. trzeci
9. dwudziesta
10. trzeci

ĆWICZENIE 126

1. tysięczny / tysięczny
2. setny
3. setną
4. pięćdziesiątą
5. dziesiąty
6. pięćdziesiąte
7. milionowych
8. Milionowy
9. pierwszą
10. drugie

ĆWICZENIE 127

1. piąty
2. drugi
3. trzeciej
4. Czwarły
5. siedemnasty
6. piąty
7. szóste
8. pierwszy
9. dwudziestą
10. trzydziesty

ĆWICZENIE 128

1. dwutysięcznego
2. milionowe
3. trzydziestym ósmym
4. czterdziestym piątym
5. piętnastego
6. sześćdziesiątym szóstym
7. piętnastym
8. dwudziestego
9. siódma
10. piątym

ĆWICZENIA WDRAŻAJĄCE W SEKRETY SKŁADNI LICZEBNIKÓW numer 129–215

ĆWICZENIE 129

1. ambicji
2. wyobraźni
3. wiadomości
4. obowiązków
5. zmartwień
6. sukcesów
7. perspektyw
8. pracowników
9. pieniędzy

ĆWICZENIE 130

1. palcem
2. klient
3. was
4. choroba
5. was
6. okno
7. was
8. prezent
9. siostrę
10. kandydat
11. grosza
12. mężczyznę
13. książkę
14. panią
15. dzieckiem
16. dziecko
17. Amerykanka
18. grosz
19. komputera
20. człowieka

ĆWICZENIE 131

1. starą znajomą
2. wolny pokój
3. bilet autobusowy
4. czekoladę
5. człowiek
6. jaskółka
7. pacjentowi
8. małego pieska
9. danie
10. reprodukcja
11. przedstawiciel
12. papierosa
13. wystrzału
14. sukience
15. chwilkę
16. koledze
17. obrazowi
18. marzenie
19. samotna kobieta
20. jabłko

10. noc

11. kwiaty
12. państwo
13. dziecko
14. zadanie
15. drzwiarni
16. zapałką
17. samochodem
18. butach
19. rodzice
20. rodziców

ĆWICZENIE 133

1. maszyny
2. dziewczyny
3. mężczyźni
4. rodzice
5. widzowie
6. kolegów
7. państwo
8. obcokrajowiec
9. rodzicami
10. narada
11. sanki
12. dziecko
13. szafka
14. okno
15. stół
16. Amerykanka
17. rodzice
18. okulary
19. kobieta zamężna
20. adidasach

ĆWICZENIE 132

1. drzwi
2. nożycami
3. chłopiec
4. człowiek
5. pies
6. silnik
7. mówca
8. kobieta
9. książka

ĆWICZENIE 134

1. kroków
2. dni
3. czolgi
4. dojrzałe jabłka
5. piękne obrazy
6. samochody sportowe
7. wielkich fotelach
8. tygodnie
9. złotych
10. bociany
11. koty
12. motocykle
13. identycznym obrazom
14. razy
15. końce
16. ogórki
17. kilogramów
18. psami
19. kotami
20. nowe samochody

ĆWICZENIE 135

1. pięknymi balkonami
2. problemy
3. różnych miastach
4. lata
5. lat
6. kolejne mosty
7. niebezpieczne skrzyżowania
8. obcojęzyczne słowniki
9. zera
10. dni
11. zadaniami
12. lat
13. tygodni
14. najlepsze licea
15. krótkich zdaniach
16. banknotom
17. słowach
18. centymetry
19. najnowsze dramaty
20. kolejne soboty

ĆWICZENIE 136

1. starymi zabawkami
2. miesiące
3. długie lata
4. tygodnie
5. ton
6. wielkich fotelach

7. złote
8. konie
9. zwierzęta
10. psy
11. wolne miejsca
12. latach
13. muzea
14. miesiące
15. zęby
16. jabłek
17. tygodnie
18. lata
19. punktów
20. parasole

ĆWICZENIE 137

1. małe dziewczynki
2. Chinki
3. osób
4. osób
5. ręce
6. gazety kobiece
7. przyjaciółki
8. sympatyczne kobiety
9. bagietki
10. godziny
11. godzin
12. osierconym dziewczynkom
13. artystki
14. biegaczki
15. dziewczynki
16. kobiety
17. lodówki
18. zawodniczki
19. godziny
20. godzin

ĆWICZENIE 138

1. minuty
2. bułki
3. uczennicach
4. najmłodszymi córkami
5. pożyczonych kaset
6. osób
7. godzin
8. godzin
9. instytucjach charytatywnych
10. pań
11. wypożyczone gazety
12. łapach

13. osobom
14. godziny
15. ważnych aferach
16. osobom
17. małymi dziewczynkami
18. ciekawe powieści
19. wnuczkami
20. osoby

ĆWICZENIE 139

1. kobietom
2. godzin
3. pięknymi orchidcami
4. robotnice
5. urzędniczkami
6. ważnych sprawach
7. piłkami
8. godziny
9. kobietami
10. osobom
11. lampy
12. chórzystki
13. kobiety
14. panie
15. zamrażarki
16. osoby
17. świetne kucharki
18. Koreanki
19. rękami
20. najlepsze uczennice

ĆWICZENIE 140

1. dziewczyny
2. pierwszych lekcji
3. znakomite książki
4. krzyżówki
5. dobre koleżanki
6. córkami
7. dorosłe córki
8. godzin
9. godzinach
10. godziny
11. filizanki
12. ciotek
13. duże szafy
14. wysokie góry
15. urzędniczek
16. minuty
17. godziny
18. instytucjami
19. najlepsze sąsiadki
20. nogach

ĆWICZENIE 141

1. robotnicy
2. pacjentom
3. pracownicy
4. śmieszni debiutanci
5. panowie
6. uczniowie
7. inżynierowie / inżynierzy
8. panom
9. najlepszym uczniom
10. chłopcom
11. obcokrajowcy
12. przyjaciół
13. ludzie
14. rodzice
15. akrobaci
16. murarze
17. aktorzy
18. właściciele
19. śmieszni chłopcy
20. księża

ĆWICZENIE 142

1. pacjentom
2. naszych finalistach
3. bracia
4. panów
5. delegatów
6. alpinistami
7. ministrów
8. mężczyzn
9. kolegami
10. policjanci
11. zainteresowanym
12. dyrektorów
13. znajomych
14. dziwni ludzie
15. nowi klienci
16. kolegami
17. mężczyznami
18. wywiadowcami
19. dziennikarze
20. bracia

ĆWICZENIE 143

1. żołnierze
2. doskonałymi zawodnikami
3. okropnymi chłopcami
4. panami
5. politycy

6. chłopcy
7. chłopci
8. klienci
9. komicy
10. ludzie
11. rodzice
12. uczniowie
13. petenci
14. mężczyźni
15. sympatyczni urzędnicy
16. panów
17. pracowników
18. szefów
19. najlepsi zawodnicy
20. najlepszych kolegów

ĆWICZENIE 144

1. podejrzanym panów
2. mężczyzn
3. szefów
4. bandytów
5. piekarzy
6. dziadków
7. żołnierzy
8. policjantów
9. kosmonautów
10. lekarzy
11. nowych uczniów
12. wspaniałych piłkarzy
13. akrobatów
14. profesorów
15. rodziców
16. kolegów
17. księży
18. ludzi
19. miłych starszusków
20. ministrów
21. dziennikarzy

ĆWICZENIE 145

1. uczniów
2. zdenerwowanych petentów
3. instruktorów
4. rodziców
5. studentów
6. akrobatów
7. moich synów
8. pletwonurków
9. ludzi
10. aktorów

11. kolegów
12. kolonistów
13. uczestników
14. studentów
15. zatrzymanych
16. pijanych pasażerów
17. zdolnych obcokrajowców
18. Anglików
19. największych specjalistów
20. Kurdów

ĆWICZENIE 146

1. Jest / Będzie / Było
2. napadnie / napadło
3. idzie / szło
4. przyjedzie / przyjechało
5. utraci / utraciło
6. gra / będzie grać / będzie grało / grało
7. pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało
8. zapuka / zapukało
9. ma / będzie / było
10. trzyma / będzie trzymać / będzie trzymało / trzymało
11. przyjdzie / przyszło
12. weźmie / wzięło
13. zacznie / zaczęło
14. prowadzi / będzie prowadzić / będzie prowadziło / prowadziło
15. dyskutuje / będzie dyskutować / będzie dyskutowało / dyskutowało
16. spaceruje / będzie spacerować / będzie spacerowało / spacerowało
17. otrzyma / otrzymało
18. rozmawia / będzie rozmawiać / będzie rozmawiało / rozmawiało
19. jest / będzie / było
20. uczestniczy / będzie uczestniczyć / będzie uczestniczyło / uczestniczyło

ĆWICZENIE 147

- wizytuje / będzie wizytować / będzie wizytowało / wizytowało
- odwiedzi / odwiedziło
- przyjdzie / przyszło
- Przyjedzie / Przyjechało
- prowadzi / będzie prowadzić / będzie prowadziło / prowadziło
- powtarza / będzie powtarzać / będzie powtarzało / powtarzało
- klóci się / będzie się klócić / będzie się klóciło / klóciło się
- służy / będzie służyć / będzie służyło / służyło
- skacze / będzie skakać / będzie skakało / skakało
- sprzecz się / będzie się sprzeczac / będzie się sprzeczalo / sprzeczalo się
- oczekuje / będzie oczekiwać / będzie oczekiwało / oczekiwało
- gra / będzie grać / będzie grało / grało
- odwiedzi / odwiedziło
- przyniesie / przyniosło
- zrozumie / zrozumiało
- podejdzie / podeszło
- znajduje się / będzie się znajdować / będzie się znajdowało / znajdowało się
- siedzi / będzie siedzieć / będzie siedziało / siedziało
- jest / będzie / było
- bierze / będzie brać / będzie brało / brało

ĆWICZENIE 148

- rodziców
- aktorów
- niemowląt
- studentów
- Amerykańów
- rodzeństwa
- ambasadorstwa

- państwa mlodych
- państwu Nowakach
- drzwiom
- rozbitków
- adwokatów
- gości
- współpracowników
- wielbicielom

ĆWICZENIE 149

- skrzybiec
- żrebiąt
- bliźniąt
- małych szczeniąt
- przyjaciół
- rodzeństwa
- studentów
- zakochanych
- kociąt
- uczniów
- niemowląt
- małych jagniąt
- adwokatów
- kurcząt
- wnucząt

ĆWICZENIE 150

- dzieci
- dzieci
- najmlodszych dzieciach
- uczestników
- harcerzy
- dzieci
- innych
- rodzeństwa
- kalesonów
- rąk – oczu – uszu
- nożyc
- szczeniąt
- zaginiomych dzieciach
- kandydatów
- wielbicieli

ĆWICZENIE 151

- studentów
- rodzeństwa
- dzievcząt
- dzieci
- dzievcząt
- małych dzieci
- ogłędzin

- dzieciom
- szczeniąt
- sań
- kandydatów
- rodzeństwie
- drzwi
- badaczy
- uczniów
- urodzin
- imienin
- drzwi
- kurcząt
- sań

ĆWICZENIE 152

- dyskurtuje / będzie dyskutować / będzie dyskutowało / dyskutowało
- gra / będzie grać / będzie grało / grało
- zaczęło
- oczekiwało
- pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało
- dziękuje / będzie dziękować / będzie dziękowało / dziękowało
- odwiedzilo
- całuje się / będzie się całować / będzie się całowało / całowało się
- ma / będzie mieć / będzie miało / miało
- złożyło

ĆWICZENIE 153

- placze / będzie płakać / będzie płakało / płakało
- leży / będzie leżeć / będzie leżało / leżało
- połączy / połączyło
- biega / będzie biegać / będzie biegalo / biegalo
- zda / zdało
- pije / będzie pić / będzie piło / piło
- odwiedzi / odwiedziło
- przyjedzie / przyjechało
- zginie / zginęło

10. ma / będzie mieć /
będzie miało / miało
11. zachoruje / zachorowało
12. ucieka / będzie uciekać /
będzie uciekało / uciekało
13. ma / będzie mieć / bę-
dzie miało / miało
14. było
15. przyjedzie / przyjechało

ĆWICZENIE 154

1. ucześnie / będzie
ucześnie / będzie
2. ucześnie / ucześnie
ucześnie / ucześnie
3. chodzi / będzie chodzić /
będzie chodziło / chodziło
4. chce / będzie chcieć /
będzie chciało / chciało
5. oczekuje / będzie oczeki-
wać / będzie oczekiwa-
ło / oczekiwało
5. przyjdzie / przyszło
6. jest / będzie / było
7. ma / będzie / było
8. ruszy / ruszyło
9. jest / będzie / było
10. wylgnie się / wylgnęło się

ĆWICZENIE 155

1. podręcznikach
2. koty
3. okna
4. podręczniki
5. psy
6. jabłka
7. zwierzęta
8. kanarkom
9. policzki
10. okna

ĆWICZENIE 156

1. skoczkowie
2. kuzynowie / kuzyni
3. kolegami
4. mężczyźni
5. skazanych
6. adwokatami
7. żołnierze
8. zatrzymani
9. zwycięzcom
10. braćmi

ĆWICZENIE 157

1. rękami / rękoma
2. moje córki
3. ręce
4. kobiety
5. siostrami
6. koleżanki
7. porcji
8. ręce
9. dziewczynki
10. Biblie

ĆWICZENIE 158

1. ludzi
2. rodziców
3. rodziców
4. niemowląt
5. studentów
6. Amerykanów
7. rodzeństwa
8. ambasadorstwa
9. państwa młodych
10. państwu Nowakach
11. dziadkowie
12. gości
13. nożyczek
14. ambasadorstwo
15. rodzeństwie
16. rozbitków
17. dobrych adwokatów
18. współpracowników
19. wielbicielom
20. Polaków
21. rodzeństwa

ĆWICZENIE 159

1. rodzeństwie
2. dzieciom
3. rodzeństwa
4. sań
5. dziewcząt
6. dziewcząt
7. studentów
8. rodzeństwa
9. skrzypkach
10. wielbicieli
11. rodzeństwa
12. uczniów
13. dzieci
14. studentów
15. zakochanych

16. rodzeństwa
17. studentów
18. adwokatów
19. kandydatów
20. przyjaciół

ĆWICZENIE 160

1. państwem młodymi
2. państwem Jabłońskimi
3. Jabłońskich
4. państwa młodych
5. państwu młodym
6. wujostwa
7. państwu młodych

ĆWICZENIE 161

1. rodzicom
2. państwa Jabłońskich
3. Jabłońskich
4. moich dziadkach
5. rodzicom
6. kuzynostwu

ĆWICZENIE 162

1. małżonków
2. podejrzanym
3. uczniów
4. zwycięzcom
5. uczniów
6. uczniów
7. studentach
8. podróżnym
9. harcerzy

ĆWICZENIE 163

1. rodziców
2. dzieci
3. adwokatów
4. artystów
5. naczelników
6. spikerów
7. prezenterów telewizyj-
nych
8. animatorów telewizyj-
nych
9. włóczęgów
10. ludziom
11. rodzicach
12. Jabłońskich
13. państwo Jabłońscy
14. państwa Jabłońskich

15. rodziców
16. oszklonych drzwiach
17. podróży
18. szczeniętom
19. przyjaciół
20. drzwi
21. drzwi

ĆWICZENIE 164

1. dyskutowało
2. przyszło
3. zaczęło
4. oczekiwało
5. pracuje
6. Przepadło
7. dziękuje / będzie dziękować / będzie dziękowało / dziękowało
8. pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało
9. zachoruje / zachorowało
10. uczestniczy / będzie uczestniczyć / będzie uczestniczyło / uczestniczyło

11. siedzi / będzie siedzieć / będzie siedziało / siedziało
12. przyjedzie / przyjechało
13. zda / zdało
14. ma / będzie mieć / będzie miało / miało
15. przygotowuje się / będzie się przygotowywać / będzie się przygotowywało / przygotowywało
16. odwiedzi / odwiedziło
17. wskakiwało
18. strzelało

19. zajmuje / będzie zajmować / będzie zajmowało / zajmowało
20. występuje / będzie występować / będzie występowało / występowało

ĆWICZENIE 165

1. pospieszyli
2. zrozumiało
3. spędziło

4. wsiadli
5. pojawili się
6. są
7. mieszkają
8. wrócą / wrócili
9. przychodzą / będą przychodzić / będą przychodzili / przychodzili
10. spotykają się / spotykali się

ĆWICZENIE 168

11. wsiadli
12. wzruszą / wzruszyli
13. zarządzają / będą zarządzać / będą zarządzali / zarządzali

ĆWICZENIE 166

1. starych kobiet
2. cennych książek
3. złotych
4. różami
5. kroków
6. tłumaczeniami
7. głów
8. francuskich gazet
9. pełnych godzin lekcyjnych
10. koleżankami
11. godzin
12. dni
13. tygodni
14. tygodni
15. procent
16. złotych
17. dziewczynkom
18. kotom
19. nowym modelom
20. złotymi

12. minut
13. lat
14. lat
15. lat
16. razy
17. centymetrów
18. zer
19. bułek
20. osób

ĆWICZENIE 168

1. kobietach
2. dni
3. groszy
4. najtrudniejszymi sprawami

ĆWICZENIE 166

5. pozycyonych gazet
6. skradzionymi reprodukcjami
7. kotach
8. tomikach
9. odcinków
10. godzin
11. lat
12. lat
13. tygodni
14. lat
15. kilometrów
16. dziewczynkami
17. czołgów
18. kobiet
19. artystek
20. bocianów
21. jabłka
22. kobiety
23. konie
24. lata
25. albumy

ĆWICZENIE 167

1. samochodów
2. godzin
3. wielkich fotelach
4. minut
5. betonowych podporach
6. kilogramów
7. kotami
8. oknami
9. naboi
10. nowych modeli
11. półkami

ĆWICZENIE 169

1. kilometrów
2. robotnic
3. metrów
4. seterów
5. wypracowań
6. euro
7. dniach
8. szkołach podstawowych
9. więziami
10. sprawami kryminalnymi
11. słowach

- osobom
- dni
- najnowszych książek
- grubych książek
- wojskowych samocho-
dów
- kilometrów
- najdłuższych mostów
- młodych kobiet
- dni wolnych

ĆWICZENIE 170

- kuropatw
- miesiący
- pięknymi bukietami
- artystkami
- poważnych aferach
- latach
- kobiet
- cennych książek
- utworów
- tygodni
- kobiet
- osób
- dzieci
- zawodniczek
- dojrzałych jabłek
- dziewczynek
- maszyn
- samochołów wyścigo-
wych
- książek
- euro

- dolarów
- języków obcych
- wspaniałych muzeów
- tygodni

ĆWICZENIE 172

- siedzi / będzie siedzieć /
będzie siedziało / sie-
działo
- stoi / będzie stać /
będzie stało / stało
- jest / będzie / było
- jest / będzie / było
- jest / będzie / było
- pojedzie / pojechało
- Przyjdzie / Przyszło
- wyjeżdże / wyjechało
- studiuje / będzie studio-
wać / będzie studiowało
/ studiowało
- zrezygnuje / zrezygnowa-
ło

ĆWICZENIE 171

- złoty
- wolnych miejsc
- latach
- Włoszek
- dni
- wierszy
- jabłek
- złotymi
- minut
- jabłek
- miesiący
- godzin
- lat
- euro
- usychających jabłoni
- tysięcy

ĆWICZENIE 173

- klientów
- kolarzom
- pacjentom
- robotników
- asystentów
- chłopców
- mężczyzn
- ochroniarzy
- pijaków
- profesorów
- zabawnych chłopców
- staruszków
- piłkarzy
- uczniów
- akrobatów
- kolegów
- panów
- policjantów
- rodziców
- szeferów

ĆWICZENIE 174

- znakomitych aktorów
- księży
- pracowników
- zagnionych taternikach
- najlepszym uczniom
- chłopcom
- nowych uczniów
- nowych zawodników
- znajomych
- żołnierzy
- chłopcami
- turystów
- widzom
- gości
- piosenkarzy
- ministrów
- kolegami
- policjantów
- kolegów
- panów

ĆWICZENIE 175

- zdenewrowanych klien-
tów
- kolegami
- mężczyznami
- interesującymi ludźmi
- studentami
- kandydatami

- leżą / będą leżeć / będą
leżały / leżały
- czekają / będą czekać /
będą czekały / czekały
- biegają / będą biegać /
będą biegały / biegały
- upłynęły
- stoją / będą stać / będą
stały / stały

7. dziwnymi mężczyznami
8. znakomitych tancerzy
9. instruktorów
10. aktorów
11. najlepszych uczniów
12. kolegów
13. zwycięzców
14. pijanych mężczyzn
15. zdolnych obcokrajowców
16. żołnierzy
17. młodych nauczycieli
18. Włochów
19. panów
20. podopiecznymi

ĆWICZENIE 176

1. prowadzi / będzie prowadzić / będzie prowadzić / prowadziło / prowadziło
2. przyjdzie / przyszło
3. pojawi się / pojawiło się
4. startuje / będzie startować / będzie startowało / startowało
5. walczy / będzie walczyć / będzie walczyć / walczyło
6. zwiędziało
7. prowadzi / będzie prowadzić / będzie prowadzić / prowadziło / prowadziło
8. przyjedzie / przyjechało
9. wystąpi / wystąpiło
10. zginie / zginęło
11. gra / będzie grać / będzie grać / grało
12. weźmie / wzięło
13. dostanie się / dostało się
14. rozmawia / będzie rozmawiać / będzie rozmawiało / rozmawiało

ĆWICZENIE 177

1. chodzi / chodziło
2. przyjdzie / przyszło
3. przygotowuje się / będzie się przygotowywać / będzie się przygotowywało / przygotowywało się
4. otrzyma / otrzymało
5. wymieni / wymieniło
6. stoi / będzie stać / będzie stało / stało
7. szuka / będzie szukać / będzie szukało / szukało
8. zapuka / zapukało
9. dyskutuje / będzie dyskutować / będzie dyskutowało / dyskutowało
10. przybędzie / przybyło
11. chce / będzie chcieć / będzie chciało / chciało
12. trzyma / będzie trzymać / będzie trzymało / trzymało
13. pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało
14. odwiedzi / odwiedziło
15. zrozumiało
16. gra / będzie grać / będzie grało / grało
17. siedzi / będzie siedzieć / będzie siedziało / siedziało
18. jest / będzie / było
19. polegnie / poległo
20. mieszka / będzie mieszkać / będzie mieszkało / mieszkało

12. uciekinierów
13. biletów
14. osób
15. harcerzy
16. punktów
17. zastużonych działaczy sportowych
18. dolarów
19. widzów
20. razy

ĆWICZENIE 179

1. niewinnych cywili
2. biednych ludzi
3. dolarów
4. gwiazd
5. manifestujących
6. spraw
7. wiernych
8. zwierząt
9. żołnierzy
10. złotych

ĆWICZENIE 180

1. zginie / zginęło
2. czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało
3. wyjedzie / wyjechało
4. wraca / będzie wracać / będzie wracało / wracało
5. spędzi / będzie spędzać / będzie spędzało / spędzało
6. maszeruje / będzie maszerować / będzie maszerowało / maszerowało
7. cierpi / będzie cierpieć / będzie cierpieć / cierpieć
8. migocze // migocze / będzie migotać / będzie migotać
9. kieruje się / będzie kierować / będzie kierowało / kierowało
10. czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało
11. przybędzie / przybyło
12. ginie / będzie ginąć / będzie ginęło / ginęło

ĆWICZENIE 178

1. złotych
2. ważnych spraw
3. zbrodni doskonałych
4. złotych
5. spraw
6. żołnierzy
7. marynarzy
8. ludzi
9. funtów
10. metrów
11. kilometrów

ĆWICZENIE 181

1. złotych
2. niewinnych dzieci
3. osób
4. biednych ludzi
5. biednych dzieci
6. ludzi
7. gwiazd
8. niespodzianek
9. spraw
10. wiernych
11. zwierząt
12. uciekinierów
13. rubli
14. sposobów
15. ludzi
16. kilometrów
17. wiernych
18. biletów
19. mieszkańców
20. widzów

ĆWICZENIE 182

1. poległo / poległy
2. odwiedza / będzie odwiedzać / będzie odwiedzało / odwiedzało
3. ginie / będzie ginąć / będzie ginęło / ginęło
4. przybywa / będzie przybywać / będzie przybywało / przybywało
5. czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało

ĆWICZENIE 183

1. wiernych
2. trudnymi chwilami
3. ważnych wniosków
4. polskich filmów
5. spraw
6. znajomych
7. pijanych mężczyzn
8. pytań
9. studentom
10. rzeczy
11. uczniów
12. zakupów
13. chętnych
14. zapasów
15. sprawach

16. rzeczy
17. samochodów
18. kolegów
19. pieszych
20. ludzi

ĆWICZENIE 184

1. ludzi
2. kibiców
3. uczniów
4. ludziach
5. ludziom
6. dobrego
7. chłopcom
8. akcjom
9. Polaków
10. godzin
11. przyjaciół
12. wpływowymi ludźmi
13. klientami
14. pieniędzy
15. czasu

ĆWICZENIE 185

1. Jest / Będzie / Było
2. chodzi / będzie chodzić / będzie chodziło / chodziło
3. odnosi
4. jest / będzie / było
5. przyjdzie / przyszło
6. stoi / będzie stać / będzie stało / stało
7. czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało
8. przyjdzie / przyszło
9. zgłosi się / zgłosiło się
10. przyjedzie / przyjechało
11. myśli / będzie myśleć / będzie myślało / myślało
12. zostaje / będzie zostawać / będzie zostawało / zostawało
13. kupuje / będzie kupować / będzie kupowało / kupowało
14. wie / będzie wiedzieć / będzie wiedziało / wiedziało
15. Zostanie / Zostało

ĆWICZENIE 186

1. problemów
2. razy
3. tramwajów
4. biednych ludzi
5. listów
6. policjantów
7. samochodów
8. studentów
9. wiernych
10. żołnierzy
11. górników
12. klientów
13. ludzi
14. narkomanów
15. bezdomnych

ĆWICZENIE 187

1. wyjeżdża / będzie wyjeżdżać / będzie wyjeżdżało / wyjeżdżało
2. czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało
3. pojawia się / będzie się pojawiać / będzie się pojawiało / pojawiało
4. weźmie / wzięło
5. zmierza / będzie zmierzać / będzie zmierzało / zmierzało
6. umiera / będzie umierać / będzie umierało / umierało
7. ginie / będzie ginąć / będzie ginęło / ginęło
8. odejdzie / odeszło
9. a. odejść / odeszść

- spaceruje / będzie spacerować / spacerowało a. spacerują / będą spacerować / będą spacerowały / spacerowały
- obroniło a. obroniły

ĆWICZENIE 188

- dziewczyn
- koleżanek
- książek
- okien
- osób
- pań
- uczennic
- lat
- osobach
- ich

ĆWICZENIE 189

- upłynęło
- odbędzie się / odbyło się
- jest / będzie / było
- przyjdzie / przyszło
- pisze / będzie pisać / będzie pisało / pisało
- zostanie / zostało
- zapisze się / zapisało się
- wyjdzie / wyszło
- wróci / wróciło
- leży / będzie leżeć / będzie leżało / leżało

ĆWICZENIE 190

- ich
- mieszkańców
- gości
- ludzi
- chłopcami
- was
- asystentów
- ludzi
- inwalidów
- bokserów
- obcokrajowców
- uczniów

ĆWICZENIE 191

- prowadzi / będzie prowadzić / będzie prowadziło / prowadziło

- chce / będzie chcieć / będzie chciało / chciało
- opuści / opuściło
- poprze / poparło
- liczy / będzie liczyć / będzie liczył
- odwiedzi / odwiedziło
- zdaje / będzie zdawać / będzie zdawało / zdawało
- zakwalifikuje się / zakwalifikowało się
- było
- umówi się / umówiło się

ĆWICZENIE 192

- ważnych wniosków
- godzin
- rzeczy
- polskich filmów
- ładnych dziewczyn
- miłych osób
- świetnych koleżanek
- powieści
- bulek
- ładnych bluzek
- złoty
- osób
- tyśmiacami
- posiedzeń
- samochołów
- przecznic
- godzin
- pytań
- kawalków
- godzin

ĆWICZENIE 193

- czeka / będzie czekać / będzie czekało / czekało
- stoi / będzie stać / będzie stało / stało
- odbędzie się / odbyło się
- odnieś / odniosło
- osiągnęło
- Zostanie / Zostało
- wywarło
- znajduje się / znajdowało się
- pracuje / będzie pracować / będzie pracowało / pracowało
- spotka się / spotkało się

ĆWICZENIE 194

- kibiców
- uczniów
- chętnych
- ludziom
- amatorów
- studentom
- przyjaciół
- znajomych
- wplywowymi ludźmi
- klientami
- kolegami
- chłopców
- uczniów
- ludzi
- mężczyzn
- moich kolegów
- murarzy
- kolegów
- sympatycznych ludzi
- złodziei

ĆWICZENIE 195

- zostanie / zostało
- weźmie / wzięło
- zdecyduje się / zdecydowało się
- wie / będzie wiedzieć / będzie wiedziało / wiedziało
- przyjdzie / przyszło
- rozmawia / będzie rozmawiać / będzie rozmawiało / rozmawiało
- dostanie się / dostało się
- jest / będzie / było
- mieszka / będzie mieszkać / będzie mieszkało / mieszkało
- wpadnie / wpadło

ĆWICZENIE 196

- kłopot
- absolwent
- człowiek
- ojciec
- mężczyzna
- buty
- chrzciny
- imieniny
- państwo młodzi
- Kowalscy

11. odkrycie
12. dziecko
13. zmartwienie
14. ciekawy pomysł
15. ministrem
16. wstąpię
17. zarzut
18. butach
19. pieca
20. dziwna przygoda

ĆWICZENIE 200

1. pracuje / będzie pracować / pracowało
2. dostanie się / dostało się
5. spowodowało
4. mieszka / będzie mieszkać / mieszkało
5. zachorowało

ĆWICZENIE 203

1. minęło
2. pozostanie / pozostało
3. Przepadło
4. jest / będzie / było
5. wycieknie / wyciekło

ĆWICZENIE 197

1. godzin
2. kawałkach
3. kilogramów
4. centymetrów
5. ziemniaków
6. butelek
7. zepsutych owoców
8. worków
9. kilometrów
10. osób
11. minut
12. dzieci
13. młodych kobiet
14. oliwek
15. lat

ĆWICZENIE 201

1. ćwiczenia
2. godziny
3. godziny
4. roku
5. miesiąca
6. roku
7. godziny
8. dnia
9. godziny
10. metra
11. jabłka
12. dnia
13. szklanki
14. kilometra
15. porcji
16. słowa
17. kieliszka
18. tysiąca
19. świeżego chleba
20. tysiąca

ĆWICZENIE 198

1. leży / będzie leżeć / będzie leżało / leżało
2. stoi / będzie stać / będzie stało / stało
3. zachorowało
4. jest / będzie / było
5. zrezygnuje / zrezygnowało

ĆWICZENIE 199

1. słynnych aktorach
2. pracownikom naukowym
3. ambasadorów
4. przedstawicielami
5. skoczków
6. robotników
7. kolegów
8. sąsiadach
9. chłopcami
10. nowych zawodników

ĆWICZENIE 204

1. tysiąca
2. godziny
3. szklanki
4. doby
5. tygodnia
6. porcji
7. tygodnia
8. kilograma
9. dnia
10. doby
11. szklanki
12. tygodnia
13. roku
14. rokiem
15. beczki
16. roku
17. beczki
18. kilometra
19. mili
20. raza

ĆWICZENIE 205

1. godziny
2. złotego
3. godziny
4. godziny
5. godziny
6. miesiąca
7. metra
8. minuty
9. dawki
10. kotleta schabowego

ĆWICZENIE 202

1. roku
2. godziny
3. szklanki
4. beczki
5. szklanki
6. roku
7. rokiem
8. roku
9. roku
10. godziny
11. rokiem
12. tygodniu
13. godziny; *raad*. godzinami
14. godziny; *raad*. godzinach

ĆWICZENIE 206

1. wyciekło
2. pozostanie / pozostało
3. Przepadło
4. jest / będzie / było
5. upłynęło

ĆWICZENIE 207

1. rzeczy
2. ważnych wniosków
3. spraw
4. filmów
5. zapasów
6. tajemnicach
7. samochodów
8. czasu
9. poglądami
10. sprawom
11. godzin
12. działań
13. osób
14. brudnych naczyń
15. kobiet
16. zwierząt
17. koleżankom
18. kłopotów
19. pieniędzy
20. godzin

ĆWICZENIE 208

1. leży / będzie leżeć / będzie leżało / leżało
2. woli / będzie woleć / będzie wołało / wołało
3. odeszł / odeszła
4. da / dało
5. pójdzie / poszło
6. jest / będzie / było
7. znosi / będzie znosić / będzie znosiło / znosiło
8. odsunie się / odsunęło się
9. jest / będzie / było
10. jest / będzie / było

ĆWICZENIE 209

1. ludziom
2. chętnych
3. fanów
4. uczniów
5. ludźmi
6. przyjaciół
7. znajomych
8. pracownikach
9. wpływowymi politykami
10. klientami
- r.f. natwnych
12. Polaków
13. biednych ludzi

14. chłopców
15. kandydatami
16. moich kolegów
17. robotników
18. moich znajomych
19. nieuczestnych kierowców
20. polityków

4. tkaczek
5. profesorów
6. błędów
7. pasażerami
8. mongolskich znaczków
9. uczniom
10. najcenniejszym obrazom

ĆWICZENIE 210

1. wyjeżdża / będzie wyjeżdżać / będzie wyjeżdżało
2. ma / będzie mieć / będzie miało / miało
3. chodzi / będzie chodzić / będzie chodziło / chodziło
4. da się / dało się
5. otrzyma / otrzymało
6. zachwyca się / będzie się zachwycać / będzie się zachwycało / zachwycało się
7. wie / będzie wiedzieć / będzie wiedziało / wiedziało
8. daje / będzie dawać / będzie dawało / dawało
9. przyjedzie / przyjechało
10. zginie / zginęło

ĆWICZENIE 211

1. osób
2. użytkowników
3. naukowców
4. pracowników naukowych
5. studentach
6. ptaków
7. bezrobotnym
8. mieszkańcom
9. pracownikom
10. mieszkaniami
11. laty
12. laty
13. cennych eksponatów
14. obrazów
15. lat

ĆWICZENIE 212

1. książek
2. sprawami
3. noc

ĆWICZENIE 213

1. syna
2. klasy
3. Polak
4. kandydat
5. pieniądze
6. ludzie
7. danie
8. hamburgera
9. dzień
10. wyścig
11. miasto
12. klasy
13. podróżnikach
14. klientów
15. piętrze
16. osiedlu
17. obywatel
18. rocznicę
19. klasy
20. osobie
21. szufladzie
22. liście
23. miejsce
24. dnia
25. strat
26. odcinek
27. psa
28. mężu
29. papierosa
30. moją książkę
31. wpłata
32. chwile
33. objawy
34. spotkania
35. papierosa
36. naszym dzieckiem
37. wyprawach
38. sekretarza
39. miejsca
40. skrzyżowaniem
41. dziewczynę
42. ważną rozmowę

43. dni
44. żoną
45. osobie
46. noc
47. wtorek
48. okienku
49. pacjent
50. rok
51. dziecko
52. klient
53. latach
54. sukienkę
55. dolara
56. samochód
57. rocznicę
58. pozycję

59. rocznica
60. próbie

ĆWICZENIE 214

1. roku
2. roku
3. roku
4. wieku
5. roku

6. czerwca
7. lipca
8. czerwca
9. sierpnia
10. września
11. lutego
12. maja
13. października
14. lutego
15. grudnia
16. grudnia
17. czerwca
18. marca
19. lipca
20. lutego

ĆWICZENIE 215

1. marca
2. maja
3. stycznia
4. czerwca
5. listopada

LICZEBNIKI W TEKSTACH ORAZ ĆWICZENIA FRAZEOLÓGICZNE

numer 216–231

ĆWICZENIE 216

trzydzieści / dekagramów / jedna szklanka / szklanki / dwie / łyżeczki / ziarnek / małych cebul / kaparów / mąki / jedną / dwóch / minut / rondla / oliwki / jednej / stron / placuszków / osobom

ĆWICZENIE 217

1. dziesięć milionów trzysta czterdzieści sześć tysięcy – dwadzieścia cztery tysiące dwieście osiemdziesiąt pięć – tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego pierwszego
2. pięć milionów trzysta osiemdziesiąt osiem tysięcy – dwadzieścia sześć tysięcy osiemset trzy – tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego trzeciego
3. pięć milionów dwieście siedem tysięcy – dwadzieścia trzy tysiące czterysta dziewięćdziesiąt osiem – tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego piątego
4. pięćdziesiąt dziewięć milionów sześćset trzydzieści siedem tysięcy – dwadzieścia dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt trzy – tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego pierwszego
5. trzy miliony dziewięćset trzydzieści jeden tysięcy – dwadzieścia sześć tysięcy trzysta – tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego trzeciego
6. osiemdziesiąt dwa miliony pięćset pięćdziesiąt pięć tysięcy – dwadzieścia cztery tysiące pięćset trzydzieści – tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego pierwszego
7. jeden milion trzysta pięćdziesiąt pięć tysięcy – dziewięć tysięcy sześćset trzydzieści – pierwszego maja dwa tysiące czwartego
8. trzydzieści osiem milionów sześćset dziewięć tysięcy – osiem tysięcy siedemset osiemdziesiąt trzy – pierwszego maja dwa tysiące czwartego
9. jeden milion dziewięćset dziewięćdziesiąt sześć tysięcy – piętnaście tysięcy sto osiemdziesiąt trzy – pierwszego maja dwa tysiące czwartego
10. sześćdziesiąt siedem milionów osiemset trzy tysiące – pięć tysięcy siedemset czternaście

ĆWICZENIE 218

tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym pierwszym / państw / tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym siódmym / dziewięć / tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym pierwszym / dwanaście / piętnastu / dwa tysiące drugiego

ĆWICZENIE 219

tysięcy / mężczyzn / stu / kobiet
piętnastego / tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego ósmego / trzy / przybyło / dwóch sześć / dwa / tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym ósmym
mieszkańców
osiemdziesięciu siedmiu / językach
czterech / dwadzieścia jeden
piętnastu / dwudziestu czterech
siedemdziesiąt trzy

ĆWICZENIE 220

tysiące / żaków / bankach / lat / złotych / semestrów / latach / studentów / studentów

ĆWICZENIE 221

osiemdziesięciu trzech / od tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego drugiego do tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego szóstego / stu dwunastu / pięćdziesięciu pięciu / dwudziestu dwóch / ośmiu / dwudziestu sześciu / dwóch / czterech / dwadzieścia osiem / dziewięciu / czterdzięci osiem / dziewięć / siedemdziesiąt
czterech / pięćdziesięciu / Czternastu / pięciu / jeden / Trzydziestu ośmiu / trzynastu / dwadzieścia siedem / czterech / Trzydziestu dwóch / ośmiu / trzynastu / dwóch (dwa) / osiemdziesięciu trzech / sto czternaście / trzech / szesnastu / czterdziestu sześciu
trzech / dziesięciu / trzech / trzeci / sześciu

ĆWICZENIE 222

żyło / miliony / tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym siódmym / dwa / pięciu / osób / pięciu / dwa tysiące drugim / czwartą / jedną / dwunastą / lat / osoba

ĆWICZENIE 223

dwa tysiące trzecim / dwa tysiące czwartym / miejsc / sześciuset szesnastu / osób / jedno / siedmiu / stara się / pięć / ubiega się / dwóch (dwa) / miejsc / walczy (walczyć będzie) / dwadzieścia pięć / czternaście

ĆWICZENIE 224

1. jedną
2. jednym
3. jeden
4. jednej
5. jedno
6. jednym
7. jednym
8. jedną
9. jednym
10. jednej

ĆWICZENIE 225

1. jednego
2. jednej
3. dwa
4. dwie
5. dwie
6. dwa
7. dwa
8. dwojga
9. czworo
10. obie

ĆWICZENIE 226

1. obicma
2. Obojga
3. trzy
4. dwóch
5. trzech
6. trzy
7. cztery
8. cztery
9. cztery
10. cztery

ĆWICZENIE 227

1. cztery
2. czterech
3. cztery
4. cztery
5. cztery
6. trzech
7. pięć
8. pięć
9. dwunasta
10. sto

ĆWICZENIE 228

1. jeden
2. milionów
3. milionami
4. milionami
5. Duzo
6. dużo / wiele
7. dużo / wiele

8. wiele
9. wiele
10. ile

ĆWICZENIE 229

1. parę
2. pół
3. pół
4. pół
5. pół
6. pół
7. półtora
8. pierwszej
9. pierwsze
10. pierwszy

ĆWICZENIE 230

1. pierwszej
2. pierwszego
3. pierwszej

4. pierwsze
5. pierwsze
6. pierwszej
7. drugie
8. drugim
9. drugiej
10. jednymi – drugimi

ĆWICZENIE 231

1. drugiej / trzeciej
2. drugi
3. piątej
4. piąte
5. siódmym
6. siódme
7. ósmy
8. siódma / dziesiąta
9. wiele
10. dwóch

Podręcznik *Liczebnik też się liczy!* jest próbą obszernej klasyfikacji morfologicznej tej części mowy, która następuje obcokrajowcom, uczącym się języka polskiego najwięcej kłopotów. Podstawowe informacje dotyczące fleksji oraz składni ponad 40 artykułów hasłowych (od zera do miliona) zgromadzono w części pierwszej. Przedstawia się tutaj ich definicje, wzorcowe paradygmaty fleksyjne, charakterystykę składniową oraz zasady funkcjonowania rozmaitych liczebników w zdaniach. Materiał ćwiczeniowy został zorganizowany tak, aby stworzyć studentowi okazję do rozwiązywania modelowych zadań bez większego trudu, a tym samym ułatwić szybsze przyswajanie i opanowanie wcześniej widzianych struktur, zautomatyzowanie nie tylko form, lecz również kapryśnej składni polskiego liczebnika. Całość publikacji, a zwłaszcza zawarty w niej mały skarbiec polszczyzny, na który składają się liczebnikowe połączenia wyrazowe i frazeologiczne, ilustrują kompozycje rysunkowe Andrzeja Piątkowskiego.

Stanisław Mędak – senior lecturer of applied linguistics at Institute of Polish Diaspora and Ethnic Studies of the Jagiellonian University in Cracow. Since 1981 engaged in teaching Polish as a foreign language in Poland and abroad (Switzerland, Czech Republic, France – Université de Toulouse le Mirail, INALCO in Paris). Author of numerous publications for foreign students including *A Selection of Tests in Polish* (Jagiellonian University 1995), *I Want to Speak Polish. Polish for the Beginners* (WSiP 1996, 1997), *Dictionnaire of Polish Verb Patterns* (Universitas 1997, new edition 2004), *Dictionnaire de la déclinaison des substantifs polonais* (PUM France 2001), *What with what. Exercises in Polish Syntax for Advanced Students* (Universitas 2002), *Dictionary of Polish Noun Declensions* (Universitas 2003).

W przygotowaniu:

▣ *Słownik łączliwości składniowej czasowników polskich*

cena 46,00 zł

